

På
Kongl.
Privilegierade Theatern i Malmö

Malmö Teaters första tid
speglad i dess affischer

RAGNAR GUSTAFSON

På
Kongl.
Privilegierade Theatern i Malmö

På
Kongl.
Privilegierade Theatern i Malmö

Malmö Teaters första tid
speglad i dess affischer

RAGNAR GUSTAFSON

TRYCK: Norra Skåne Offset, Hässleholm 2001
LAYOUT: Rita Abrahamsson/Inga Pesjak
PAPPER INLAGA: Stora Fine 115 g och Cyclus Offset 115 g
FAKSIMILTRYCK: Metaphor, vit 100 g
ISBN 91-631-1057-1

FÖRORD

Denna bok är resultatet av en framgångsrik räddningsaktion, genom vilken en unik del av Malmös äldre teaterhistoria kunnat bevaras i staden. Boken är dessutom ett resultat av samverkan och samarbete mellan både ideella organisationer, kommunala institutioner och privata aktörer inom kulturområdet i Malmö.

År 1999 fick dåvarande ägaren till den av Casper Trendelenburg insamlade kollektionen av teateraffischer från Malmö, Bengt Falk, ett erbjudande från en utländsk samlare, som ville köpa affischerna. Kontakt togs då med Curt Åke Olsson vid Scen- och Manegemuseum för att höra hur stort intresset var att behålla samlingen i Malmö. Affischerna, som även fungerat som program, drogs först fram ur gömmorna av Arvid Bäckström 1940 och har senare uppmärksammats av Ragnar Gustafson i Malmö Fornminnesförenings årsbok. Deras stora värde för stadens teaterhistoria var därför redan känt och det var därmed angeläget att samlingen kunde bevaras i staden.

Curt Åke Olsson tog därför kontakt med Malmö Förskönings- och Planteringsförening för att förhöra sig om föreningen var villig att åta sig finansieringen av ett inköp, så att samlingen även i framtiden kunde komma malmöborna till godo. Föreningen ställde sig positiv till inköpet och affischernas slutliga placering diskuterades. Det visade sig att Malmö Museer sedan tidigare hade en mycket gedigen samling teatermaterial med lokal anknytning och med betoning på just program och affischer. Inget material från tiden 1809–1811 fanns dock representerat, varför samlingen skulle utgöra ett värdefullt komplement. Malmö Museer var därmed intresserade att införliva affischerna med sin övriga kollektion men saknade nödvändiga medel för anskaffningen. Genom Förskönings- och Planteringsföreningens försorg kunde finansieringsfrågan lösas och därmed kunde denna unika samling räddas kvar i Malmö.

Sedan långt tillbaka i tiden har det funnits ett nära samarbete mellan Förskönings- och Planteringsföreningen och Malmö Fornminnesförening vad gäller publikationer. Malmö Fornminnesförening ansåg att det var av vikt att öka tillgängligheten av detta unika material och åtog sig arbetet med att trycka denna bok i samförstånd med Malmö Förskönings- och Planteringsförening som har bekostat publiceringen av materialet.

I Fornminnesföreningens skriftserie har Ragnar Gustafson, som är en av de stora kännarna av malmöitiskt teaterliv, tidigare publicerat en rad initierade artiklar i ämnet. Många har dessutom roats av hans kåserier i SDS kring olika Malmöbilder under signaturen Punkt. Som representanter för respektive förening vill vi tacka Ragnar Gustafson för det stora arbete han lagt ner i framställandet av denna publikation.

Vi önskar läsaren mycket teaternöje!

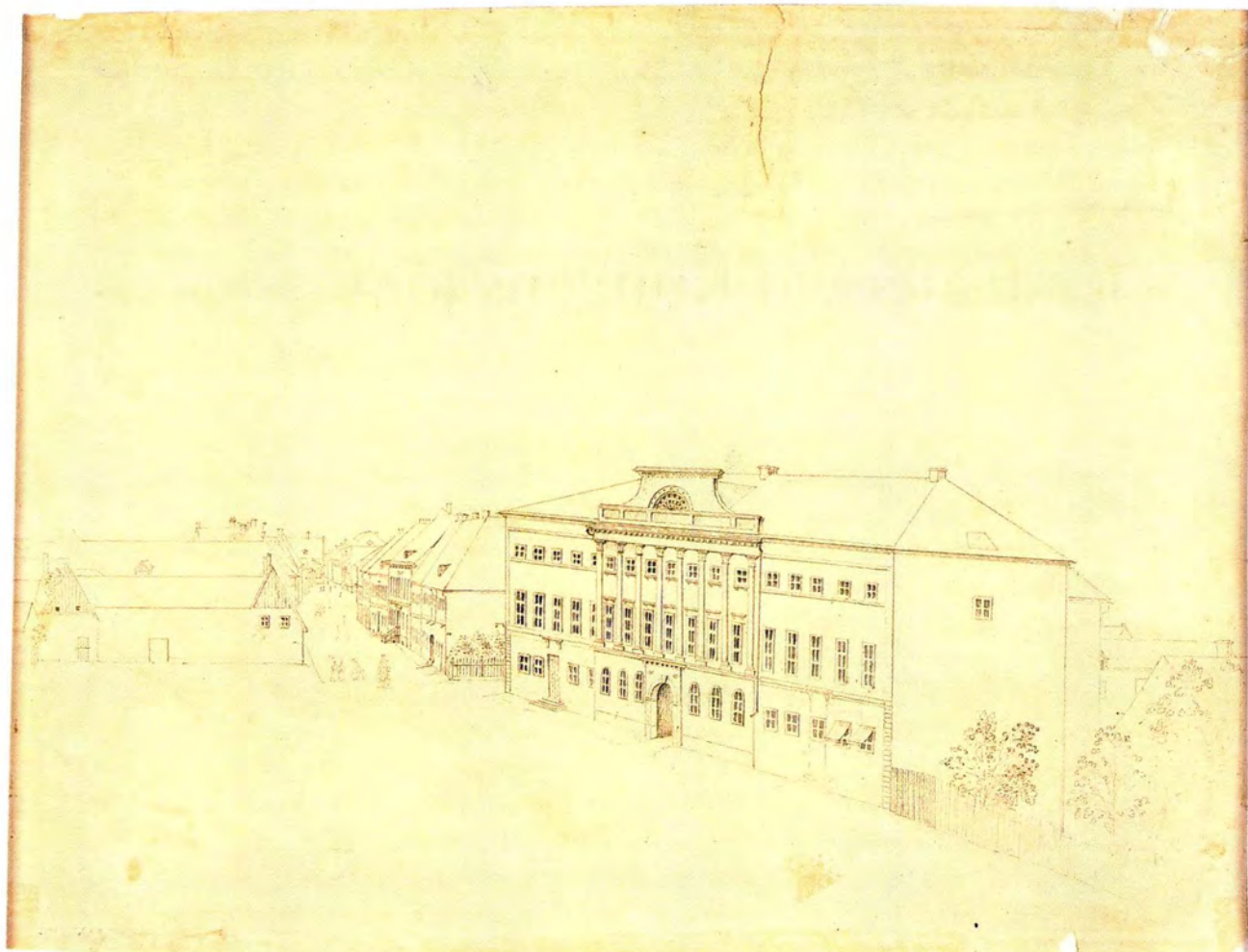
Lennart Linder-Aronson

Jan Hain

Ordförande i
Malmö Förskönings- och Planteringsförening

Ordförande i
Malmö Fornminnesförening

Den äldsta bilden av värdshusfasaden, med Södergatan i fonden, tecknad av kammarherre Per Benjamin Sandels ca 1840. Teateringången ses till vänster. Den välvda porten med passage in till gården försvann 1846–47. MM.

En teater vid Kungens torg

Förkortningar

D plus nummer, ev med "b" – pjäs- resp balettnummer i FA Dahlgrens Anteckningar
(se litteraturlistan)

LAL – Landsarkivet i Lund

LUB – Lunds Universitetsbibliotek

MM – Malmö Museer

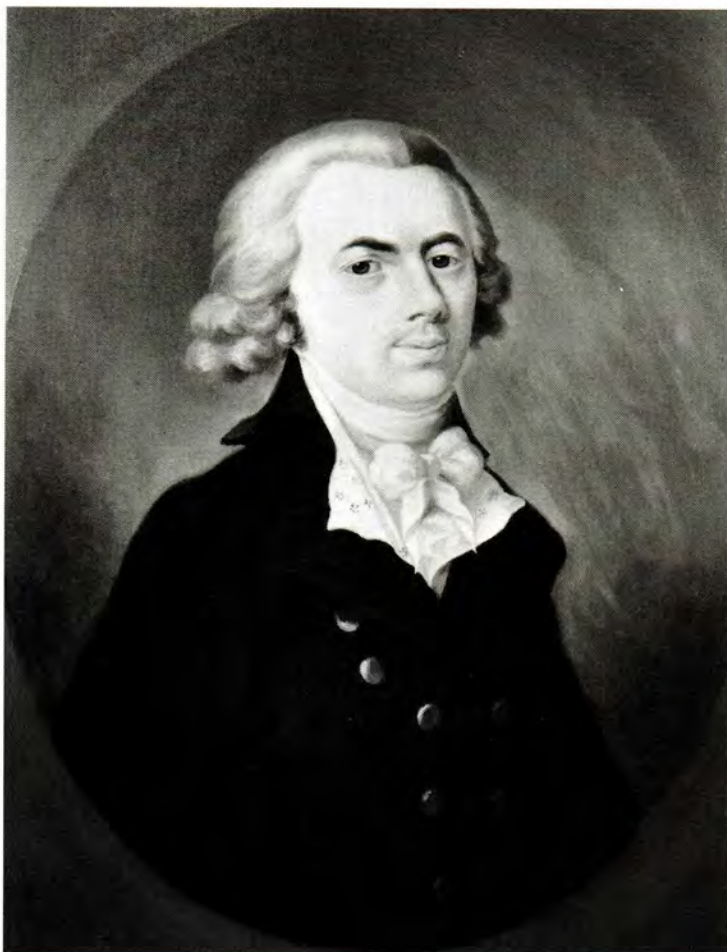
MSA – Stadsarkivet i Malmö

RA – Riksarkivet

Gustav IV Adolf – icke just någon teatervän men en sann gynnare av Malmö. Målning av Per Krafft dy i slutet av kungens regeringstid (detalj). Malmö Konstmuseum.

Kommerserådet och borgmästaren Carl Magnus Nordlindh, den drivande kraften bakom byggandet av Malmö Teater. Målning av okänd konstnär. Privat ägo.

”**P**å Måndag skall det nya Theater huset inwigas i Malmö, då wi kanske resa dit för att [se] herrligheten. – Jag har nu fullt opp att göra med mina pensionärer, lectioner osv.”

Estetikdocenten Tegnér (s 175) skriver brev till sin svärfar torsdagen den 12 oktober 1809 – fast om han när det kom till kritan hade för fullt opp eller tog sig in från Lund för att beskåda nämnda herrlighet vet vi inte. Men när hans fru några år senare, 1813, skriver att ”Biskops Faxe, Professor Hagbergs och vi hade abonnerat loge tillsammans” och under ett par sommarveckor sex gånger rest in och sett Lars Hjortsberg & Co från kungl teatern är det bara ett bevis bland andra på att Malmö i sitt nya teaterhus fått en attraktion som drog folk också utombys ifrån (Gustafson 1974 s 61).

Och för Tegnérns verkligen in 1809 fick de också då se kunglig teater, åtminstone delvis, för halva truppen bestod av dansare från operabaletten, hemlösa sedan Gustav IV Adolf 1806 låtit stänga deras moderscen, för honom en plats med traumatiska minnen, och sedan från Malmö gett order om dess rivning.

I november 1806 for nämligen kungen till Malmö där han stannade ända till i maj, och dit kom först kungl teaterchefen Edelcrantz med en fåfång vädjan för huset, varpå en man som långt senare skulle bli chef där, Gustav Lagerbjelke, enligt sina självbiografiska anteckningar (s 33) några veckor senare for ner i bl a samma ärende – och då lyckades få kungen att stoppa den redan påbörjade rivningen.

Det är kanske inte särskilt troligt att majestätet på något sätt lät beslutet påverkas av sin eventuella vetskap om att en av husets trotjänare Carl Stenborg med sin teatertrupp just då gästade Malmö eller om att några av den stadens spetsar planerade en teater med vidhängande värds-hus vid det nya torg kungen i nåder låtit uppkalla efter sig.

Dock sägs en svensk kung aldrig senare ha etablerat en provisorisk huvudstad ute i landsorten under så lång tid (Helander s 360), och kungen visade också tydligt sin bevågenhet mot staden och inte minst dess borgmästare. Eller för att åter citera Tegnér, i brev till svärfadern den 12 maj 1807 (s 63): ”Borgmästar Nordlindh i Malmö hos hvilken Kungen bott har i hushyra fått en CommerceRåds Titel, och hans Fru en Brilljantsring.”

Inte underligt kanske om Nordlindh et consortes drömde om en mer permanent roll för Malmö som alternerande huvudstad – och då framstod onekligen det lermagasin i Grynbodgatan (senare gatans nr 3 i kv Tranan, sista resten riven 1964), vilket fått tjäna som teater sedan det byggdes 1801, som socialt mindre representativt (Gustafson 1971 s 70f).

Eller som det uttrycktes i den konkursansökan teaterbolaget 1818 blev

nödsakat att inge: år 1807 ”då skådespel upfördes och med begärlighet besöktes, uti en ganska dåligt dertill apterad uthusbyggnad” – det var som sagt operaveteranen Carl Stenborgs trupp med honom själv i några gamla glansroller som då spred lite sengustavianskt skimmer över Gryn-
bodgatan – ”bildade sig ett Bolag af stadens Inwånare, Detenspossessio-
nater och andra Ståndspersoner för att upföra ett större Theatre- och
wärdshus” (konkursakterna 1819, MSA).

Stämman hölls den 15 juni 1807 (protokollsutdraget, se bihang) där man fastställde Bolags-Reglor, avtalade med Nordlindh om inköp av den tomt han redan inhandlat för ändamålet och godkände ”den nu förelagde Desseine och ritning till förenämnde byggnad” för vilket arbete man beslöt åt ”Conducteuren Sundström utbetala ett lämpeligt arfvode”.

Denna Desseine var signerad av Anders Sundström den 30 maj 1807 och Nordlindh – som själv 1798–99 låtit inrätta stadens teater i sitt eget hus på hörnet av Kansli- och Kyrkogatorna (sedermera kallat det Berghska) men sedan behövt lokalerna för diskonten – måste ha menat att dessa ritningar på något vis borde intressera kungen.

Varför skulle de annars, trots sin tydliga påteckning ”Tillhör Nordlindh”, slutgiltigt (även om de i skrivande stund verkar förkomna) ha hamnat i riksmarskalksämhetets arkiv? Där fann Arvid Bäckström dem, och när han inspirerad av fyndet började arbeta med sin artikel från 1940 om teater i Malmö och Lund i 1800-talets början kunde stadsarkivarien i Malmö Leif Ljungberg (Bäckström s 136 resp 159n) ge honom tips om den affichsamling som den här skriften ägnas och som då för första gången fick teaterhistorisk belysning även om alltså andra känt till den tidigare (jfr t ex under Carl Levin i efterföljande ensembleförteckning).

Den teater som invigdes i Malmö 1809 var ett mycket medvetet uttryck för stadens och inte minst dess borgmästares ambitioner att åter skapa något av Malmös svunna storhet: den stad som på 1500-talet varit en av Nordens största hade vid sekelskiftet 1800 bara varit Sveriges nionde, med 3962 invånare.

Inte bara huvudstaden utan också t ex de tre närmast största städerna (Göteborg, Karlskrona, Norrköping) hade väl 1809 redan från grunden uppförda offentliga teaterhus av den klassiska typ med oval salong, rader och kulisscen som Malmö Teater representerade. Men med de antydda huvudstadsdrömmarna omgavs bygget i Malmö onekligen av en särskild pretention. Det låg som första hus vid en tänkt paradplats som bar kungens namn, drivande kraft i teaterbolaget var själve borgmästaren – och en ”hofconducteur”, dvs hovarkitekt, ritade.

Lämpligt nog gällde det en teater av vad man brukar kalla hovteater-typ, ett arv från barocken, där man från en hästskoformad salong klädd med logerader betraktade dels varandra, dels en perspektiviskt illuderande scen som genom kulisser på parvis ställda vagnar sekundsnabbt kunde förändras inför öppen ridå (changement-à-vue). Detta ögonbedrägeri fungerade bäst betraktat från första radens mittloge, i gammal tid mycket riktigt platsen för t ex Konungen.

I brist på dylik kunde man t ex få nöja sig med hans befallningshavande, något som kan iakttas på antydningar om abonnemangsvanorna på Malmö Teater under dess första decennier (Gustafson 1965 s 42f).

Vem som satt i mittlogen den 16 oktober 1809 vet vi inte: landshövding von Rosen kanske, eller Nordlindh. Att de övriga direktionsmedlemmarna Björkman, Beckfriis, Gyllenborg, Falkman, Hegardt och Möller fanns där är nog givet. Troligen också studenten Salomon Holmdahl som skrivit de första ord som ljud från Malmö Teaters scen (se kommentarer till affischerna 16 och 17 okt 1809). Och kanske som sagt paret Tegnér.

Men ingen kung. Gustav IV Adolf hade avsatts genom en knektkupp i mars i Stockholm, där förresten Operan spelade igen, även om en del av dess balett dröjde ute i landsorten under direktion Brulo & Ambrosiani.

Med familjer och ett par kvinnliga kolleger visade de prov på hur det gångna halvseklet utvecklats en balettstil som steg- och dräktmässigt lämnat det styvkjortlat allegoriska barockarbetet för ett livligare pantomimiskt berättande med teman från t ex antiken, Orienten, maskkomedin eller herdeidyllen.

Direktörerna hade slutit sig till Carl Stenborgs trupp som de så övertagit, spelande på hans privilegier. Halling (s 59) menar att truppen ”hade sin styrka i baletten. Brüloska pantomimerna och Ambrosianska balletsprången lefva ännu i minnet.” Men utom dansarna fanns alltså en dramatisk avdelning, nog redan ledd av den Carl Gustaf Lönnbom som fortfor att spela på Stenborgs privilegier sedan Brulo & Ambrosiani tackat för sig och upplöst truppen på Malmö Teater den 5 maj 1811.

Den kvällen innebar slutet på en sejour på 20 föreställningar som inleddes den 8 mars och som faller utanför den affischserie som är huvudobjektet och bildar den tidsmässiga ramen för denna skrift.

Inom den faller däremot ett antal föreställningar av det Ståhlbergska sällskapet som liksom invigningstruppen stod i succession till en ensemble som tidigare under seklet gästade Malmö, nämligen J P Lewenhagens. Liksom Lönnboms trupp odlade Ståhlbergs situationskomiska lustspel, sentimentala dramer och små sångpjäser i en spelstil som säkert inte skyggade för det övertydliga. Sällskapet hade vidare en fåbless för det stort anlagda historie- eller rövarromantiska spektakel, därtill nog i väsentlig grad inspirerat av truppens litterate hjälte i den genren, Erik Wilhelm Djurström.

Ytterligare en person, genom giftermål besläktad med direktionsmedlemmen Cornelius Hegardt, kan fö nog antas ha bevistat premiären: gynecologen och professorn Casper Trendelenburg, ty det är hans affischsamling som bevarats hos släkten Falck och slutligen funnit vägen till Malmö Museer och, som sagt, till denna skrift.

Som Bäckström (s 159) påpekar är så gamla teateraffischer över huvud ovanliga, och än ovanligare är att finna dem som släktklenod samlade i en nästan obruten serie (veterligen saknas bara affischen för en fatigrecett – se kommentar till affischen 30 mars 1810).

Med
Konungens
 Allernädigste Tillstånd,
 Uppföres på Teatern uti Herr Handelsman JACOBSSONS Hus,
 i dag, Söndag den 6 Oktober 1807,
Grefwen af Castelli,
 Dram i 3 Akter, med Dans.

Personerne:

Grefwen af Castelli	—	Herr Sundman.
Baronesan af Castelli, Grefvens Brorsdotter och Castellan till Olival	—	Fru Swanelius.
Paul	) Twänne okände barn.	Fru Lewenhagen.
Justin		M:sell Fabrine.
Roland, Baronesans Ståthållare	—	Herr Wälaner.
Gervais, ansattig Jordbrukare i Olival	—	Herr Ståhlberg.
Marcelline, Arrendatoriska i Olival	—	M:sell Colling.
Faguinet, Gervais's Brorson	—	Herr Spetz.
Louise, Marcellines Dotter förlovad med Faguinet	—	M:sell Livin.
En Soldat	—	Herr Lomberg.
Wagt. Bondfolk af bägge könen.	—	

Derefter:

Assistenten
 eller
Predika med Exempel.
 i 1 Akt.

Priset 16 B. Rifsgåld.

Biljetter försäljas i Direktörens logis hos Kopparlagaren Lång, samt
 sedan uti Teaterns wänliga försäljnings Kontor, från kl. 3
 till Spektaklets slut.

Biljetterna ombes å lida je gång och kunna endast nyttjas
 för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottagas wid återwärd blott Biljetter.

Ingen till Spektaklet behöfzig tillhörs under Repetitionens
 Enté på Teatern.

Spektakel-Huset öppnas kl 5 eftermiddagen och Representationen
 begynnes kl: precis 6.

Den första kända teateraffischen från Malmö, för ett mål i kämnarsrätten den 19 och 22 november 1805 inlämnad av teaterdirektören P.J. Lewenhagen som bevis på aktrisen Betty Fabrines försumlighet. "Teatern uti Herr Handelsman Jacobssons Hus" på Grynbodgatan är stadens spektakelhus 1801-08, i teaterbolagets konkursansökan 1818 nämnt som "en ganska dåligt dertill apterad Uthusbyggnad". De affischerade pjäserna spelades senare också på Malmö Teater (se kommentar till affischerna 13 dec 1809 och 25 febr 1810 resp 8 dec 1809 och 18 nov 1810). MSA.

En i fråga om tidiga teateraffischer särdeles gynnad stad är Lund. Enligt en lokal bestämmelse tydligen tillkommen 1808 finns där i princip – inbunden i kronoräkenskaperna (LAL) och inlämnad av resp teatertrupp – en tryckt affisch gällande varje föreställning för vilken truppen betalat de obligatoriska avgifterna till spinnhusfonden etc (Gustafson 1974 s 66, 1977 s 48). Det är en i hanteringen otymplig men värdefull och, förefaller det, hittills tämligen förbisedd källa som här ibland kommit till användning i våra kommentarer.

Vad Malmö anbelangar hittar man den första kända bevarade teateraffischen som inneliggande handling i kämnersrättens dombok 1805 dit den inlämnats av ovannämnde Lewenhagen som bevis för att den försumliga aktrisen Betty Fabrine väl vetat att hon skulle spelat med i Grefwen af Castelli på teatern i Grynbodgatan – men uteblivit (Gustafson 1971 s 78ff).

En utforskning förf gjorde 1965 gav vid handen att av affischer från Malmö Teater före 1850 hade Uppsala UB inga och Kungl biblioteket tio (därav sex med E W Djurströms trupp 1835–38, två med A P Berggrens 1839, en med dansken Chr Ludv Hansens 1845 och en, för Don Pasquale, med italienska operasällskapet i Köpenhamn 1848; en för Bäckström uppgiven affisch, på en f ö osannolik speldag 1832, nämndes inte då).

På Lunds UB blev man svaret skyldig men ställde älskvärt ett passpartoutkort till förfogande med vars hjälp förf på en vind tämligen slumpmässigt lyckades lokalisera 26 typografiskt vackert inramade affischer från August Heussers tyska operatrupps gästspel på Malmö Teater 1836–37. En kontroll har gett vid handen att katalogiseringsläget vid LUB år 2000 i detta avseende var oförändrat.

De enda kända bevarade affischerna från Malmö Teaters båda första decennier är egentligen den föreliggande samlingen, även om ett fynd på stadsarkivet av affischrester (plus en komplett affisch för dansken Orlamundt 1842) som använts som läskapper(!) gör en helt säker rekonstruktion möjlig av en affisch från det Lambertska sällskapets sejour våren 1829.

Därnäst i ålder kommer en affisch i Malmö Museer där den notoriske suputen Johan Henrik Hall (om honom, se ensembleuppgifterna under fruarna Hjelmstedt och Widerberg) inför sin recett med A P Berggrens trupp 1834 på rosa sidan(!) bekantgör att han kommer att framträda dels som Napoleon i en monolog av Nicander, dels som Molières Tartuffe. Av affischer före 1850 har museet vidare en för ovannämnde Heussers Fra Diavolo 1838 samt en för A G Wallins trupp 1842.

Och därmed är hela det kända beståndet av bevarade affischer från Malmö Teater före 1850 redovisat.

Ännu en person som var närvarande på Malmö Teater invigningskvällen var troligen husets arkitekt och byggmästare, Anders Sundström.

Halling (s 109) talar om ”en vurm att köpa och bygga hus i staden” omkring 1810, ”framkallad hufvudsakligen derigenom, att orten erhål-

M e d

K o n g l. M a j : t s

Allernådigste Tillstånd

uppföres på Malmö Theater,

Onsdagen den 4 Mars 1829:

Målaren och Modellerna,

Komed med Sång i 2 Akter, Musiken af Mehul.

Personerne:

Serberin, Wålare	—	—	Spelas af H:r Lindqwist.
Emilie, hans Pupill	—	—	Fru Broman.
Ståhlporre, Dragon-Officer	—	—	H:r Broman.
Käffio, hans Betjent	—	—	H:r Lambert.
Bryngel, gammal Färgiswore hos Serberin	—	—	H:r Hjelmstedt.
Pelle Jonson Krycka, en Smälänning	—	—	H:r Dahlgren.
En Dragon	—	—	H:r Edlundh.

Recepter gifwes:

Egendomen wid Landsvägen,

Komed i En Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första Raden och Bonden i Andra Raden	—	—	—	24 s. 24 s.
Amphi-teatern	—	—	—	24 s. —
Kvantscene-Logerna	—	—	—	24 s. —
Andra Radens Side-Loger	—	—	—	16 s. —
Deil de Bocuff	—	—	—	16 s. —
Parterre	—	—	—	16 s. —

Billetterne gälla endast för den dag, samt för den plats som de äro köpte, och säljas i H:r Lambert's Logis hos Smeden Elberg, till kl. 6 e. m., samt sedan i Theaterns Billet-Contor.

Ingen obehörig tillåtes Entré på Theatern.

Spektaklet börjas kl. 6 e. m.

(Anhålls det inga Hundar medtagas.)

Malmö 1829. Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

Från Josef August Lamberts sejour på Malmö Teater 1829 stannar denna rekonstruerade affisch, baserad på två affischrester använda som läskapper men helt kompletterande varandra. H:r Lindqwist hade 1798–1802 gästade Malmö med egen trupp, och H:r Hjelmstedt fanns med i invigningstruppen (se ensembleförteckningen). Pjäserna gavs också under teaterns första tid (se kommentar till affischerna 2 dec 1810 resp 23 mars 1810). Författarens arkiv, underlaget i MSA.

Med
Konigl. Maj:ts

Allernådigste Tillstånd

uppsäres på härnämnde Theater,
Onsdagen den 24 September 1834,
till förmån för Undertecknad:

Napoleons Monolog på St. Helena,

Romance af Nicander.
Declameras af J. H. Hall.

Derefter gifwes:

Tartuffe, eller Den Skenhelige,

Komedi i 5 akter, af Molière; öfvers. af J. Kemmer.

Personerne:

Orgon	Spelas af Hr. Hedin.
Tartuffe, Stenhelig, Orgons wän	— — Hr. Hall.
Eleanr, Orgons Swäger	— — Hr. Wahlberg.
Danis, Orgons Son	— — Hr. Blank.
Valeres, Marianes älskare	— — Hr. Högqvist.
Elmire, Orgons Fru	— — Fru Hedin.
Fru Berncke, Orgons Mor	— — Hr. Grundelius.
Mariane, Orgons Dotter	— — Fru Edlundh.
Docten, Kammarjungfru	— — Hr. Klingardt.
En Officer	— — Hr. Wetterstrand.
En Knekt	— — Hr. Linder.
En Poet, en Piga	— —

Billetterna säljes i mitt logis hos Carlens Ordvagn till Hvarstullegatan, N. 4. öfver, i
den uti Theaters Billetsförsäljnings-Contor.

Dörarne öppnas N. 6. och Spelstället börjas N. 7.

J. H. Hall.

Stockholm, 1834. Tryckt uti J. Cronquist's Boktryckeri.

Den vad gäller utförandet exklusivaste av bevarade teateraffischer från Malmö, den beryktade Johan Henrik Halls för sin recett med AP Berggrens sällskap 1834. På rosa siden bekantgör han att han låter se sig både som Nicanders Napoleon och Molières Tartuffe. MM.

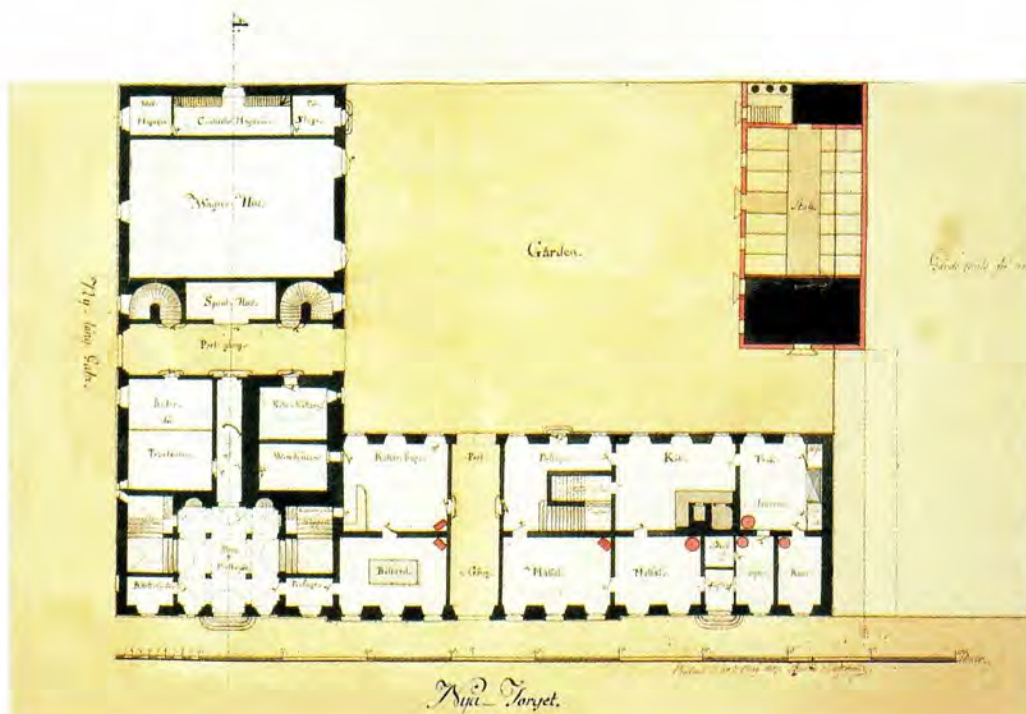

lit tillgång på en verklig byggmästare, hofkonduktören Sundström, som påräknad för teater- och världshusbyggnaden hitflyttat”. Född i Nyköping 1777 blev han mästare i Linköping 1798, därpå hovkonduktör vid Stockholms slottsstat och 1811 länsbyggmästare i Malmöhus län. Han ritade också några dessvärre inte bevarade privathus i Malmö och beviljades burskap som mur- och byggmästare i denna stad i januari 1813 men dog redan i oktober samma år, bara 35-årig. Det året hade man också börjat bygga om det medeltida rådhuset i nyklassisk stil efter en ritning från överintendentensämbetet som i all huvudsak stämde med Sundströms förslag från 1809.

Allt enligt Bager (1971 s 388ff) som finner att Sundströms bibliotek visar att han var gediget arkitekturhistoriskt påläst, med den italiensk-franska renässansen som förebild. Väsentligt i vårt sammanhang är givetvis också att han strax förut (Stribolt s 234) ritat ett assemblé- och spectaclehus i Linköping, uppfört 1806 (och rivet 1902).

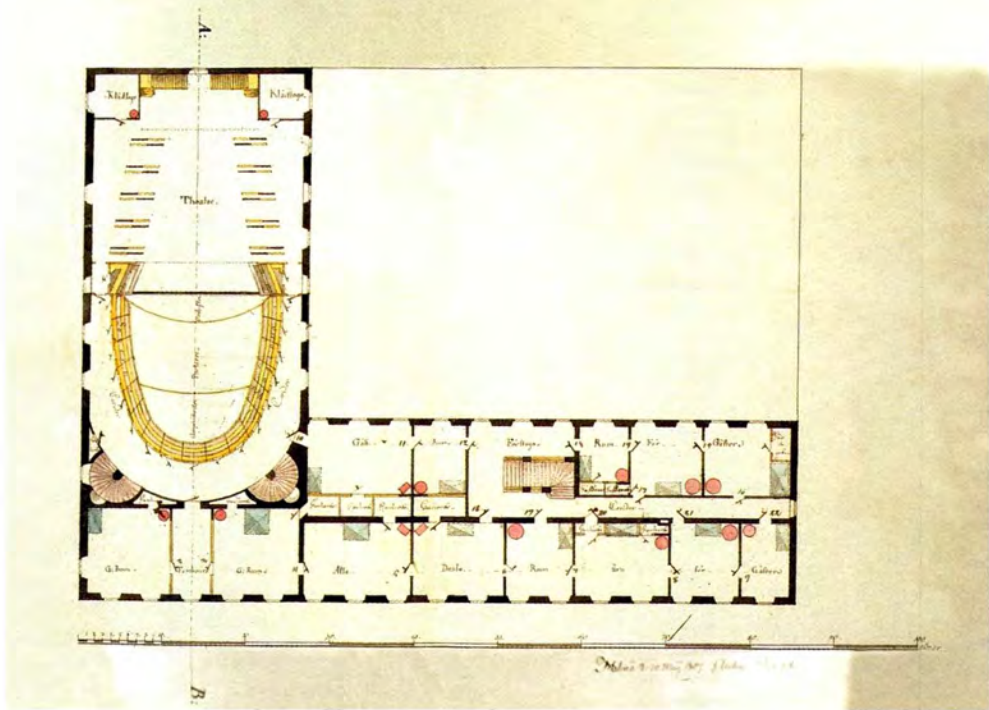
Anders Sundströms den 30 maj 1807 signerade planer till första, andra och tredje våningen ”uti en projecterad Nybyggnad till inrättning af Spectacle och Wärdshus i Malmö Stad”. Att ”Nya Torget” skulle uppkallas efter kungen var något man inhämtat högstendansmets tillstånd till redan två år tidigare. Teateringången med Stora Förstugan och Billett-Contoir ses till vänster i första våningen och själva teatern i andra och tredje våningen i flygeln vid en ”Ny - lång - Gata”, dvs Stora Nygatan. Torgfasadens bredd är på originalritningarna 298 mm. Allra överst står på alla tre teckningarna orden ”tillhör Nordlindh”. Den till höger avklippta texten på ritningen här nedan lyder: ”Gårds plats för annan Ägare”. Reproduktion efter färgdiör beställda från riksmarskalksämhetets arkiv ca 1975. Originalens nuvarande hemvist tycks vara okänd.

Plan till första Våningen uti en projecterad Nybyggnad till inrättning af Spectacle och Wärdshus.
i Malmö Stad.

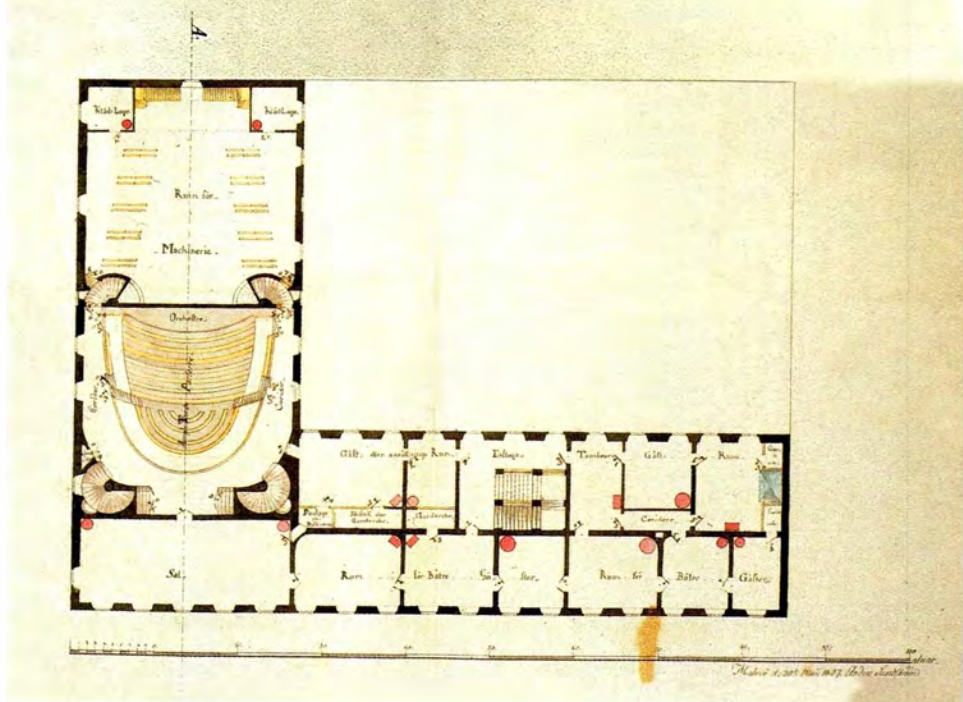

Plan till tredje Wåningen uti en projecterad Nybyggnad till inrättning af Spectacle och Wårds-hus
 ; NASMÖ Stad.

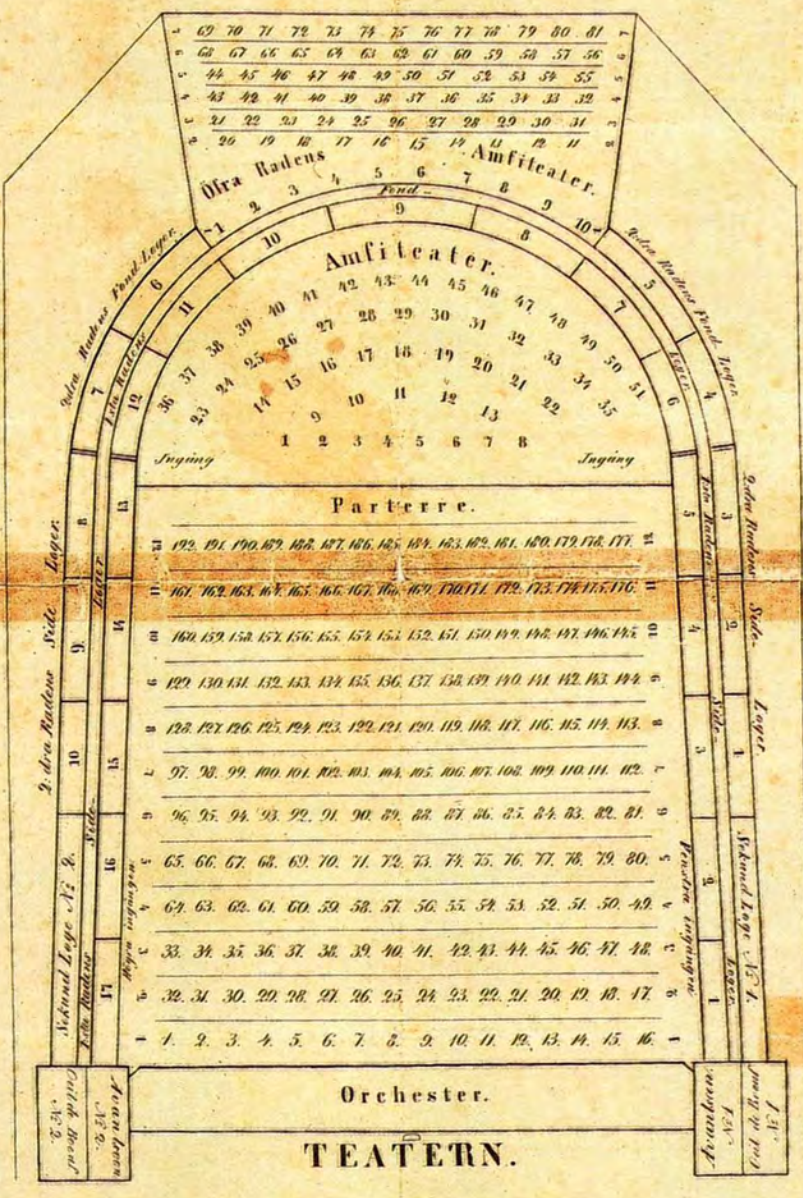

Plan till andra Wåningen uti en projecterad Nybyggnad till inrättning af Spectacle och Wårds-hus
 ; NASMÖ Stad.

Plan
af
Malmö Teater Salong.

"Plan af Malmö Teater Salong" med orkestern under scenieramen och en "amfiteater" uppbyggd i vad som varit korridoren bakom andra radens fond men med den nedre amfiteatern i sin ursprungliga form. Det sista ger 1864 som främre gränsår, resten 1848 som bakre. MM.

Hans ritningar till ”en projecterad Nybyggnad till inrättning af Spectacle och Wårdshus i Malmö Stad” drog Arvid Bäckström alltså i trettioalets slut fram ur glömskan i riksmarskalksämhetets arkiv. De gästspelade 1965 i en utställning om malmöitisk teaterhistoria på stadsbiblioteket. Något år tidigare hade förf fått sig tillsända fullskaliga ljuskopior (som gör storleken känd) och ca 1975 beställde Lennart Holmgren vid dåvarande stadsteatern färgdior (som nu gör en reproduktion möjlig). Men till utställningen Teatern vid Kungens torg 1999 på Scen- och Manegemuseet i Malmö kunde vi inte längre få fram ritningarna i Stockholm: de var oregistrerade, och sista spåret var en notis om nämnda färgdior.

Alltnog, Sundström som själv ledde bygget följde uppenbarligen inte helt sina egna ritningar: de visar oss en teater som begynner att sluta salongens oval också fram till medan verkligheten blev två rader med halvcirkelformad fond och raka därifrån framspringande och lätt divergerande sidor samt en halvcirkelformad ”amfiteater” som med fyra bågformade bänkrader och en rak där framför höjde sig upp mot första radens fond.

Som framgår av affischernas prislista är det amfiteatern, första radens sjutton loger, andra radens sju fondloger samt avantscenlogerna i själva proscenieramen i jämnhöjd med första raden som har de dyraste platserna, 24 skilling banko. I andra radens sex sidologer och i de med dem jämnhöga ”oxögonen” i proscenieramen behövde man bara betala 16 skilling, och detsamma gällde det som vi skulle kallat första parkett, nämligen, som det står på affischerna, en ”Parterre som äfwen är inrättad för Fruntimmer”.

Vi ser den på Sundströms plan för andra våningen i teaterflygeln åt Stora Nygatan inritad med sju bänkar. I verkligheten blev de nio enligt redovisningen av några societetsspektakler på 1830-talet (t ex fattigarbetsinrättningens räkenskaper 1832–33 och 1836–37, MSA), men medan de övriga bänkarna har ca femton platser har första bänken bara sex.

En rimlig gissning är att den uträtande tendensen vid byggandet inte gällt orkesterdikets båge utan att man där placerat två korta bänkstumpar med tre platser vardera i inbuktningarna. Däremot visar den äldsta bevarade planen över salongen, från 1848–64 (MM), en rak avbalkning mellan parterren – som därmed också som planen antyder bör ha haft raka bänkrader – och amfiteatern. Denna har här de 51 platser den tydligen alltid haft, varför den sannolikt fått den på planen antydda formen av något mer hopfälld solfjäder än på Sundströms ritning där den raka främsta bänken dessutom saknas.

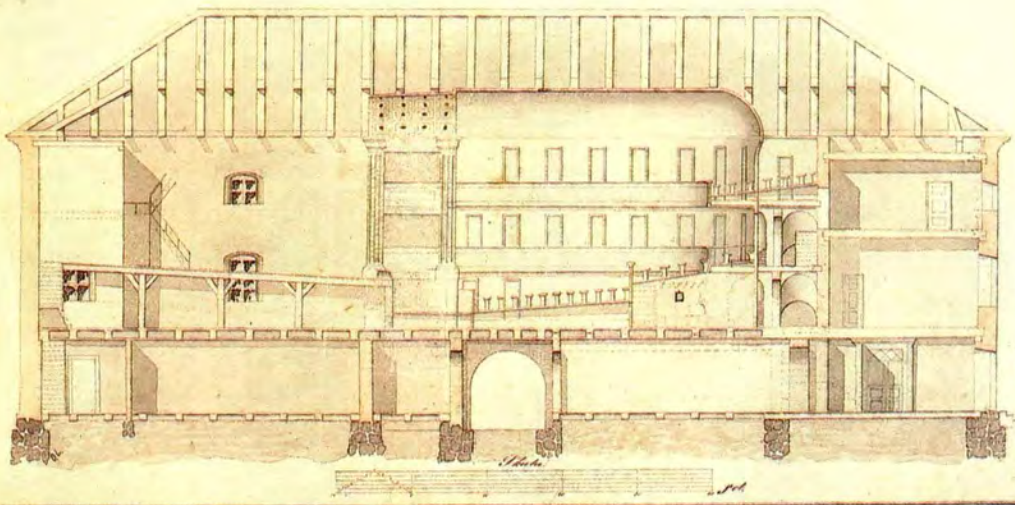
Att planen kan dateras till efter en ombyggnad 1848 beror på att denna medförde att orkesterdiket flyttades in under proscenieramen och att väggen mot korridoren slogs ut i övre radens fem fondloger varigenom där skapades en ”Öfra Radens Amfiteater”. De förändringarna är gjorda på planen.

Det är i det skicket salongen framstår också på den äldsta bevarade genomskärningen (MM) där dock den nedre, ursprungliga amfiteatern bara har fyra bänkar varför den troligaste gissningen är att ritningen är från efter 1864, då amfiteatern byggdes om.

GENOMSKÄRNING AF THEATERN I MALMÖ

År 1848

"Genomskärning af theatern i Malmö" med en signatur O.L. som inte verkar ge någon upplysning. Ritningen visar i varje fall teatern efter ombyggnaden 1848, och eftersom amfiteatern som reser sig mot första radens fondräcke har fyra bänkar i stället för fem är troligen en senare ombyggnad 1864 här aktuell eller passerad. En skrapning på läktarnas logedörrar innan de brann upp tillsammans med sin nya kortvariga hemvist, gården Hyllie 19, visade att de äldstas innersta lager på salongssidan var en olivgrön lagersering. I samband med utställningen Teatern vid Kungens torg på Scen- och Manegemuseet 1999 visade det sig fö att åtminstone en logedörr hade överlevt i privat ägo. MM.

Det var dock ingen ombyggnad av den omfattningen att den motive-
rade en ritning av hela salongen. Osannolikt verkar därför inte att rit-
ningen gjorts som dokumentation av vad som varit inför den mycket
omfattande ombyggnaden 1868 till en tre raders teater där i stort sett
bara de båda övre raderna blev hängande kvar och den nya nedre tydli-
gen helt enkelt vilade på avsågade rester av första våningens ursprungli-
ga golv.

Vid rivningen 1961 av landets då äldsta bevarade offentliga teater (ur-
bruk sedan 1938) bedömdes denna konstruktion jämte det nya tunga
maskineriet på scenvinden ha orsakat den tämligen alarmerande lut-
ningen i de gamla murarna trots att dessa i sammanhanget förstärkts
(Lekholm s 102).

Genomskärningen är den mest pålitliga bild vi har av tvåvåningsteaterns
scen och salong, närmare verkligheten än Sundströms ursprungliga planer.
Urformen skulle lätt kunna rekonstrueras om man ritade scengolvet utdra-
get under proscenieramen, ett orkesterutrymme där framför med möjligen
svängt skrank mot salongen och en korridorvägg i fonden på andra raden
motsvarande den som ses på den första.

Tittar man längst upp till vänster i salongen ser man en möjligen
övertäckande, rent rektangulär form för oxögat, inte den traditionel-
la oval som motiverar benämningen. Och till höger om oxögat, längst
ut på andra raden, finns bara en dörr till korridoren där första raden
har två: de båda ytterlogerna har här slagits ihop till en "platsloge"
med ståplatser i varje fall bakerst – där det åtminstone i den form de
hade i treradersteatern fanns ett skrank att luta sig fram emot i försö-
ken att möjligen få syn på någon del av scenen. Här visar affischerna
de billigaste priserna: 12 skilling banko. Ståplatser eller "ståndare" som
det heter i recettredovisningarna fanns f ö också på amfiteatern och
parterren.

Bekväma enligt nutida begrepp var säkert inte heller sittplatserna nå-
gonstans i salongen. Mycket tyder på att det överallt rörde sig om trä-
bänkar utan stoppning och ryggstöd. Någon uppvärmningsanordning
fanns inte heller. Uppgifterna om publikkapaciteten varierar men den
låg nog normalt kring 500 platser.

Alltnog, vad gäller teaterns byggnadshistoria och vidare öden jämte de
publikvanor som utvecklades kan hänvisas till tidigare undersökningar (bl a
Gustafson 1965 där en rad i den närmast föregående texten nämnda fakta
bestyrks). Här ska ytterligare bara redovisas den "Theatre Attiraille" som tas
upp i bouppteckningen (konkursakterna 1819, MSA) sedan teaterbolaget
1818 gått ner sig i samma sump som gav rikshistoriskt genljud genom Mal-
mö Diskonts krasch.

Med fem par kulissvagnar visar förteckningen att Sundströms ritningar
vad avser scenens djup följts, och dekorationsförrådet är ungefär det vän-
tade, nämligen det antal standarddekorationer som behövdes för att kla-
ra av de flesta pjäser. I värdshus- och teaterbolagets verifikationer
1811–16 (MSA) kan man här och var se hur förrådet får tillskott och

Christian L. Gernandts Fantasilandskap på Malmö Konstmuseum ger antagligen en viss uppfattning om hans teaterdekorer: det är lätt att föreställa sig förgrunden som mörka trädkulisser som ger djup åt en landskapsfond.

också finna bekräftelse på Fribergs uppgift (s 274) att dekorationerna, eller i varje fall en del av dem, beställdes hos målaren Christian Laurentius Gernandt. Förteckningen lyder sålunda, med värderingar i riksdaler banko:

”Theatre Attiraille	
1. Rideau med block och linor samt wigtlod	30:-
1. Rampe med block och linor samt wigtlod och 14 lampor	3:32
20. Couliss wagnar med tillbehör	20:-
1. wals med draghjul och tillbehör	5:-
1. Cristall krona med pipor	66:32
1. löfskogs Decoration, 1. stads Dito, 1. sals Dito, 1. bättre rums Dito, 1. sämre rums Dito,	
1. bondstuge Dito, 1. fängelse Dito	350:-
1. wildskogs Dito	100:-
1. fondrideau	10:-
6. urfiter [suffiter, dvs överstycken]	1:-
5. Dito	1:-
3. Dito	1:-
3. Dito	1:-
1. schar [char, dvs molnvagn]	1:-
3. partier skyar	3:-
1. åskwagn	3:-
3. cabinetts dörrar	2:-
1. Thronställning	2:-
1. löst foudet	1:-
2. lösa träd, 1. gräsbänk, 9. altare och 1. spis	5:-
5. pallar i orchestern	1:12
1. Dito med ryggstöd	-:16
1. Apollo, 2. Sjöar, 1. strand 10. al. lång [dvs sjö- och strandbräden över scenens bredd], 1. Obelisk, 1. swart målat staquet, 1. berg af wäf och papper, 1. liten kulle och 4. nattpotter	13:16
2. stegar	1:-
8. wattenkar och 8. ämbaren	12:-
10. handsprutor	6:32
1. stor spruta på Theatren [dvs scenen]	6:32
1. nattcommode af träd	-:16
8. notställare i Orchestern	2:32
4. omålade bord och 1. bänk i klädlogerne	3:16
4. klädhängare	1:16
Diverse Theatre persedlar	50:-
	<hr/> 695:12”

Det hela slutade med att en av konkursansökans undertecknare, den nämnde Cornelius Hegardt, i april 1819 ropade in teatern som stått helt tom diskontkraschens år 1817 och där enda försöket till nystart sedan, symboliskt nog men kanske inte helt framgångsrikt, gjorts vintern 1818–19 av en danstrupp med bl a invigningsensemblens Jean Baptiste Brulo i ledningen (jfr kommentar om honom i ensembleförteckningen).

En lite vemodig påminnelse om vad som varit, om en tid då Malmö var ”uti ett lystrare tillstånd än någonsin tillföre eller efteråt”. Detta enligt Halling (s 84) och med syftning på 1810–11 då en inte minst på borgmästare Nordlindhs tillskyndan övervintrande adel jämte av denna i nåder upptagna framskjutna borgare såg till att ”hufvudstadens och hof-cirkelns seder och bruk efterhärmedes” till fullkomning.

Ett vittert vittnesbörd från den vintern, Erik Wilhelm Djurströms prolog till kungens och kronprinsens namnsdag, fann vägen till trycket och meddelas här som bihang – och som ett återsken från den era som var Nordlindhs.

När begreppet "Wärdshus" skulle symboliseras på en kortlek till spelet kille, troligen tillverkad ca 1840 av Carl Fredrik Reuterdahls fabrik i Malmö (enligt SDS 24 okt 1993 s B3), valde man att avbilda värdshuset vid Gustav Adolfs torg, där mittpartiets pilastrar med sina kapitäl här dock bryter taklinjen på ett sätt som inte svarade mot verkligheten. Mittpartiet med dess gårdsport verkar täckt av något som möjligen ska vara murgröna. Foto i författarens arkiv.

Affischerna berättar

Malmö Teaters affischer

16 oktober 1809–3 februari 1811

med kommentarer

Även om den repertoar affischerna från Malmö Teaters första tid redovisar i stort sett tillhör det förgångna går det ofta att ta reda på vad det hela handlade om, genom läsning av original eller översättningar till olika språk och vidare genom referat i litteraturen om den dåtida svenska teatern (Berg och Flodmark är i det avseendet särskilt givande). I de försök som i det följande gjorts (ibland har möjlighet till identifikation av eller tillgång till texten alldeles saknats) ges litteraturhänvisningar bara vid rena citat eller vid anlitande av mera så att säga långsökta källor.

Att märka är att affischerna måst tryckas i Lund. Boktryckeri (också det Berlingskt) och därmed också tidning fick Malmö i modern tid först 1813.

Affischerna reproduceras av tekniska skäl i en skala av ca 90 procent.

16.10.09

...till förmån för Inrättningen

Med "inrättningen" avses teaterbolaget vars räkenskaper för denna första tid dock inte finns bevarade.

...för tillfället författad Prolog

Om prologens upphov gav först nästa affisch en aning (se kommentar till denna). "Tryckta Exemplar" utlovas till försäljning, men andra spår av ett sådant tryck har inte återfunnits. Personlistan är den förväntade mytologiska med Apollo och Sång-Gudinnor. Utom skaldekonst och musik beskyddade Apollo bl a sjöfarten, här företrädd av Sjöfolk och kanske också av en Watten nymf. Om Mercurius, handels och köpenskapens gud, införts med speciell tanke på Malmö är ovisst. Däremot vet vi att hans uttolkare under sejouren gifte sig med vattennymfens – jfr 16.3.10.

Äktenskaps-Skillnaden

Fransmannen Charles Albert Demoustiers Le divorce (D2581) är en sentimentalt sedelärande komedi vars personlista finns på affischen 24.1.10 där pjäsen sägs ges "för första gången" – vilket korrigerats för hand, ovisst dock när. Personnamnen antyder att översättaren, skådespelaren och sångaren vid kungl teatrarna Jan Erik Brooman, "lokaliserat" händelserna med bl a svenska, enligt gammal komedised karakteriserande personnamn: f hovlakejen (i originalet sysslolös efter franska revolutionen) Ormfrö ställer för ro skull till split mellan de koleriska makarna som häradshövdingen (i originalet fredsdomaren) Fredenstift dock i det känslolösa slutet försonar med hjälp av den lille son om vars vårdnad de strider. Pjäsen var inte ny för Malmöpubliken – J P Lewenhagen hade den på programmet två gånger på teatern i Grynbodgatan 1804 och en gång 1808.

Billetter fås hos Herr Rådman Möller

Eli(a)s J(ohan) Möller (1769–1820), Nordlindhs efterträdare som rådman, satt i teaterbolagets direktion och undertecknade jämte Cornelius Hegardt 1818 dess konkursansökan efter att ha reagerat särdeles dramatiskt på diskontkraschen: "Rådman Möller i Malmö har kastat sig i Slottsgravnen, som man säger för förluster på Nordlindh; men han blef uppfiskad och skall ej vara död ännu", skriver Tegnér (s 354) i ett brev 1817. I Lunds Weckoblad 30 aug 1809 annonserar Brulo & Ambrosiani sin plan att "nästkommade Oktober månad uti Malmö å det derstädes nybygde Teaterhus uppföra Spektakler", och "för de Respektive Herrskaper som wilja för hela Terminen abonnera, äro ännu några Loger att tillgå, då derom tillsäges hos Herr Rådman Möller derstädes, hwarest Abonnements-Lista till påskrift är inlämnad". Både i denna metod att på förhand säkra publik och i försäljningen av lösa biljetter till invigningen var alltså rådmannen engagerad. Kanske är det därför man i rådhusrättens dombok invigningsdagen läser: "För att besörja andra Embets förrättningar, lämnade herr Rådman Möller sitt Säte i Rätten." (Fast en vecka senare är det ett kronouppbördsmöte som hindrar honom.)

Ingen obehörig tillåtes Entré på Teatern

Ett exempel på det gamla språkbruk (använt även på Anders Sundströms ritning) där "teater" betydde "scen", med biutrymmen. Allehanda konnässörer, habituéeer och allmänna salongslejon blev där gärna en påflugen belastning i pauserna (jfr affischen 19.11.09).

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 öppnas nya Teater-Huset i Malmö
 den 16. Oktober 1809,
 och uppföres till Förmån för Inrättningen
 En för tillfället författad
Prolog med Sång och Balletter
 af Herr Ballettmästaren *Brulo*.

Personerne:

<i>Apollo</i>	—	—	—	Herr <i>Hjelmstedt</i> .
<i>Mercurius</i>	—	—	—	Herr <i>Nordbom</i> .
En <i>Watten nymf</i>	—	—	—	M:lle <i>Rydberg</i> .
<i>Melpomene</i>	—	—	—	M:lle <i>Edberg</i> .
<i>Thalie</i>	—	—	—	M:lle <i>Wibom</i> .
<i>Euterpe</i>	Sång.	Gudinnor.	—	Fru <i>Hjelmstedt</i> .
<i>Terpsichore</i>	—	—	—	M:lle <i>Brulo</i> .
<i>Polymnia</i>	—	—	—	M:lle <i>Lundberg</i> .
<i>Calliope</i>	—	—	—	
<i>Edsfolk</i>				

Derefter gifwes:

Ägtenskaps-Stillnaden,
 Dram i 2 Akter. Öfversättning af J. E. Broman.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Porter, som äfwen är inräknad för Fruntimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Willetter sås hos Herr Rådman Möller till kl. 4. est. midd. och sedan wid ingången till Spektakler, som begynnes kl. 6. estermidd.

Ingen obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Tyckte Exemplar af Prologen erhålles wid ingången mot betalning.

De Respektive Abonenter som för dagen will behålla sina loger, täcktes derom tillsäga hos Herr Rådman Möller till kl. 12. för midd.

17.10.09

Swenska Komiska Teater-Truppen under H:r Balletmästaren Brulo och Ambrosianis styrelse

Denna lydelse behålls i huvudet på affischerna t o m den 27 december 1809.

Strump-Stickorna *

(originaltitel: Die Stricknadeln). Också detta är en pjäs om oenighet mellan makar: ung hustru förlids misstänka äldre make att ha förskingrat hennes mors arv – som dock visar sig bestå bara i de strumpstickor August von Kotzebue som ett privat skämt åtagit sig använda som tillräckligt motiv för ett skådespel. Det blev den första av inalles 74 på Malmö Teater noterade verk av denne pjäsfabrikant. Carl Stenborg hade föredan två gånger annonserat komedin på teatern i Grynbovegatan 1807. I fri översättning av Mårten Altén spelades den under titeln Juvelskrinet eller Tambournålarne (D1327) 1807 på Djurgårdsteatern och gavs där nio gånger t o m 1820, men enligt affischen var nu aktuell översättning av Aron de Lemos som på något sätt, troligen som musiker, hörde till truppen – jfr nedan 15.11.09.

En Allegorisk Prolog

Jfr ovan 16.10.09. Först affischen för repriserna där prologen ges som epilog nämner namnet på den som skrivit de första orden från Malmö Teaters scen, nämligen en "Herr Sal. Holmdahl" som dock bara översatt, eller "för tillfället" bearbetat, en okänd utländsk förebild. Annonsen i Lunds Weckoblad talade mycket riktigt om en "för tillfället lämpad" prolog som var en "fri översättning af Studeranden Herr Salomon Holmdahl". Detta påpekas av Österdahl som nämner Holmdahl som tillhörig Smålands nation i Lund, vittert verksam och socialt aktiv där, bl a i ortens Knutsgille, då "ganska aristokratiskt och känt för sina charmanta baler", men småningom kyrkoherde i Björkö i Östra härads kontrakt, Växjö stift, och död 1834. Av herdaminnet (Virdestam s 339f) framgår att Holmdahl, komministerson från Aringsås, var född 23 okt 1785 och alltså ännu inte 24 år. Han blev magister och prästvigd 1811 samt utnämnd till kyrkoherde 1826. Gift 1814 med en perukmakardotter från Jönköping blev han fyrbarnsfar, men vi erfar också att han var "fattig och hade böjelse för starka drycker", vartill följande omdöme om honom citeras: "Hade tämligen vacker figur och gott huvud men hjärtat mindre gott, ehuru hans symbolum var: semper honestus." – Som synes upprepar affischen erbjudandet att köpa prologen, priset nu preciserat till en tolvskilling, dvs samma som för en plats i de siktmissigt ganska omöjliga platslogerna längst fram på andra radens sida.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg

Diedrich Modeveg (eller Modewig) hade sin affär på gammalt nummer 607, nu Södergatan 5 mitt i kv Oscar. Förklaringen till biljettförsäljningen är sannolikt att just de Lemos bodde där – se affischen 15.11.09. Direktörsfamiljerna Bruno & Ambrosiani och den som antagligen redan fungerade som den dramatiska truppens ledare Carl Gustaf Lönnbom (han fortsatte verksamheten sedan dansarna återvänt till Stockholm) hade enligt senare recettaffischer logi annorstädes.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen

under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Lisdagen den 17 October 1809,

Strump = Sticlorna,
 Skådespel i 4 Akter af Kotzebue. Öfversättning
 af Herr A. de Lemos.

Personerne:

Baron <i>Ehrenstein</i>	—	—	Herr <i>Nordbom.</i>
<i>Amalia</i> , hans Fru	—	—	M:lle <i>Edberg.</i>
Landrådmann <i>Ehrenstein</i> , hans mor	—	—	Fru <i>Hjelmstedt.</i>
<i>Christian</i> , hans gamle Betjent	—	—	Herr <i>Lönnbom.</i>
<i>Paulina</i> , <i>Amalias</i> Kammarjungfru	—	—	M:lle <i>Wibom.</i>
Gretze <i>Ejslingen</i>	—	—	Herr <i>Mohn.</i>
Advokat <i>Burrman</i>	—	—	Herr <i>Hjelmstedt.</i>
En Betjent	—	—	Herr <i>Norring.</i>

Derefter gifves:

på Heras begäran, för andra gången,

En Allegorisk Prolog
 wid Invigningen af Malmö Teater, med Choeur och Ballette,
 af Herr Ballettmästaren *Brulo*. Öfversättning
 af Herr *Sal. Holmdahl*.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 s. D:co.
Amphiteatern	—	24 s. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. D:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Feuntimmer	—	16 s. D:co.
Plats logerne	—	12 s. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Mødeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Abonnementer äro gällande för dagen.

Billetterne ombytas hvarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar smottages wid öderarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

Tredste Exemplar af Prologen erhålles på samma ställe som Billetterne
 mot 12 s. Banco.

20.10.09

Konstmakaren den Förste

Ännu en Kotzebuekomedi (originaltitel: Der Wildfang; D1364) som inte var ny för Malmöpubliken: Johan Anton Lindqvist hade spelat den både 1799 på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset (i dag kvarstående på hörnet av Kyrko- och Kansligatorna) och 1802 på teatern i Grynbodgatan. Översatt av Gabriel Eurén kallades den vid Sverigepremiären på Carl Stenborgs Munkbroteatern 1798 bara Konstmakaren, syftande på den bullrige unge upptågsmakaren baron von Wäderflyckt (i originalet von Wellinghorst) som i olika förklädnader söker vinna pjäsens unga flicka, i syftet livligt assisterad av hennes rapptungade kammarjungfru Lisette. Liknande huvudfigurer i Becks Schackmaskinen (som fö i Malmö getts av Lindqvist 1799) och Centlivres De fyra förmyndarne gav på Munkbroteatern pjäserna (D2076 resp 921) undertitlarna Konstmakaren den andre resp tredje. Kotzebues pjäs driver fö med den borgerliga dramens känslösamma teaterkonventioner och har t ex ett föga entusiastiskt återseende mellan flickans giftastokiga mor och baronens faderlige informator, en gång hennes plågade man ("En öm återseendescen!" säger Lisette avsidet till publiken). Typiskt för Kotzebues vildsinta komedihjältar är fö ofta som här att upptågslystnaden drivs så långt att den snarast motverkar sina syften.

Den skalkaktiga Bondflickan

Brulos balett tycks aldrig ha getts under hans tid på Kungl teatern.

August von Kotzebue, de nordeuropeiska teaternas store pjäsleverantör kring sekelskiftet 1800. Porträtt av okänd konstnär.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen

under
 Herr Ballettmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse

Freldagen den 20 October 1809,

Konstmästaren Den Förste,

Komed i 3 Akter af Korzebue.

Personerne:

Baron Casper von Wäderslyckt	—	Herr Molin.
Felix, hans förre Gunstör	—	Herr Norring.
Fru von Brännenbach	—	Fru Hjelmstedt.
Charlotte, hennes Dotter	—	Mille Wibom.
Lisette, hennes Kammarjungfru	—	Mille Edberg.
Herr von Hagelsörn, en gammal Landt. Juntore och Sägare	—	Herr Lönnbom.
Josias Mulkus, en Invalid	—	Herr Nordbom.
En Hårfrisör	—	Herr Hjelmstedt.

Derefter gifves, för första gången:

Den Skalkaktiga Bondslifvan eller Landtbygdens Böjen,

Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserna äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Sida logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Billetter försåstas hos Kamrären D. Modveg en trappa upp, från
 kl. 9 i. m. till kl. 4 e. m. och sedan mid ingången.

Billetterne ombytas hvarje gång och utnyttas endast för den dag de äro köpta.

Såga penningar emottages mid dörarne, blott billetter.

Ingen till Spektakler obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. mid.

23.10.09

Datum

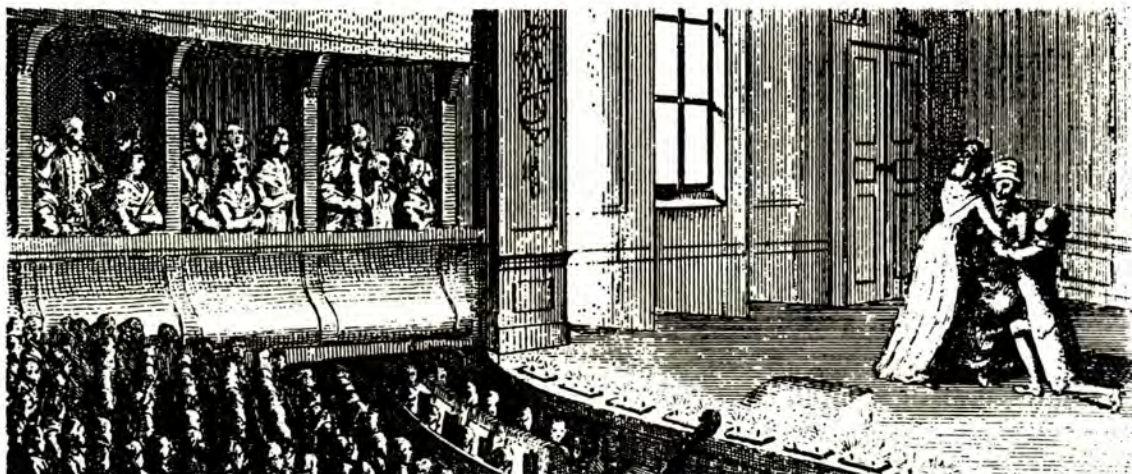
Vid restaureringen av affischen har dessvärre en påklistrad lapp försvunnit som ändrade datum till "Måndagen d:23" oktober. Ändringslappen är belagd både genom förteckningen hos Bäckström (s 159) och genom Xerox-kopior förf. lät göra på UB i Lund 1965. Man tänkte alltså ursprungligen spela på söndagen, vilket man gjorde alla de följande söndagarna fram till jul även om man i detta fall av någon anledning ändrade sig. Avgift antecknades för söndagen, ej måndagen, i de bevarade specificerade uppgifterna om speldagar ("Räkenskaper över skådespelsavgifter i Malmö 1808–1862, spridda år", MSA).

Claudine

Det lilla sånglustspelet (Claudine, ou le petit commissionnaire; D343) är av Jacques Marie Deschamps med musik av Antonio Bartolomeo Bruni och översatt av Carl Lindegren. Titelrollen uppträder "under namn af Claude" – alltså en "byxroll", dvs skriven för att en primadonna skulle kunna kokettera i pojkförklädnad.

Den swarta Skogen eller Rölfwarebandet

En treakts pantomimbalett (D130b) med samma övertitel och att döma av undertiteln Det hemliga giftermålet troligen samma innehåll hade 1814 premiär på Kungl teatern, var signerad av dess balettmästare Louis Deland och gavs tom 1831 24 gånger på de kungl scenerna.

En känslfull scen i en borgerlig dram – eller, med tanke på orkestern, möjligen i ett sångspel – på ett tyskt kopparstick från 1780-talet. Bilden återger den intima atmosfär som kunde skapas i en salongs-oval med logerader av Malmö Teaters typ, särskilt när formatet var återhållsamt. Den här avbildade teatern saknar dock avantscenloger och rampljusens skyddas inte av plåtar. Fönstret är antagligen målat på kulissen, men dörren mellan nästa kuliss och fonden är troligen praktiskt brukbar.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 den 22 October 1809,

CLAUDINE eller Skoputsaren,

Komedi uti 1 Akt, blandad med sång.

Personerne:

Lorenzy	—	—	Herr Norring.
Florville, Franst Officer	—	—	Herr Hjelmstedt.
Dubois, Florvilles Betjent	—	—	Herr Nordbom.
Robert, Lorenzys Betjent	—	—	Herr Molin.
Madam Simon	—	—	Hru Hjelmstedt.
Claudine, under namn af Claude	—	—	M:lle Edberg.
Louis, hennes Son.			

Derefter gifwes, för första gången:

Den swarta Skogen eller Röstwarebandet,

Stor Pantomime uti 3 Akter, med alla dertill hörande Scenerna,
 i ordning satt af Herr Balletmästaren Brulo.

Personerne:

Dormon	—	—	Herr Hjelmstedt.
Clarice, hans Dotter	—	—	Hru Brulo.
St. Phar, i hemlighet gift med Clarice.	—	—	Herr Ambrosiani.
Benjamin, Clarices Son	—	—	Herr Ambrosiani, Sonen.
Twenne Betjenter.			
Röstwares Kapten	—	—	Herr Brulo.
En Abbé äfwen Röstware	—	—	Herr Molin.
Röstwarebandet. Soldater.			

Denna Pantomime slutas med Le minuet de la Cour och La
 Gavotte de Vestris, samt en Allemande a Trois.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. D.co.
Amphiteatern	—	24 s. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. D.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Teuntimmer	—	16 s. D.co.
Plats logerne	—	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytias hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

25.10.09

Kanonikus i Majland

Sånglustspelet var en fri anonym översättning efter Duvals enaktare *Le souper imprévu, ou le chanoine de Milan* (D1771) och i Malmö redan spelat av J P Lewenhagen 1804 på teatern i Grynbodgatan under titeln *Den snåle presten*. I Stockholm där pjäsen, mest på Djurgårdsteatern, gick 52 gånger 1801–27 användes även titeln *Den släta presten i Mejland*. Prästen i fråga är en icke alltför sedesam kanik som våldgästas av två militärer som bemäktigar sig inte bara hans nattmössa och hans morgonrock utan också hans kapun, vilken de begärligt inmundigar.

De bägge Qwäkarne

Ett sedan vanligt inslag är på affischen en särskild reklam för ett pas de deux med fru Brulo och G B Ambrosiani. En enakts komisk pantomim ”med divertissement af engelsk dans” fanns under samma titel på J P Lewenhagens Göteborgsrepertoar 1802 (Berg II s 168) och en tvåakts komisk pantomimbalett av Brulo gavs en gång på Kungl teatern 1813: *Les quakers ou le port de mer* (D109b). Troligen är det väl samma balett och enligt rollistan på Kungl teatern (Strömbeck m fl B66) dansade Brulo ”Mougique”, Ambrosiani ”En kväkare”, fru Brulo ”Espagniol”, sonen Charles Ambrosiani ”En provençal” och nykomlingen Joséphine Sainte-Claire ”Ett ryskt fruntimmer”.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Onsdagen den 25 October 1809,
Ranonikus i Mailand
 eller
De obudne Gästerne,
 Komedi uti 2 Akter, med Kupletter.

Personerne:

Thomaso, Ranonikus	—	—	Herr Hjelmstedt.
Benetto, hans Brorson	—	—	Herr Molin.
Gertrude, hans Hushållerska	—	—	Mille Edberg.
Laurette, Benettos Fästning	—	—	Mille Wibom.
En fransk General	—	—	Herr Norring.
Firmin, Kapten i Fransk tjenst	—	—	Herr Nordbom.
Sansquartier, Quisars Wagnmästare	—	—	Herr Lönnbom.

Derefter gifwek, för första gången:

De bägge Dvälfarne,
 Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Balletmästaren Brulo.
 Ut denna Ballette dansar Fru Brulo och Herr Ambrosiani
 en Anglois.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	—	44 R . D.co.
Amphiteatern	—	—	24 R . D.co.
Sida logerne i 2:dra raden	—	—	16 R . D.co.
Platser, som äfwel äre inräknad för Fruntimmer	—	—	16 R . D.co.
Plats logerne	—	—	12 R . D.co.

Billetter försäljas hos Urmafaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 p. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombyttes hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

29.10.09

Tand-Doctorn

Ett svenskt sånglustspel från 1800 (D2319) av Operans andre direktör Carl Gustaf Nordforss med wienklassiskt präglad musik hopplockad och delvis komponerad av den flitige musikförläggaren Olof Åhlström. I denna sengustavianska bagatell förmås en tandläkare, en ovanligt resonlig komediförmyndare, att avstå sin niece till hennes utvalde, vilkens till fransk tanddoktor förklädde betjänt manövrerar ut den naive fästmannen in spe, en snäll tölp – väl att märka spelad av fru Hjelmstedt. Pjäsen – som gick 80 gånger på de kungl teatrarna 1800–29 – bereddes fö sommaren 1966 en överraskande malmötisk återkomst på Pildammsteatern under Valter Bornemarks egid, en föreställning som något omarbetad också nådde Musikradion.

Themir och Thiris

Baletten upplevde tre Malmöföreställningar men var tydligen okänd i Stockholm.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Gruppen
 under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Söndagen den 29 Oktober 1809,

L a n d - D o c t o r n,

Farce i 3 Akter, blandad med sång.

Personerne:

Ninus, Land Doctor	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Niclas, hans Gufon och elev				Fru Hjelmstedt.
Julie, hans Brorsdotter		—		M:lle Edberg.
Stålarin, hennes Ålfare		—		Herr Norring.
Lasfe, Stålarins Betjent		—		Herr Molin.

Derefter gifves, för första gången:

Themir och Thirsis eller Den svartfukte Skogs-Guden,
 Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Balletmästaren Brulo.

Personerne:

Themir	—	—	—	Fru Brulo.
Thirsis				Herr Ambrosiani.
Skogs-Guden		—		Herr Brulo.
Skogs-Gudinnan		—		M:lle Lundberg.
Aglæ		—		M:lle Brulo.
Pelete		—		Herr Ambrosiani, Sonen.
Bönder och Bondstjefor.				

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	—	24 f. D.co.
Amphiteatern			24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden			16 f. D.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer			16 f. D.co.
Plats logerne			12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet,

31.10.09

...till Förmån för Fru Hjelmstedt

Sejourens första personrecett av den typ personalen kontraktsmässigt hade rätt till. En extra attraktion var att biljetterna såldes hemma hos vederbörande som i detta fall logerade hos svarvaren Hans Christian Wolke, enligt äldsta husförhörslängden 1814 (MSA) bosatt på gammalt nr 264–265, senare kv von Conow tomt 17–18 Kalendegatan 18. Recettagerskan har här återigen en vanlig mansroll, alltså ingen s k "byxroll" (jfr ovan 29.10 resp 23.10.09).

Den förställda Enfaldigheten

Originalen (*Rule a Wife and Have a Wife*; D987) av Shakespearesamtiden John Fletcher – här av okänd hand översatt efter en bearbetning av den berömde tyske skådespelaren Friedrich Ludwig Schröder (*Stille Wasser sind tief*) och spelad 46 gånger på de kungl teatrarna 1805–39 – är en sorts argbiggevariant där en ung änka gifter om sig med vad hon tror är en troskyldig tjänare som fogligt ska acceptera hennes erotiska nycker. Det visar sig förstås att hon trott fel. I rollistan kan noteras att en kamartjänare spelas av "En Amateur", möjligen en lokal förmåga som velat pröva sina krafter.

Den skalkaktiga Bondflickan

Jfr 20.10.09.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd

uppföres
af **Swenska Svenska Teater-Truppen**
under
Hr Balletmästaren **BRULO** och **AMBROSIANIS** styrelse,
Lördagen den 31 October 1809,
till Förmån för Fru **HJELMSTEDT**,
för första gången

Den förstådda Enfaldigheten
eller
Före och efter Brölloppet,
Comedi uti 4 Akter, öfversättning från Engelskan.

Personerne:

Baronessan <i>Sternburg</i> , en ung til Enka	Mlle <i>Edberg</i> .
Baron <i>Fridheim</i> , hennes Morbror	Herr <i>Lönnbom</i> .
Fröken <i>von Wiburg</i> , hennes Kammarjungfru under namn af <i>Therese</i>	Mlle <i>Wibom</i> .
Baron <i>Wiburg</i> , hennes Bror	Herr <i>Nordbom</i> .
Major <i>Sturmfels</i>	Herr <i>Hjelmstedt</i> .
Hof-Rådet <i>von Dornheim</i>	Herr <i>Norring</i> .
Herr <i>von Rehberg</i>	Fru <i>Hjelmstedt</i> .
<i>Wallen</i>	Herr <i>Molin</i> .
<i>Amette</i> , Trädgårdsmästar-dotter, Gödestönderka i Baronessans hus	Mlle <i>Rydberg</i> .
En Kammarjenare hos Baronessan	En <i>Amateur</i> .
<i>Franz</i> , Baronessans Betjent.	
<i>Paul</i> , Baron <i>Wiburgs</i> Betjent.	

Derester gifwes:

Den kallaktiga Bondsliskan eller Landtbygdens ndjen,
Drottningne *Valere* i 2 Akt af Herr Balletmästaren *Brulo*.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	24 §. B.co.
Amphiteatern	24 §. B.co.
Side-logerne i 2:dra raden	16 §. B.co.
Parterre, som öfwen är inaktad för Fruntimmer	16 §. B.co.
Mat-logerne	12 §. B.co.

Billetter finnas i Fru *Hjelmstedts* logis hos Svarfwaren *Wolcke* på *Calandé*
gatan till kl. 3:eft. midd. och sedan wid ingången.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 r. m.

Lund, 1809.

Tryckt ut *Berlingska* Wollapdrick.

3.11.09

Den enleverade Fästmön

Pjäsen (Die Entführung; D679) av Johann Friedrich Jünger i Mårten Alténs fria översättning gick 64 gånger på Munkbroteatern och Arsenalen 1796–1814. I Malmö annonserades den 1798 och 1799 av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset. En komediintrig där en svensk baron Rosendahl i Hamburg från hennes fadershus enleverar sin egen tillänkta men okända fästmö för en annan svensk barons räkning – och i stället själv fastnar för överintrigösen, fästmöns trevliga kusin.

Mjölnarne

Någon balett med liknande titel tycks inte ha uppförts under de båda direktörernas Stockholmstid.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under
 Herr Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse.
 Fredagen den 3 November 1809,
 Den enleverade Gästgöden
 eller
 Den tienstagtige Nivalen,
 Komedi uti 3 Akter.

Personerue:

Herr von Spalding	—	—	Herr Lönnbom.
Henriette, hans Dotter	—	—	Mille Rydberg.
Wilhelmina, hans Brorsdotter	—	—	Mille Edberg.
Baron Rosendahl	—	—	Herr Nordbom.
Baron Ridderheim	—	—	Herr Hjelmstedt.
Johan, Rosendahls Betjent	—	—	Herr Molin.
Jacob, Betjent hos Herr Spalding	—	—	Herr Norring.
Portchaise Bärare.			

Derefter gifwes, för första gången:

Njölmarne eller Det hemliga Mötet om Ratten,
 Comique Pantomime Ballette i 2 Akter, af Herr Balletm. Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 s. Dco.
Amphitatern	—	24 s. Dco.
Side Logerne i 2:dra raden	—	16 s. Dco.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruktiumer	—	16 s. Dco.
Plats Logerne	—	12 s. Dco.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytast hwarje gång och myttas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

5.11.09

Carnavalen i Baugency

Attribueringen till Kotzebue på affischen förefaller vara ett misstag. Enligt Dahlgren (D318) är originalet *Le carnaval de Baugency, ou mascarade sur mascarade* av C G Etienne och Gaugiran-Nanteuil, en pjäs som i Mårten Alténs översättning året förut haft Stockholmspremiär på Arsenalen (dvs Dramaten) där den gavs fjorton gånger t o m 1817. Som man ser av affischen handlar det hela om ett advokatpar, deras dotter, en med betjänt utrustad ryttmästare som antagligen är komedihjälten samt flickans komiske fästman – vilken 1833 på Djurgårdsteatern blev titelperson i PU Huldbergs vådevillbearbetning av pjäsen: *Den Fransyske Rochus eller Kramhandlaren från Bresey*. Med Rochus syftas då på den komiske lantjunkartölp (och kasserade fästman) som är driftkucku i wienaren Stegmayers Molièrehopkok *Rochus Pumpernickel*, en roll som den kommande maken till invigningstruppens mamsell Edberg, komikern Johan Jacob Askenbom, många gånger skulle lyckliggöra landsorten med i egen översättning.

Fintlighet och List

Den lilla komedins ursprung har inte kunnat spåras. Möjligen ospelad i Stockholm tycks den länge ha ingått i landsortsrepertoaren; på Malmö Teater ges den av J A Lambert så sent som 19 jan 1829.

Winbergningen

Baletten verkar i Stockholm vara lika okänd som Mjölnarne ovan.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen**

under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,

Söndagen den 5 November 1809,

för första gången

Carnavalen i Baugency,

Komedt uti 1 Akt af *Korzebue.*

Personerne:

<i>Tirafoi</i> , Advokat	—	—	Herr Nordbom.
Fru <i>Tirafoi</i> , hans Hustru	—	—	Fru <i>Hjelmstedt.</i>
<i>Charlotte</i> , deras Dotter	—	—	Miss <i>Wibom.</i>
<i>Chrysofomus Papillard</i> , hennes Gästman	—	—	Herr <i>Lönnbom.</i>
<i>Fontange</i> , Capitän wid Cavalleriet	—	—	Herr <i>Hjelmstedt.</i>
<i>Latulipe</i> , hans Betjent	—	—	Herr <i>Molin.</i>

Derefter gifves:

Sintlighet och List,

Komedt uti 1 Akt.

Till slut blifwer, för första gången:

Winbergningen eller Den misslyckade Enteweringen,

Pantomime Ballette i 2 Akter, af Herr Balletm. Brulo.

Uti denna Balletten dansas en pas deux med Tambour de basque.

Priserna äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	—	24 s. D.co.
Amphiteatern	—	—	24 s. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	16 s. D.co.
Porter, som afwen är inrättad för Fruentimmer	—	—	16 s. D.co.
Plats logerne	—	—	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Hermakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Juga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti **Berlingska Boktryckeriet.**

8.11.09

Bildhuggaren

Komedin av Mme de Beaunoir (*Le sculpteur, ou la femme comme il y en a peu*; D231) var översatt av den store aktören Lars Hjortsberg som själv 4 juli 1813 vid en konstresa med Stockholmskolleger bör ha visat Malmöpubliken sin bi- men glansroll som den törstige musikern Winberg. Väl mest tack vare Hjortsberg gick pjäsen hela 146 gånger på de kungl teatrarna 1797–1842. Winberg är en av pjäsens supbröder som nästan förleder skulptören Hederman att svira bort både mecenat och trogen hustru. J P Lewenhagen hade redan året förut spelat pjäsen på teatern i Grynbodgatan.

Hemligheten

En i Malmö redan välkänd liten opéra-comique (*Le secret*; D1137) av F B Hoffman med musik av J P Solié och en intrig vars centrala gimmick är en lönn dörr som husägaren använder för att gömma en ung eftersökt duellant men genom vilken scenen också töms på personer och föremål, något som gör husets fru svartsjukt misstänksam. J P Lewenhagen annonserade pjäsen på teatern i Grynbodgatan 1804, 1805, 1806 och 1808 och på Malmö Teater finns den antecknad för tolv föreställningar tom 1836. I Stockholm gick den 72 gånger mest på de kungl teatrarna 1800–33, allt i Johan David Valerius översättning.

De bägge Qwäkarne

Jfr 25.10.09.

Lars Hjortsberg som Winberg i mme de Beaunoirs komedi Bildhuggaren, en roll han fö 1813 också gjorde på Malmö Teater. Gravyr i Svenska Teater-Galleriet 1826.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd

uppföres

af Svenska Komiska Teater-Truppen

under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,

Onsdagen den 8 November 1809,

Bildhuggaren eller Den falsklynta Hustrun,

Komedi uti 2 Akter.

Personerne:

Grefve <i>Ernsfelt</i>	—	—	Herr <i>Norring.</i>
Hederman, Bildhuggare	—	—	Herr <i>Molin.</i>
<i>Sophia</i> , deß Hustru	—	—	M.lle <i>Edberg.</i>
<i>Stenskifva</i> , Bildhuggare	—	—	Herr <i>Nordbom.</i>
<i>Winberg</i> , Stads-Visikus	—	—	Herr <i>Lönnbom.</i>
Fru <i>Slammerström</i>	—	—	Fru <i>Hjelmstedt.</i>

Derefter gifves:

Hemligheten,

Komedi med sang uti 1 Akt.

Till slut blifwer, på Heras begäran:

De bägge Urmakarne,

Pantomime Ballette uti 2 Akter.

Uti denna Ballett dansar Fru *Brulo* och Herr *Ambrosiani*
en *Angloise*.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side-logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Parterre, som skiven är inräddad för Fruentimmer	—	16 s. B.co.
Plats-logerne	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren *D. Modeveg* en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombrytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

12.11.09

Den förbättrade Misanthropen

Originalen (Le vaporeux; D946) är av B J Marsollier des Vivitières, och komedin – som tydligen handlar om en person vars mjältsjuka övervinns – upplevde i Stockholm bara två föreställningar 1795 på Munkbroteatern där man konstaterade att översättningen var ”insänd af okänd författare”. Till Malmö återkom pjäsen aldrig.

Den swarta Skogen

Jfr 23.10.09.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen
 under

Hr Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Söndagen den 12 November 1809,

för första gången,

Den förbättrade Misantropen,
 Komedi uti 2 Akter.

Personerne:

Ekenbjelm, Diälsjut	—	—	Herr Nordham.
Fru Ekenbjelm	—	—	M:lle Edberg.
Adolph, deras Son.	—	—	
Ridderström, Major	—	—	Herr Hjelmstedt.
Blomgren, Trögårdsmästare	—	—	Herr Lönnbom.
Pihlberg, Ekenbjelms Betjent	—	—	Herr Molin.

Derefter gifves:

Den swarta Skogen eller Rofswarebandet,
 Pantomime uti 3 Akter, med alla dertill hörande Scenerne,
 i ordning satt af Herr Balletmästaren Brulo.

Denna Pantomime slutas med Le minuet de la Cor och La
 Gavotte de Vestris, samt en Allemande a Trois.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	—	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	16 f. D:co.
Porter, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

15.11.09

Till förmån för Herr Lemos

Att han var berättigad till recett bör troligen (jfr ovan 17.10.09) innebära att Aron de Lemos haft någon funktion i truppen, varvid det kan noteras att han enligt Berg (II s 334n) kallas "musikanten de Lemos". Dahlgren (s 460) talar om honom som "portugisisk Jude, värdshusvärd i Malmö", tidigare gift med nyordna kungl aktrisen Maria Rebecca Rydberg (senare omgift med balettmästaren Louis Deland). I rådhusrättens dombok 12 apr 1813 (MSA) anges han vara "af Judiska Nationen", 47 år gammal, och sägs genom kmt:s resolution 8 nov 1810 ha tillåtits "att sig här nedsätta, för att blifwa Tracteur". Han får nu tillstånd att bedriva denna näring i sin nyförvärvade gård vid Kalendegatan. Både ett mål 1812 (kämnersrättens dombok 12 okt 1812, MSA) och mantalslängden 1813 (MSA) placerar honom på det till teatern knutna värdshuset, och han figurerar som vin- resp punschbålförsäljare till teaterbolagets recetter 3 apr 1811 och 29 jan 1815 (Allegater till Wärdshus- och Theater-Byggnadens Hufvudbok 1811-16, MSA). 1815 får han efter att just ha flyttat till Landskrona magistratens vitsord att han under fyra år som traktör i Malmö "städse upfört sig stilla och anständigt" (rådhusrättens dombok 23 okt 1815, MSA). I ett mål från 21-22 nov 1825 (kämnersrättens dombok, MSA) som gäller några skuldsedlar vid de Lemos' utresa ur landet (tydligen 1819 tillsammans med Brulo) sägs att han då i Hamburg lever "uti lika torftiga förhållande" som då svenske Hamburgkonsuln 1823 beskrivit honom som "i denna stund så reducerad, att han måtte söka dagelig bergning såsom dans musicant uti lokaler, öppna för sämre klasserne af ortens Innewånare".

Kärlek och Hemsjuka

Dramen (D1411) av den inhemske, rätt mycket spelade Kotzebueepigonen Carl Lindegren hade urpremiär på Arsenalen, dvs Dramaten, 1800 och upplevde där t o m 1801 nio föreställningar. Titeln antydde konflikt (där kärleken segrar) står mellan hemlängtan hos en engelsk överste i svensk tjänst och hans kärlek till en svensk kommerserädsdotter om vilken en löjligt förfranskad svensk kapten rivaliserar.

En Anacreontisk Ballett

Ett annars tydligt okänt verk, rimligen något antikiserande divertissement där de Lemos för sina recettinkomster hoppats på de båda främsta dansarna som lockmedel.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under

Hr Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,

Onsdagen den 15 November 1809,

Till Förmön för Herr LEMOS,
 för första gången,

Kärlek och Hemsjuka,

Dram uti 5 Akter, original af Herr Lindegren.

Personerne:

Sir Charles Glover, Engelsman, Öfverste i Swenskt tjerst	—	—	Herr Nordborn.
Major Edelhjerta	—	—	Herr Hjelmstedt.
Kapiten Rinner	—	—	Herr Molin.
Tän, Öfverstens Berjent	—	—	Herr Norring.
Commerce-Rådinnan von Cours	—	—	Fru Hjelmstedt.
Amalia, des Dotter	—	—	M:lle Edberg.
Mademoiselle Chauve Souris, Fransyska i huset,	—	—	M:lle Wibom.
Fru Elding, en Officers Enka	—	—	M:lle Rydberg.
Doktor Oxymel	—	—	Herr Lönnbom.
En ung Flicka. Calle.			
En gammal Fältwäbel	—	—	Herr Lönnbom.
En Berjent	—	—	Herr Engman.

Derefter gifwes:

En Anacreontisk Ballett

uti 1 Akt.

Uti denna Ballett dansar Fru Brulo och Herr Ambrosiani en
 pas de deux med accompagnement af obligat
 Walthorn och Fleut.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 §. D.co.
Amphiteatern	—	24 §. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 §. D.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 §. D.co.
Plats logerne	—	12 §. D.co.

Billetter finnas i Herr Lemos logis hos Urmakaren Modeveg
 till kl. 3 och sedan wid ingången.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Junga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Jungen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

17.11.09

Den Förställda Enfaldigheten

Jfr 31.10.09.

Den sofwande Bondflickan eller Kanari-Fogeln

Antagligen identisk med "Fogelburen eller Den sofwande Landflickan, Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Ballettmästaren Brulo" som truppen sedan ger två gånger (jfr 19.1 och 4.3.10) och som möjligen återgår på F N Terrades pantomimbalett eller divertissement Fogelburen (D65b), dansad i Stockholm fyra gånger 1798–1806.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen

under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Fredagen den 17 November 1809,

Den Förståndda Enfaldigheten,
 eller
 Före och efter Brölloppet,
 Komedi uti 4 Akter.

Personerne:

Baronessan Sternburg, en ung rik Enka	M:lle Edberg.
Baron Fridhjem, hennes Morbror	Herr Lönnbom.
Fröken von Wiburg, hennes Kammarjungfru	M:lle Wibom.
Baron Wiburg, hennes Bror	Herr Nordbom.
Major Sturnfels	Herr Hjelmstedt.
Hof-Rådet von Dornheim	Herr Norring.
Herr von Rehberg	Fru Hjelmstedt.
Wallen	Herr Molin.
Annette, Trågårdsmästare dotter, Förestånderska i Baronessans hus	M:lle Rydberg.
En Kammarjennare hos Baronessan	Herr Engman.

Derefter gifwes, för första gången:

Den sofivande Bondstiekan eller Kanari-Fogeln,
 Pantomime Ballette i 1 Akt.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Porter, som äfwen är inräddad för Fruentimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Frgdt uti Berlingska Boktryckeriet.

19.11.09

Kärlek och Plikt

En liten Kotzebuekomedi, en genrebild av typen Rührstück med obligatoriska ingredienser som en igenkänningsscen (Der Leineweber; D1415). I Stockholm (35 gånger i Märten Alténs översättning på de kungliga scenerna 1808–24) hade pjäsen undertiteln Den fattige linväfvaren.

Älskaren sin egen Riwal

En likanamnad (D2584), och likaså anonym, treaktskomedi med kupletter spelades en gång på Djurgårdsteatern 1805.

Den illa bewakade Flickan

Ett pionjärverk i genren komisk balett av Jean Dauberval och en av de äldsta (1786) åtminstone till sin handling än i dag överlevande baletterna. Brusos version (enligt Dahlgren i Stockholm 1812 presenterad under originaltiteln La fille mal gardée, ou Il n'y a qu'un pas du mal au bien; D59b) tycks enligt personlistan följa grundintrigen: Lise hindras ideligen att dansa med Colin av hennes mor som lovat bort henne till den rike Thomas' son – men modern råkar så som straff låsa in henne på den kammare där Lise själv redan gömt Colin, varefter man anses stå inför ett fullbordat faktum. I en scen utbryter fö ett oväder som om den redan var installerad bör ha hållit teaterns "åskwagn" sysselsatt.

...en mängd obehörige personer...

Den tidigare (jfr ovan 16.10.09) berörda trafiken av nyfikna genom dörren in till scenregionerna talar man nu om att mer energiskt motverka genom att utfärda särskilda passersedlar. Ett annat ordningsproblem tas upp av magistraten i en kungörelse 4 nov 1809 sedan stadsfiskalen amält "att en del personer, som bewistat de så kallade Awant Scenes Logerne, genom Tobaksrökning och Kortspel gifwit öfrige Åskådarne anledning till missnöje", varvid förmodas "det endast erindringen om det opassliga uti utöfningen af slike tids fördrif å dessa ställen, är tillräckel. verkande", eftersom "förenämde platser wanligen icke begagnas utan af Stadens bättre Inwånare" (1809 års kopiebok, MSA).

Billetter finnas i Herr Lemos logis...

De båda raderna verkar av misstag ha lyfts över från sätterisatsen till den närmast föregående affischen.

Upphovsmannen till baletten Den illa bewakade Flickan, den franske dansaren och koreografen Jean Dauberval, i en likartad pastoral balett 1779 med två kolleger, mademoisellerna Allard och Pélin. Stick av Lélou.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd

uppföres
af **Swenska Komiska Teater-Truppen**
under

H:r Balletmästaren **BRULO** och **AMBROSIANIS** styrelse,

Söndagen den 19 November 1809,

för första gången,

Kärlek och Plikt,

Komedi uti 1 Akt.

Derefter gifwes:

Åskaren sin egen Nival,

Komedi uti 1 Akt.

Till slut blifwer, för första gången:

Den illa bewakade Flickan eller Skördemännen,

Stor Pantomime Ballette i 3 Akter, af Herr Balletm. Brulo.

Personerne:

Madam Ragott	—	—	Herr Brulo.
Lise, hennes Dotter	—	—	Herr Brulo.
Colin, en ung Bonde	—	—	Herr Ambrosiani.
Thomas, Jordbrukare	—	—	Herr Hjelmstedt.
Colas, hans Son	—	—	Herr Molin.
En Notarie	—	—	Herr Ambrosiani, Sonen.
Rose	—	—	M:lle Lundberg.
Annette	—	—	M:lle Brulo.
Bönder.	—	—	Bondstefor.

Då, genom Betjeningens oordentlighet det händt, att, under de förslutna Spektakler, en mängd obehörige personer insläpptis på Teatern, dels wid öppen och dels wid nedfald Rideau; hwilket ej allena förorsakar buller, utan äfwen oändeligt hindrar de changemens och arbeten, som å Teatern måste verkställas, så, och då den Respektive Publiken flera gånger uttrat sitt misnöje öfwer det dröjsmål en sådan oordning förorsakar, nödgas man tillkännagifwa, att Dörren till Teatern ej hädanefter öppnas för någon annan, än den som är försedd med särskildt derföre inrättadt tecken; hwilket man hoppas benäget ursäktas.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Billetter finnas i Herr Lemos logis hos Urmakaren Modeveg till kl. 3 och sedan wid ingången.

~~Alla Skänningar och friga Entréer upptagas för ingån.~~

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

22.11.09

Barberaren i Sevilla

Beaumarchais' komedi (*Le barbier de Séville, ou la précaution inutile*; D154) med sin särskilt via Rossinis opera välkända intrig är snart sagt den enda av sejourens pjäser som kan sägs tillhöra en i någon mening fortfarande gängse repertoar. För Malmöpubliken var pjäsen ingalunda ny: redan landsortspionjären C G Seuerling och hans unge meddirektör J P Lewenhagen annonserade den 1793 på Knutssalen (i undervåningen i det ännu inte ombyggda senmedeltida rådhuset), J A Lindqvist aviserade den på teatern i Nordlindhka (Berghska) huset 1799 (Gustafson 1971 s 85) och Lewenhagen hade den åter på programmet på teatern i Grynbodgatan 1804. Ovisst är om man 1809 liksom Lewenhagen och senare Ståhlberg (jfr 14.12.10) använde Didrik Gabriel Björns översättning, spelad 76 gånger på Munkbroteatern 1785–99, eller Andreas Widerbergs, spelad nio gånger på Arsenalen 1796–1810.

Themir och Thirsis

Jfr 29.10.09.

Scen ur Beaumarchais komedi Barberaren i Sevilla. Samtida laverad pennteckning.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Onsdagen den 22 November 1809,
Barberaren i Sevilla
 eller
Den Frugtlösa Waksambeten,
 Komedi uti 4 Akter.

Personerne:

Grefve <i>Almaviva</i> , Spansk Grand, ofänd,	Herr <i>Hjelmstedt</i> .
<i>Rosines</i> Åltare — —	Herr <i>Lönbom</i> .
<i>Bartholo</i> , Medicus, <i>Rosines</i> Förmyndare	<i>Mille Edberg</i> .
<i>Rosine</i> , ett ungt Fruntimmer af börd	Herr <i>Nordbom</i> .
<i>Figaro</i> , Barberare i Sevilla — —	Herr <i>Norring</i> .
<i>Dom Bazile</i> , Organist — —	Herr <i>Molin</i> .
<i>Ungman</i> , Dräng hos <i>Bartholo</i> — —	Herr <i>Engman</i> .
<i>Sömlös</i> , en annan Dräng hos <i>Bartholo</i>	
En Notarie. — En Domare.	

Derefter gifves:

Themir och Thirsis eller *Den svartsluke Skogs-Guden*,
 Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Balletmästaren *Brulo*.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden — —	24 s. D.co.
Amphiteatern — — — —	24 s. D.co.
Side logerne i 2:dra raden — — — —	16 s. D.co.
Porter, som äfwen är inräddad för Fruntimmer	16 s. D.co.
Plats logerne — — — —	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren *D. Modeveg*, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

26.11.09

Michel Wingler

En "imitation", dvs fri översättning, av gustavianen Olof Kexél efter den engelske skådespelaren Garricks redan fria tolkning av Hauteroches franska original *Le souper mal apprêté* (D1615). Pjäsen, spelad 80 gånger på de kungl teatrarna 1788–1817, hade i Malmö annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1798 och av Carl Stenborg på teatern i Grynbodgatan 1807. Titelfiguren söker som betjänt hos en utfattig ung lebeman hjälpa honom att hålla skenet uppe hos hans hjärtas dam som dock genomskådar dem och godmodigt driver gäck med dem. Pjäsen, från 1788, finns bara tryckt i senare aktualiserade versioner där Wingler när han skryter med sin herres rikedomar säger att denne bl a äger "actier utan all ända i Södertelje canal, i Malmö discount, i Hjelmare slussverk". Om Lönnbom lät repliken ha denna lydelse när han åter annonserade pjäsen på Malmö Teater 1822 är väl osäkert...

Winbergningen

Jfr 5.11.09.

Med
Konungens
 Allernädigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Söndagen den 26 November 1809,
MICHEL WINGLER
 eller
Bättre wara Brödlös än Rådlös,
 Komedi uti 3 Akter.

Personer:

Fruherrinnan <i>Gyllenbalace</i>	—	—	—	M:lle Rydberg.
<i>Ehrenschild</i>	—	—	—	Herr Nordbom.
En ung Grefwinna	—	—	—	M:lle Wibom.
Kammareherra <i>Modenstraße</i>	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
En Hof-Råd.	—	—	—	Herr Molin.
Groffhandlaren <i>Weinfass</i>	—	—	—	Herr Engman.
<i>Wingler, Ehrenschild's Kammarjenare</i>	—	—	—	Herr Lönnbom.
<i>Lisa, Fruherrinnans Kammarjungfru</i>	—	—	—	M:lle Edberg.
En Inspektör, förklädd till Kock	—	—	—	Herr Norring.

Derester gifwes:

Winbergningen eller Den mislyckade Entleeringen,
 Pantomime Ballette i 2 Akter, af Herr Ballettm. Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	—	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	—	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	—	16 s. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	—	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	—	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Trykt uti Berlingska Boktryckeriet.

29.11.09

Cousinerna eller Den Löjlige Slägten

Hovjunkaren Nils Birger Sparrschöld, en tid Dramatens "ordningsman", anges här som författare. Enligt Dahlgren (D1532) har han inskränkt sig till att översätta *La famille extravagante* av den franske aktören M A Legrand, något Skuncke (s 35n) utan att ha hittat något annat original pga intrigernas olikhet avfärdar som en "gissning". Alltnog gavs pjäsen 19 gånger under titeln *Den löjlige släkten* på de kungl teatrarna 1793–1823. En lundaaffisch för Ståhlbergiska truppens *De Löjlige Cousinerne* 1/9 1819 (Lunds kronoräkenskaper, LAL) går längre i lokalisering, dvs försvenskning, av detta original, vilket det än nu må vara, ty Malmöaffischens Dåsenhjem kallas där med syftning på kusinerna "Sparstedt, deras Onkel, Gottlänning". När E W Djurström 22 okt 1827 annonserar pjäsen i Malmö har den fått undertiteln *Farbrodern från Gottland*. Möjligen handlar det om en annan bearbetning, men personnamnen är i huvudsak desamma. Som för att än mer tydliggöra den förvirring som kan uppstå kring titlarna i gamla spellistor har J A Lindqvist på sin göteborgska spelplan 1810 "Gottländska arfvet eller De löjlige kusinerna, lust. 2 a. af Envallsson" (Berg II s 351) – en pjäs han då han 1798 annonserade den på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset kallade "Testamentet eller de löjlige Cousinerna, comedie i 2 a. af Hr Envallson" (Bager 1943 s 90)...

Älskaren Författare och Dräng

Pjäsen är fritt översatt av kanslirådet, senare överhovjägmästaren greve Mårten Bunge efter Céroux *L'amant auteur et valet* (D2582) och i den versionen spelad 17 gånger på de kungl teatrarna 1799–1807. Titelpersonen förklarar sig till tjänare hos den åtrådda men röjer sig dels genom de dikter han skriver till henne, dels genom att hans egen onkel dyker upp – som rival, dock givetvis gäckad. J P Lewenhagen annonserade pjäsen två gånger på teatern i Grynboodgatan 1805.

Epilog, lämpad efter tillfället

Om recettagaren Lönnbom själv här uppträtt som litteratör må lämnas osagt. Han logerar "på Concordia hos Bryggaren H Rödin", uppenbart en släkting till den fabriksbokhållare Carl Gustaf Rödin som 1808 enligt Isberg jr (s 199f) ropade in den samma år brunna suellska klädesfabriken *Concordias fastigheter* gammalt nr 203–206 vid Djäknegatans östsida mittemot och norr om Baltzarsgatans dåvarande mynning. (Äganderätten övergick dock 1809 genom bordsrätt till rådmann H A Falkman.)

Mjölvarne

Jfr 3.11.09.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse

Onsdagen den 29 November 1809,

till Förmodt för Acteuren LÖNNBOM,
 för första gången,

Coufinerna eller Den Lösliga Släkten,
 Komedi uti 2 Akter, af Hofjunkaren Sparrsköld.

Personerne:

Fru Dormin, en rik Enka	—	M:lle Rydberg.
Lisa, deß Kammarjungfru	—	M:lle Edberg.
Storm Sidskapten	—	Herr Hjelmstedt.
Urban	} Fru Dormins Cousiner	Herr Molin.
Damon		Herr Nordbom.
Dåsenbjelm	—	Herr Norring.
Jöns, Damons Dräng	—	Herr Lönnbom.

Derefter gifwes:

Ålfstaren Författare och Dräng,
 Komedi i 1 Akt.

Samt en Epilog, lämpad efter tillfället,
 C. Berättelse från Fortiden.

Till slut blifwer:

Mjölmarne eller Det Hemliga Mötet om Natten,
 Pantomime Ballette uti 2 Akter.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och senden i 2:dra raden	—	24 s. D.co.
Amphiteatern	—	24 s. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. D.co.
Parterre, som äfwen äre inrättad för Fruntimmer	—	16 s. D.co.
Plats logerne	—	12 s. D.co.

Billetter finnes uti Herr Lönnboms logis på Concordia hos Bryggaren
 H. Ködin till kl. 3 est. midd. och sedan på wäntige ställe.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Juga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Jugen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Jugängen öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Werslingska Boktryckeriet.

1.12.09

Kärlek och Hemsjuka

Jfr 15.11.09.

En Anacreontisk Ballett

Jfr 15.11.09.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen
 under

H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Fredagen den 1 December 1809,

på begäran för andra gången,

Kärlek och Hemsjuka,
 Dram uti 5 Akter, original af Herr Lindegren.

Personerne:

Sir Charles Glover, Engelsman, Sverste i Svensk tjenst	—	—	Herr Nordbom.
Major Edelhjerta	—	—	Herr Hjelmstedt.
Kapten Binner	—	—	Herr Molin.
Tom, Sverstens Betjent	—	—	Herr Norring.
Commerce-Rådinnan von Cours	—	—	Fru Hjelmstedt.
Amalia, des Dotter	—	—	M:lle Edberg.
Mademoiselle Charve Souris, Fransyska i Huset,	—	—	M:lle Wibom.
Fru Elding, en Officers Enka	—	—	M:lle Rydberg.
Doktor Oxymel	—	—	Herr Lönbom.
En ung flicka. Calle.			
En gammal Hälmåbel	—	—	Herr Lönbom.
En Berjent	—	—	Herr Engman.

Derefter gifves:

En Anacreontisk Ballett

uti 1 Akt.

Uti denna Ballett dansar Fru Brulo och Herr Ambrosiani
 en pas deux med accompagnement af obiga
 Balthorn och Flaut.

Priserna äro:

Logerne af 1:sta raden och sندن i 2:dra raden	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Porter, som äfwen äre inrättad för Fruantimer	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Juga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Jugen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

3.12.09

Capiten Puff

Ännu en (jfr 26.11.09) av Olof Kexéls "imitationer", här efter Louis de Boissy (Le babillard; D1339). J A Lindqvist hade 1799 på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset annonserat detta lilla exempel på den sorts komedi som renodlar ett karaktärslyte, här den ohejdbara och tanklösa pratsjukan. Den allt dominerande titelrollen pratar småningom med sina absurda monologer bort det han mest åtrått, änkan Kontant och en kommandantsbefattning i Göteborg. En glansroll som följde Lars Hjortsberg genom livet, vilket förklarar det för sin tid mycket höga antalet av 150 föreställningar på de kungl teatern 1789–1841.

Savojar-Gossarne

Carl Stenborg annonserade 1807 på teatern i Grynbochgatan denna opéra-comique av B J. Marsollier (Les deux petits Savoyards; D2425). Översatt av Carl Envallsson och med musik av Nicolas Dalayrac gick den 63 gånger på de kungl teatern 1794–1833. En sentimental intrig där en ensam filantrop prövar hjärtelaget hos två unga bröder från Savoyen som med sin mor vandrar runt som sjungande försäljare och som han funderar på att ta till sig. De består provet och visar sig dessutom – med ett förutsägbart dramaturgiskt standardknep: de Okända som i en effektscen igenkänns – vara hans döde brors söner... Som framgår av rollistan handlar det om aktriser i "byxroller".

Lars Hjortsberg i glans- och titelrollen i Olof Kexéls "imitation" Capiten Puff eller Storprataren. Gravyr i Svenska Teater-Galleriet 1826.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Söndagen den 3 December 1809,
Capiten PUFF eller **Storprataren,**
 Lustspel uti 1 Akt.

Derefter gifves:

Savojarde - Gossarne,
 Skådespel med sång uti 1 Akt.

Med dertill hörande Pantomime och Ballett, komponerad af Herr Ballettmästaren Brulo. Uti selskwa Balletten bitr både sång och tal, äfwen kommer Fru Brulo och Herr Ambrosiani att dansa en pas de deux samt flere Solo som Savojarde.

Personerne:

Herr De Werseuil, rik Egendoms-herre	Herr Norring.
Michel) Savojarde	M:lle Edberg.
Fosset) Gossar.	Fru Hjelmstedt.
Fiskalen i orten	Herr Hjelmstedt.
Clermont, Kammar-tjenare hos H. D. Werseuil	Herr Nordbom.
En Peppar-laks Handlande	Herr Molin.
Betjenter, Bondfolk af bägge könen, Bakkarlar.	

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. D.co.
Amphiteatern	—	24 s. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. D.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 s. D.co.
Plats logerne	—	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån kl. 9 s. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.
 Billetterne ombyttes hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.
 Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.
 Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.
 Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.
 Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

6.12.09

Det farliga Grannskapet

Kotzebues Die gefährliche Nachbarschaft (D2134) är en förklädnadsfars vars personer lämpligt nog tillhör skrädderibranschen. Det hela går ut på att den unge köpmannen ska lura skräddaren på den unga "pupill", dvs myndling, mäster efter uråldrigt komedimönster slår för. Översättningen anges på affischen vara gjord av truppens gamle direktör Carl Stenborg; i olika översättningar, på olika teatrar och med flera namn på skräddaren gick pjäsen 40 gånger i Stockholm 1809–46.

Den blinde Älskaren

Den inhemske Kotzebueepigonen Carl Lindegrens sentimentala komedi (D242), spelad 20 gånger på Arsenalen 1795–1806, annonserades av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset både 1798 och (med undertiteln den gode Fadren) 1799 samt av J P Lewenhagen (då kallat "moraliskt lustspel") på teatern i Grynbodgatan 1805. I pjäsen tillråds en ung baron i giftastankar av en brukspatron att pröva dennes båda döttrars hjärtelag genom att spela blind. Bara den ena består provet, den andra föredrar en ytlig kornett och lycksökare (fast brukspatronen förstås avstyr det giftermålet). Den föregivna blindheten leder både till känslsamhet och till en situationskomik som nog kan förefalla tämligen svårsmält.

Den illa bewakade Flickan

Jfr 19.11.09.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Onsdagen den 6 December 1809,
 för första gången,
Det farliga Grannskapet,
 Komedi uti 1 Akt af Aug. von Kotzebue,
 öfversättning af Herr C. Stenborg.

Personerne:

Mäster Klipper, Skräddare	—	Herr Hjelmstedt.
Lisa, hans Pupill	—	Mille Edberg.
Hru Zephir, en Modeträmmerka	—	Hru Hjelmstedt.
Holtman, en ung rik Köpman	—	Herr Nordbom.
Johan, hans Dräng	—	Herr Molin.

Derefter gifves:

Den blinde Ålffaren,
 Komedi uti 2 Akter af Lindegren.

Till slut blifver:

Den illa bewakade Flickan eller Skördemännen,
 Stor Pantomime Ballett i 3 Akter, af Herr Balletm. Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Mødeweg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes. Entré på Teatren.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Børlingska Boktryckeriet.

8.12.09

Concertmästaren Westerdahl

Att hovkapelletts andre konsertmästare 1801–20, violinisten Carl Joham Westerdahl (1779–1820, Dahlgren s 529, 534) hade rätt till recett antyder att han hade en funktion vid truppen, kanske som dess musikaliske ledare. Att det hela ägde rum ”å nya Teater-Huset” hindrade ju inte att det väsentligen var en konsert, och för sådana brukade inte skådespelsavgifter uppbäras, vilket kan förklara att datum strukits i en förteckning över speldagar i stadsarkivet (Räkenskaper över skådespelsavgifter i Malmö 1808–1862, spridda år). Att bland musikerna ingått en flöjtist och en valthornist framgår här liksom på ett par tidigare affischer (15.11 och 1.12.09). Westerdahl som här uppför en egen polonäs nämns även under den föregående lundasejouren (Bäckström s 154) där han spelar obligat violin då det dansas till en polonäs komponerad av hans kollega konsertmästaren Christian Friedrich Müller.

Adwokaten och Skrifwaren

En likanamnad pjäs med undertiteln Predika med exempel (”skämt 1 a.”; D10) gavs 14 gånger på Djurgårdsteatern 1802–13 och J P Lewenhagen annonserar 1804 och 1805 på teatern i Grynbodgatan Assistenten eller Predika med exempel som betecknas som ett enaktslustspel, likaså översatt av Mårten Altén och rimligen identisk med affischens pjäs vars personlista inleds med just en ”Assistent”. Originallet tycks okänt – om Altén nu inte gjort en självständig imitation (eller mer direkt översättning) av de Beaunoirs Jérôme pointu, av D G Björn på Munkbroteatern 1790 ”imiterad” under titeln Mäklaren eller Man bör predika med exempel (D1699). En klädmäklare föreläser där för en vanartig fosterson om alla de laster han sedan själv luras att falla offer för.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd
uppföres

å nya Teater-Huset, Fredagen den 8 Dec. 1809;

En Fullständig

Vocal och Instrumental Concert,
till förmon för Herr Concertmästaren **WESTERDAHL,**
med benåget biträde af Herrar Amateurer ;

Svarwid följande Piecer komma att exequeras:

1:0 Simphonie af *Mozard.* 2:0 Solo-Concert för Violin.

3:0 Aria. 4:0 En dubbel Violin Concert af *Dupuis.*

5:0 Concert för Balthorn. 6:0 Quartett för Flaut.

Final

En Polonaise af Herr Concertmästaren *Westerdahls* composition:

Derefter gifwes, för första gången:

Advokaten och Skrifwaren,
Comedi uti 1 Akt, öfversättning af Alcen.

Personernes

<i>Kniper,</i> Assistent	—	—	Herr Lönnbom.
<i>Bläckström,</i> desß Skrifware	—	—	Herr Nordbom.
<i>Johanna,</i> desß Piga	—	—	M:lle Edberg.
<i>Klättersedt,</i> en Skrifware från Grenna	—	—	Herr Molin.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. D.co.
Amphiteatern	—	24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D.co.
Parterre, som åfwen är inrättad för Gruntimmer	—	16 f. D.co.
Plats logerne	—	12 f. D.co.

Alla Abonnementer och fria Entrer uphöra för dagen.

Billetter försäljas uti Teaterns Försäljnings-Contor från kl. 9 till 12 f. m.
och från kl. 2 till Concertens slut.

Inga penningar emottages wid öderarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

10.12.09

Ariadne på Naxos

Möjligen anas konsertmästare Westerdahl också bakom sejourens mest originella inslag (låt vara att stycket redan annonserades av Carl Stenborg på teatern i Grynbodgatan 1807), en exponent för en vid detta laget avklingande modegenre, melodramen i ursprunglig mening, deklamation växlande med pantomim till musik, sådan den odlades inte minst av den böhmiske tonsättaren Jiří Antonín Benda. De "Herrar Amateurer" som benäget biträtt bör ha gjort det i orkesterdiket. Affischen berättar inte vem som haft rollen som Ariadne vilken efter att med sitt trådnystan ha räddat Theseus ur Minotaurus' labyrinth överges av honom på ön Naxos och kastar sig i havet som ett offer till Neptunus. Texten av den tyske aktören Johann Jakob Christian Brandes hade översatts av Johan Peter Stolpe och verket (D107) gavs 28 gånger 1786–95 på Munkbroteatern och 16 på de kungl teatrarna 1802–37.

Canonicus i Majland

Jfr 25.10.09.

En ny Anacreontisk Ballett

Jfr 15/11 och 1/12. Också denna variant höll som framgår av affischen valthornisten sysselsatt.

Författaren Brandes hustru Charlotte spelade titelrollen vid uruppförandet 1775 av Ariadne på Naxos av Benda & Brandes. Gravyr efter teckning av Kraus. Theater Kalender 1776.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd
uppföres
af **Svenska Komiska Teater-Truppen**
under

Hr Balletmästaren **BRULO** och **AMBROSIANIS** styrelse,

Söndagen den 10 December 1809,

med benäget biträde af Herrar Amateurer:

ARIADNE på Naxos,

Melo-Drama i 1 Akt, Musiken af **Benda.**

Derefter gifves:

Canonicus i Majland eller de obudne Gästerna,

Komedi uti 2 Akter med Kupletter.

Personerne:

<i>Thomaso, Canonicus</i>	—	<i>Herr Hjelmstedt.</i>
<i>Benetto, hans Brorson</i>	—	<i>Herr Malin.</i>
<i>Gertrude, hans Hushållerska</i>	—	<i>Mlle Edberg.</i>
<i>Laurette, Benettos Gästmd</i>	—	<i>Mlle Wibom.</i>
<i>En Fransk General</i>	—	<i>Herr Norring.</i>
<i>Firmin, Kapten i Fransk tjenst</i>	—	<i>Herr Nordbon.</i>
<i>Sansquartier, Hussar-Wagnmästare</i>	—	<i>Herr Lönnbom.</i>

Till slut blifver:

En ny Anacreontisk Ballett

Hvaruti Fru *Brulo* och Herr *Ambrosiani* dansa en stor pas
deux med accompagnement af obliqat Waltzorn.

Priserna äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Porter, som skiden är inrättad för Femtimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modereg en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Trykt uti Wexlingeska Boktryckeriet.

13.12.09

Grefwen af Castelli

Guilbert de Pixérécourts skådespel (originaltitel: Le pélerin blanc; D1073) utspelas i en provensalsk 1600-talsby vars ägare bortintrigerats av sin brorsdotter, en ondsint baronessa. Biträdd av en likasinad "ståthållare" söker hon förgifta Paul och Justin, "två okända barn" som därom ovetande är söner till den rättmätige ägaren – som förstas Okänd återkommit under titeln greve av Castelli och kallad "den vite pilgrimen". Han beskyddar pojkarna och inser sedan att de är hans söner – avsiktligt och oavsiktligt förborgade identiteter avslöjas med andra ord i för genren obligatoriska effektscener. Likaså enligt teaterkonventionen spelades pojkarna som "byxroller" – här som synes av två av truppens mamseller. Pjäsen är ett tidigt, låt vara vad gäller det spektakulära ännu inte fullgånget exempel på ytterligare en genre (jfr ovan 10.12.09) med beteckningen melodram, grasserande på Paris' och Londons 1800-talsteatrar och med ursprung i de stort anlagda pantomimerna. Pixérécourt blev i Paris en av den moderna teaterregins pionjärer med sina egna stycken med deras spännande och raska scenföljder i olika historiska eller exotiska miljöer, påkostat uppsatta med sinnrika effekter och stora folkuppstånd. Malmö Teater var åtminstone något mera ägnad att hysa pjäsen (ett stort tillöppsstycke på Stockholms kungl teatrar med 74 föreställningar 1802–32) än teatern i Grynbodgatan där den noterats för två föreställningar av J P Lewenhagen 1804 och tre 1805 samt en av Carl Stenborg 1807.

Balletten hörande till Savojard-Gossarne

Beskrivs på affischen för den pjäsen 3.12.09 och hade rimligen ett parti för recettagerskan Fredrika Lundberg som traditionsenligt själv sålde biljetter i sitt logi "hos Fru Rix på Västergatan" – nämligen enligt äldsta husförhörslängden från 1814 (MSA) den unga läkaränkan M C Rix, född 1781 och boende på gammalt nr 457–458, senare motsvarande kv Gråbröder tomt 3 Västergatan 18a.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under
 H:r Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Onsdagen den 13 December 1809,
 till Förmån för Mamsell F. LUNDBERG,
Grefwen af CASTELLI,
 Drame uti 3 Akter.

Personerne:

Grefwen af Castelli	—	Herr Hjelmstedt.
Baronessan des Brorsdotter	—	M:lle Rydberg.
Paul	—	M:lle Edberg.
Justin	—	M:lle Wibom.
Roland, Ståthållare hos Baronessan	—	Herr Nordbom.
Gervais, rik Bonde	—	Herr Lönnbom.
Marcelline, Arrendatoriska	—	Fru Hjelmstedt.
Louise, des Dotter.		
Jacquinet, Gervais Brorson	—	Herr Molin.
Wagt. Bondfolk af bägge könen.		

Derefter gifves:

Balletten hörande till Savojard-Gossarne,
 uti 1 Akt, componerad af Herr Ballettm. Brulo.

Alla Abonnementer och fria Entrée uphöra för dagen.

Priserne äro:

Lögerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side lögerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Parterre, som äfwen är incaktad för Fruntimmer	—	16 s. B.co.
Pläts lögerne	—	12 s. B.co.

Billetter finnas uti Mamsell Lundbergs logis hos Fru Rix på Wästers
 gatan till kl. 3 e. m. och sedan på wanligt ställe.

Tuga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Tugängen öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 eft. midd.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

15.12.09

Testamentet

Kotzebues dram Die Erbschaft (D2334) arbetar sig snabbt fram till en hejdlöst känslostormande slutscen, där översten i den Okända änka som genom sina barn vårdat hans sår igen- och på nytt erkänner sin en gång förskjutna dotter. I Mårten Altnés översättning gick pjäsen 34 gånger på de kungl teatrarna 1808–33.

Claudine

Jfr 23.10.09.

Swarta Skogen

Jfr 23.10 och 12.11.09. En handskriven ljusblå fastlackad lapp täcker över det ursprungligen tänkta programmet, pantomimbaletten Den skalkaktiga Bondflickan (jfr 20 och 31.10.09) som fick vänta ett tag på sin tredje föreställning (jfr 3.1.10).

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd,
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under

Hr Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse
 Fredagen den 15 December 1809,
 för första gången,

Testamentet,
 Dram uti 1 Akt af Aug. von Kotzebue.

Personerne:

Sfwerste von Fels	—	—	Herr Lönnbom.
Walter, Wocktmästare wid Sfwerstens Regimente	—	—	Herr Nordbom.
Fru Dahl, Enka	—	—	Fru Hjelmstedt.
Henriette	Hennes	—	Mlle Edberg.
Johanna	Barn.	—	—
Waldstern	—	—	Herr Molin.

Derefter gifwes:

CLAUDINE eller Skopuffaren,
 Komedt uti 1 Akt, blandad med sång.

Till slut blifwer:

Svenska Skogen eller Rofvans bandit.

Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Balletmästaren Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Parterre, som äfwen är inåttad för Fruntimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Kemakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombötas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Bockingka Boktryckeriet.

17.12.09

Strump-Stickorna

Jfr 17.10.09.

Den förtrollade Rosen

Som komisk pantomimbalett i två akter av G B Ambrosiani gavs Den förtrollade rosen (D66b) 31 gånger på Arsenalen och Operan 1816–23. Enligt personlistan där (Strömbeck m fl B71) gjordes av de klassiska commedia- eller pantomimfigurerna Arlequin av Ambrosiani själv, Colombine av fru Brulo, Cassander av Brulo och Leander av sonen Charles Ambrosiani medan mamsell Lundberg var En fé och komikern Sevelin gjorde Pierrot, en roll som i Malmö om det nu är ungefär samma balett kan ha passerat komikern Molin som tydligen hade danstalang. Malmöaffischen som alltså hävdar att verket är ”af Herr Ballettm. Brulos composition” framhäver Arlequin och Columbine på ett sätt som indicerar just Ambrosiani och fru Brulo och talar vidare om ”flere förändringar” varvid kanske snarare än vanliga dekorskiften för öppen ridå (changements-à-vue) avses den typ av sättstycken med förvandlingsmekanismer som hörde trolleripantomimen till.

Med
Konungens
 Allernådigste Tillstånd
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen
 under

Hr Balletmästaren BRULO och AMBROSIANIS styrelse,
 Söndagen den 17 December 1809,

Strump = Stieforna,

Dram i 4 Akter af Korzebue.

Personerne:

Baron Ebrenstein	—	—	Herr Nordbom.
Amalia, hans Fru	—	—	M:lle Edberg.
Landfrämdinnon Ebrenstein, hans Mor	—	—	Fru Hjetmstedt.
Christian, hans gamle Betjent	—	—	Herr Lönbom.
Paulina, Amalias Kammarjungfru	—	—	M:lle Wibom.
Gretwe Ejslingen	—	—	Herr Molin.
Advokat Burrman	—	—	Herr Hjetmstedt.
En Betjent	—	—	Herr Norring.

Derefter gifwes, för första gången,

Den förtrollade Rosen eller Den beskyddade Arlequin,
 Stor comique Pantomime i 3 Akter, af Herr Balletm. Brulos composition.

Uti denna Pantomime förefaller flere förändringar, *Arlequin*
 dansar en pas Seul, öfwen dansas en pas de deux
 af *Arlequin* och *Columbine*.

Priserna äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Parterre, som öfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid Ingången.

Billetterne ombytas hvarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

27.12.09

Den okände Sonen

Den i pjästiteln åsyftade personen i Kotzebues dram *Das Kind der Liebe* (D1792), soldaten Fritz Böttcher, här kallad Fredric, blir icke alldeles överraskande såväl identifierad som erkänd av sin rike far baron von Wildenheim (i originalet: Wildenhain). Ångerköpt gifter sig denne dessutom sent omsider med soldatens utfattiga sjuka mor – till vilkens medicin den okände sonen av den givetvis lika okände fadern i upptakten under desperat hotfulla former tiggat pengar. Som motvikt mot känslösvallet fungerar den överförfranskade greve Gyllenparfüm (i originalet von der Mulde), av baronen utsedd som kavaljer till dottern vilken dock föredrar ortens borgerligt redlige kyrkoherde. I Gabriel Euréns fria översättning gick pjäsen 68 gånger på de kungl teatrarna 1794–1837. J A Lindqvist annonserade den 1798 på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset som inledning till sina Malmösejourer, och J P Lewenhagen hade den på sin spelplan på teatern i Grynbodgatan 1804 och 1805.

En Anacreontisk Ballett

Jfr 10.12.09 – där kallas baletten ”ny” men återstoden av texten visar att det är samma verk som nu ges, mycket riktigt som angivet ”för andra gången”.

Med
Konungens
Allernådigste Tillstånd

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen**

under

H:r Balletmästaren **BRULO** och **AMBROSIANIS** styrelse,

Onsdagen den 27 December 1809,

Den ofände Sonen,

Dram i 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

<i>Baton von Wildenheim</i>	—	Herr Lönnbom.
<i>Carolina, hans Dotter</i>	—	M:lle Esberg.
<i>Hederman, Kyrbörde i Församlingen</i>	—	Herr Hjelmstedt.
<i>Grefve Gyllenparfium</i>	—	Herr Molin.
<i>Maria, en fattig Kvinna</i>	—	Fru Hjelmstedt.
<i>Fredric, en ung Soldat</i>	—	Herr Nordbom.
<i>En Bonde med sin Hustru</i>	Herr Engman och	M:lle Rydberg.
<i>En Krogare.</i>		
<i>En ung Bondstika</i>	—	M:lle Wibom.
<i>En Jude.</i>		
<i>Spaniens Taffeldäckare</i>	—	Herr Norring.

Derefter gifves, för andra gången,

En Anaereontisk Ballett,

hvaruti Fru *Brulo* och Herr *Ambrosiani* dansa en stor pas des deux med accompagnement af obligat Walthorn.

Priserne äro:

Lögerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. D.co.
Amphiteatern	—	24 f. D.co.
Side lögerne i 2:dra raden	—	16 f. D.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 f. D.co.
Plats lögerne	—	12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Urmafaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hvarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 est. midd.

Lund, 1809.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

7 Dec

29.12.09

På Kongl. Priwilegierade Teatern i Malmö...

Denna övverrad är ny och samtidigt har den rad försvunnit som talar om att Svenska Komiska Teater-Truppen spelar under Brulos och Ambrosianis styrelse. Möjligen har de nu kontrakterats på något nytt sätt: rätten att "antaga egen Trupp" hade teaterbolagets direktion underdånigt ansökt om redan 2 okt 1809 för "att kunna få Spectakler den årstid som är mäst passande" – vartill kom att fick man själv "välja Personer för Theatren" borde "derigenom betydelligen winnas till förmon för sedelighet och ordning". Ansökan bifölls redan 6 nov 1809 (Städers akter vol 42 resp kammarexpeditionens registratur, RA). Men även om teatern nu hade sitt eget privilegium tycks det framgå av affischen 8.4.10 att man bortsett från recettföreställningar fortfor att spela "för Teater-Direktörernes räkning".

Trollet

Hauteroches L'esprit follet, ou la dame invisible (D2390), efter en bearbetning översatt av Mårten Al-tén, gick bara en gång på Munkbroteatern i Stockholm 1797 och upplevde nu sin veterligen enda Malmöföreställning. Den gåtfullt beslöjade Henriette kollrar här på en väninnas begäran bort dennas av föräldrar utsedde fästman bara för att själv falla för den vilseförde – till förtjusning för Henriettes bror som är hans vän. Komedin bör ha hållit scenarbetarna sysselsatta med sina många scenskiften mellan olika rum, varav ett med löndörr, och ett flertal mörkerscener. Ytterst går handlingen tillbaka på Calderons Spökdamen (La dama duende).

De bägge Qwäkarne

Jfr 25.10 och 8.11.09.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Gruppen,
 Fredagen den 29 December 1809,

för första gången,
S r o l l e t,
 Lustspel i 4 Akter.

Personerne:

Linde	—	—	—	—	Herr Nordbom.
Carlsberg	—	—	—	—	Herr Norring.
Henriette, Carlsbergs Syster	—	—	—	—	M:lle Wibom.
Johanna, hennes Kammarjungfru	—	—	—	—	M:lle Edberg.
Petter, Lindes Betjent	—	—	—	—	Herr Lönnbom.
Fredrik, Carlsbergs Betjent	—	—	—	—	Herr Molin.

Derefter gifves:

De bägge Umakarne.
 Pantomime Ballette uti 2 Akter.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	—	—	24 f. D.co.
Amphiteatern	—	—	—	24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	—	16 f. D.co.
Porterre, som äfwen äre inrättad för Fruntimmer	—	—	—	16 f. D.co.
Plats logerne	—	—	—	12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Umakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.
 Billetterne ombytts hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.
 Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.
 Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.
 Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.
 Tryckt uti Borkingska Boktryckeriet.

3.1.10

Willerwallan

Kotzebues *Der Wirrwarr, oder der Muthwillige* (D2519) gavs 46 gånger på olika Stockholmsscener 1804–58 varav 38 i Mårten Alténs här sannolikt använda översättning. I komedin bor en presumtivt rik yngling och upptågsmakare som myndling hos familjen Fridhjelm (i originalet: von Langsalm) där han dels söker vinna en fattig kusin och dels undvika en rikare dylik, husets dotter. För ändamålet skapar han en räckta situationskomiska förvecklingar som – vilket är typiskt för Kotzebues sprakfålar – ofta blir bullrigt men roande självändamål.

Den skalkaktiga Bondflickan

Jfr 20 och 31.10.09.

Den store tyske skådespelaren August Wilhelm Iffland som den tjocke och närmast somnambule familjefadern herr von Langsalm (på svensk scen Fridhjelm) i Kotzebues lustspel *Villervallan*. Stick av Stubenrauch.

På
R o n g l.
 Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 3 Januarii 1810,

Willerwallan eller Putsmakaren,

Komedi uti 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Herr Fridhjelrn	—	—	—	Herr Nordbom.
Kru Fridhjelrn	—	—	—	Kru Hjelmstedt.
Eufrosine, deras Dotter	—	—	—	M:lle Rydberg.
Fredrik, Fridhjelm's Systerson	—	—	—	Herr Molin.
Major Fridhjelrn	—	—	—	Herr Lönnbom.
Charlotte, hans Dotter	—	—	—	M:lle Edberg.
Celicour	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Mamiell Warg	—	—	—	M:lle Wibom.
Springer, Betjent	—	—	—	Herr Engman.
Rättwakt	—	—	—	Herr Norring.

Derefter gifwes:

Den skalkaktiga Bondsliskan eller Landtbygden's Nöjen,
 Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	—	—	24 s. B.co.
Amphitheatern	—	—	—	24 s. B.co.
Sida logerne i 2:dra raden	—	—	—	16 s. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	—	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	—	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Juga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1809.

Tryckt uti Børlingska Boktryckeriet.

7.1.10

Savojarde-Gossarne

Jfr 3.12.09.

Apollo och Daphne

Ingen sådan balett av Brulo eller något likartat namnat verk tycks ha uppförts i Stockholm. ”Stor Heroisk Pantomime Ballette” – men det kan ju noteras att i allt detta heroiska har unge Ambrosiani haft att personifiera Satiren.

På
R o n g l.
 Privilegerade Teatern i Malmö
 uppföres

af Swenska Komiska Teater-Gruppen,

Söndagen den 7 Januarii 1810,

Savojarde - Gossarne,

Skådespel med sång uti 1 Akt.

Derefter gifves:

för första gången,

APOLLO och DAPHNE eller Kärlekens wälde,

Stor Heroisk Pantomime Ballette i 2 Akter, af Herr Ballettm. Brulo.

Personerne:

Apollo	—	—	—	Herr Ambrosiani.
Daphné	—	—	—	Kru Brulo.
Kärliken	—	—	—	M:lle Brulo.
Satiren	—	—	—	Herr Ambrosiani, Sonen.
Cloë	—	—	—	M:lle Ågren.
Aglæ	—	—	—	M:lle Lundberg.

Priserne äro:

Lögerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 §. B.co.
Amphiteatern	—	24 §. B.co.
Side lögerne i 2:dra raden	—	16 §. B.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 §. B.co.
Plats lögerne	—	12 §. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

10.1.10

Hjernans organer

Kotzebues *Die Organe des Gehirns* (D1178) i översättning av A Westman (enl Klemming s 189 pseudonym för O D Schveder) gick åtta gånger på Djurgårdsteatern 1808–10. Det är en karaktärskomedi om en vurmig frenolog som får sota för sin tro på den dåtida österrikiske läkaren Franz Joseph Galls lära att man kan avläsa medmänniskors karaktärer genom att känna på deras huvudknölar. Inte minst vurmens barn vet att utnyttja hans svaghet.

Den förmente Prinsen

Wienaren Andreas Adolph Bäuerles *Der verwünschte Prinz* har musik av Dittersdorfeleven Wenzel Müller, rutinerad scenkomponist med inemot 200 operor, och även i denna pjäs är huvudrollen en vurm, den politiserande byskräddaren Nadel som tar sin förrymde, från kriget i taktisk förklädnad hemvände son för den prins som sägs roa sig med att förklädd vandra runt i landet. Naturligtvis dyker den oförklädde prinsen upp i stan – och självfallet tas sonen till nåder. Skräddaren var i Stockholm – där pjäsen i Carl Gustaf Nordforss översättning bara på de kungl teatrarna gick 135 gånger 1807–40 – en glansroll för Lars Hjortsberg, och pjäsen blev populär också i landsorten: med nitton föreställningar fram till 1850 är den halvseklets mest annonserade pjäs i Malmö.

De löjlige Giftermålen

Recettaören, komikern Johan Molin som säkert spelade Nadel, var som nämnt tydligen även dansant och försökte sig här också som koreograf. Hans logi har adress Himmelriksgratan, dvs senare Tegelgårdsgatan 5 (kv Druvan tomt 23, svarande mot gammalt nr 650) där sadelmakaren Hans J Hallgren bodde enligt husförhörlängden 1814 (MSA).

Lars Hjortsberg som den politiserande skräddaren Nadel i Bäuerles sånglustspel *Den förmente prinsen*. Gravyr i Svenska Teater-Galleriet 1826.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 10 Januarii 1810,

till Förmån för Herr MOLIN,

Hjernans Organer,

Komedi uti 3 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Herr von Ryckenmark	— — —	Herr Lönnbom.
Edvard) Hans	— — —	Herr Hjelmstedt.
Emilie) Barn	— — —	M:lle Wibom.
Caroline von Hellstern	— — —	M:lle Edberg.
Ferdinand von Bomback	— — —	Herr Nordbom.
Peter Gutschaf, Edwards Betjent	— — —	Herr Molin.
Ratzebe	— — —	Herr Engman.
Walter	— — —	Herr Norring.
Några Polis-Betjenter.		

Derefter gifves:

för första gången,

Den förmente Prinsen,

Komedi i 1 Akt med sång. Musiken af Herr Wensel Mallet.

Till slut blifwer, äfwen för första gången:

De Löfliga Giftermålen,

Pantomim-Ballett i 1 Akt. Ett försök af Herr Molin.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruantimer	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	12 f. D:co.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetterna säljas i Herr Molins logis hos Sadelmakaren S. Hallgren på
 Himmelskifs gatan till kl. 3 e. m. och sedan på wanligt ställe.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Borslingska Boktryckeriet.

14.1.10

Datum

I förut (jfr 8.12.09) berörd förteckning över avgifter är 14 överstruket men finns i gengäld 17 vartill affisch saknas. Möjligen flyttades föreställningen alltså till onsdagen den 17.

Mickel Wingle

Bör vara "Michel". Jfr 26.11.09.

Masqueraden

Pjäsen (D1594), annonserad redan av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhka (Berghska) huset 1798, anses (Flodmark s 291ff, Berg II s 359) skriven av Gustav III:s gunstling Gustaf Mauritz Armfelt, troligen som en "imitation" av en pjäs av fransmannen Deschamps och med hopplockad musik samt uvertyr av hovkapelletts oboist (senare flöjtist) Johan Fredrik Grenser. Pjäsen hade premiär på Ulriksdal 1783 och gavs senare i Stockholm 45 gånger på Munkbroteatern 1788–99. Så när som på sångerna sägs texten vara förlorad, men den roll som roade samtiden mest lär ha varit köpmannen de Babylon som efter en samtida stockholmsk modell bemängde sitt tal med förvanskade franska uttryck.

Med denna dag uphör den första Abonnements Termin

Denna har enligt affischserien omfattat 24 föreställningar, vartill kom sex personrecetter och invigningens recett för teaterbolaget. Att det sedan inletts en andra omgång på tydligen femton föreställningar till vilka loger kunnat abonneras framgår av affischen för 18.3.10 då denna andra termin avslutas.

På
R o n g l.
Privilegierade Teatern i Malmö
uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Söndagen den 14 Januarii 1810,

MICKEL WINGLER

eller

Bättre wara brödlös än rädlös,

Komedi uti 3 Akter.

Derefter gifwes:

för första gången,

Masqueraden,

Komedi med sång uti 1 Akt.

Personerne:

Baron Claës	—	—	Herr Hjelmstedt.
Grefwinnan Julie, hans Fru	—	—	Fru Hjelmstedt.
Grefwinnan Charlotte	—	—	Mille Ryaberg.
Herr de Babylon, Baron Claës wän, får i			
Grefwinnan Charlotte	—	—	Herr Lönnbom.
Fröken Sophie	—	—	Mille Wibom.
Anna Stina, en Piga	—	—	Mille Edberg.
Matts, en Hus-dräng, Anna Stinas man			Herr Molin.
Masquer af åtskilliga Troupper.			

Denna Piece slutas med en vertill hörande Ballett,
af Herr Balletmästaren Brulo.

Med denna dag uphör den första Abonnements Termin.

Priserne äro:

Lögerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 R. D.co.
Amphiteatern	—	24 R. D.co.
Side lögerne i 2:dra raden	—	16 R. D.co.
Parterre, som afwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 R. D.co.
Plats lögerne	—	12 R. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

19.1.10

Testamentet

Jfr 15.12.09.

Opera Komiken

Originalen (L'opéra-comique; D1812) är av J A P de Ségur och Mercier Dupaty med musik av Domenico Della Maria samt av Carl Gustaf Nordforss svensklokaliserat i hans översättning att döma av personlistan (Strömbeck m fl O84, överensstämmande med affischens). Pjäsen gick 61 gånger på de kungl teatrarna 1803–26. En opéra-comique om en opéra-comique vars text skrivs för en ung komponist av en skälmsk herre vilkens myndling komponisten ägnar en uppvaktning som han tror vara hemlig men som till de ungas förvirring helt avspeglas i den i själva verket välinformerade onkelns ”uppdiktade” intrig. Fru Hjelmstedt gör här som komponisten åter (jfr 29 och 31.10.09) en roll som normalt spelades av en manlig aktör.

Fogelburen

Jfr 17.11.09. Den handskrivna ändringen på ljusblå fastlackad lapp täcker namnet på det ursprungligen planerade programmet, den heroiska pantomimbaletten Apollo och Daphne (jfr 7.1.10) som fick vänta till 21.1.10 på sin andra föreställning.

På
Kongl.
Privilegerade Teatern i Malmö
uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Fredagen den 19 Januarii 1810,

Testamentet,

Dram uti 1 Akt af Aug. v. Kotzebue.

Derföret gifwes:

för första gången,

Opera Komiken,

uti 1 Akt. Musiken af della Maria.

Personerne:

Waller	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Lina	—	—	—	Mille Euberg.
Wärne	—	—	—	Fru Hjelmstedt.
En Betjent	—	—	—	Herr Norring

Till slut blifwer:

*Spektaklet Den sjuvåriga Landstämman
af Carl Gustaf Wulff*

Priserna äro:

Logerne af 1:sta raden och souden i 2:dra raden	—	24 s. D.co.
Konspiteatern	—	24 s. D.co.
Öde logerne i 2:dra raden	—	16 s. D.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 s. D.co.
Plats logerne	—	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeves, en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterna ombetas hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.
Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

20.1.10

Kongl. Kammar-Musicus Herr Megelin

Hovkapellets cellist 1786–1833 Carl Ignatius Bartholomeus Megelin (1763–1836, enl Dahlgren s 543 "Churfurstlig Saxisk kammarmusikus" med konsert i Stockholm redan som femtonåring 1778) har sannolikt liksom recetttagaren vid den föregående konserten (jfr 8.12.09) tillhört gästspelets kapell. Inte heller denna gång upptas någon spinnhusavgift. Om konsertprogrammet kan noteras att sångkomedin *Målaren och Modellerne* (D1697; jfr 2.12.10) hade samme komponist som den inledande "simfonien", dvs Etienne Méhul, och att *Zemire och Azor* (D2560) är en opera av André Grétry, f ö annonserad av J A Lindqvist på teatern i Grynbodgatan 1802.

Älskaren sin egen Riwal

Jfr 19.11.09.

W

Kongl.

Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres

Lördagen den 20 Januarii 1810,

En Fullstämmig

Vocal och Instrumental Concert,

till Förmån för Kongl. Kammar-Musicus Herr MEGELIN,

med benågt biträde af Herrar Amatörer,

hvarvid följande Piecer blifva exequerade:

- 1:o. Simfonie af *Mehul.*
  - 2:o. Concert för Violoncelle.
  - 3:o. Aria utur *Målaren och Modellerne.*
  - 4:o. Quartett för 3:ne Violonceller och en Contra Bas.
  - 5:o. En Concert för Walthorn.
  - 6:o. En Polonaise för Violin.
  - 7:o. Fleut Concert af *Pleyel.*
  - 8:o. Tercette utur *Zemire och Azor*, exequeras ensamt på Violoncelle.
- Final Polonaise för Violoncelle.

Derefter gifves:

Åttaren sin egen Nival

Komedi uti 1 Akt.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 §. D.co.
Amphiteatern	—	24 §. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 §. D.co.
Varterus, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 §. D.co.
Plats logerne	—	12 §. D.co.

Billetterna försäljas uti Teaterns Kontor ifrån kl. 9 om föremiddagen till kl. 1, och ifrån kl. 3 est. midd. till Concertens slut.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Børlingka Boktryckeriet.

21.1.10

Den Blinde Älskaren

Jfr 6.12.09.

Engelsmannen

Joseph Patrats *L'anglois ou le fou raisonnable* (D670) annonserades redan av C G Seuerling & J P Levenhagen (jfr kommentaren 22.11.09) på Knutssalen 1793. Den lilla pjäsen, 1784 den första av aktören Didrik Gabriel Björns många översättningar och "imitationer" och en stor framgång i Stockholm (67 gånger på Stenborgs teatrar 1784–98 och sex gånger på Arsenalen 1799–1803), speglade ett mode på de parisiska boulevardteatrarna, nämligen att presentera engelsmän som sympatiska men mjältsjuka typer, med suicidala anfäktelser. Huvudpersonen har mycket riktigt namnet Ja(c)ques Splin. (Skuncke s 52f, 140n, 141f.)

Apollo och Daphne

Jfr 7.1.10. Här uppskjuten från 19.1.10 (jfr affischkommentaren).

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Söndagen den 21 Januarii 1810,

Den Blinde Alfaren,

Komedi uti 2 Akter.

Derefter gifwes:

för första gången,

Engelsmannen eller Den förnuftige Token,

Komedi uti 1 Akt.

Personerne:

Jaques Splin	==	==	Herr Lönnbom.
Bården	==	==	Herr Nordbom.
Therese, hans Dotter	==	==	M:lle Wibom.
Jaques, Källargosse	==	==	Herr Molin.
En Ursökning's Berjent	==	==	Herr Norring.

Till slut blifwer, på begäran:

APOLLO och DAPHNE eller Rärlekens wälde,

Stor Heroisk Pantomime Ballette i 2 Akter, af Hert Balletm. Brulo.

Priserne äro:

Kogerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	==	24 f. B:ed.
Amphiteatern	==	24 f. B:ed.
Side kogerne i 2:dra raden	==	16 f. B:ed.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	==	16 f. B:ed.
Plats kogerne	==	12 f. B:ed.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Borkingska Boktryckeriet.

24.1.10

Ägtenskaps-Skillnaden

Jfr 16.10.09 (dvs invigningsföreställningen) och märk det av okänd hand korrigerade påståendet att pjäsen nu ges för första gången. Korrigeringen är gjord med åtminstone numera bruntonat bläck som spritt sig plumpartat över pappret och verkar i varje fall inte vara av sentida datum.

Masqueraden

Jfr 14.1.10.

4

På
R o n g l.
Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres
af Svenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 24 Januarii 1810,

förelöfningen,

Agtenstafs - Skillnaden,

Dram i 2 Akter.

Personerne:

Edelman, Jordbrukare	—	—	Herr Nordham.
Therese, hans Fru	—	—	M. lle Edberg.
Carl, des Son, 9 år gammal.			
Frødenstift, Håradshöfdinge	—	—	Herr Lönnbom.
Ormfrod, f. d. Hof-Kokke	—	—	Herr Molin.

Derefter gifves:

Masqueraden,

Komedie med sång uti 1 Akt.

Denna Piece slutas med en dertill hörande Ballett,
af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fundern i 2:dra raden	—	—	24 s. D:co.
Amphiteatern	—	—	24 s. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	16 s. D:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	—	16 s. D:co.
Plats logerne	—	—	12 s. D:co.

Billetter försäljas hos Urmästaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombyttes hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Børlingska Boktryckeriet.

28.1.10

Bildhuggaren

Jfr 8.11.09.

Den ädelmodige Sultanen

Sedan denna balett under den föregående lundasejouren uppförts har Lunds Weckoblad 9 aug 1809 denna "notification": "Då stora Turkiska Baletten, som gafs på Theatren i Lund, söndagen den 6 Augusti, så wäl i anseende till dansen, som musiken och decorationerne på ett så fördelaktigt och i Landsorterne alldeles owanligt sätt utmärkte sig, hafwa flere älskare af dylika yrken instämt uti den önskan att denna Balett ännu en gång måtte gifwas." Enligt annons skedde detta också söndagen därpå. I Malmö fick baletten två repriser: 7 febr och 15 mars 1810. Möjligen har verket något samband med den enakts pantomimbalett Den ädelmodige baschan som tillskriven Ambrosiani uppfördes åtta gånger av Kungl teatern långt senare, nämligen 1822–24. Truppens båda dansstjärnor fru Brulo och herr Ambrosiani fick som synes här även demonstrera musikaliska färdigheter.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen,
 Söndagen den 28 Januarii 1810,
Bildhuggaren eller Den sälsanta Hustrun,
 Komedi uti 2 Akter.

Derefter gifves:
 för första gången,
Den adelmådige Sultanen,
 eller
Ustkaren införd uti Serailen,
 Stor Turkisk Pantomim-Ballett uti 2 Akter,
 med alla der till hörande nya Costumer. Componerad af Herr
 Ballettmästaren Brulo.

Personerne:

Stor-Sultan	—	—	—	Herr Brulo.
Zulma, en ung Turk	—	—	—	Herr Ambrosiani.
Roxelane	—	—	—	Herr Brulo.
Zaid	—	—	—	M:lle Agren.
Fatiwa	—	—	—	M:lle Lundberg.
2 små Negrer.	M:lle Brulo och Herr Ambrosiani,			Sonen.
Fruntimmer uti Serailen.				
Soldater. Negrer. Eunuquer.				

Herr Brulo dansar uti en pas de Trois, och tillika spelar på
 zittra. Herr Ambrosiani kommer att exequera
 en pas Seul med Symbaler.

Priserne äro:

Sönder af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden.	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Stå Sönder i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 f. D:co.
Plats sönder	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.
 Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Sjå uti Berlingska Boktryckeriet.

31.1.10

Konstmakaren den Förste

Jfr 20.10.09. Som synes har den ursprungligen tänkta pjäsen måst uppskjutas (till nästa gång) pga mamsell Rydbergs sjukdom.

En Anacreontisk Ballett

Jfr 15.11, 1, 10 och 27.12.09. Om det är någon av dessa båda varianter eller en tredje som dansas måste lämnas osagt.

...Publiquens benägna och stora tålamod...

I förstone misstänker man väl att det är förberedelserna för "den stora Turkiska Balletten" som vållat den långa pausen, men väl så tänkvärt är kanske att raden "Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entré på Teatern", dvs scenutrymmena, fr o m nu utbyts mot raderna "Ingen utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern". Behovet av en sådan passersedel talades det om redan tidigare (jfr 19.11.09) men kanske den aldrig införts; i varje fall har behovet av den inte sedan påpekats på affischerna varför trafiken av nyfikna in till scenutrymmena möjligen fortsatt.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 31 Januarii 1810,

De Skände eller Beridsförakt och Änger,

Drama i 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Amiralen Grefve Svårtsköld	—	Herr Norring.
Grefvinnan Svårtsköld	—	M:lle Rydberg.
Adolph, deras barn.		
Majoren Baron Wårnhjelm	—	Herr Hjelmstedt.
Fru Strömmer. Skänd	—	M:lle Edberg.
Ståhlfeldt. Skänd.	—	Herr Lönnbom.
2:ne des Barn.		
Krusenberg, Inspektör	—	Herr Nordbom.
Jöns, des son	—	M:lle Wibom.
Lovisa, Grefvinnans Kammarjungfru		Fru Hjelmstedt.
Fredrik, Ståhlfeldts besjant	—	Herr Molin.
En gammal Gubbe.		

Derefter gifves:

En Anacreontiff Ballett,
 uti 1 Akt, af Herr Ballettmästaren Brulo.

Uf erkänsam högaktning för den Respektive Publiques bönägna och stora tålmod, under det orwantligt långa dröjsmål, som sissledne Söndag, ägde rum, emellan bägge pjecerne, utbedje wi oss, att vår tacksamhet må möta Publiques och wisade ädelmod och att oss må tillåtas uplysa, att dröjsmålet härledde sig ej från någon försummelse, utan från händelser som ej kunde förutses, men hwilka äro för en framtid på allt sätt förekomne.

BRULO & AMBROSIANI.

Directeurer för Teatern.

Priserne äro:

Lögerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. D.co.
Amphiteatern	—	24 s. D.co.
Side lögerne i 2:dra raden	—	16 s. D.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 s. D.co.
Plats lögerne	—	12 s. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en klappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytjas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

4.2.10

De Okände

Kotzebues genombrottsverk (D1790) *Menschenhass und Reue* (dvs vad som på svenska i Didrik Gabriel Björns självständiga översättning blivit undertiteln *Werldsförakt och Ånger*), en berömd exponent för den sentimentala borgerliga dramen, gick hela 110 gånger på de kungl teatrarna 1791–1836 och hade spelats också i Malmö: pjäsen annonserades 1793 av C G Seuerling och J P Lewenhagen i Knutssalen, 1794 av Johan Pettersson och Jonas Fredric Rydström på teatern i klockgjutare Wetterholtz gård (gammalt nr 416) i en långa vid vällen, nu ungefär N Vallgatan östra hörn till Gråbrödersgatan, 1799 av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset, 1804 av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan samt 1807 av Carl Stenborg på samma teater. Sedan slumpen kommit dem att vistas "okända" på samma plats finner den efter hustruns otrohet världsföraktande mannen hennes ånger så bevekande att han, ytterligare stimulerad av de gemensamma barnens uppdykande, i den stormande känslamma slutscenen förlåter henne.

Offer till Kärleken

Någon balett som går att relatera till denna titel tycks inte återfinnas under de båda direktörernas Stockholmstid.

Ich verzeihe dir!
Menschenhass u. Reue v. Kotzebue.

Värdepåret har lotsat fram barnen Sophia och Adolph som det definitiva incitamentet för deras far Stålfelt att förlåta deras ångrande mor Amalia. Stick av Albrecht efter Weinrauch i den tyska originalupplagan 1790. Scenen lyder i Didrik Gabriel Björns 1791 tryckta översättning:

"SOPHIA.

Min Far!

ADOLPH.

Min Mor! (*Föräldrarna trycka dem mållöst till sitt bröst; deras blickar mötas, deras armar utsträckas, och STÅLFELT, utbrister med all känsla.*

Amalia, jag förlåter dig! (*Amalia störtar sig i hans famn; Grefvinnan och Baron höja up Barnen, de linda sig om föräldrarna...och Rideauen fälles.*)"

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres

af Svenska Komiska Teater-Gruppen,

Söndagen den 4 Februarii 1810,

De Skände eller Beridsförakt och Ånger,

Drame i 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Amiralen Grejve Svärdsköld	—		Herr Norring.
Grejvinnan Svärdsköld	—	—	Mlle Rydberg.
Adolph, deras barn.			
Majoren Baron Wårnhjelm	—	—	Herr Hjelmstedt.
Fru Strömmer. Skånd	—	—	Mlle Edberg.
Ståhlfeldt. Skånd.	—	—	Herr Lönnbom.
2:ne desß Barn.			
Krusenberg. Inspektör	—	—	Herr Nordbom.
Jöns, desß son	—	—	Mlle Wibom.
Lovisa, Grejvinnans Kammarjungfru			Fru Hjelmstedt.
Fredrik, Ståhlfeldts betjent	—	—	Herr Molin.
En gammal Bubbe.			

Deretter gifves:

Offer till Kärleken,

Pantomime-Ballete uti 1 Akt, af Herr Ballettm. Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—		24 f. B.co.
Amphiteatern	—	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	16 f. B.co.
Parterre, som skiden är inrättad för Fruntimmer	—	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	—	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytjas hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt befordre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

7.2.10

...till förmån för unga Herr Ambrosiani

Troligen bodde recettağaren väl med fadern, som i så fall tagit in hos smeden H Jungbeck. I äldsta husförhörslängden (1814; MSA) finns denne inte men väl smeden Carl Fredrik Jungbeck på gammalt nr 303, senare svarande mot kv Hans Michelsen tomt 4 (ännu på 1880-talet i släktens ägo), Adelgatan 5. Kanske var det för att biljetter pga recetten denna dag inte som vanligt såldes hos urmakare Modeveg (jfr 17.10.09) som denne glömde magistratens påbud från 2 dec 1809 (rådhusrättens dombok, MSA) att husägare på Södergatan spektakelkvällar från kl 17 till ca kl 22, dvs "från Spectaclets början, tills folket, efter slutet deraf, hunnit passera förbi", skulle "hafwa gatan uplyst, antingen genom å husen anbragte lycktor, eller itände ljus i fönstren af nedra våningen". För sådan glömska denna februarikväll dömdes Modeveg och två andra husägare den 12 mars till böter (Isberg j:r s 157).

Den Ondsinta Hustrun

Originalen av Charles G Etienne (*La jeune femme colère*; D1805) gavs 81 gånger på de kungl teatrarne 1808–41 i lokaliserad översättning av Carl Gustaf Nordforss och med musik komponerad resp sammanplockad av organisten Jakob Bernhard Struwe. Pjäsen är en livlig fast något moraliserande liten arbiggevariant där äkta mannen botar den bortskämt argsinta hustrun genom att själv simulera ett ännu värre temperament.

Den ädelmodige Sultanen

Jfr 28.1.10.

På

R o n g l.

Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 7 Februarii 1810,

till Förmån för unga Herr AMBROSIANI,

för första gången,

Den Ondsinta Hustrun,

Komedi med sång i 1 Akt.

Personerne:

Grefve Sejernsköld, Syster	—	Herr Nordbom.
Carolina Sejernsköld, des Fru	—	Mlle Edberg.
Eldhjelm, Major, Carolinas Stor	—	Herr Hjelmstedt.
Daniel, gammal Berjent i Grefvens hus	—	Herr Molin.
Maria, hans Hustru	—	Fru Hjelmstedt.
En liten Jockey	—	Herr Ambrosiani, Sonen.

Derefter gifwes, för andra gången:

Den ädelmodige Sultanen,

eller

Alstaren införd uti Serailen,

Stor Turkisk Pantomim-Ballett uti 2 Akter,
af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Dakterre, som äfwen äre inrättad för Fruntimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Alla Abonnementer och fria Entrée uppdra för dagen.

Billetterne försäljas hos H. Ambrosiani boende hos Smeden H. Jungbeck,

Inga pennningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken
tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

11.2.10

Handskriven affisch

Gamla tiders teateraffischer tjänstgorde ofta också som programblad, men det behöver i det här fallet knappast vara så att ett större antal skrivits för hand för att säljas eller bäras ut till abonnenter. Kanske denna suttit anslagen – eller kanske de tryckta affischerna tagit slut och någon gjort en partiell avskrift som stöd för minnet?

Opera Komiken

Jfr 19.1.10.

Fintlighet och List

Jfr 5.11.09.

Den ädelmodige Soldaten

Att Ambrosiani är titelpersonen och fru Brulo undertitelns räddade bondflicka verkar uppenbart liksom att hon räddats från de Tvenne Rövare personlistan berättar om. På de kungliga scenerna i Stockholm gavs 1794–1834 70 gånger enakts pantomimbaletten Stråtröfvarena eller Den ädelmodige soldaten (D128b, Strömbeck mfl B22) av Louis Deland med musik av Edouard Du Puy, en balett som också annonserades två gånger av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan 1804. Ett samband mellan detta verk och den aktuella baletten 1810 förefaller tämligen självklart.

9

Kungl.
 Privilegerade Teatern i Malmö
 af Sveriges Kungliga Teater-Orkester,
 Söndagen d. 11 febr. 1810,
 Opera Komiska,
 uti 1 akt, musik af Della Maria.

Dessför gifves:
 Förtighet och List,
 som uti 1 akt.

Till slut tilläses:
 för första gången,
 Den ädelmodige Soldaten eller Den räddade
 Bondflickan, Pantomime Ballett i 2 akter
 af J. Ballettmästaren Brulo

Personer:

Egundens hustru	-	-	Herr Hjilensfeldt
Hans Son	-	-	
Bastien	-	-	Herr Ambrosiani
Bastienne	-	-	Herr Brulo
Swidrens Bonden	-	J. Nordhem och Engman	
Två andre Postrar	-	J. Nordhem och Molin	
Bonden och Bondflickan	-		

Den till denna Ballett är tagen ifrån
 en oäkthet passerad handling i Frankrike
 för några och 30 år sedan
 Priserna äro som vanligt

14.2.10

Skeppsbrottet

Pjäsen, *Le naufrage, ou les héritiers*, av Duval (=A V Pineu; D2119, i Ludvig Manderströms översättning 80 gånger på kungl teatrarna 1801–33), annonserades på teatern i Grynbodgatan av J P Lewenhagen 1804 och två gånger av Carl Stenborg 1807. Undertitelns hoppfulla arvingar intrigerar kring kvarlåtenskapen efter en sjökaptan som förmodas död efter ett skeppsbrott. Då han ändå dyker upp söker man inviga honom i intrigerna i den tron att han är sin egen bror – vilken förstås till slut också dyker upp...

Comedien inpromptu

(D354 "inpromptu"; originaltitel: *L'impromptu de campagne*). Philippe Poissons gamla rokokoskämt, översatt av Mårten Altén efter Jüngers tyska bearbetning och spelat på Munkbroteatern och kungl teatrarna 61 gånger 1798–1831 var välbekant också i Malmö, spelat på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset av J A Lindqvist 1799 samt på teatern i Grynbodgatan av J P Lewenhagen 1804 och av Carl Stenborg 1807. Det rör sig om en greve som gärna uppför små komedier på sitt slott och om hans gamle väns nevö som ger sig ut för att vara skådespelare för att få tillträde till denne teatervurms hem och därmed kunna uppvakta husets dotter, varigenom han också hoppas undgå den okända fästmö onkeln utsett. Icke överraskande visar sig full identitet föreligga mellan dessa flickor...

Mjölnarne

Jfr 3 och 29.11.09.

10

På
R o n g l.
Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres
af **Swenska Komiska Teater-Truppen,**

Onsdagen den 14 Februarii 1810,

för första gången,

Skeppsbrottet eller Arfwingarne,

Komedi uti 2 Akter.

Personerne:

Anton Sjövall	) Sid-Capitainer.	Herr Nordbom.
Jacob Sjövall		Herr Lönnbom.
fru Sjövall, deras Swägerska	—	M:lle Rydberg.
Sophie, hennes dotter, af förra giftet	—	M:lle Wibom.
Wernberg, ung målare, Antons och Jacobs	—	
Syster son	—	Herr Hjelmstedt.
Skinnerman, Procentare, den förras Cousine,	—	Herr Norring.
Södergren, gammal betjent hos Anton	—	Herr Engman.
Hans	—	Herr Molin.

Derefter gifwes:

Comedien in promptu,

Lustspel i 1 Akt.

Till slut blifwer:

Ridloarne eller Det hemliga Rådet om natten,

Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Ballettmästaren *Brulo.*

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och sonden i 2:dra raden	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Parterre, som afwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Ynga venningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

18.2.10

Den okände Sonen

Jfr 27.12.09.

Ett Divertissement

En pas de deux till valthorn och flöjt ingick i den anakreontiska baletten 15.11 och 1.12.09. Männe samma?

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres

af Svenska Komiska Teater-Truppen,

Söndagen den 18 Februarii 1810,

Den ofände Sonen,
 Dram i 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Baron von Wildenheim	—	Herr Lönnbom.
Carolina, hans Dotter	—	M:lle Edberg.
Hederman, Rytfoherde i Forsamlingen	—	Herr Hjelmstedt.
Grevne Gyllenparfäm	—	Herr Molin.
Maria, en fattig qvinnu	—	Fru Hjelmstedt.
Fredric, en ung Soldat	—	Herr Nordbom.
En Bonde med sin Hustru	Herr Engman och	M:lle Rydberg.
En Krodgare.		
En ung Bondsicka	—	M:lle Wibom.
En Jude.		
Diversens Soffelstäckare	—	Herr Norring.

Derefter gifves:

Et Divertissement,

hvaruti Fru Brulo och Herr Ambrosiani dansa en pas de deux
 med accompagnement af obligat Walthorn och Flaut.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	—	24 §. B.co.
Amphiteatern	—	24 §. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 §. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruintimmer	—	16 §. B.co.
Plats logerne	—	12 §. B.co.

Billetter försäljas hos Urinakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hvarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

21.2.10

...till Förmån för Herr Nordbom

Nordbom anmäls den 27 mars (inkvarteringskammarens protokoll, MSA) som sedan den 1 okt 1809 inneboende hos Henry Möller för "En RD Bco månatelig Hushyra" (dvs priset för två teaterbiljetter av dyraste sorten). Som synes uppger affischen en annan hyresvärd: klensmeden Eskil Gröndal på Himmelriks-, dvs Tegelgårdsgatan, enligt husförhörslängden 1814 (MSA) på gammalt nr 630, senare kv Tranan tomt 2, i modern tid svarande mot Tegelgårdsgatan 4. Kanske Möller hyrt av Gröndal och hyrt ut i sin tur.

Förlikningen

Ett stort Rührstück av Kotzebue (*Die Versöhnung*; D957), översatt av Gabriel Eurén, spelat sex gånger på Munkbroteatern 1799 och 79 gånger på kungl teatrarna 1801–44 samt tidigare annonserat på teatern i Nordlindhiska (Berghska) huset 1799 av J A Lindqvist samt på teatern i Grynbodgatan av samma trupp 1802 och av J P Lewenhagen 1804. En fattig och en rik gammal tvillingbror, sedan årtal i idiotisk arvsvist, försonas i slutscenen efter mellankomst av den fattiges dygderika dotter och en filantropisk läkare, hennes tillkommande. Två präktiga gamla tjänare arbetar i samma riktning, medan en girig hushållerska, en med komisk öppenhet skurkaktig advokat och en sprättig ung baron svarar för illistiga motintriger. Kotzebue vårdar sig som oftast om de komiska momenten men lägger genom utförliga mimiska och plastiska scenanvisningar ovanlig vikt vid det sentimentala inslaget i tablåktigt stelnade effektscener. Dansösen mamsell Ågren framhävs på ovanligt sätt på affischen i baronens roll (en vanlig mansroll, alltså inte skriven som "byxroll").

Balletten hörande till Sawojard-Gossarne

Jfr 13.12.09.

På
K o n g l.
 Privilegerade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen,
 Onsdagen den 21. Februarii 1810,
 till Förmån för Herr NORDBOM,
Förlikningen eller Brodertwisten,
 Dram i 5 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Frans Bertram, fdrut Sjö Capiten	) Swilling.	Herr Lönnbom.
Philip Bertram, Krigs-Commissarius	) Bröder.	Herr Norring.
Lotta, Philips Dotter	— —	M:lle Edberg.
Anna, hans gamla Piga	— —	M:lle Rydberg.
Fru Griponia, Frans Bertrams hushållerska		Fru Hjelmstedt.
Hans Buller, Frans Bertrams fdrut Matros		Herr Nordbom.
Bluhm, Medicine Doktor	— —	Herr Hjelmstedt.
Etterbom, Advokat.	— —	Herr Molin.
Baron Sonnenstern.		
Traugott, Hansmakare-Gesäll	—	Herr Engman.
En Apotekare-Gosse.		

Uti denna Pjecen spelar Mamsell Agren Baron Sonnensterns role.

Derefter gifves:

Balletten hörande till **Samojard-Gossarne,**
uti 1 Akt.

Priserne äro:

logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Porterere, som äfwen är inrättad för Frujtimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetterne försäljas uti Herr Nordboms logis hos Klemsmeden Gröndal på
 Himmelskiska gatan till kl. 3 e. m. och sedan på wanligt ställe.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

25.2.10

Ifyllt datum

Av någon anledning har man på affischen lämnat plats att fylla i veckodag och datum för hand. Kanske man övervägt att ge föreställningen t ex redan på fredagen. Hur som helst var söndagar normal speldag.

Grefwen af Castelli

Jfr 13.12.09.

Winbergningen

Jfr 5 och 26.11.09.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres
 af Swenska Romiska Teater-Truppen,

Son dagen den 25 Februarii 1810,

Grefwen af CASTELLI,

Dram uti 3 Akter.

Personerne:

Grefwen af Castelli	—	Herr Hjelmstedt.
Baronessan des Brorsdotter	—	M:lle Rydberg.
Paul	—	M:lle Edberg.
Justin	—	M:lle Wibom.
Roland, Ståthållare	—	Herr Nordbom.
Gervais, rik Bonde	—	Herr Lönbom.
Marcelline	—	Fru Hjelmstedt.
Louise, des Dotter.	—	
Jaquinet	—	Herr Molin.
Watt. Bondfolk.	—	

Derefter gifwes:

Winbergningen eller Den mislyckade Enteweringen,

Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Ballettmästaren Brulo.

Uti denna Balletten dansas en pas deux med Tambour
de Basque.

Prisene äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Parterre/ som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytas hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken
tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

27.2.10

Juden

Richard Cumberlands dram *The Jew* (D1318), i Carl Lindegrens översättning hela 110 gånger på de kungl teatrarna 1800–46 och i Malmö annonserad två gånger 1802 på teatern i Grynbodgatan av J A Lindqvist, är ännu en av den borgerliga dramens mest berömda tårkramare – nog omöjlig på modern scen genom sin ohämmade känslsamhet men välkonstruerad, med goda komiska inslag och framför allt i sin titelfigur en stor komisk karaktärsroll i den rörande genren. Motorn i intrigen, där fattig dygdig flicka får rik mans son trots motstånd från hennes egen bror och svärfadern in spe, är den bräcklige gamle juden Scheva, hennes hemlige välgörare, ett offer för uppslukande filantropiska böjelser han själv beskådar med föfåran. Carl Gustaf Lönnbom, 36, tog sig an gamle Scheva. Åldern i sig behöver inte ha utgjort något hinder; det stora nationella föredömet Lars Hjortsberg var bara just fyllda 28 när han vid Stockholmspremiären gjorde vad som förblev en av hans stora glansroller.

En Ballett

Om denna gavs som synes inte mycket information. Kanske var den ett tecken på att förrådet av balletter som moderiktigt berättade en historia började tryta – men ett par större exempel på genren återstod dock.

Iffland som Scheva i *Juden*. Blyertsteckning av bröderna Wilhelm och Moritz Henschel.

2.3.10

Den ondsinta Hustrun

Jfr 7.2.10.

Den ädelmodige Soldaten

Jfr 11.2.10.

15
På

R O N G L.

Privilegierade Teatern i Malmö.

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen,**

Freddagen den 2 Martii 1810,

Den Ondsinta Hustrun,

Komedt med sång i 1 Akt.

Personerne:

Grefwe Sjernsköld	—	—	Herr Nordbon.
Carolina, hans Fru	—	—	M:lle Edberg.
Eldhjelm, Major, Carolinas Bror			Herr Hjelmstedt.
Daniel, gammal Berjent i Grefwens hus			Herr Molin.
Maria, hans Hustru	—	—	Fru Hjelmstedt.
En liten Jockey	—		Herr Ambrosiani, Conen.

Derefter gifwes:

för andra gången,

Den ädelmodige Soldaten eller Den räddade Bondsticfan,

Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Ballettmästaren Brulo.

Wärkelig passerad händelse i Frankrike för några och 30 år sedan.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Porter, som afwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

De ombytta hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Man utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

4.3.10

Den Förställda Enfaldigheten

Jfr 31.10 och 17.11.09.

Fogelburen

Jfr 17.11.09 och 19.1.10.

På
K o n g l.
Privilegerade Teatern i Malmö
uppföres
af **Swenska Komiska Teater-Truppen**
Söndagen den 4 Martii 1810,

Den Förställda Enfaldigheten
eller
Före och efter Brölloppet,
Komedi uti 4 Akter.

Personerne:

Baronessan Sternburg	—	—	M:lle Edberg.
Baron Fridheim, hennes Morbror	—	—	Herr Lönnbom.
Fröken von Wiburg, hennes Kammarjungfru, under namn af Therese	—	—	M:lle Wibom.
Baron Wiburg, hennes Bror	—	—	Herr Nordbom.
Major Sturmfels	—	—	Herr Hjelmstedt.
Hof-Rådet von Dornheim	—	—	Herr Norring.
Herr von Rehberg	—	—	Fru Hjelmstedt.
Wallen	—	—	Herr Molin.
Annette, Trågårdsmästare dotter	—	—	M:lle Rydberg.
En Kammarstjenare hos Baronessan	—	—	Herr Engman.

Derestefter gifves:

Fogelburen eller Den sötwaude Landtsflickan,
Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Ballettmästaren *Brulo.*

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. D:co.
Amphiteatern	—	24 f. D:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D:co.
Parterre, som öfwen är inrättad för Fruentimmer	—	16 f. D:co.
Plats logerne	—	12 f. D:co.

Billetter försäljas hos Utmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken tillåres Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

7.3.10

...till Förmån för Fru Brulo

Direktörsfruns och stjärnans betydelse markeras genom att affischen tryckts i dubbel folio och med grafisk utsmyckning. Tillfälle att träffa henne fick man genom att köpa biljetter i familjens logi hos bagaren Mürman, som stavas Mührman på affischen 14.12.10 och som själv signerar sig Nils Murman när han 2 okt 1809 anmäler att han av sin inneboende "Herr Derickteur Brülo" erhåller två riksdaler banko i "Månatelig hushyra" sedan "afdrag för Sängkläder, Meubler med Mera är skedt" (inneliggande handling till inkvarteringskammarens protokoll, MSA). I de första husförhörslängderna från 1814 (MSA) hittar man denne Nils Murman på gammalt nr 410–411, senare motsvarande kv Jörgen Kock tomt 5a Västergatan 9.

Den förtroliga Aftonmåltiden

Den lilla komedin (på Malmöaffischen kallad dram) *Les dangers de l'absence, ou le souper de famille* av Jean Baptiste Pujoux (D992) gick i Carl Gustaf Nordforss översättning 40 gånger på Arsenalen, dvs Dramaten, 1796–1809, och den hade i Malmö redan annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1798. Detta är ännu en av dessa man skulle numera kanske säga machobetonade pjäser där en äkta män lär hustrun mores: hon botas från sina nyrika fasoner helt enkelt genom att han avstår från den fest hon firar deras nyförvärvade rikedom med och i stället äter en stilla kvällsvard med hennes såsom fattig ringaktade far och deras försummade barn.

Comedien inpromtu

Jfr 14.2.10.

Atalante

Baletten, vars innehåll affischen ju utförligt redovisar, satte Brulo tydligen upp på Kungl teatern efter sin återkomst dit: den gavs där tre gånger 1812, då under titeln *Atalante och Hypomène* eller *Kapp-rännningen*, heroisk pantomimbalett i 2 akter (D12b). Rollnamnen är dock inte helt överensstämmande (Strömbeck mfl B59).

0 0

S
A
H
C
H
S
S
C
S

He
i
ne
for
De
me
Pr

Leg
An
St
P
Pl

12.3.10

Den stumme

Kotzebues komedi *Der Stumme* (D2244) är ett av hans mera okända småstycken vilket här för enda gången aviserades i Malmö, antagligen i Mårten Alténs översättning som på våren året förut på Arsenalen upplevt sina enda två Stockholmsföreställningar. Betr den civila relationen mellan uttolkarna av rollistans son och fosterdotter, se kommentaren till nästa affisch.

Hemligheten

Jfr 8.11.09.

Apollo och Daphne

Jfr 7 och 21.1.10.

På
Kongl.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Svenska Komiska Teater-Truppen

Måndagen den 12 Martii 1810,

för första gången,

Den Stumme,
 Komedii uti 1 Akt af Korzebue.

Personerne:

Block	-	-	-	Herr Hjelmstedt.
Hans Fru	-	-	-	Fru Hjelmstedt.
Eduard, deras Son	-	-	-	Herr Nordbom.
Julie, deras Foster Dotter	-	-	-	Mille Rydberg.
Schlau, Betjent	-	-	-	Herr Molin.
Doktor Puffler	-	-	-	Herr Lönnbom.

Derefter gifves:

Hemligheten,
 Komedt med sång i 1 Akt.

Till slut blifwer:

APOLLO och DAPHNE eller Kärlekens Wälde,
 Stor Heroisk Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserne äro:

Logerne af 1:sta raden och fouden i 2:dra raden	-	24 f. B.co.
Amphiteatern	-	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	-	16 f. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	-	16 f. B.co.
Plats logerne	-	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg, en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta. Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

16.3.10

Skeppsbrottet

Jfr 14.2.10. Mamsell Rydberg den gången har behållit svägerskans roll men heter nu fru Nordbom, eftersom som sagt (jfr 16.10.09) invigningsprologens Mercurius gifte sig med dess Watten nymf. Eller som det heter i Caroli kyrkobok (MSA) 1810: "Mars 11 wigdes Actören Johan Jacob Nordbom med Jungfru Margaretha Elisabeth Rydberg." Något som fö föregående affisch, den för föreställningen den 12 mars, har missat – den framhärdat med M:lle Rydberg.

Den ädelmodige Sultanen

Jfr 28.1 och 7.2.10.

19

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen,
 Fredagen den 16 Martii 1810,
Steypsbrottet eller Arfwingarne,
 Komedii uti 2 Akter.

Personerne:

Anton Sjövall) Ejd. Capitener.	Herr Nordbom.
Jacob Sjövall)	Herr Lönnbom.
Hru Sjövall, deras Swägerska —	Hru Nordbom.
Sophie, hennes dotter af förra giftet —	M:lle Wibom.
Wernberg, ung målare — —	Herr Hjelmstedt.
Skinnerman, Procentare — —	Herr Norring.
Södergren, Betjent hos Anton —	Herr Engman.
Hans, Betjent — — —	Herr Molin.

Derefter gifwes:

Den ädelmodige Sultanen eller Ulfkaren införd uti Serailen,
 Stor Turfisk Pantomime Ballette uti 2 Akter, af Herr Ballettm. Brulo.

Uti denna Ballett dansar Hru Brulo uti en pas de Trois, och
 tillika spelar på gittra. Herr Ambrosiani kommer att
 exequera en pas Seul med Symbaler.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fundern i 2:dra raden —	24 f. D.co.
Amphiteatern — — —	24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden — — —	16 f. D.co.
Parterre, som afwen är inrättad för Fruurimmer —	16 f. D.co.
Plats logerne — — —	12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Kemakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrå
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombyttes hwarje gång och nyttjas endast den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 e. m.

18.3.10

Hjernans Organer

Jfr 10.1.10.

Atalante

Jfr 7.3.10.

Detta Spektakel är det sista för andra Abonnements-Termin

Jfr 14.1.10. Denna andra termin omfattade sålunda femton föreställningar vartill kom fyra personrecetter och en recett för "Inrättningen", dvs teaterbolaget.

29
På

R o n g l.

Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres

af Svenska Komiska Teater-Truppen

Söndagen den 18 Martii 1810,

Hervans Organel,

Komedi uti 3 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Herr von Ryckenmark	—	Herr Lönnbom.
Eduard) Hans	—	Herr Hjelmstedt.
Emilie) Barn.	—	M:lle Wibom.
Caroline von Hellstern	—	M:lle Edberg.
Ferdinand von Bombeck.	—	Herr Nordbom.
Peter Gutschaff, Eduards Vtjent	—	Herr Molin.
Katzebe	—	Herr Engman.
Walter	—	Herr Norring.
Några Polis-Verjenter.		

Derefter gifves:

ATALANTE eller Grekernas Lekar,

Stor Pantomime Ballette i 1 Akt af Herr Ballettmästaren Brulo.

Uti denna Balletten förefaller flere Militäriska evolutioner, och dansar med wapen, efter Grekiska sättet.

Detta Spektakel är det sista för andra Abonnements-Termin:

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Bruntimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Molleveg en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombyttes hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro löpta.

Inga renningar emottages wid öfverarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskild derföre inreddade tacken, tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 4 och början sker kl. 5 eft. midd.

23.3.10

...till Förmån för M:lle Edberg

Den dramatiska avdelningens Första Dam har uppenbarligen ansetts/ansett sig värdig en recettaffisch av lika pretentiöst utförande som fru Brulos. Recettagerskan sålde som vanligt biljetter i sitt logi, i detta fall hos bryggaren Gabriel Christopher Seth som enligt äldsta husförhörslängden 1814 (MSA) bodde på gammalt nr 258, dvs senare kv von Conow tomt 21a Baltzarsgatan 31. (När E W Djurström vid sin recett 7 febr 1812 logerar hos Seth anges just Baltzarsgatan som adress.)

Egendommen wid Landswägen

Kotzebues *Das Landhaus an der Heerstrasse* kom först på hösten upp i Stockholm på Arsenalen och då som *Landtgodset* (D1441), en "imitation" av Carl Gustaf Walberg, sedermera kanslist vid Dramaten, medan stycket under här affischerade titel (D498) först 1827 kom till Stockholm och Djurgårdsteatern och trycktes först 1841, då också under denna titel, "Fritt bearbetadt efter Tyskan" (Klemming s 288). Hur som helst är det som en liten passus i affischtextern antyder en förklädnadsfars där ett förslaget par, betjänt/piga, i olika, snabbt gjorda förklädnader äcklar i väg en herre som köpt vad han hoppas vara ett stillsamt ställe – och därmed gått i vägen för betjäntens unge husbonde som måste förvärva godset för att få sitt hjärtas dam.

Kärlek och Pligt

Jfr 19.11.09.

Mirza och Lindor

Affischen redogör som synes utförligt för den melodramatiskt spännande handlingen i baletten som på Stockholmsoperan bara gavs 1793–94, nämligen sex gånger i premiärdansören Jean Marcadets uppsättning (D91b, Strömbeck mfl B14). Upphovsmannen Maximilien Gardel var inte bara balettmästare utan baletteoretiker och nyskapare i stegrepertoaren.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 e. m.

Med denna afton senarelades spektakeltiden en timme, väl ett tecken på att våren nalkades.

R o n g l.

Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen,**

Freldagen den 23 Martii 1810,

till Förmån för M:lle **EDBERG,**

för första gången,

Egendommen wid Landsvägen,

Lustspel uti 1 Akt af Korzebue.

O O

Personerne:

Herr von Lorch	—	—	Herr Lönnbon.
Balthasar	—	—	Herr Molin.
Lifette	—	—	M:lle Edberg.

Deffa 3 Personer spelar 11 löder.

Derefter gifves:

Kärlek och Pligt,

Komedi uti 1 Akt af Korzebue.

Till slut bitwer, äfwen för första gången:

MIRZA och LINDOR,

En Amerikansk Pantomime Ballette i 3 Akter, af Herr Gardel, Ballettm. wid Stora Operan i Paris. Uppad för denna Teater af Herr Ballettm. Brulo.

Personerne:

Mondor, Guverner på en Amerikansk Ö	—	Herr Molin.
Fru Mondor, hans Hustru	—	M:lle Edberg.
Mirza, Guvernerens Dotter	—	Fru Brulo.
Lindor, Öfwerste, Mirzas Älskare	—	Herr Ambrosiani.
En Capitän wid Flottan	—	Herr Brulo.
En Regimna	—	M:lle Lundberg.

Flere Damer. Negrer. Regimnor.
Europiskt Tropp. Amerikansk Tropp.

Innehållet af Balletten (Scenen är i Amerika.)

Änne till denna Balletten är: Ett ungt Keuntimmer, Dotter till Guverneren, som vill älska henne, att gifva sig med Capitän, men hon vill älska, ty hon älskar Öfversten. De älskande utiätter ut midie, och bitfwa öfverraskade af Sjö-Capitän, Öfversten öfverfaller hos Capitän, att inte göra Mirza olycklig. Capitän lofar att han inte är emot deras kärlek, och öfverlämnar sin föstnad till Lindor emedan han äger hennes hjerta och går om bord på sin flupp. Lindor hörd Trumman på östfänd, kljer sig ifrån sin älskarinna och går till sin Regemente. Capitän återkommer för att erlöfwa Mirza, Lindor kommer hastigt tillbaka, och blir förtviffad då han får se Capitäns för-rådert, tvingar honom att draga värjan, och dödar honom på en bro, Capitän faller i hafvet, och Lindor springer efter Mirza som af rådska sprungit bort. Mirza återkommer, hittar Lindors hatt och värja, (ty under striden kom n: de att bota sina värja). Detta förfärfar Mirzas vilforelse, hon ser blod uti watten och tror att hennes älskare är död, i förtviff-lan vill hon döda sig, wettfamma kommer hennes älskare, och hon faller af-dånad uti hans armar; sedan kommer Guverneren med rasert och vill mörda dem bägge, hans Fru hindrar hans företag. Slutligen blir Guverneren be-west och samticker till Lindors och sin Dotters älskandan; De bestfwa sig till Slottet för att fira deras förening. Balletten slutas med ärsfälliga Dan-sar och militäriska evolutioner.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. V:co.
Plupfiteatern	—	24 f. V:co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. V:co.
Porter, som äfwen är inräddad för Keuntimmer	—	16 f. V:co.
Plats logerne	—	12 f. V:co.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetter försäljas i Wamsell Kobrags logis hos Bryggaren Sett till kl. 4 eftermiddagen och sedan på wanligt ställe.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt berföre inräddat tecken tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 e. m.

O O

25.3.10

Juden

Jfr 27.2.10.

Ett Diwertissement

Jfr 18.2.10 – men innehållet denna gång var tydligen åtminstone i viss mån annorlunda. Bl a ackompanjerade sig tydligen fru Brulo och Ambrosiani själva med tamburiner.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres

af Svenska Komiska Teater-Truppen

Söndagen den 25 Marcii 1810,

J u d e n,

Drama uti 5 Akter, Engelskt Original af Cumberland,
 Översättning af Herr Lindegren.

Personerne:

Juden	—	—	—	Herr Lönnbom.
Mutter Rachel, hans Hushållerska	—	—	—	Fru Hjelmstedt.
Jabal, hans Berjent	—	—	—	Herr Molin.
Stephan Bertram, en Köpman	—	—	—	Herr Norring.
Fredric, hans Son	—	—	—	Herr Nordbom.
Charles Ratliff, Contors-Berjent	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Saunders, Bosthållare	—	—	—	Herr Engman.
Fru Ratliff	—	—	—	Fru Nordbom.
Elise, hennes Dotter	—	—	—	Mille Edberg.
Fru Goodison	—	—	—	Mille Wibom.
En Kypare.				

Derestter gifves:

Ett Divertissement

Hvaruti Fru Brulo och Herr Ambrosiani dansar med
 Tambour de Basque.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	—	24 f. D.co.
Amphiteatern	—	—	24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	16 f. D.co.
Porter, som äfwen är inrättad för Gruntimmer	—	—	16 f. D.co.
Plats logerne	—	—	12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombyttes hvarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.
 Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken,
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

30.3.10

Pagineringen (saknad affisch för fattigrecett)

Den paginering någon gjort på affischerna fr o m 19.1.10 (då nog den andra abonnemangsserie började som dock som vi sett upphörde 18.3.10) är här fram till sejourens slut ändrad. Sannolikt sammanhänger detta med att en affisch verkar saknas: den för en fattigrecett med okänt program 27.3.10. Av fattigvårdshandlingarna (MSA) framgår dock att balett ingått: bland de utgifter teaterdirektionens medlem Christ. Björkman kvitterar ersättning för sedan han i sin tur betalat olika notor är lön till "8 Soldater som biträtt wid Balletten" och vidare till "en Trumslagare", "2 Husar Trumpetare", "6 man wagt", "en post wid Theatre Dörren" och "afficheur Hjulström med Hustru" samt tre riksdaler "för afficher i Lund" och en "för bud till Lund efter dem". Redovisningen av biljettförsäljningen ger en så när som på en plats i loge 16 och tre platser i loge 17 fullsatt första rad (varav tydligen de tretton logerna 3–15 betalats av abonnenter som behållit dem för fattigrecetten). Av andra radens fem fondloger (varav två behållna av abonnenter) är fyra sålda (men inte nr 7 ytterst på vänster sida) och av de åtta sidologerna är sju sålda (men inte nr 3, också ytterst på vänster sida) medan i platslogerna närmast scenen bara fyra biljetter sålts. 47 av amfiteaterns biljetter hade sålts medan det till parterren bara gått åt 55, inte ens hälften av dess sittplatser. Samma pris, 16 skilling, hade tre åskådare betalt för plats i oxögonen och 24 skilling hade fem vardera lagt ut för plats i avantscenlogerna. Inalles, om nu alla platser besattes, 278 åskådare. Apotekare Kjellström och handlande Flensburg noteras dessutom för tillsammans fyra riksdaler som filantropisk överbetalning – om däri inkluderades biljettpriset och siffran ovan alltså ska ökas till 280 må vara osagt.

Jocrise

För att övergå till affischen för 30.3.10: en pjäs med samma titel och undertitel som affischens komedi hade annonserats av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan 1804 och 1805. Den pjäsen är rimligen identisk med den tvåaktsfars av Dorvigny (*Le désespoir de Jocrisse*; D1307) som 1802 haft premiär på Djurgårdsteatern, troligen översatt av ensemblens aktör Johan Wilhelm Spetz, och som introducerade titelfiguren (vanligen stavad Jocrisse), en komisk drängroll som sedan tydligen varierades i pjäser av Dorvigny och andra – bland dem nyssnämnde Spetz som i ett divertissement 1803 (D1310) lyckligt förenade Jocrisse med urpjäsens kokerska mamsell Ursule.

Mirza och Lindor

Jfr 23.3.10.

På
R o n g l.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres
 af Swenska Komiska Teater-Truppen

Fredagen den 30 Marcii 1810,

för första gången,

JOCRISE eller **Det ena är intet likt det andra**
 Komedi uti 2 Akter.

Personerne:

Dupont, til Handslande	—	—	—	Herr Norring.
Hu Dupont	—	—	—	Mlle Edberg.
Dorvall, Målare	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Mamsell Ursule, kokerska hos Dupont	—	—	—	Gru Hjelmstedt.
Jocrise, Dräng hos Herr Dupont	—	—	—	Herr Molin.
Claude, en Bonddräng	—	—	—	Herr Lönnbom.
En Colporteur	—	—	—	Herr Nordbom.

Derefter gifves:

MIRZA och LINDOR,

Stor Amerikansk Pantomime Ballette i 3 Akter, af Herr Gardel,
 Ballettmästare wid Stora Operan i Paris.

Lämpad för denna Teater af Herr Ballettmästaren *Brulo*.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	—	—	24 s. B.co.
Amphiteatern	—	—	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	—	—	16 s. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	—	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	—	—	12 s. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 s. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne outhytas hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertöre inrättadt tecken,
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

1.4.10

Soliman den Andra

Under truppens sejour är detta den första helkvällsfyllande pjäsen, och den förblir den enda. Charles Simon Favarts Soliman II, ou les trois sultannes (D2180) fick sin svenska språkdräkt av en så framstående skald som Johan Gabriel Oxenstierna och hade vid Stockholmspremiären 1789 (följd av ytterligare 30 föreställningar på de kungl teatrarna t o m 1817) ett avslutande dansdivertissement av Jean Marcadet (senare bearbetat av Philip Ledet), Roxelannes kröning, med musik av Joseph Martin Kraus. Att den musiken använts till baletten i Malmö är troligt – åtminstone var det så 1808 hos Stenborgs trupp i Göteborg, dock innan Brulo inträtt i den (Berg II s 320). Roxelanne är en fransyska i sultanens harem som tar honom i grundlig upptuktelse för hans härskarfasoner men ändå attraherar honom mer än den spanjorska och den tjerkesiska han tidigare favoriserat. Han finner sig motsträvt men gradvis i hennes västerländska synsätt och accepterar både att dricka vin och att gifta sig med henne. Pjäsen gavs också ett år senare, 2.5.11, vid den recett för teaterbolaget som föregick truppens upplösning och avsked föreställningen därpå.

På

K o n g l.

Privilegierade Teatern i Malmö

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen**

Söndagen den 1 April 1810,

för första gången,

SOLIMAN Den Andra

eller

De tre Sultaninnorna,

Komed i 3 Akter med sång och dertill hörande Ballett,

Componerad af Herr Ballettmästaren *Brulo.*

Personerne:

Soliman, den Andra	—	—	Herr Nordbom.
Osmin, Kyslar Aga, eller Chef af Serailen			Herr Lönnbom.
Elmire, en Spanska	—	—	Fru Nordbom.
Delia, en Circassinna	—	—	Fru Hjelmstedt.
Roxclane, en fransyska	—	—	Mille Edberg.
Swarta Ennuquer. — Vostangis.			
Dumbar och andra Slafwar af Serailen, Wagt.			

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 fl. B.co.
Amphiteatern	—	24 fl. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 fl. B.co.
Porterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 fl. B.co.
Plats logerne	—	12 fl. B.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytts hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.
Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre inrättadt tecken,
tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

6.4.10

...till Förmån för Herr Hjelmstedt

Recettagaren bor givetvis liksom hustrun (jfr recettaffisch 31.10.09) hos svarvaren Wolke. Han anmäls av denne H C Wolke som inneboende den 4 okt 1809 (Inkvarteringskammarens protokoll, MSA) för en månadshyra av 1 Rd 16 sk Bco. Som bl a vid sin egen recett och 19.1.10 gör fru Hjelmstedt fö en roll (i det här fallet en central dylik) som normalt spelades av en manlig aktör.

Eremiten

De ”Swenske” kompositörer affischen nämner apropå Kotzebues Der Eremit auf Formentera (D696) är Christian Friedrich Müller, Edouard Du Puy, Carl Stenborg, Per Frigel(ius), Carl Erik Gleisman, Johan Wikmansson, Olof Åhlström och (uvertyren) Georg Joseph Vogler. Den som i beskrivningen av scenbilden kräver en så uttrycksfull tonmålning av uvertyren är författaren själv i sin scenanvisning som texten är en direkt översättning av. Pjäsen som i Stockholm gick 47 gånger på Munkbro- och Djurgårdsteatrarna 1798–1830 hade i Malmö tidigare annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1799 och av Carl Stenborg på teatern i Grynbodgatan 1807. Det hela är ett stort upplagt seriöst sångspel med en slutkör (väl bl a med affischens biträdande ”Herrar Amateurer”) om alla religioners likaberättigande. Denna ekumeniska anda och insikten om alla rasers jämlikhet, huvudteman i Kotzebues dramatik, är vad som präglar pjäsens handling, fylld med igenkänningsscener och gunstiga sammanträffanden enligt tidens sentimentala dramaturgiska konvention (som möjligen accepterades så lätt därför att publiken förutsatte en gudomlig styrande hand). Inledningens avdånade turkinna visar sig vara bortrövad från den algeriske kapare som är eremitens välgörare – och hennes älskade bortrövare, pjäsens unge spanjor, uppdagas i den stora Effektscenen vara eremitens son. Kaparen förlåter honom storsint och nerkallar både turkars och kristnas guds välsignelse över paret.

Themir och Thirsis

Jfr 29.10 och 22.11.09.

25
På
R o n g l.
Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres

af **Swenska Komiska Teater-Truppen,**

Freddagen den 6 April 1810,

med benågit biträde af Herrar Amateurer,

till Förmån för Herr **HJELMSTEDT,**

Ermiten eller Faderns-Hjertat,

Slädespel i 4 Akter, blandadt med sång, af Aug. v. Kotzebue.

Musiken af flere kände Swenske Compositörer.

Personer:

Ermiten	—	—	Herr <i>Hjelmstedt.</i>
Fernando, hans gamla Berjent	—	—	Herr <i>Norring.</i>
Selima, en Turkinna	—	—	Mlle <i>Edberg.</i>
Hassan Machmuth, en Afgierisk Kopare	—	—	Herr <i>Lönnbom.</i>
Don Pedro Oliviero, en ung Spanjor	—	—	Fru <i>Hjelmstedt.</i>
Pedrillo, hans Berjent	—	—	Herr <i>Molin.</i>
Turkiskt Slöfolf.			

Teatern föreställer i Fonden en vil af Oceanen. Nym blusar hafwet och vågorna brytas mot branta stranden. Småningont börjar dock Stormvädret, som rasat den förfurna natten, att aflyta och det swallande hafwet lugna. Solen går klar upp, hennes strålar bryta molnet. Allt detta bör uttryckas i Ouverturen. Då ena hälften deraf är förbi, lyftes ridån. Ermitens koja, betäckt med moss, ligger på en klippa wid hafwet, en gråsbänt står der inwid. På stranden ligger Selima afdånad, upkastad af vågorna.

Derefter gifves:

Themir och Thirsis eller Den svartsjuke Skogs-Guden,

Stor Pantomime Ballette i 2 Akter af Herr Ballettmästaren *Brulo.*

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 s. B.co.
Upphiteatern	—	24 s. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 s. B.co.
Parterre, som åfven är inrättad för Fruuntimmer	—	16 s. B.co.
Plats logerne	—	12 s. B.co.

Alla Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetter säljas i Herr Hjelmstedts logis hos Swarfwaren Wolke på Calende gatan.

Tuga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken tillåtes Entré på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 e. m.

8.4.10

Förlikningen

Jfr 21.2.10. Anmärkningsvärt är att den fattige brodern Philips stora roll, förra gången spelad av Olof Norring som finns kvar i ensemblen, nu "spelas af en Debutant" – okänt vilken, men rollfigurens ålder gör att det inte är lätt att tänka sig en helt ung man i uppgiften. Det kunde vara frestande att anta att redan Norring med sina 29 år befunnits väl ung för rollen, medan Lönnbom som tvillingbrodern i varje fall var 36 - men nästa spektakelkväll spelade Norring i Lycksökaren Lönnboms gamle blinde och olycklige far...

En Pas de Deux

Om detta var återbruk eller nyinstudering ger affischen ingen ledning om.

...sista Spektakel för Teater-Direktörernas räkning

Jfr kommentaren 29.12.09. Som man ser av det följande var direktörerna skyldiga ensemblen och teaterbolaget var sin recett.

På

R o n g l.

Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres

af Swenska Komiska Teater-Gruppen

Söndagen den 8 April 1810,

Förlikningen eller Broder-Twisten,

Dram i 5 Acter af Kotzebue.

Personerne:

Frants Bertram, förut Sjö-Capitain	) Twilling.	Herr Lönnbom.
Philip Bertram, Krigs-Commissarius	) Bröder.	
Lotta, Philips Dotter	—	Mlle Edberg.
Anna, hans gamla Piga	—	Fru Nordbom.
Fru Griponia, Frants Bertrams hushållerska		Fru Hjelmstedt.
Hans Buller, hans betjent, förut Sjöman		Herr Nordbom.
Blum, Medicine Doktor	—	Herr Hjelmstedt.
Etterbom, Advokat	—	Herr Molin.
Baron Sonnenstern	—	Mlle Ågren.
Traugott, Hansmakare-Gesäll	—	Herr Engman.
En Apothekare-Gosse.		

Philip Bertrants rölle spelas af en Debutant.

Derefter gifwes:

En Pas de Deux

som dansas af Fru Brulo och Herr Ambrosiani.

Detta är det sista Spektakel för Teater-Direktörernes räkning.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. D.co.
Amphiteatern	—	24 f. D.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. D.co.
Parterre, som äfwen är incäntad för Fruentimmer	—	16 f. D.co.
Plats logerne	—	12 f. D.co.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Billetterne ombytjas hwarje gång och nyttjas endast för den dag de äro köpta.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertföre incäntadt tecken, tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 est. midd.

11.4.10

...till Förmån för samtelige Trouppens Ledamöter

Till denna trupprecett såldes biljetter på vanligt sätt, alltså utan lockelsen att besöka någon artist i vederbörandes logi.

Lycksökaren

Carl Lindegrens pjäs (D1519) gick 34 gånger på Arsenalen 1800–21 och hade i Malmö annonserats två gånger på teatern i Grynbodgatan 1804 av J P Lewenhagen. Det är en känslösam, rutinerat men konventionellt byggd komedi med osannolika sammanträffanden och stor Igenkänning mellan den stränge men ångrande fader grosshandlaren och den förskjutne, oavbrutet ångrande sonen – som likväl fullt ut gör skäl för namnet Svindler – samt hans övergivna men förlåtande fästmö. Naturligtvis visar hon sig vara identisk med den okända rika änka han vill gifta sig med för att kunna gottgöra alla dem han förfördelat.

Ett Diwertissement

Möjligen ett nytt collage av danser, tydligen denna gång utan att någon av dem ansetts värd att speciellt framhäva.

På
 Kongl.
 Privilegierade Teatern i Malmö
 uppföres.

af Swenska Komiska Teater-Truppen,

Onsdagen den 11 April 1810,

till Förmån för samtliga Trouppens Ledamöter,
 för första gången,

Lycksofaren,

Comedi i 4 Akter. Original af C. Lindegren.

Personerne:

Svindler	—	—	Herr Lönnbom.
Löpsold, hans Dräng	—	—	Herr Nordbom.
Borgmästaren i en Små-Stad	—	—	Herr Hjelmstedt.
Gästgifwarens hustru	—	—	Herr Molin.
Roller, Grosshandlare	—	—	Herr Norring.
Niclas, hans Dräng	—	—	Herr Engman.
Fru Stricker, en rik Enka	—	—	Fru Nordbom.
Marie, hennes Kammarjungfru	—	—	Mille Edberg.
En Skjuttsbonde.			
En Koppare.			

Derefter gifwes:

Ett Divertissement

af Herr Ballettmästaren Brulo.

Priserna äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 sk. B.co.
Amphiteatern	—	24 sk. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 sk. B.co.
Parterre, som äfwen är inrättad för Fruutimmer	—	16 sk. B.co.
Plats logerne	—	12 sk. B.co.

Alla Abonnementer och fria Entrée uphöra för dagen.

Billetter försäljas hos Urmakaren D. Modeveg en trappa upp, ifrån
 kl. 9 f. m. till kl. 4 e. m. och sedan wid ingången.

Ynga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt dertill inrättadt tecken
 tillåtes Entrée på Teatern.

Ingången öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 e. m.

13.4.10

...till Förmån för Inrättningen

”Teaterns wanliga Contoir” har fått bemannas ovanligt tidigt – bara vid de båda recettkonserterna 8.12.09 och 20.1.10 har något liknande förekommit.

Det unga Paret från Landsorten

I Märten Alténs lokaliserade översättning av Johann Friedrich Jüngers Das Ehepaar aus der Provinz (D2457) är det i Stockholm som titelpersonerna utsätts för äventyrliga upplevelser arrangerade av den unga fruns upptågslystna syster. På en maskeradbal dit mannen går och, honom ovetande, också hustrun ställs det hela på sin spets och äktenskapet hotas. Men deras ”arkadiska ömhet” segrar – detta enligt den mer sofistikerade systemen som råder dem att skynda från detta farliga Stockholm. I den stan gick pjäsen tio gånger på Munkbro- och Djurgårdsteatrarna 1796–1805. I Malmö hade den annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1798 och av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan 1808.

Offer till Kärleken

Jfr 4.2.10.

Ett Diwertissement

Tydliggen ett lite mera påkostat avsked med ljuseffekter, kanske i form av transparanger och bengaliska eldar, och möjligen någon form av specialskrivna slutkupletter till publiken. Om denna kunnat abonnera på föreställningar efter andra abonnemangsterminens slut (jfr 18.3.10) har det tydligen bara gällt fyra spektakler. Därtill kom två personrecetter, en trupprecett, en fattigrecett (utan affisch) samt denna avslutande recett för teaterbolaget.

På
 Kongl.

Privilegerade Teatern i Malmö

uppföres

af Swenska Komiska Teater-Truppen;

Fredagen den 13 April 1810,

till Förmån för Jurättningen,

för första gången,

Det unga Paret från Landsorten,

Comedi i 4 Akter af Jünger. Öfversättning af Alén.

Personerne:

Ärenfels	—	—	—	Herr Nordbom.
Cecilia, hans Fru	—	—	—	Fru Hjelmstedt.
Babette, hennes Syster	—	—	—	Mlle Edberg.
Törnhjelm, deras Onkel	—	—	—	Herr Norring.
Den äldre Bernhard	—	—	—	Herr Lönnbom.
Den yngre Bernhard	—	—	—	Herr Hjelmstedt.
Carolina, deras Syster	—	—	—	Fru Nordbom.
Ferdinand, hennes Kästman.	—	—	—	
Johan, Betjent	—	—	—	Herr Molin.
En annan Betjent	—	—	—	Herr Engman.
Lifette.				

Derefter gifwes:

Offer till Kärleken,

Pantomim Ballett i 1 Akt.

Och slutligen,

såsom afsked till den Resp. Publiken,

Ett Divertissement blandadt med Sång och Dans.

Detta Spektakel blir för denna gången det sista.

För att utverka Resp. Publikens tålmod för man tillkännagifwa att
reclaireringen af Teatern för Divertissementet medtager någon tid.

Priserne äro:

Logerne af 1:a raden och fonden i 2:dra raden	—	24 f. B.co.
Amphiteatern	—	24 f. B.co.
Side logerne i 2:dra raden	—	16 f. B.co.
Porterre, som äfwen är inrättad för Fruntimmer	—	16 f. B.co.
Plats logerne	—	12 f. B.co.

Alla Abonnementer och fria Entrée upphöra för dagen.

Billetter försäljas uti Teaterns wänliga Contoir ifrån kl. 9 om morgonen till kl. 1, och ifrån kl. 3 till Spektaklets slut.

Inga penningar emottages wid dörrarne, blott billetter.

Ingen utan den som är försedd med särskilt derföre inrättadt tecken tillåtes Entrée på Teatern.

Sjängangen öppnas kl. 5 och början sker kl. 6 e. m.

22.10.10

Uppå Kongl. Priwiligerade Theatern i Malmö...till Förmån för Inrättningen

Affischhuvudet påminner om att teaterbolaget fått kungligt privilegium och bolaget tar sig också rätten av inkomsten till första föreställningen.

...under Herr Directeuren Ståhlbergs Styrelse

Sällskapet spelar dock under egen direktion medan det föregående strax före nyår möjligen i någon form kontrakterats av teaterbolaget som dess "egen troupe" (jfr 29.12.09).

En Prologue

Om det nya sällskapets ledande kraft Erik Wilhelm Djurström redan här gav prov på sina litterära talanger är ovisst, men ingalunda otroligt (Nordmark s 60 påstår det rent av, liksom om sällskapets Afskeds-Coupletter 3.2.11, men utan angivande av källa).

Den Landsflyktige

Inte bara som teaterlitteratör och småningom direktör utan också som (rövar)romantisk hjälte skulle den i titelrollen Malmödebuterande Djurström, redan erfaren översättare av allsköns rövarromaner, återkomma under många år. Pjäsen (*L'homme à trois visages ou le proscrit*; D1436, spelad sju gånger i juristen Lars Johan Rhodins översättning på Arsenalen 1803–04) är ännu en (jfr 13.12.09) av den på affischen illa stavade Guilbert Pixérécourts stora spännande melodramer, ett andlöst spektakel med hovintriger, konspirationer och hjältens ideliga identitetsbyten. Till oigenkännlighet ärrad av landsflyktens krigstjänst återkommer affischens Wiwaldig (Vivaldi) i ny identitet som kejsarens härförare Edgar för att återförenas med sin hemliga fru, dotter till den despotiske dogen. Vivaldi/Edgar hjälper trots allt dogen mot sin gamle fiende Orsano vilken jämte sina sammansvurna hyrt in den berömde ädle banditen Abelino för att störta dogen. Vivaldi/Edgar har emellertid redan dödat Abelino i strid men ikläder sig nu hans identitet. Med affischens ord "Originalen är Abellino eller den store Banditen" menas rimligen bara att Pixérécourt lånat miljön, Venedigs 1500-tal, och titelpersonens namn ur Zschokkes mycket lästa rövarroman – men inte intrigen (jfr Waldekranz s 184ff).

De af Respektive Abonnenter...

Också nu användes alltså abonnemangssystemet för att säkra publik, dock inte automatiskt till recetter.

Början sker kl. 5 e.m.

Som synes återgår man till samma vintertid för spektaklerna som Brulo & Ambrosiani använde sig av.

Uppå
K o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse;

Måndagen den 22 Oktober 1810,

till Förmån för Inrättningen,

för första gången

En Prologue, lämpad för tillfället.

Derefter gifves:

Åfwen för första gången,

Den Landsflyktige eller Mannen med Tre ansikten,

Dram uti 3 Akter af Guibert Pixericourt, öfversättning af Herr Rhodia.

Originalet är Abellino eller den store Banditen.

Personerne:

Andre Gretti, Regerande Dog i Venedig, *H. F. Ståhlberg*,

Laura hans Dotter, i hemlighet gift med *Wiwaldig*, *M. e. Wiberg*.

Wiwaldig, *Lauras* Make, återkommen till

Venedig, efter 8 års landsflykt under

namn af *Edgar* och *Abellino* —

H. Djurström.

Alferi Rådsherre, *Wiwaldigs* Bän,

H. Levin.

Contarino, Procurator.

Grefve Orsano, Rådsherre, Anförare för de

Sammanswurne — —

H. Berggren.

Calcagno — —

H. Askenbohm.

Cannewaro } Rådsherrar och sammanswurne

H. Rehn.

Spalatro } — —

H. C. Ståhlberg.

Micheli } — —

H. Ahlberg.

Rådsherrar. — Officerare. — Wakt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B-co.
Amphitheatern	24 f. B-co.
Side-logerna i Andra raden	16 f. B-co.
Parterre, som åfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. B-co.
Plats-logerne	12 f. B-co.

Billetter försäljas i Theaterns Försäljnings-Contor från kl. 8 till 12 f. m.
och från kl. 2 e. m. till Spektaklets slut.

De af Respektive Abbonenter, som åstunda sine Loger för dagen, behåga till
kännagifwa det i Theaterns Contoir före kl. 11 f. m.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Trykt uti Berlingska Boktryckeriet.

24.10.10

Crespin Medicus

Hauteroches *Crispin médecin* (D430) är en komedi av klassiskt snitt, med associationer till *commedia dell'arte* i sitt persongalleri och till Molière i sin läkarsatir. I olika versioner gick den 32 gånger på Stockholms sekondteatrar 1769–86 och sedan 94 gånger 1800–38 på kungl teatrar i Andreas Widerbergs översättning, vilken antagligen också användes nu liksom då J P Lewenhagen annonserade pjäsen på teatern i Grynbodgatan 1808. Lisidor, 74, giljar till samma läkardotter som sonen Gerald vilkens dräng Crispin (här: Crespin) samman med kärestan Dorine ser till att de unga får varann. I sammanhanget tvingas Crispin klä ut sig till läkare och företar då manipulationer han finner förunderligt lönsamma.

Den döde Systemsonen

En av Kotzebues hart när oräkneliga småpjäser (*Der todte Neffe*; D479), ett relativt nytt (1805) lustspel som nådde Stockholm och Djurgårdsteatern först fyra år senare och då gavs sex gånger 1814–16. Lustspelet låter en redan genom sin blotta titel gissa på minst en igenkänningsscen – något som också stämmer.

Billetter försäljas förmiddagen i Kopparslagaren Langs hus på Västergatan...

När de första husförhörslängderna 1814 (MSA) upprättades var redan denne kopparslagare försvunnen, men var på Västergatan han än bodde kan arrangemanget med biljettförsäljningen troligen förklaras av att Ståhlberg hade sitt logi hos honom. Redan några dagar senare (jfr affischen för 28.10.10) övergick man till att, utom vid recetter, uteslutande sälja biljetter i teaterns biljettkontor.

De af Respektive Abonnenter, som åstunda sine Loger för dagen...

Raderna står antagligen av misstag kvar från föregående affisch liksom på de båda följande affischerna där de strukits av okänd hand. Under en abonnemangstermin var det vanligen bara vid recetter abonnemangen inte gällde.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÄHLBERGS Störelse,

Onsdagen den 24 October 1810,

CRESPIN Medicus,

Comedie uti 3 Akter. Öfversättning. Original af Herr De Haute Roche.

Personerne:

Lisidor	—	—	—	H. F. Ståhlberg.
Gerald, hans Son	—	—	—	H. Djurström.
Mirobolan, Medicus	—	—	—	H. Askenbohm.
Filiante, hans Hustru	—	—	—	Fru Levin.
Alcine, deras Dotter	—	—	—	M. e. Broman.
Dorine, des Piga	—	—	—	Fru Ståhlberg.
Marin, Lisidors Dräng	—	—	—	H. C. Ståhlberg.
Crespin, Gerald's Dräng	—	—	—	H. Berggren.
Lise, Piga	—	—	—	M. l. Ekholm.
En Fältskär	—	—	—	H. Réhn.
Stora Simon	—	—	—	H. Levin.

Derefter gifves:

Den döde Systersonen,

Luffspel i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden, och Bonden i Andra raden	24 f. B:co.
Amphitheatren	24 f. B:co.
Side-logerna i Andra raden	16 f. B:co.
Parterre, som äfwen är invättad för fruntimmer	16 f. B:co.
Plats-logerne	12 f. B:co.

Billetter försäljas förmiddagen i Kopparlagaren Langs hus på Västergatan, en trappa upp, samt est. midd. från kl. Tre till Spektaklets slut i Teaterns försäljnings-Contoir.

De af Respektive Abbonnenter, som åstunda sine Loger för dagen, behåga tillkännagifwa det i Teaterns Contoir före kl. 11 f. m.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Per kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

26.10.10

Pasquillanten

Jüngers dram (Der Pasquillant; D1845, 26 gånger på Munkbroteatern och två på Arsenalen 1796–99) hade tidigare stått på J A Lindqvists program på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset både 1798 och 1799 och på Carl Stenborgs på teatern i Grynbodgatan 1807. En invalidiserad, utfattig och hos Fredrik II av Preussen av en illasinnad general utintrigerad gammal major, fö av den anonyme översättaren svenskt nog kallad Edelsvärd, söker förgäves nå kungen och anbringar till slut en klagoskrift under hans fönster. Inlagan uppfattas som en paskill, dvs nidskrift, och författaren efterlyses för avstraffning. Då ger han sig själv till känna och blir av kungen – som just befordrat hans son – igen- och erkänd samt utnämnd till fästningskommendant på Spandau. Det går sämre för generalen.

Skönheten på öfwerblefna Chartan

En identifikation undflyende pjäs på Ståhlberg/Djurströms repertoar. Personlistan trycks dock (affisch i Lunds kronoräkenskaper, LAL) då pjäsen tjugo år senare, 21 sept 1830, i Lund ges som recett för komikern Askenbom (i truppen redan i Malmö 1810), och den visar att antingen rör det sig om ett original eller om en svensklokaliserad översättning. Askenbom spelar då själv den förmögne Arbogaborgaren Hallbom medan Djurström gör Västeråshandlanden Löfmark. I övrigt består rollistan av en mormor Jernwall (1830: fru Askenbom, dvs invigningstruppens stjärna mamsell Edberg), hennes båda dotterdottrar och deras kvinnliga kusin. Rent spekulativt kan anföras att Askenbom ibland visade litterär talang, t ex med översättningen av det populära wienska upptåget Rochus Pumpnickel. Och även Djurström var ju känd som litteratör. Pjäsen förekom dock också, även där anonymt, på J A Lindqvists Göteborgsrepertoar 1812 (Berg II s 372), medan den däremot tydligen förblev ospelad i Stockholm.

Ändringar för hand

Strykningen, jfr kommentaren 24.10.10. Klockslaget som ändrats är väl antagligen helt enkelt ett korrekturfel.

Uppå
R o n g l.
Privilegerade Theatern i Malmö,
uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse;

Frehdagen den 26 Oktober 1810,

Pasquillanten,

Dram i 3 Akter af Jünger. Öfversättning af en Anonym.

Personerne:

Frederik den 2:dre, Konung i Preussen		Herr Levin:
Krigs-Ministern von Seltenstern		H. C. Ståhlberg.
General von Loffow	— — —	H. Berggren.
Major Edelsvärd	— — —	H. F. Ståhlberg.
Carolina, desß Fru	— — —	Fru Ståhlberg.
Cornett Edelsvärd	— — —	H. Djurström.
Wilhelm	Deras Barn.	H. Carl Levin.
Wilhelmina		M:lle Charlotte Levin.
Öfverste-Löjtnant von Maar	— — —	H. Rehn.
Hofjunkaren von Stachel	— — —	H. Askenbohm.
Hofmästaren von Qualm.		
Wetter, en gammal Invalld.		

Derefter gifves:

Skönheten på öfverblefna Chartan,
Comedie uti 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co
Ambitheatern	24 s. B:co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Varterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-logerne	12 s. B:co.

Billetter försäljas förmiddagen i Kopparlagaren Långs hus på Västergatan,
en trappa upp, samt eft. midd. från kl. Tre till Spektaklets slut
i Teaterns försäljnings Contoir.

~~De af Respektive Abbonanter, som äfunda sine Boger för dagen, behåga till
förmiddagen det i Teaterns Contoir före kl. 12 s. m.~~

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Örjan sfer kl. 6 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

28.10.10

Leonora

Joseph Marie Loaisel-Tréogates *La forêt périlleuse, ou les brigands de la Calabre* (D1463) röntes i Stockholm äran att uppföras av Dramaten på Arsenalen (sex gånger 1800–03) i översättning av kapten Erik Ulrik Nordfors, bror till andredirektören vid kungl teatrarna Carl Gustaf Nordfors. Pjäsen tillhörde dock de för-pixérécourtska rövarmelodramerna på de parisiska boulevardteatrarna, med deras förkärlek för folkligt pittoreska miljöer (Waldekranz s 161), och hade urpremiär på Théâtre de la Cité 1797, samma år som Pixérécourt för första gången fick en pjäs uppförd (*Les petits Auvergnats* på Ambigu-Comique). I *Leonora* är det, vilket också framgår av originalets undertitel, i Kalabrien pjäsens röverband gör skogen farlig, och dekorationerna framställde mycket riktigt enligt Kindermann (VI s 139) ”en gammal kalabrisk skog med dess hålor och dess kusligt stora klippor”. Titelpersonen bör visserligen enligt rollistan skyddas av sin fästman, en napolitansk officer spelad av ensemblens dramhjälte Djurström, men pjäsen var tydligen rövargenrens konventioner trogen. Kindermann, som rent av kallar *La forêt périlleuse* ”den första av dessa tongivande melodramer”, finner det nämligen ”betecknande” att den hämtat ”sin väsentliga rollgestalt, den ädelmodige rövaren, från Schiller”.

Comedien in Promptu

Jfr 14.2.10. I vår affischserie är detta det första av en rad exempel särskilt på småpjäser som var gemensamma för teatertruppernas repertoar.

Ändringar för hand

Arrangemanget med biljetter hos kopparslagare Lang har tydligen redan upphört och därför strukits – på nästa affisch är det helt borta. Den andra strykningen: se kommentaren till affischen 26.10.10. Klockslaget har liksom där också fått ändras.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 28 October 1810,

för första gången

LEONORA eller Den Färliga Stogen,

Städespel i 3 Acter.

Personerne:

<i>Ferrando</i> , ung Officer i Neapolitansk tjenst		H. Djurström.
<i>Leonora</i> , förlofvad med <i>Ferrando</i>		M:c Wiberg.
<i>Prisco</i> , <i>Ferrandos</i> Betjent	—	H. Askenbohm.
Capitulnen för Stråtröfwarebandet	—	H. Levin.
<i>Morgan</i>	—	H. Berggren.
<i>Ergasto</i> } Stråtröfware.	—	H. Réhn.
<i>Valore</i> }	—	H. Ahlberg.
Stråtröfware.		

Derefter gifves:

Comedien in Promptu.

Comedi i 1 Act. Öfversättning af M. Almén.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatern	24 s. B:co.
Side-Logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-Logerne	12 s. B:co.

Billetter försälles förmiddagen i Söndagslagaren hos H. S. på Teatern, samt till middag. från kl. Tre till kl. Fem i Teaterns försäljnings-Contoir.

De af Respektive Abonnenter, som skunda sine Loger för dagen, behåga tillkännagifwa det i Teaterns Contoir före kl. 11 p. m.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 6 p. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

31.10.10

De Venetianske Trillingarne

Tryckt står "Twillingarne" men en okänd hand har rättat det, och originalet är mycket riktigt *Les trois jumeaux vénitiens* (D2493) av den italienskfödde parisaren Antonio Colalto (eg Mattiuzzi; 1717–78). Dahlgren anmärker vidare: "Detta stycke var ursprungligem endast ett slags schema på italienska språket, till ledning för författaren, hvilken, såsom skådespelare vid den gamla Comédie-Italienne i Paris, ensam utförde trillingbrödernas roller. Schemats utarbetning på franska till ett ordentligt skådespel verkställdes af dramaturgerna d'Hèle och Cailhava d'Estandoux." På Arsenalen i Stockholm (tio föreställningar 1802–05) hade pjäsen undertiteln *Arlequin betjent*, vilket ytterligare understryker traditionen från den italienska maskkomedin. Rollen utfördes som man ser på affischen av komikern Askenbom (eller Askenbohm som han stavas/stavar sig på affischerna fram till 21.11.10). Pjäsen hade annonserats redan av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan 1808 då "friherre Manderström" angavs som författare. Ludvig Manderström svarade dock bara för översättningen.

Kometen

Sällskapetets andra ledande namn, Djurström, presenterade sig här för första gången för Malmöpubliken officiellt som litteratör, nämligen som översättare av en liten text i Stockholm okänd Kotzebuekomedi. Eftersom översättaren ingår i ensemblen borde väl attribueringen vara riktig, men då sällskapet 1818 ger pjäsen i Jönköping anges tydligen ingen författare (Ruuth s 136 och 167). Det ökar onekligen misstanken att det här i stället kan röra sig om Ifflands enaktsfars *Der Komet* där poängen just är att titelns järtecken visar sig mindre ominöst och att världens befarade undergång alldeles utelämnas.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir

Jfr 24.10.10. Därmed har utom vid recetter all biljettförsäljning överförs till teatern.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 31 October 1810,

De Venetianske Twillingarne,

Comedie i 4 Acter. Öfversättning.

Personerne:

Zeanetto	—	—	—	H. Berggren.
Geronte	—	—	—	H. F. Ståhlberg.
Arlequin	—	—	—	H. Askenbom.
En Commissarie	—	—	—	Herr Levin.
Angelique	—	—	—	Mlle Ekholm.
Eleonora	—	—	—	Fru Ståhlberg.
Argentine	—	—	—	Fru Djurström.
Scapin	—	—	—	H. C. Ståhlberg.
Gevaldiger	—	—	—	H. Rehn.
Appare. Soldater, m. m.				

Derefter gifves:

för första gången,

Kometen eller Verldens Undergång,

Lustspel i 1 Act af Kotzebue. Öfversättning af H. Djurström.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B.co.
Amphitheatren	24 f. P.co.
Sidelogerna i Andra raden	16 f. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för seuntimmer	16 f. B.co.
Plats Logerne	12 f. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektatlet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början kl. 5 e. m.

1810

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

4.11.10

List emot List

Detta situationskomiska intrigstycke av Dumaniant (eg A J Bourlin) efter ett spanskt 1600-talsoriginal av Moreto y Cabana (*Guerre ouverte, ou ruse contre ruse*, resp *No puede ser*; D1487) gick hela 117 gånger i Stockholm 1787–1832. I Malmö annonserades det 1794 av Pettersson & Rydström på teatern i Wetterholtzka gården vid nuvarande Norra Vallgatan (jfr kommentaren 4.2.10) och 1799 av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset. I den aktuella föreställningen har Djurström spelat den unge greve som med en baron ingår det vad som är intrigens drivkraft, nämligen att greven ska lyckas enlevera baronens systerdotter före midnatt samma dag (Skuncke s 140).

...en till Pjecen hörande Epilogue i Akt med Vaudeviller

Rimligen ”i 1 Akt”; vaudeviller (numera vådeviller) betyder väl här närmast kupletter. Men ordet vådevill kom senare att beteckna ett lustspel med just kupletter eller sånger, mestadels till redan existerande melodier hämtade från olika källor.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 4 November 1810,

List emot List eller Uppenbar Fejd,

Lustspel i 3 Akter.

Personerne:

Baron Stanville	—	—	H. Fr. Ståhlberg.
Lucile, hans Systerdotter	—	—	Mille Broman.
Grefve Dorsan	—	—	H. Djurström.
Frontin, en Kammartjenare	—	—	H. Berggren.
Nanci, en gammal Mamsell	—	—	Fru Ståhlberg.
Lisette, Lucils Kammarjungfru	—	—	Fru Djurström.
Loliva, Barons Berjent	—	—	H. Askenbom.
Lingarn, en gammal ofärdig Soldat	—	—	H. Levin.
Eranz, Portwaktare hos Baron, Dof.	—	—	Herr C. Ståhlberg.

Derefter gifves:

en till Piecen hörande

E p i l o g u e

i Akt med Vaudeviler.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B:co.
Amphitheatren	24 f. B:co.
Side-Logerna i Andra raden	16 f. B:co.
Porterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. B:co.
Plats-Logerne	12 f. B:co.

Billetter, försäljas i Teaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Per kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

7.11.10

Byn i Bergena

Kotzebues *Das Dorf im Gebirge* (D292) har i originalet musik som verket här, i anonym översättning, tydligen fått klara sig utan. I Stockholm gick pjäsen i olika versioner 33 gånger 1805–46 både på sekondteatrar och på Operan. Ett genrestycke om en by där något räddhågade bondflickor sköter vakttjänsten under kriget och arresterar den därifrån återvände ryttmästaren, oigenkännligt ärrad och enarmad, och hans vän målaren. Men han igenkänns givetvis ändå i en stor rörande tablå av sin mor slottsfrun, sin hustru och sina barn. Den glade målaren och en full skolmästare lättar upp i allt det sentimentala.

Den knarrige

En klassisk karaktärskomedi (*Le grondeur*; D2433) av firman Brueys & Palaprat, i komikern C G Schylanders översättning 53 gånger på kungl teatrarna 1799–1853 och annonserad av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan 1804. Parispremiären 1691, enligt andra källor en succé, fick enligt C G Etiennes också i Stockholm sedda verskomedi *Bruis* och Palaprat firman att klaga på ”en hård, en orättvis partèr” och ”*Bruis*”, dvs Brueys, att bittert kommentera: ”Studera rätt din konst, gör opp en character, / En plan som, enkelt bygd, är sannolik och redig; / Låt dina glada ord ej födas med besvär, / Och dialogens styl naturlig, enkel, ledig, / Förråda ingenstäds att auktorer talar der: / Du gör en tråkig pjäs; det är ej så man lyckas.” Den drygt seklet yngre Etienne som skriver liknande komedier (jfr ovan 5.11.09 och 7.2.10) tycks instämma, och fortsättningen riktar sig kanske mest mot de samtida parisiska melodramerna (jfr tex 13.12.09, 22 och 28.10.10): ”Men gif ett skådespel, hvars brist på sammanhang / Fylls opp med tänkespråks högtideliga klang; / Låt ämnets grofva väf af bjefs och blomster smyckas; / Bjud till, med stora ord, att hålla skådarn varm; / Låt scenen vimla jemt af rörelser och larm; / Gör allt hvad möjligt är att sinnena förföra... / Då kan du vara viss om rika bifallsklapp: / Ty i förstånd och smak är mången litet slapp, / Som bra förstår sig på likväl att se och höra.” (Theaterstycken, öfversatta af J. E. Remmer, Stockholm 1814, I s 225f.) Holberg sätter fö i sin *Epistel* 493 Den knarrige i nivå med Molières bästa. Utom sin dominerande titelroll, en vresig doktor, har denna karaktärskomedi två tacksamma roller i genren piga och betjänt.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse.

Onsdagen den 7 November 1810,

B y n i B e r g e n a,

Comedie i 2 Acter af Kotzebue.

Personerne:

Fru von Thurn, Caendoms ägarinna			Fru Levin.
Ryttmästaren von Thurn, hennes Son			H. Djurström.
Analia, hans hustru	—	—	Fru Ståhlberg.
Carl) Deras Barn.			Herr Carl Levin.
Fritz)	—	—	Mlle Charlotta Levin.
Dolce, en Målare	—	—	H. Berggren.
En Skolmästare	—	—	H. Askenbohm.
Lovisa	—	—	Mlle Akerblom.
Lotta	—	—	Mlle Ekholm.
Hanna	—	—	Mlle Malmström.
Donsfickor.			
Införaren för Soldaterna	—	—	H. Rehn.
Soldater.			

Derefter gifves:

Den Snarrige,

Comedie i 3 Acter.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:ca.
Amphitheatren	24 s. B:co.
Sidlogerna i Andra raden	16 s. B:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats Logerne	12 s. B:co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

11.11.10

Helmfeldt

"Svenskt Original", nämligen av ingen mindre än Gustav III (D1128), uruppfört av hovet på Gripsholm 1783 och spelat 104 gånger på de kungl teatrarna 1788–1836. Pjäsen stod på J P Lewenhagens program på teatern i Grynbodgatan 1805. Av Karl XI får sig den under namnet Helmfelt (i originallet utan "d") adlade fältmarskalken i det nyerövrade Skåne förlänat ett gods som förvaltas av hans intet anande far, f d borgmästare i Stockholm vilken jämte sin svärdotter flytt därifrån under antaget nytt namn sedan sonen, givetvis orättmätigt, påstått ha skämt det gamla genom en stöld. En instinktiv sympati uppstår mellan Helmfelt och hans son, och då hans brev till denne kommer i hustruns händer utlöser detta stor igenkänning och försoning, dock utan några rent kotzebueska känslostormar. Då far och svärdotter flydde till Skåne var detta danskt, och då hon förfasar sig över att sonen vill ta värvning säger svärfaderns gamle knekt till bror: "Fy! Du tänker inte som en Svenska: ditt långa vistande ur Sverige har utplånat ur ditt sinne det ädla tänkesätt, som skiljer der ditt kön från andra folkslag." Och då Erik Dahlberg säger till Helmfelt att denne inte är skyldig att inkvartera regementet på sitt eget gods får han svaret att det ankommer på "oss Svenskar att gifva exempel åt denna landsorts invånare", ty i "en provins, som så nyss ändrat Herre, är det angelägnare att visa hvad omvårdnad Konungen hyser för sina undersåtars rättigheter" (cit ur Konung Gustaf III:s skrifter III, Stockholm 1807 s 14f resp 31). Det är möjligen tänkvärt att för Malmöpubliken 1810 låg Roskildefreden bara halvtannat sekel bak i tiden.

Den Förmente Prinsen

Jfr 10.1.10.

En igenkänningsscen enligt genrekonventionen: fältmarskalken Helmfelt knäfaller inför sin far förvaltaren Jakob Grundel i Gustav III:s dram *Helmfel(d)t* eller *Den återfundne Sonen*:

"HELMFELT: Min far!

JAKOB: Min son, kom i mina armar. Din ånger återger dig en far, en hustru och en son, värdig all din ömhet och som du är värd att äga.

(Han springer till dörren och ropar Margareta, som genast kommer ut.)"

Oljemålning av Pehr Hilleström. Gripsholm.

Uppå

K o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 11 November 1810,

HELMFELDT

eller

Den återfundne Sonen,

Drame i 5 Acter. Svenskt Original.

Personerne:

Helmfeldt, General Fältmarskalk i Svensko Arméen
i Skåne, under sin Förläningsråd af *CARL X:de S. Djurström*.
Dahlberg, Öfverste Löjtnant wid General-Fältmar-
skalk *Helmfeldts* Regemente — Herr *Rehn*.
Jacob Grundel, förut Borgmästare i Stockholm,
nu Föredaktare i Skåne under namn af *Jacob*
Persson — — — — — *H. F. Ståhlberg*.
Hurtig, afskedad Ryttare, *Jacob Grundels* bror *H. C. Ståhlberg*.
Gustaf Simonsson, *Jacob Perssons* Soneson *H. Berggren*.
Margaretha, *Jacob Perssons* Sonhustru *Gustaf*
Simons Mor — — — — — Fru *Ståhlberg*.
Maria, *Hurtigs* dotter *Gustafs* fästning Fru *Djurström*.
En Underofficer. — — — — — *H. Askenbohm*.
En Corporal — — — — — *H. Levin*.
En Soldat — — — — — Herr *Ahlberg*.
En Vettjent.
Bondfolk af bägge Rånen.

Derefter gifves:

Den Förmente Prinsen,

Comedie i 1 Act med sång.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. Bico.
Amphitheatern	24 s. Pico.
Side-logerna i Andra raden	16 s. Bico.
Parterre, som afwen är inrättad för fruntimmer	16 s. Pico.
Plats-logerne	12 s. Bico.

Billetter försållas i Teaterns försäljnings-Contor.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Klockan 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

14.11.10

Motgång på Motgång

Författarnamnet Pigault-Lebrun kände publiken främst från en av halvseklets mest populära pjäser, den lilla sångkomedin Den lille matrosen. Den nu aktuella Contretemps sur contretemps (D1680) hade i Mårten Altnés översättning de två föregående spelåren upplevt sina sex Stockholmsföreställningar på Arsenalen för att icke återkomma. I Malmö aviserades pjäsen bara en gång till, så sent som 1834, av samme Anders Petter Berggren som på affischen 18-årig ses som betjänten Champagne, i tjänst hos Djurströms unge hjälte som tydligen vistas Okänd i sin farbrors närhet. Närvaron i rollistan av en procentare, en poliskommissarie och en exekutionsbetjänt låter ana arten av pjästitelns motgångar, men antagligen har en igenkänningsscen fört det hela till en lycklig utgång.

Testamentet

Även här är plats för en stor igenkänningsscen – jfr 15.12.09.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÄHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 14 November 1810,

för första gången,

Rotgång på Rotgång,

Comedie i 3 Akter.

Personerne:

Dupré	—	—	—	Herr Levin.
Dupré hans Broder, under namn af Dercourt	—	—	—	H. Djurström.
Champagne, den senares Betjent	—	—	—	H. Berggren.
Dufour, en gammal Procentare	—	—	—	H. Fr. Ståhlberg.
En Police-Commisfiare	—	—	—	Herr C. Ståhlberg.
En Armakare.	—	—	—	
En Portwaktare	—	—	—	H. Askenbohm.
En Betjent	—	—	—	Herr Ablberg.
Fru Verval, Enka	—	—	—	Fru Ståhlberg.
Rose, hennes Kammarjungfru	—	—	—	Fru Djurström.
En Execution-Betjent	—	—	—	H. Rehn.

Derefter gifves:

Testamentet,

Dram i 1 Akt af Kotzebue.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24	ß.	W.co.
Amphitheatren	24	ß.	W.co.
Sidslogerna i Andra raden	16	ß.	W.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16	ß.	W.co.
Plats Logerne	12	ß.	W.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

18.11.10

Banditerne

Schillers *Die Räuber*, Rövarbandet, *Sturm und Drang*-pjäsen om den titaniske, desperate trotsaren Karl Moor som blir rövarhövding, hans onde bror Franz, deras förledde och av Franz fånglade gamle far slottsherren och deras omstridda Amalia, personer som kompromisslöst får följa sin väg till dess katastrofala slut, blev i fransmannen La Martellières bearbetning (*Robert, chef de brigands*; D2054) en sentimental historisk dram, liksom originalet ännu ospelad i Stockholm men annonserad redan av J P Lewenhagen på teatern i Grynboodgatan 1804. Vi möts av en mer gråtmild rövarhövding, en fortfarande renodlat ond men sceniskt reducerad bror, ädlare rövare – och framför allt ett gubben i lådan slut där allt plötsligt ställs till rätta. Enligt affischtexten är det ”i synnerhet” bearbetningen som följts men personerna har dock fått sina schillerska namn. Djurström som givetvis gör Karl Moor skulle göra om rollen på Malmö Teater, men då i sin egen översättning direkt efter Schiller, den 18 oktober 1820 – och det kan ses som datum för den egentliga svenska premiären på Schillers pjäs.

Assistenten

Jfr 8.12.09 (Adwokaten och Skrifwaren).

En förklädd Karl Moor framför sitt eget porträtt i släktgalleriet tillsammans med en gråtande Amalia. Scenen är framställd 1783 av D Chodowiecki, dock inte med syftning på *Banditerne*, La Martellières gråtmilda bearbetning av *Rövarbandet*, utan på Schillers original.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 19 November 1810,

B a n d i t e r n e,

Dram i 5 Akter, öfversatt af Wildner. Originaler är: Die Räuber af Schiller. Franska imitation: Robert Chef des Brigandes, af Herr La Marcelliere i synnerhet öfvers.

Personerne:

Maximilian von Moor, Mark-Grefve	H. Levin.
Carl, hans älsste Son, Rådsware-Insdrare	H. Djurström.
Frantz, des Vror	H. Berggren.
Amalia Edelreich, Mark-Grefvens Systerdotter	Herr Ståhlberg.
Kosinsky, Son af Gref. Berthold, föregifwen bandit	Herr Djurström.
Schweitzer	H. F. Ståhlberg.
Grim	Herr Rehn.
Roller	Banditer.
Ratzman	
Spiegelberg	Herr Ablberg.
En Commissarie, Deputerad från de förenade Trupperne.	
Herrman, Frantz idrogne	H. Askenholm.
Bertrand, Rådsware öfver Slotte-Gardet	H. C. Ståhlberg.
En Betjent.	
En Bonde.	
Des Hustru	Herr Levin.
Des Son	H. C. Levin.
Soldater, Rådsware.	

Derefter gifwes:

A s s i s t e n t e n,

Comedie uti 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. Bico.
Amphitheatren	24 s. Bico.
Sidlogerna i Andra raden	16 s. Bico.
Porterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. Bico.
Plats-Logerne	12 s. Bico.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Klockan 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

21.11.10

Wexeln

Jüngers pjäs (Der Wechsel; D2502) som annonserats redan av J P Lewenhagen på teatern i Gryn-
bodgatan 1804 gavs enligt affischen i Stockholmsskådespelaren Carl Wildners översättning. Pjäsen
fick enligt Dahlgren dock inte sin Stockholmspremiär förrän den 21 april 1813 vid öppnandet av Isac
de Broens kortlivade Nya Komiska Theatern. Också pjäsen blev kortlivad på repertoaren (fyra Stock-
holmsföreställningar 1813–14) och även om den i Köpenhamn nådde själva Det kgl Teater väckte den
tydligt ingen större uppmärksamhet där heller. Av affischen kan nog utläsas att det är direktrisen
Fredrika Gustafva Ståhlberg, 42, som haft att spela undertitelns änka – som kanske genom att förvärva
växeln också velat försäkra sig om den som gjort den, förslagsvis Djurströms ungherre som möjligen
varit mer intresserad av hennes brorsdotter. Så kan den ha spekulerat som tagit del av affischen och
övervägt att gå upp (som man brukade säga eftersom teatern låg på andra våningen) och se föreställ-
ningen. Gissningarna ovan kan vid akut behov kontrolleras i Jüngers samlade skrifter, utgivna åren
kring 1800. Någon liknande möjlighet finns som tidigare berörts inte vad gäller efterpjäsen.

Skönheten på öfwerblefna Chartan

Jfr 26.10.10.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theateren i Malmö,

uppföres

under Herr Directörens STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 21 November 1810,

W e x e l n

eller

En Nig Enka blir intet ältid gift för Contanter,

Comedie i 4 Akter af Jünger,
öfversatt af C. Wildner.

Personerne:

von Prand	—	—	H. Fr. Ståhlberg.
Carolina, des dotter	—	—	Mlle Ekholm.
Hcu von Sternau, hans Syster	—	—	Fru Ståhlberg.
von Mejdling, den äldre	—	—	H. C. Ståhlberg.
von Mejdling, den yngre	—	—	H. Djurström.
von Ahlbach	—	—	H. Askenbou.
Henric, von Mejdling d. y. Betjent	—	—	H. Berggren.
Krippach	) Procentare.	—	Herr Levin.
Strohberg		—	H. Rehn.

Derefter gifwes:

för andra gången,

Skönheten på öfverblefna Chartan,

Comedie uti 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co.
Amphitheatren	24 s. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	10 s. B.co.
Varerre, som äfwen är inråttad för fruntimmer	16 s. B.co.
Plats Logerne	12 s. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Örjan. Her kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

25.11.10

Ändrat datum

Att föregående söndags datum angetts på affischen är antagligen ett rent korrekturfel, rättat av okänd hand.

Selim, Prins af Algier

Eventuellt har föregående spektakelkvälls komediförfattare Johann Friedrich Jünger haft sin hand också vid denna pjäs, men då som bearbetare av ett engelskt original, Barbarossa av John Brown (1715–66). Pjäsen var för tydligen ospelad i Stockolm. Lewenhagen annonserar den 1808 på teatern i Grynbodgatan enligt Bäckström som femaktare av Jünger översatt av aktören Nils Gustaf Svanelius, medan J A Lindqvist i Göteborg 1812 talar om en fyraktare av Jünger, enligt Berg (II s 380) en ”mycket nykter” omarbetning av Browns pjäs. I Malmö 1810 anges dock som synes aktantalet åter som fem. En ändring på affischen visar märkligt nog att den bara 18-årige Anders Petter Berggren ersatt Isak Levin som usurpatorn Barbarossa. Denne åtrår änkan till en algerisk kung han mördat och vilkens son Selim han nu söker få likviderad. Selim återkommer dock Okänd, nämligen som slav med bud om sin egen död, men igenkänns av Barbarossas dotter som härvid slits mellan Naturen och Kärleken. Hjälpta av en konspiration får de unga till slut varann och Barbarossa dör i en stor försoningsscen – där August Blanchés halvbror Carl Blanck i Selims roll med sitt möjligen avsiktliga överspel fick publiken att gapskratta, när Berggren åter gjorde Barbarossa som egen direktör i Malmö nästan trettio år senare, 1839 (Gustafson 1977 s 36). Denna exotiska dram, här refererad efter Bruuns tryckta danska översättning, urartar småningom i varje fall i den versionen i ett sannskyldigt kaos av igenkännings- och effektsener.

Nyårs Natten

Fransmannen Desaudras' Minuit (D1757) gick 31 gånger på de kungl teatrarna 1802–28 i akademi-ledamoten Gustaf af Wetterstedts översättning och byggde väl sin popularitet bl a på en ovanlig situation: en nätt interiör där en ung änka på nyårsnatten i sitt sovrum ivrigt och till slut framgångsrikt uppvaktas av sin ännu yngre, bara sextonårige kusin – varvid är väl att märka att de aldrig är ensamma i rummet utan att även en pigg kammarsnärta och deras onkel med fru som välvilliga borgerliga ”parents nobles” deltar i spelet. Pjäsen bjuder möjligheter till ett något subtilare ord- och känlospel än sällskapet vanliga enaktare. Möjligen uppsköts dock framförandet: se nedan 12.12.10.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppsåres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 18 November 1810,

S E L I M

Prins af Algier,

Skådespel i 5 Akter.

Personerne:

Barbarossa, Inkråtare af Thronen i Algier	H. Levin.
Irena, hans Dotter	Mille Ekholm.
Saphira, Cafe-Drottning af Algier	Fru Ståhlberg.
Selim, hennes Son	H. Djuvström.
Ofsman, Vizir	H. F. Ståhlberg.
Sadi, en gammal Krigare	H. C. Ståhlberg.
Aladi	H. Berggren.
En Officer	Herr Rehn.
Slafvar. — Wakt.	

Berggren

Levin

Derefter gifves:

för första gången,

N v å r s N a t t e n,

Lustspel i 1 Akt med Coupletter.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. Bico.
Amphitheatern	24 s. Bico.
Side-Logerna i Andra raden	16 s. Bico.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. Bico.
Plats-Logerne.	12 s. Bico.

Billetter försålas i Teaterns försäljnings-Contoie.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

28.11.10

Den Sällsynte Friaren

En komedi Dahlgren (Liebe und Laune; D2300) med ett frågetecken tillskriver den mycket framstående tyske 1700-talsaktören och flyhänte lustspelsförfattaren Johann David Beil och som i Mårten Al-téns att döma av rollistan svensklokaliserade översättning gavs sexton gånger på Arsenalen 1801–09 med originaltiteln som undertitel: Kärleken och caprisen. I Malmö annonserades stycket bara en gång till, av samma sällskap 1815.

Giftermåls Wurmen

Den lilla komedin (Les projets de mariage, ou les deux militaires; D1048) var i och för sig en produkt av det välkända franska författarnamnet Duval (egentligen A V Pineu) och gavs av Dramaten på Arsenalen i översättning av teaterns egen aktör Daniel Grönlund hela fyrtio gånger 1801–25 – men till synes utan att litteraturen vet berätta vad som gav denna relativa popularitet och utan att pjäsen i någon nämnvärd grad alls tycks ha nått landsorten. I Malmö upplevde den dock åtminstone en föreställning till, i ny översättning med titeln Giftermålsförslagen vid ett s k societetsspektakel, dvs amatörföreställning, 1837 ”till förmån för Arbets-Inrättningen härstädes”.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 28 November 1810,

Den Sällsynte Friaren,

Lustspel i 3 Akter.

Personerne:

Stensköld	—	—	—	H. Fr. Ståhlberg.
Hedkrans	—	—	—	Herr Levin.
Lindensfeldt	—	—	—	H. Djurström.
Rosalie	—	—	—	Mlle Ekholm.
Johanna	—	—	—	Fru Djurström.
Jacob	—	—	—	H. Berggren.
Anton	—	—	—	H. Askenbom.
Johan	—	—	—	Herr Ahlberg.
En Notarie	—	—	—	H. C. Ståhlberg.

Derefter gifves:

för första gången,

Giftermåls Burmen.

Comedie uti 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatren	24 s. B:co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Porter, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-logerne	12 s. B:co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet, obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

30.11.10

Till Förmån för Herr Levin

Isak Levin har tagit in hos samme sadelmakare på Himmelriks-, dvs Tegelgårdsgatan som på våren hyste Johan Molin (jfr 10.1.10).

Epigrammet

I Kotzebues Das Epigramm (D685) översatt av Mårten Altén gör recettgaren den tjocke medelålders förmögne narr till kammarråd som den högfärdiga lantrådinnan vill gifta bort sin styvdotter med, medan denna är inriktad på en ung man som en gång g a ett epigram om värdinnan jämte sin mor och syster förvisats från huset. Naturligtvis spelad av Djurström återkommer han nu Okänd som ögonläkare vilken med anmärkningsvärd lätthet företar en lyckad starroperation på husets blinde son och dessutom efter att ha vunnit en vetenskaplig pristävling hos fursten utnämns till kammarråd. Han har då redan i flera känslostormande scener efter hand igenkänts av olika personer i den ganska skickligt flätade handlingen. Komedin står på gränsen till dram och dess rührscener kan verka befängda, men här finns också goda komiska möjligheter och ibland en naturlig vardagston. Pjäsen hade stått på J P Lewenhagens program på teatern i Grynbadgatan två gånger 1804 och gick 47 gånger på de kungl teatrarna 1802–37.

Den Förmente Prinsen

Jfr 10.1 och 11.11.10.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Fredagen den 30 November 1810,

Till Förmån för Herr Levin.

E p i g r a m m e t

Commedie i 4 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Landt-Rådet Löwe, Gehejme Refendarius hos		
Fursten	—	H. Askenbom.
Hans Fru	—	Fru Ståhlberg.
Carolina, hans dotter med Första giften	—	Mille Ekholm.
Edvard, hans Son med andra giften, blind	—	H. Moberg.
Assessorinnan Warning	—	Fru Levin.
Fredrica, hennes dotter	—	Fru Djurström.
Doctor Busch	—	H. Djurström.
Kapten Klinker	—	H. F. Ståhlberg.
Kammarrådet Hyppeldans	—	H. Levin.
Korporal Muller	—	H. Berggren.
Lovisa, hans dotter	—	Mille Broman.
Jacob, Betjent i Löwes hus	—	H. C. Ståhlberg.
En Gosse	—	H. C. Levin.
En Betjent	—	H. Ahlberg.

Derefter gifves:

Den Förmente Prinsen.

Comedie i 1 Akt med Sång.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B.co.
Amphitheatren	24 f. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	16 f. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för seantimmer	16 f. B.co.
Plats Logerne	12 f. B.co.

Abonnementer och alla Fria Entréer upphöra för dagen.

Billetter försäljas i Herr Levins Logis hos Sadelmakaren Hallgren
på Himmelstegs gatan.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

2.12.10

Den Förtroliga Aftonmältiden

Jfr 7.3.10.

Målaren och Modellerna

Une folie (D1697) är originaltiteln till denna populära opéra-comique, med tolv föreställningar fram till 1835 en av halvseklens mest annonserade på Malmö Teater, med libretto av Jean Nicolas Bouilly och musik av Etienne Méhul, en tonsättare som efter nästan två sekler i viss mån återupptäckts av skivindustrin. I Stockholm fick verket 1803–88 hela 198 föreställningar på de kungl teatrarna (inkl tio av gästande sällskap; Strömbeck m fl O89). CG Nordforss översättning är lokaliserad till Stockholm och med förmodligen bejublade skämt med den småländska dialekten, representerad bl a av en ung dumskalle från landskapet. Annars är intelligensen rikt representerad av fyra fiffiga intrigörer i ett spel som går ut på att den unge hjälten och hans listige dräng, också från Småland, ska nästla sig in hos den fader- och moder- men visst icke idélösa flicka pjäsens berömde och inbilske målare använder som modell och själv bespetsar sig på – en sorts förmyndarroll av långt mindre korkat slag än genren annars ofta bjuder på. Handlingen har här antytts efter ett handskrivet exemplar i den Tengwallska notsamlingen (MSA) – och verkar den bekant kan det bero på att samma libretto, nu lokaliserad till Köpenhamn och med drift med jylländskan, 1806, bara fyra år efter Parispremiären, på Det kgl Teater uppfördes som Ungdom og Galskab, med ny musik av Edouard Du Puy. I den formen har verket behållit sin aktualitet genom åren: sin första kompletta CD-inspelning fick det 1997.

Uppå

K o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppsåres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 2 December 1810,

Den Förtroliga Afsonmältiden,

Drame i 2 Akter.

Derefter gifves:

För första gången:

Målaren och Modellerna,

Comedie i 2 Akter med Sång.

Personerne:

<i>Cerberin</i> , namnlösig Målare, <i>Emelies</i> förmyndare	—	—	<i>H. F. Ståhlberg.</i>
<i>Emelie</i> , Moder och Modelldes flicka	—	—	<i>M. I. Ekholm.</i>
<i>Stålsporre</i> , Adjutant wid ett Husar Regemente	—	—	<i>H. Berggren.</i>
<i>Räfklo</i> , hans Berjent	—	—	<i>H. Levin.</i>
<i>Bryngel Krycka</i> gammal färggrifware hos <i>Cerberin</i>	—	—	<i>H. Askenbom.</i>
<i>Pelle Jonsson Krycka</i> Bondbrång från Småland	—	—	<i>H. C. Ståhlberg.</i>
<i>En Husar</i>	—	—	<i>Herr Rehn.</i>

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatern	24 s. B:co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Porter, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-logerne	12 s. B:co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

LUND, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

5.12.10

Han Blandar Sig i Allt

Till sitt ursprung ett av de ännu mycket få teaterverken med en kvinnlig författare, irländskan Susan Centlivre (1667–1723), en femaktskomedi här presenterad efter Johann Friedrich Jüngers tyska bearbetning (*The Busy Body* resp *Er mengt sich in Alles*; D1104) och spelad 40 gånger på Djurgårdsteatern 1805–34. En förmyndarkomedi som jämförd med den som gavs föregående kväll har en mer ordinarie lättlurad förmyndare, ockraren Herrman, men en kvinnlig pupill, dvs myndling, som är väl så förslagen som medsystemen kvällen förut när det gäller att ge spelrum åt sin älskade, en baron. Mest avvikande person är hennes manlige med-myndling Plumper, titelrollen, en ivrigt beställsam, enerverande men älskvärd ung fummelper som ställer till trassel för pjäsens intrigörer genom att missförstå alla situationer. På situationskomik är pjäsen fö ovanligt rik.

Kometen

Jfr 31.10.10. Undertiteln är som synes denna gången felstavad.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 5 December 1810,

Han Blandar Sig i Allt,

Lustspel i 5 Akter.

Personerne:

Herrman	—	—	H. Fr. Ståhlberg.
Carl Herrman, hans Son	—	—	H. Berggren.
Evelina	) hans Pupiller,	—	Fru Djurström.
Plumper			H. Askenbom.
Willberger, Evelinas älskare	—	—	H. Djurström.
Skönbäck	—	—	Herr Levin.
Charlotte, hans dotter	—	—	Mlle Broman.
Caisa Stina, Evelinas Kammarjungfru	—	—	Mlle Akerblom.
Maja Lisa, Charlotts Kammarjungfru	—	—	Mlle Ekholm.
Johan, Carls Betjent	—	—	H. Moberg.
En Kopare	—	—	H. Eklind.
En Betjent hos Gubben Herrman	—	—	H. C. Ståhlberg.
En Betjent hos Skönbäck	—	—	Herr Ahlberg.

Derefter gifves:

för andra gången,

Kometen eller Weridnes Undergång.

Comedie i 1 Akt af Kotzebue, öfversättning af H. Djurström.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 §. B.co.
Amphitheatren	24 §. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	16 §. B.co.
Warterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 §. B.co.
Plats Logerne	12 §. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektatlet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

9.12.10

Lycksökaren

Jfr 11.4.10.

Den upptäckta Hemligheten

En liten komedi av Dumaniant (*Le secret découvert, ou l'arrivée du maître*; D2467) som i Ludvig Manderströms översättning gått fyra gånger på Arsenalen 1801–02 och som utöver denna gång aviserades i Malmö bara en gång till, f ö av samma sällskap 1815.

Passe par Tout Billeter

sägs (även om man som synes av den för hand gjorda ändringen haft besvär med franskan...) här i flera fall ha "förkommit" vilket möjligen kan betyda antingen att de sålts eller getts bort eller att någon helt enkelt snattat ett antal. I varje fall lär det väl röra sig om ett sådant "särskilt derföre inrättadt tecken" (jfr 31.1.10) som man nödgats införa under den föregående vårsäsongen då de nyfikna inne på scenutrymmena till antal och/eller art blev besvärande.

Uppå

K o n g l.

Privilegerade Theateren i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 9 December 1810,

L y c k s ö k a r e n,

Comedie i 4 Akter Original af Lindegren.

Personerne:

Swindler	—	—	H. Djurström.
Löfeld hans Dräng	—	—	H. Afskenbom.
Borgmästaren i en Småstad	—	—	H. F. Ståhlberg.
Gästgivararen värfammastädes	—	—	H. C. Ståhlberg.
Roller, Grofshandlare	—	—	H. Levin.
Niclas, hans Dräng	—	—	H. Berggren.
Fru Stricker, en rik Enka	—	—	Fru Ståhlberg.
Marie, hennes Kammarjungfru	—	—	Fru Djurström.
En Wonde, som Kutsat	—	—	H. Moberg.
En Kypare	—	—	Herr Ahlberg.

Derefter gifves:
För första gången,

Den upptäckta Hemligheten,

Comedie i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatern	24 s. B:co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-logerne	12 s. B:co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theateren.

Början kl. 5 e. m.

Som flere af de så kallade Passe par Four Billetter förkommit, så behagade innehafvarne af sådana inlämna dem i mitt Logis för att erhålla andra, emedan de förut utgifna ej blifwa gällande längre än i dag.

Fr. W. Ståhlberg.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlinska. Boktryckeriet.

12.12.10

Den försonade Fadren

Carl Lindegren svarar för huvudpjäsen andra spektakelkvällen i rad, denna gång med en dram (D976) som gick hela 74 gånger på de kungl teatrarna 1795–1823. I Malmö hade den stått på J P Lewenhagens program på teatern i Grynbodgatan 1804 och 1808. Även om pjäsen innehåller en viss satir mot bördsstoltheten hos titelpersonen överste Stjernbloss och framför allt hans syster och har komediinslag är det i huvudsak ett Rührstück som inte sparar på effekterna. Djurström spelade en målare som tvingas leva under antaget namn sedan hans far generalen med orätt dömts till döden. Målaren har enleverat och gift sig med Stjernbloss' dotter vars porträtt han åtagit sig måla, ett porträtt som då det förlupna paret spåras efter sju år givetvis i en stor försoningsscen beveker den stolte men rättrådige faderns hjärta. I truppen tycks därmed, i rollen som dottern, inträda en annars okänd mamsell Rosenholm som betros med en rad viktiga roller.

Nyårs-Natten

Jfr 25.11.10. Om det är pjäsens första eller andra föreställning är osäkert; den för hand gjorda rättelsen till "andra" är försedd med ett frågetecken och ovisst är när den är gjord.

Tre exempel på den tablåartade effektstil som odlades av den sentimental borgerliga dramen, i Sverige främst företrädd av Kotzebueepigonen Carl Lindegren. De här tre scenerna är emellertid ur Ifflands *Das Bewusstsein* på Mannheimer Nationaltheater 1787. Kopparstick av Crusius efter Melchior ur Gothaischer Theaterkalender.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 12 December 1810,

Den försonade Fadren,

Drama i 3 Akter, Original af Herr C. Lindegren.

Personerne:

Wilhelmi Måtare	—	—	H. Djurström.
Carolina, desß Fru	—	—	Mille Rosenholm.
Carl deras Son			
Overste Stjernbloms, Carolinas Far	—	—	H. F. Ståhlberg.
Majorsten Högfeldt hans Officer	—	—	Fru Levin.
Fredric, Carolinas Bröder			H. Berggren.
Mauritz			H. Eklind.
General Eldhjelm	—	—	Herr Levin.
Capitain Strutz	—	—	H. Aftenbom.
Magister Husbloms	—	—	H. C. Ståhlberg.
En Officer	—	—	H. Moberg.
En Berjent	—	—	Herr Ablberg.

Derestet afsves:

För första gången,

andra? 25/11

Nvårs = Matten,

Comedie i 1 Akt med Coupletter.

Priserna äro:

Fogerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 §. B.co.
Amphitheatren	24 §. B.co.
Side-Fogerna i Andra raden	16 §. B.co.
Porter, som äfwen är insattad för fruntimmer	16 §. B.co.
Plats Fogerne	12 §. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti Bellingsta Boktryckeriet.

14.12.10

Till Förmån för Herr Berggren

Den 18-årige Anders Petter Berggren har tagit in hos samme bagare som på våren hyst direktörsfamiljen Brulo (jfr 7.3.10). Tydligen har Berggren med sin recett lämnat truppen: hans namn förekommer på ännu en affisch (jfr 19.12.10), men struket.

Barberaren i Sewilla

Jfr 22.11.09. Med titelrollen anförtrodd en Askenbom på väg att etablera sig som Malmöpublikens under ett kvartsekel mest älskade komiker har recettagaren en mera blygsam roll i huvudpjäsen.

Borgmästaren och Borgmästarinnan

Möjligen har Berggren däremot den flinka betjäntroll som betraktades som den begärligaste i Nicolas Julien Forgeots äktenskapsinteriör, konversations- och intrigkomedin *L'amour conjugal, ou l'heureuse crédulité* (D257). Rollen hade gjorts fem gånger av Lars Hjortsberg på Arsenalen 1799–1800 sedan pjäsen 1791–98 gått 30 gånger på Stenborgs Munkbroteatern i Didrik Gabriel Björns översättning, småningom med en undertitel som anger pjäsens tema: *Den äkta kärleken. Flodmark* (s 344f) anmärker att översättningen ”utmärkte sig för ledig dialog med korta repliker men vanställdes af en mängd öfverflödiga svordomar”. I Malmö hade pjäsen 1798 annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset.

Uppå
R o n g l.
Privilegerade Theatern i Malmö
uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Frehdagen den 14 December 1810,

Till Förmån för Herr Berggren.

Barberaren i Sewilla

eller

Den Fruktlösa Waksambeten

Comedie i 4 Akter af Herr De Baumarchais, öfwer-
sättning af D. G. Björn.

Personerne:

Grefve <i>Almaviva</i> , Spanst Grand	—	H. Djursröm.
<i>Barthollo</i> , Medicus	—	H. F. Ståhlberg.
<i>Rosine</i> dess pupill	—	Mille Ekholm.
<i>Figaro</i> , Barberare i Sewilla	—	H. Askenbom.
<i>Don Bazile</i> , Organist	—	H. C. Ståhlberg.
<i>Ungman</i>) gamle drängar hos <i>Barthollo</i>		H. Berggren.
<i>Sömmlös</i>)		H. Moberg.
En Notarie	—	H. Eklind.
En Domare	—	
Beslagstalar	—	

Därefter gifwes för första gången:

Borgmästaren och Borgmästarinnan,

Comedie i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatren	24 s. B:co.
Stadlogerna i Andra raden	16 s. B:co.
Parters, som äfwen är inråttad för fruntimmer	16 s. B:co.
Platslogerne	12 s. B:co.

Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetterne försålas hos Bakaren Mührman på Wästergatan,
till kl. 3 e. m. samt sedan uti Theaterns FörsäljningsContor.

Början sker kl. 5 e. m.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Lund, 1810.

Tryckt. utt Werslinsta. Boktryckeriet.

16.12.10

Konstmakaren den Förste

Jfr 20.10.09 och 31.1.10. Det bör noteras att i denna trupp var det var den ståtliga dram- och även komedihjälten Djurström som hade titel- och förklädnadsrollen som impulsiv och alltmer hejdlös upp-tågsmakare. Det är inte enda antydningen om en annan sida av hans sceniska naturell än den patos-fyllt smattrande, med många ha!-rop och häftigt krängande åtbörder.

Byen i Bergena

Jfr 7.11.10.

Uppå

K o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,
uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Eöndagen den 16 December 1810,

Konstmakaren den Förste,

Comedie i 3 Akter af Kotzebue.

Personerne:

<i>Fru von Bruunmenbach</i>	—	<i>Fru Levin.</i>
<i>Charlotte, dess dotter</i>	—	<i>M:lle Ekholm.</i>
<i>Lisette, dess Kammarjungfru</i>	—	<i>Fru Ståhlberg.</i>
<i>Baron Wädersflyckt</i>	—	<i>H. Djurström.</i>
<i>Felix, hans Gouverneur</i>	—	<i>H. C. Ståhlberg.</i>
<i>Hagelsvärm, Jägmästare</i>	—	<i>H. F. Ståhlberg.</i>
<i>Jofias Mulkus, Invalid</i>	—	<i>Herr Levin.</i>
<i>En Hårfrisör</i>	—	<i>H. Askenbom.</i>
<i>En Betjent</i>	—	<i>Herr Ahlberg.</i>

Derefter gifwes för andra gången:

Byen i Bergena,

Dram i 2 Akter af Kotzebue.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 §. B.co.
Ambthuset	24 §. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	18 §. B.co.
Porterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 §. B.co.
Plats Logerne	12 §. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

19.12.10

Ändrat datum

Att raden med föregående onsdags datum blivit kvar på affischen och här fått ändras för hand är väl sannolikt att se som ett rent korrekturfel.

Den Falska Blygseln

Kotzebues dram Falsche Scham (D772) hade i Gabriel Euréns översättning premiär på Munkbroteatern 1798 och hade den gångna sommaren getts av Djurgårdsteatern och där uppnått sin trettonde och sista Stockholmsföreställning. I Malmö hade J P Lewenhagen annonserat den 1804 på teatern i Grynbodgatan. En sorts karaktärskomedi där det aktuella karaktärslytet, självunderskattning, överdriven timiditet, representeras av olika personer i en intrig som vimlar av igenkännanden och osannolika sammanträffanden, tyska hedersmän och franska narrar, häftiga känslostormar, satiriska snärter och mer renodlade komediscener. De senare finns särskilt i slutakten där unga hovrådinnan accepterar ett liv på landet och får hovrådet att inse sitt eget värde (dvs att han inte är så tråkig som han tror), där hans bästa vän majoren vinner hans alltför försynta amerikanska fosterdotter och där hans riktiga dotter övervinner sitt komplex för en liten fysisk deformitet och accepterar en ung lantjunkare som känt sig tyskt klumpig i salongerna.

Enklingen

Undertiteln Allt har en öfvergång är ordspråksmässig och författaren till Le veuf (D676) Carmontelle illustrerade just talesätt med sina "proverbes dramatiques", ursprungligen skrivna för amatörer i de parisiska "théâtres de société". De små pjäserna nådde dock också yrkestatern och den aktuella lilla lustigheten hade i Didrik Gabriel Björns översättning getts hela 48 gånger på Munkbroteatern 1786–99.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppsåres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Skårelse,

Onsdagen den 19 December 1810,

Den Falska Blygseln.

Drame i 4 Akter af Kotzebue.

Personerne:

Hof-Rådet Waxland,	—	Herr Levin.
Hof-Rådinnan, hans Fru i sednare gifte	—	Fru Ståhlberg.
Wilhelmina, hans dotter i förra gifte	—	M:lle Broman.
Sophie, hans fosterdotter	—	M:lle ~~Ehholm~~ <i>Adenholden</i>
Major Erlach,	—	H. F. Ståhlberg.
Herr v. Hygel, en Adelsman på Landet	—	H. Djurström.
Vicomte de Mailac, en Emigrant	—	H. Askenbom.
Frelon, hans Betjent	—	H. ~~Berggren~~ <i>Wiberg</i>
Fru Moreau	—	Fru Levin.
Jan, Hof-Rådets gamla Trögårdsmästare	—	H. C. Ståhlberg.

Derefter gifves:

Enklingen eller Allt har en öfvergång,

Comedie i 1 Akt

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co.
Amphitheatren	24 s. B.co.
Sida-Logerna i Andra raden	16 s. B.co.
Porter, som äfwen är inträttad för fruntimmer	16 s. B.co.
Plats Logerne	12 s. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1810,
Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

23.12.10

Ida af Kirchberg

En tiradbemängd scenisk predikan med feministiska och pacifistiska inslag där pjäsens mycket aktiva kvinnor till slut får bukt med den manliga riddar- och hämndemorale, allt i en släktuppgörelse i medeltidens Schweiz, dramatiserad av dansken Enevold de Falsen (originaltitel: Idda) efter en roman av tysken August Lafontaine och med premiär på Det kgl Teater 1802. Pjäsen nådde tydligen aldrig Stockholm men annonserades av J P Lewenhagen på teatern i Grynbodgatan redan 1805 och förblev på sällskapets repertoar som synes under Ståhlbergs ledning men även under Djurströms – i Malmö annonserar han den sista gången 1832 men i Jönköping finns den antecknad så sent som 1840 (Ruuth s 165). Pjäsens grundtema, undertiteln Frid ger sällhet, är konsekvent genomfört men med en väldig apparat av riddarfejder, förklädnader, hemlighetsfullt nerfällda visir, underjordiska fångvalv, gravar etc etc. Detta i en handling som bl a bjuder sin hjälte greve Henric att dignande vackla ur fånghålan i den trolovade Idas slöjor och kjolar varpå hon ställs inför ståndrätt i hans rustning, först dånande men sedan så värtalig att hon framkallar en sinnesändring hos den greve Wilhelm vilkens son sagde greve Henric och hans friherrlige svärfar in spe dödat i självförsvar. När de sedan i oförmodad ånger först sonderar terrängen i munkförklädnad och sedan dramatiskt rycker av sig lösskäggen och ber Wilhelm om förlåtelse utbryter stor Försoning.

För Pjecens längd gifwes ej Efter-pjece

Detta var sejourens första helkvällsfyllande pjäs. Ytterligare två följde, båda av Kotzebue: Page-Intrigerna och Korsfararne.

Uppå
R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,
uppsöres

under Herr Directören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 23 December 1810,

IDA af KIRCHBERG,

eller

Frid ger sällhet, Grafven lugn.

Drame i 5 Acter af Assessor Falsen,

Ämnet är tagit af La Fontains Ida von Tockenbourg
öfversättning.

Personerne:

Otto, Friherre af Kirchberg	=	Herr Levin.
Ida, hans dotter	=	M:lle Rosenholm.
Fater Anton, Borgkaplan på Kirchberg	=	H. Askenbom.
Roller, Friherre Ottos wapendragare	=	H. Hammerin.
Emma, hans hustru, Kammarfru hos Ida	=	M:lle Wiberg.
Guntram, en gammal Trädgårdsmästare	=	H. C. Ståhlberg.
Henric, Grefve af Tockenbourg	=	H. Djurström.
Wilhelm, Grefve af Kyburg,	=	H. F. Ståhlberg.
Grefwinna Amalia hans Fru	=	Fru Ståhlberg.
Hedvig) deras döttrar		M:lle Broman.
Wallborg)		Fru Djurström.
Rudolf, Riddare hos Grefven af Kyburg	=	H. Rehn.
Walter, wapendragare hos Grefven af Kyburg	=	H. Moberg.
Gynter,) Soldater hos Grefven af Kyburg		H. Eklind.
Wollrat,)		
Clotts, fogden på Kyburg		
Riddare		
Stridsmän af Kyburgs och Kirchbergs swite.		
Bonddrängar. Bondsticker.		

För Pièces längd gifves ej Efter-pjere.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B:rd.
Amphitheatern	24 f. B:rd.
Side-logerna i Andra raden	16 f. B:rd.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. B:rd.
Plats-logerne	12 f. B:rd.

Billetter köpas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlinska Boktryckeriet.

28.12.10

Page-Intrigerna

Pagen som bedriver intrigerna i Kotzebues *Die Pagenstreiche* (D1838) är en fräck och frejdig upptågsmakare och liksom i *Konstmakaren den förste* (jfr 16.12.10) var det Djurström som tog hand om rollen. Enligt Dahlgren var den översättning som användes på Djurgårdsteatern (tolv föreställningar 1806–11) gjord av den 1806 helt nye nittonårige truppmedlemmen Djurström, men till skillnad från i fallet med den lilla komedin *Kometen* (jfr 31.10.10) anges detta inte på Malmöaffischen. Och då Djurström som egen direktör ger pjäsen i Lund den 15 sept 1825 anges översättningen på affischen (Lunds kronoräkenskaper, LAL) vara av en senare aktör och ännu senare direktör på Djurgårdsteatern, Carl Wildner. Den uppgiften bör rimligen stämma. Hur som helst har Djurström kunnat finna rikt utlopp för sitt farslyne i denne yngling som, ideligen förklädd, ideligen avslöjad, i tur och ordning och med framgång beflirtar sina tre näbbiga kusiner – men sedan, för att skaffa sig reskassa, assisterad av sin listige ridknekt hjälper tre officerare att erövra samma kusiner. Därmed utmanövrerar han de tre löjliga medelålders lantjunkare som utsetts åt kusinerna av dessas befängt spökräddes far baronen och hans ampra syster: en av junkrarna talar bara om koavel, en bara om en resa Stolp–Danzig han en gång gjort och vars beskrivning ingen vill trycka samt en, en exlöjtnant, om sina hjältedåd i det ettåriga kriget då han visserligen var sjukskriven i tio månader. De många upptågen drivs ibland till självändamål och kan göra pjäsen lite smålarvig, men den är underhållande, med många tillfällen till fysisk aktion.

För Pjecens längd...

Som sagt (jfr 23.12.10) en av sejourens tre pjäser som ansågs helkvällsfyllande.

Uppå

R O N G L.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Tredagen den 28 December 1810,

för första gången:

Page - Intrigerna,

Lustspel i 5 Acter af Kotzebue, Öfversättning.

Personerne:

Baron Stuhlbein, rik Adelsman i Pommern	H. F. Ståhlberg.
Gustafva } — — — — —	Mille Broman.
Fredrika } Hans Döttrar. — — — — —	Fru Djurström.
Carolina } — — — — —	Mille Rosenholm.
Paul von Husch, Page, hans Systerson	H. Djurström.
Stiesel, dess Kådnakt — — — — —	H. Askenbom.
Fröken Debora, Barons Systers	Fru Ståhlberg.
Hussar-Lieutenanten von Berg — — — — —	H. Eklind.
Dragon-Lieutenanten von Thal — — — — —	Herr Ahlberg.
Infanteri-Lieutenanten von Busch — — — — —	H. Hammerin.
Herr von Brennesfel — — — — —	H. C. Ståhlberg.
Herr von Kreuzqueer — — — — —	Herr Levin.
Herr von Heltenfinn, afskedad Lieutenant	H. Rehn.
Hans husdräng hos Baron Stuhlbein	H. Moberg.
Christine, Fröknarnes Kammarjungfru	Mille Ekholm.
En Kuff	

För Pièces längd gifves ej Efter-piece.

Priserna äro:

Fögerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co.
Amphitheatren	24 s. B.co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B.co.
Plats-logerne	12 s. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Varjan sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet,

30.12.10

Fjäsken

L'officieux (D842) av markis A N de La Salle (1734–1818) var ett sentida försök till karaktärskomedi som i Elis Schröderheims fria översättning blev rätt populärt på de kungl teatrarna och gavs 55 gånger 1791–1818. I Malmö hade Seuerling & Lewenhagen annonserat pjäsen redan 1793 på Knuts-salen, och J A Lindqvist hade den på sitt program 1802 på teatern i Grynbodgatan. Det aktuella karaktärslytet företräds av lantrådet Gyllenfjask som formligen dränker systersonen greve Ehrenlilja i beskäftiga omsorger, tex att välja en dominant änkefriherrinna Torrved till hustru åt honom utan att ta hänsyn till om han är tingad på annat håll (vilket han förstås är).

Den gamla Fröken

Arthur Murphy (1727–1805), en flitig fäsör i alla genrer, var som många brittiska dramatiker iriskfödd. Två av hans pjäser vidarebefordrades via tyska bearbetningar till svensk scen av Mårten Altén, De svartsjuka och den aktuella lilla pjäsen, vanligen kallad Misstaget eller Den gamla Fröken (The Old Maid/Der Missverstand; D1649). Den annonserades två gånger av J A Lindqvist 1799 på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset. Aktören Jonas Sundman ingick då i ensemblen, och man finner på en långt senare ståhlbergsk lundaaffisch från den 6 sept 1822 (Lunds kronoräkenskaper, LAL) att han där gör titelrollen, en sk kärningroll, en genre en del manliga komiker gärna odlade. Flodmark (s 458) noterar pjäsens premiär på Munkbroteatern 1796 som en framgång ”vilken väl endast kan tillskrivas Schylanders sätt att spela en gammal giftassjuk fjollas roll”. Till Carl Gabriel Schylanders glansroller hörde fö också just friherrinnan Torrved i Fjäsken – men denna gjordes ju i Malmö 1810 av fru Levin, och då sällskapet på en annan lundaaffisch för Misstaget eller Den gamla Fröken den 10 sept 1819 redovisar personlistan är det fru Ståhlberg som gör baron Gyllenklos gamla ogifta syster. Så var det kanske redan 1810, och kanske gjorde Djurström även då fänrik Rosenfeldt och Levin major Ståhlhjerta.

Uppå
R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 30 December 1810,

Skissen eller Den Beställsamme,

Comedi i 3 Acter. Fri Översättning.

Originalet är L'Officieux, af Herr Marquis De la Salle.

Personerne:

Landt-Rådet Gyllensjåk	—	—	H. F. Ståhlberg.
Grefve Ehrenlilja	—	—	H. Djurström.
Baron Cronspetz	—	—	H. C. Ståhlberg.
Früherrinnan Torrvad	—	—	Fru Levin.
Öfverste-Lieutenant Puff	—	—	Herr Levin.
Billring, Politie-Gewaldiger	—	—	Herr Réhn.
Trägren, Grefvens Betjent	—	—	H. Askenbom.
Früherrinnans Lakej	—	—	Herr Moberg.
Envenne Ordonanser	—	H:r Hammerin och	Ahlberg.
En Kypare	—	—	Herr C. Levin.

Därefter gifves:

Den gamla Fröken,

Comedie i 1 Act.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24	ß. B:co.
Amphitheatren	24	ß. B:co.
Side-Logerna i Andra raden	16	ß. B:co.
Porterte, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16	ß. B:co.
Plats-Logerne	12	ß. B:co.

Billetter försäljas i Theaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillätes Entrée på Theatern.

Början Klockan 5 e. m.

Lund 1810,

Tryckt uti *Berlingska* Boktryckeriet

3.1.11

Korsfararne

Die Kreuzfahrer (D1373), ett av Kotzebues stora historiska spektakel vilket 1802 något överraskande fått äran att inviga den nya nationalteatern i Berlin, nådde två år senare de kungl teatrarna i Stockholm där pjäsen i Mårten Alténs översättning t o m 1845 upplevde hela 141 föreställningar. 1807 avslutade Carl Stenborg sin Malmösejour med att annonsera tre föreställningar av pjäsen på teatern i Grynbodgatan, och året därpå hade J P Lewenhagen den på programmet där. I pjäsen återvänder den såsom död förmodade korsriddaren Rudolph von Eichenhorst hem bara för att få veta att hans älskade Emma von Falkenstein försvunnit. Förklädd till pilgrim letar hon nämligen efter honom men övertygas om hans död och går i kloster, ett beslut som tillskyndas av en illasinnad abbedissa. Under tiden räddar Rudolph en fången emir och dennes undersköna dotter undan den onde riddaren Kuno von Rabenstein (Askenbom, så ofta i bovroller att det låter ana en barsk sida också i hans komik), som kvitterar med att hindra Rudolph att via en underjordisk gång rymma med den återfunna Emma. Denna döms då till inmurning p g a brutet klosterlöfte. Från detta löses hon dock just före sista mursleven av en ädel biskop, till abbedissans mycket hörbara grämlse.

Kotzebues Korsfararne, akt III scen 3-4, på Arsenalen (Dramaten) i Stockholm där den hade premiär 1804 (först under titeln Korsriddarne). Teckning av John Hall. Drottningholms Teatermuseum.

Uppå
R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Lördagen den 3 Januarii 1811,

R o r s f a r a r n e,

Drame i 5 Acter af Kotzebue öfversättning af M. Alén.

Personerne:

Rudolph von Eichenhorst	} Kors. Riddare.	H. Djurström.	
Bobemund von Schwarzeneck		H. Afskenbom.	
Kuno von Rabenstein		H. C. Ståhlberg.	
Romuald von Gleichen		H. Eklind.	
Robert von Witterungen		H. Hammerin.	
Bruno von Sensesberg		Herr Levin.	
Adbemar, Biskop af Picy, Påstus Legat		H. F. Ståhlberg.	
En Emir för Seidschuckerne		Mille Ekholm.	
Fatima, hans dotter		Mille Rosenholm.	
Emma von Falkenstein, en Pelegrim			
Walter, hennes tjenare.			
Celestina, Abbedissa	} De Gåstfrä Systrarnas Kloster.	Fru Ståhlberg.	
Salomet, Portwaktersta		Mille Wiberg	
Flere Nunnor		<i>Fru Levin.</i>	
Swänne Klostersjennare			
Flere Kors-Riddare	} Af Korshären.		
Wäpnare			
Soldater			
Flere Turkar.			
En Köfware-Anförrare med några af dess band.			

Skådeplatsen är ån i Lågret utanför den af Korshären belägrade Staden Nicea, ån i, och ån utanför det närbelägna Gåstfrä Systrarnes Kloster: Tiden då händelsen tilldrog sig, är år 1097.

För Dramens längd gifves ej Efter-pjece.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co.
Amphitheatern	24 s. B.co.
Side-logerna i Andra raden	16 s. B.co.
Porter, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B.co.
Plats-logerne	12 s. B.co.

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektatlet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1810.

Tryckt uti Berktingska Boktryckeriet.

7.1.11

Page-Intrigerna

Jfr 28.12.10.

Ändringar

Jämför man med nästa affisch ser man att båda tydligen samtidigt varit färdigtryckta och att man därför för hand kunnat skifta datum mellan dem. Det mellankommande hinder som antyds av handskriften nertill kan naturligtvis tänkas vara att den nya pjäsen Grefwen af Essex ansågs otillräckligt repeterad (även om pretentionerna i det avseendet med nutida mått mätt säkert var milt sagt måttfulla) medan ju Pageintrigerna just hade getts. Dock har man av någon anledning måst kasta in mamsell Wiberg som en av pjäsens till slut gynnade unga officerare. Över huvud förefaller veckan ha varit strulig. Onsdagen den 9 januari instäms Carl G Ståhlberg av sin egen bror direktören till rådhusrätten (domboken, MSA) för att i trots av ett visserligen osignerat kontrakt ha lämnat truppen. Rätten tillhåller honom att stanna tills vidare eftersom den finner det "påtagligt" att Carl "antagit tjenst wid trouppen, då han icke allenast i längre tid njutit öfwerenskommen weckolön, utan äfwen hos Directeuren gort skuld för kostnader till en ny öfwerråck, som skulle godtgöras af inkomsten för den recette, hwilken C Ståhlberg, i grund af öfwerenskomne Contract, nu snart skulle erhålla". Och mycket riktigt annonseras i Lunds Weckoblad Kotzebues Papegojan och Envallssons imitation efter franskan Hans Nåd och Sotaren som recett för Carl G Ståhlberg till fredagen den 11 januari. Affisch saknas emellertid, och Bäckströms (s 164) förmodan "möjligen inställdes föreställningen" har rätt säkert fog för sig: den finns nämligen inte med i den tidigare (jfr 23.10.09) berörda specificerade förteckningen över speldagar.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

^{Månd} torsdagen den 7 Januarii 1811,

för andra gången:

Page-Intrigerna,

Lustspel i 5 Akter af Kotzebue, Öfversättning.

Personerne:

Baron Stuhlbein, rik Adelsman i Pommern	H. F. Ståhlberg.
Gustafva	Mlle Broman.
Fredrika } Hans Döttrar.	Fru Djurström.
Carolina }	Mlle Rosenholm.
Paul von Husch, Page, hans Systerfou	H. Djurström.
Stiefel, desz Ridknekt	H. Askenborn.
Fröken Debora, Barons Syster	Fru Ståhlberg.
Hussar-Lieutenanten von Berg	H. Eklind.
Dragon-Lieutenanten von Thal	~~Herr Alberg.~~ ^{Mlle Alberg}
Infanteri-Lieutenanten von Busch	H:r Hamnerin.
Herr von Brennessel	H. C. Ståhlberg.
Herr von Kreuzqueer	Herr Levin.
Herr von Heldensinn, afskedad Lieutenant	H. Rehn.
Hans hustrång hos Baron Stuhlbein	H. Moberg.
Christine, Frökenarnes Kammarjungfru	Mlle Ekbölm.
En Kust	

För Pjecens Längd gifves ej Öfverpjec.

Priserna äro:

Rogerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. Bico.
Amphitheatren	24 s. Bico.
Side-Rogerna i Andra raden	16 s. Bico.
Porter, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. Bico.
Plats-Rogerna	12 s. Bico.

Billetter försäljas i Theaterns försäljnings-Contoir.

Ingen till Spectaklet behörig tillätes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 o. m.

Lund 1811,

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet

*Så mellankommande hinder gifves denna
giver i stället för den förut annonserade*

9.1.11

Grefwen af Essex

Femaktsdramen anges vara en översättning utan att det sägs vem som skrivit originalet, och i Stockholm tycks pjäsen ha varit ospelad. På en lundaaffisch för den 18 aug 1819 (Lunds kronoräkenskaper, LAL) kallas den emellertid historiskt skådespel av J G Dyk, och namnet "Dyk" utan initialer eller nationalitetsbestämning har tydligen dykt upp även i Jönköping och Norrköping (Ruuth s 160, Nordén s 305). Rimligen rör det sig om Joh Gottfried Dyk (1759–1813), bokhandlare i Leipzig och flitig pjäsöversättare (Pröltz s 461). Om det verkligen i detta fallet handlar om ett original är kanske omöjligt att få reda på, men pjäsens Englandshistoriska ämneskrets har ju också andra tyskspråkiga dramatiker ägnat sig åt, tex Schiller i Maria Stuart och Heinrich Laube vilken 1856 skrev en Graf Essex som också nådde Stockholm (D1068). I alla händelser framgår av affischen att handlingen ålagt Djurström i titelrollen att vara hemligt gift med mamsell Rosenholm som en av drottning Elisabets hovdamer. Den egenartade stavningen av namnen Bur(g)leigh (eller Burghley) och Raleigh kan noteras (på nyssnämnda lundaaffisch blev det "Burlée" och "Ralee"). Och "Commendanten på Tover" görs av en Carl Ståhlberg som (jfr kommentaren till föregående affisch) samma dag varit inblandad i ett smärre rättsligt drama i rådhusrätten, instämnd av sin bror direktören, här greve av Southampton.

Nyårs-Natten

Jfr 25.11 och 12.12.10.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

On Måndagen den 9 Januarii 1811,

för första gången:

Grefwen af Essex.

Drame i 5 Akter öfversättning.

Personerne:

<i>Elisabeth</i> , Drottning af England	—	Fru Ståhlberg.
Grefvinnan <i>Nottingham</i> , des första Hofdame,		Fru Djurström.
Grefvinnan <i>Rottland</i> , des andra Hofdame, i hemlighet oift med Grefwen af <i>Essex</i>		Mille Rosenholm.
Grefwen af <i>Essex</i> Ståthållare öfver <i>Irland</i> , Fältmarskalk, öfver-Statthållare, samt Hög- ste Befälhafware öfver Engelska Arméen till Lands och Watten	—	H. Djurström.
Grefwen af <i>Southampton</i> , des vän		H. F. Ståhlberg.
<i>Lord Burle</i> , Stats-Secreterare	—	H. Åskenbom.
<i>Sir Walter Ralee</i> , General och Parlaments Taleman		H. Levin.
Swänne Parlaments Ledamöter		Herr <i>Moberg</i> . och H. Eklind.
Commendanten på <i>Tower</i>	—	H. C. Ståhlberg.
Hof Cavallerer och Damer. Officerare. Pager.		

Därefter gifves:

N v ä r s = N a t t e n .

Comedie i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co
Amphitheatern	24 s. B.co
Side-Logerna i Andra raden	10 s. B.co
Varterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B.co
Plats-Logerne	12 s. B.co

Billetter körfäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektatlet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt uti Wærkingsta Boktryckeriet.

13.1.11

Den Landsflyktige

Jfr 22.10.10. Jämfört med den föreställning truppen presenterade sig med i Malmö kan man notera att mamsell Rosenholm den här gången fått överta mamsell Wibergs roll och Levin den försvunne Berggrens, varför Carl Ståhlberg gått in i Levins gamla roll och en tydligen vid jultiden (jfr 23.12.10) inträdd hr Hamnerin i Ståhlbergs.

Hans Nåd och Sotaren

Pjäsen som ursprungligen annonserats till Carl Ståhlbergs inställda recett föregående fredag (jfr affischkommentaren 7.1.11) hade översatts av Carl Envallsson efter ett franskt original av okänd författare (D1117). Enligt Flodmark (s 325) väckte den lilla farsen mycken munterhet vid premiären 1790 på Munkbroteatern där pjäsen spelades sexton gånger t o m 1791. Det hela handlar om en greve som klär ut sig till sotare, och vidare finns här en komikerroll som kvackande tandläkare.

Uppå

Kongl.

Privilegierade Theateren i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 13 Januarii 1811,

för andra gången:

Den Landsflyktige

eller

Mannen med Tre ansikten,

Dram uti 3 Akter af Guibert Pixericourt, öfversättning af
Herr Rhodin. Originalet är Abelino eller den store Bondiren.

Personerne:

Andre Gretti, Regerande Dog i Venedig,	H. F. Ståhlberg.
Laura hans Dotter, i hemlighet gift med Vivaldig M. lle Rosenholm.	
Vivaldig, Lauras Mate, återkommen till Venedig, efter 8 års landsflykt under namn af Edgar och Abellino	H. Djuvström.
Alfieri Rådsherre, Vivaldigs Wän,	H. C. Ståhlberg.
Contarino, Procurator.	H. Moberg.
Gresive Orfano, Rådsherre, Ansdrare för de Sammansvarne	Herr Levin.
Calcagno	H. Askenbom.
Cannewaro	H. Rehn.
Spalatro	H. Hammerin.
Micheli	Herr Ahlberg.
Rådsherrar. — Officerare. — Wakt.	

Derefter gifves:

Hans Råd och Sotaren.

Farce i 1 Act.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 S. Bred.
Amphitheatren	24 S. Bred.
Side-Logerna i Andra raden	16 S. Bred.
Varteres, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 S. Bred.
Plats-Logerne	12 S. Bred.

Billetter försäljas i Theaterens försäfnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Per kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt. uti Berlingerska Boktryckeriet,

16.1.11

Kammar-Pagerne

Fredrik II av Preussen är en av dramatikerna omhuldad figur och ibland en specialitet för aktörer (mest berömda exempel: Otto Gebühr i femton tyska filmer 1921–40). Isak Levin hade under sejouren redan gjort den rättrådige kungen i Jüngers Pasquillanten (jfr 26.10.10) och gjorde honom nu igen i en pjäs där Lars Hjortsberg redan 1794 tjugotvåårig gett ett berömt prov på sin imitativa förmåga som den gamle från många stick välkände kungen: Dezèdes och Ernest de Mantauffelds *Auguste et Théodore, ou les deux pages* (D193), som i översättning av Olof Kexél gick 74 gånger på de kungl teatrarna t o m 1829. I Malmö hade J A Lindqvist haft pjäsen på sin repertoar 1798 på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset. Av titelfigurerna, gossroller för unga aktriser att kokettera i, blir Auguste misstänkt för en korrespondens som i själva verket består i att han skickar alla sina pengar till sin fattiga mor. Hon kommer med dotter till Berlin för att klaga hos kungen över en orättvis dom och hon blir hjälpt av en hygglig värdshusvärd och den andre pagen Théodore. Slutligen är det naturligtvis kungen som ställer allt till rätta efter att ha läst ett ännu inte avsänt brev han träffat på hos den sovande August och som röjer dennes totala dygdighet.

Den Döfwe

Le sourd, ou l'auberge pleine (D483) av Desforges spelades i aktören Daniel Grönlunds översättning 86 gånger på de kungl teatrarna 1799–1836 och hade i Malmö annonserats av J P Lewenhagen 1804 på teatern i Grynbodgatan. Uppslaget kan erinra om Carl Lindegrens *Den blinde älskaren*: titelpersonen lyckas beröva sin dumme medfriare den tillbedda genom att spela döv.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 16 Januarii 1811,

R a m m a r - P a g e r n e.

Städspel i 2 Akter Öfversättning af O. Kexel.

Personerne:

Konung Fredric den 2:de i Pansen	—	H. Levin.
August) Kammarpater		Mlle Wiberg.
Theodor)		Mlle Broman.
Augusts Mor, Majors Enka		Fru Ståhlberg.
Carolina, hennes dotter		Mlle Rosenholm.
Lisbeth, Enka, i tjenst hos Augusts Mor		Fru Levin.
Philips, Källarmästare, ägare af ett stort wårds-hus		H. F. Ståhlberg.
Fru Philips, hans hustru	— —	Fru Djurström.
En Loff Kypare	— —	H. C. Ståhlberg.
En Fransosk dito	— —	Herr Moberg.
En Engelsk dito	— —	H. Hammerin.
En Italiensk dito	— —	H. Eklind.
En Kusf	— —	H. Rehn.
Officerare som åtsjöja Konungen.	— 2 Grenadierer.	

Därefter gifves:

Den Döfwe.

Comedie i 3 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 S. Bico.
Amphitheatren	24 S. Bico.
Side Logerna i Andra raden	16 S. Bico.
Varierre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 S. Bico.
Plats Logerne	12 S. Bico.

Billetter körfäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

18.1.11

Till Förmån för Herr Askenbom

Askenbom har använt sig av samma logi som hyste paret Hjelmstedt i föregående trupp (jfr 31.10.09 och 6.4.10).

Slätter-ölet eller Kronfogdarne

Affischen väljer samma stil för båda titlarna varav den undre, ofta i formen Kronofogdarne, nog är mest berömd. Malmö Teater är långt inne på sitt andra år innan Värmlänningarnes föregångare som nationalpjäs dyker upp, här redan välkänd från andra scener – annonserad på Knutssalen 1793 av Seuerling & Lewenhagen, på teatern i Wetterholtzka gården (jfr kommentaren 4.2.10) vid nuvarande Norra Vallgatan 1794 av Pettersson & Rydström samt på teatern i Grynbodgatan 1802 av J A Lindqvist och 1805 av J P Lewenhagen. Carl Envallssons i långa delar mycket självständiga ”imitation” av *Les vendangeurs, ou les deux baillis* (D1381) av Parisfirman Piis & Barré, skriven till ett kontinuerligt ackompanjemang Envallssøn valt inte minst ur samtida vis- och musikteaterrepertoar (samt med uvertyr av Johan David Zander), antecknas av Dahlgren för 294 föreställningar i Stockholm 1787–1857, med premiär på den stenborgska Munkbroteatern. En lustig bondeidyll där byn firar slättern hos krögaren och två kronofogdar som uppvaktar krögardottern gör sig märkvärdiga med att påpeka förbudet mot dans och supning – varvid givetvis den ene, sprätten Bryngel, förleds att dansa och hissas upp i en gunga medan den andre, den pompöse Polycarpus, luras att dricka sig full: ”När jag dricker, – är det rätt.” Han har ännu ett bevingat ord, riktat till den i gungan upphängde vanvördige kollegan: ”Det är ej nog, at vara hängd, / Man ock bör höflig vara.”

Capten Puff

Jfr 3.12.09. Efter att ha gjort Bryngel är det troligt att recettagaren valt att göra ännu en titelfigur som gör bort sig. Han finns antecknad för rollen på tre lundaaffischer från 1820-talet (9 sept 1825, 12 sept 1827, 28 sept 1829; Lunds kronoräkenskaper, LAL).

Ändringar

De handskrivna rätt suddiga ändringarna i rollistan ska tolkas ”C” (för Carl Ståhlberg), ”M:lle Wi-berg” resp ”H. F. Ståhlberg”, dvs direktören själv.

Den i gungan upplurade kronofogden Bryngel rivaliserar med den berusade kollegan Polycarpus om en flicka och tillropar honom i sin maktlöshet:

”Din gamle skälm, som dristar dig,
At efter denna flickan sträfva!
Om ner jag kunde hjälpa mig
Du smaka fick min näfva.”

Akt III scen 8 ur Envallssons ”imitation” *Slätter-ölet eller Kronfogdarne*. Laverad teckning av okänd konstnär. Musikhistoriska Museet.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Frehdagen den 18 Januarii 1811,

Till Förmån för Herr Askenbom.

Slätter - ölet

eller

Kronfogdarne.

Lyrisk Comedie i 3 Akter.

Personerne:

Ambrosius, Lovisas Far och Traktör på värdehuset — — — — — *H. E. Ståhlberg.*
Polycarpus, Kronfogde i orten, far i Lovisa — — — — — *Herr Levin.*
Bryngel, Kronfogde i nästa fogderi; äfwen far i Lovisa — — — — — *H. Askenbom.*
Wilhelm, Bondson Lovisas älskare — — — — — *H. Eklind.*
Lovisa, Ambrosii dotter — — — — — *M. E. Ekholm.*
Mor Sigrid, Lovisas mor — — — — — *fru Levin.*
Simon, Klofkar i församlingen. — — — — — *H. E. Ståhlberg.*
Malcus, Länsmän i orten — — — — — *H. Rehn.*
Zwänne Sergeanter — — — — — *H. Moberg. och H. Hamnerin.*
Staffan, en Bonde.
Bondgafvar och Bondsticker.
Hjerdingsmän och Kronfogdens folk.

Derefter givnes:

Capten PUFF eller Storprataren.

Comedie i 1 Act.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. Bico.
Amphitheatren	24 s. Bico.
Side-logerna i Andra raden	16 s. Bico.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. Bico.
Plats-logerne	12 s. Bico.

Billetterne sållas i Herr Askenboms Logé, hos Swarfswaren Wolke på Callendegatan, till kl. 3 e. m. samt sedan i Theaterns Försäljnings-Contoir.

Abbonnementer och fria Entrer uphåra för dagen.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1811.

Tryckt uti Beryllingska Bostyckeriet.

20.1.11

Papegojan

Der Papagey (D1842) är ännu ett Rührstück av Kotzebue vilket hade premiär på Arsenalen den 23 jan 1794 (17 gånger t o m 1796) och dagen därpå(!), då i Didrik Gabriel Björns friare översättning, på Munkbroteatern (52 gånger där och på Djurgårdsteatern t o m 1820). Där fick pjäsen undertiteln Ällska Far och Fosterland – en dygdig kärlek som symboliseras av Georg Westerland, pjäsens orättvist förskjutne son, återvändande till det älskade hemlandet från Jamaica såsom rik, men sedan dessvärre skeppsbruten och ruinerad. Sin enda räddade ägodel, en papegoja han som påminnelse lärt säga ”Bed för din fader” (nämligen för att motverka bitterhet mot densamme), låter han sin frigivne moriske slav salubjudas för att hjälpa den nu ångerköpte och likaså ruinerade fadern, vilket förgäves sökt hjälp hos sin andre, favoriserade son, svirande och nu i vanära försvunnen. En rik och rörd engelsk änka lyckas med anmärkningsvärd snabbhet både till överpris köpa fågeln och äkta dygdemönstret. En överraskning är att i rollistan finna Djurström som moren, en naivt godtrogen representant för Kotzebues ädla vildar – avskyn för slaveriet är ett återkommande drag i hans pjäser. Denna hade annonserats i Malmö redan 1794 av Pettersson & Rydström på teatern i Wetterholtzka gården vid nuvarande Norra Vallgatan (jfr kommentaren vid 4.2.10).

Hafsnympen

Vare sig förr eller senare finner man denna lilla komedi omnämnd i Malmö och till synes ingen annanstans heller. En av denna affischseries större mystifikationer – som onekligen kan göra det frestande att betänka att det fanns litterära talanger i ensemblen.

Uppå

R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 20 Januarii 1811,

P a p e g o j a n

eller

Miska Far och Fosterland,

Dram i 3 Akter af Korzebue. Öfversättning af D. G. Björn.

Personerne:

Amalia, Enka efter en til Bruks-Patron		Fru Ståhlberg.
Lovisa, hennes förtrogna, gammal och döf		Fru Levin.
Rikard Welsterland, en gubbe, s. d. köpman		H. Levin.
Georg) Rikards Söner		H. F. Ståhlberg.
Ludvig)		H. Hammerin.
Neri, en Morisk Staf	—	Herr Djurström.
Henric, Betjent hos Ludvig	—	H. Askenbom.
En äldrig Jiskare	—	H. C. Ståhlberg.

Därefter gifves:

för första gången,

H a f s n y m p h e n,

Comedie i 1 Act.

Priserna äro:

Rogerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 S. B.co.
Amblietheatren	24 S. B.co.
Side-Rogerna i Andra raden	10 S. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för seuntimmer	16 S. B.co.
Plats-Rogerne	12 S. B.co.

Billetter Försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt uti Werslingka Boktryckeriet.

24.1.11

Landtboarne i Hufwudstaden

Louis Benoît Picards *Les provinciaux à Paris* (D1439) hade i Mårten Alténs översättning gått åtta gånger på Arsenalen 1808–10 och därmed gjort sitt på Stockholmsrepertoaren. Till Malmö återkom den inte heller. Nordén (s 284) menar att Kotzebues *De franska småstadsboerne* som J P Lewenhagen 1808 annonserar både i Norrköping och på teatern i Grynbodgatan är en bearbetning. Men underlaget är här, som Bäckström (s 149) också påpekar, en helt annan pjäs av Picard: *La petite ville* (spelad, svensk-lokaliserad, som *Småstaden* på Arsenalen 1809–10; D2171) vilken Kotzebue erkänner som inspiration till sin mest berömda pjäs, *Die deutschen Kleinstädter*, och därför samtidigt utger i tysk översättning (Klingenberg s 132ff). Den pjäsen spelar i en småstad där några parisare oförhappandes hamnar, men i den nu aktuella pjäsen sker konfrontationen mellan storstads- och småstadsmentalitet som man ser av affischen i själva Paris, bland vars mysterier fö kan noteras ”en ny *Laterna Magica*”.

Efter Bokstafwen

Wie machen sie's in der Comödie, oder Die buchstäbliche Auslegung (D495) av Wilhelm Heinrich Brömel, tyskt krigsråd, dramaturgiskt verksamt i Berlin, gavs i Mårten Alténs översättning 16 gånger på Munkbroteatern 1797–99 och ytterligare tre på Djurgårdsteatern 1805–20. I Malmö hade komedin annonserats på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset redan 1798 och 1799 av J A Lindqvist samt på teatern i Grynbodgatan av J P Lewenhagen 1805 och Carl Stenborg 1807. Nyckeln till intrigen ligger i den svenska undertiteln *Den enleverade älskaren: enligt lagens bokstav är det förbjudet för en man men inte för en kvinna att företa en enlevering*, varför pjäsens advokat råder hjälten att låta sig bortföras av sin älskade som mot sin vilja blivit bortlovad till en annan. Flickan visar sig förstås vara advokatens dotter. Och hon får beredvillig hjälp av den av fadern tilltänkte svärsonen vilken redan lovat bort sig på sitt håll. Men till något så moraliskt vådligt som en enlevering behöver det aldrig gå och fadern beveks – ett lite sentimentalt slut på en annars flinkt skriven komedi.

Uppå

R o n g l.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppföres.

under Herr Directören STÅHLBERGS Styrelse,

Torsdagen den 24 Januarii 1811,

Landtboarne i Hufwudstaden,

Comedie i 4 Akter af Picard. Översättning.

Personerne:

Gaulard, rik Landtman	—	H. F. Ståhlberg.
Georges, hans Son	—	H. Eklind.
Fanchette, hans dotter	—	M:lle Ekholm.
Lambert, Musicus	—	Herr Djurström.
Fru Dupré, wårds-huswårdrinna wid St. Honoré gatan	—	Fru Djurström.
Dorval	—	H. Askenbom.
Launay, hans Betjent	—	Herr Hamnerin.
Fru Vercour	—	Fru Ståhlberg.
Malsiland	—	Herr Levin.
Hans Fru	—	Fru Levin.
Hans dotter	—	M:lle Charlotte Levin.
M:llame Rougert	—	M:lle Wiberg.
Frémoin, Wårds-huswård i Förstaden S. Germain	—	H. C. Ståhlberg.
Hans Son	—	H. Moberg.
En liten Samoyard	—	Herr Carl Levin.
Jerome, uppfinnare till en ny Laterna Magica.		
Robert, hyrkuff. — En bårare.		

Scenen är i Paris.

Därefter gifwes:

Efter Bokstafwen eller Den Enlewerade Ulstaren,

Comedie i 1 Act.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B.co
Amphitheatern	24 f. B.co
Side-logerna i Andra raden	16 f. B.co
Warterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. B.co
Plats-logerne	12 f. B.co

Billetter försäljas i Teaterns försäljnings Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt uti Berkingsska Boktryckeriet.

25.1.11

Till Förmån för Herr Djurström

Om Djurström övertagit den försvunne Berggrens logi, tidigare direktörsparet Brulos (jfr 14.12.10 resp 7.3.10), eller botten där hela tiden är ovisst. Hans normala Malmölogi blev sedan rätt snart hos hovslagaren Ekberg på Per Weijersgatan.

Amelie och Montrose

Louis François Faurs dram *Montrose et Amélie* (D1668) i Didrik Gabriel Björns översättning hade i Malmö tidigare annonserats av J A Lindqvist på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1799 (Gustafson 1971 s 85) och av Carl Stenborg på teatern i Grynbodgatan 1807. I Stockholm spelade olika sekondteatrar åren 1789–1814 40 gånger den spännande historien som tilldrar sig i Cromwells England dit den kungatrogne lord Montrose (recettaören Djurström) i smyg återvänt för att enlevera sin fästmo Amelie, något hans vän och rival lord Surrey i misshugg röjer för att sedan göra bot genom att byta identitet med honom och nästan få plikta med livet – men Folket kommer emellan. Man kan notera att skurkrollen, personen som anger Montrose, åter spelas av Askenbom.

Qwinnorna och Förtroendet

Antoine François Quétants sångspel *Les femmes et le secret* (D1968) fick, i Johan Magnus Lannerstjernas skickligt versifierade "imitation", ny musik av Johan David Zander till premiären på Munkbroteatern där den gavs 48 gånger 1792–97, vartill senare kom 57 föreställningar på Arsenalen 1803–24. Också i Malmö var den redan välkänd, annonserad av J A Lindqvist både på teatern i Nordlindhska (Berghska) huset 1798 och 1799 och på teatern i Grynbodgatan 1802 samt på sistnämnda teater även av J P Lewenhagen 1804 och Carl Stenborg 1807. En jämfört med t ex *Kronofogdarne* (jfr 18.1.10) i sin situationskomik och sin relativa frispråkighet något grövre bondeidyll med två tjuvjugande bönder dels efterspanade av Länsman, dels misströstande om kvinnornas förmåga av förtegenhet, vilken de utsätter för ett drastiskt prov. Tänkvärt är här att föreställningen 1799 gavs som recett för Jonas Sundman som med Ståhlbergs sällskap i Lund 16 sept 1822 (affisch i Lunds kronoränskap, LAL) gör traktens etablerade skvallerkärning Mor Greta, en roll som vid Stockholmspremiären gjordes av komikern Schylander. I den 1811 aktuella ensemblen ingick däremot knappast någon manlig expert på kärningroller (om denna konvention, jfr ovan 30.12.10). Däremot är det troligt att Levin liksom i Lund 1822 gjorde Länsman, en roll som kan påminna om hans roll som Polycarpus i *Kronofogdarne*.

Uppå

Kongl.

Privilegerade Theatern i Malmö

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Freldagen den 25 Januarii 1811,

Till Förmån för Herr DJURSTRÖM,

för första gången,

AMELIE och MONTROSE

eller

Kärleken, Vänstapen och Adelsmodet,

Historiskt Skådespel i 4 Akter.

Personerne:

Lord Suffolk, Amelies far	—	H. Levin.
Amelie, dess dotter	—	Mlle Rosenholm.
Lord Montrose, fästlofvad med Amelie	—	Herr Djurström.
Lord Surrey, äfwen kär i Amelie	—	H. F. Ståhlberg.
Chevalier Stapley	—	Herr Askenbom.
Henry, gammal dräng hos Montroses hals- huggne far	—	H. C. Ståhlberg.
Fanny, Amelies Gouvernante	—	Fru Ståhlberg.
En Officer af Cromwells Lifwage Soldater.	—	H. Hammerin.

Derefter gifves:

Dwinnorna och Förtroendet,

Comedie i 1 Akt med sång, af Quétanc.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B:co.
Orphitheatren	24 f. B:co.
Side-Logerna i Andra raden	16 f. B:co.
Parterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. B:co.
Plats-Logerne	12 f. B:co.

Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetterna säljas i Herr Djurströms logis hos Bogaren Mührman på
Wästergatan till kl. 4 e. m. och sedan i det wäntliga försäljnings Contoret.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåses Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1811.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

27.1.11

Korsfararne

Jfr 3.1.11. Enda skillnaden är att hr Mobergs roll har tillkommit i personförteckningen.

Uppå
R o n g l.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 27 Januarii 1811,

R o s s f a r a n e,

Dram i 5 Acter.

Personerne:

Rudolph von Eichenhorst	—	Herr Djurström.
Bohemund von Schwarzeneck.		
Kuno von Rabenstein	—	H. Askenbom.
Romuald von Greichen	—	Herr C. Ståhlberg.
Robert von Witterungen	—	Herr Eklind.
Bruno von Sensenberg	—	H:r Hammerin.
Gundibert von der Saale	—	H. Moberg.
Adhemar, Biskop af Puy, Påfåg Legat		Herr Levin.
En Emir för Seldschuckerne	—	H. Fr. Ståhlberg.
Facima, hans Dotter	—	Mille Ekholm.
Emma von Falkenstein, en Pelegrim		Mille Rosenholm.
Walter, hennes tjjenare.		
Celestina, Abbedissa i gästria Systrarnes Kloster		Fru Ståhlberg.
Salomeh, Portwakterssa	—	Fru Levin.
Conrad, Rudolphs Barendragare.		
Fjere Korstare. Wäpnare. Luckar.		
Munnor och Klostersjjenare.		

Skådeplatsen är ån i Lögret wid Nicea, ån i och utanför de
nåbelägna Gästria Systrarnes Kloster. Liden är år 1097.

För Dramens längd gifwes ej Efter-pjecer.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co
Amphitheatern	24 s. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	17 s. B.co.
Varterre, som äfwen är inrättad för femtimmer	16 s. B.co.
Plats Logerne	12 s. B.co.

Billetter försålas i Theaterns Försåljnings Contoir.

Ingen till Spektatlet obehörig tillåses Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 t. m.

Lund 1811.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

28.1.11

Prolog (se Bihang)

Föregånget av översättningen av den lilla komedin Kometen (jfr 31.10.10) är detta Erik Wilhelm Djurströms första större officiella framträdande som litteratör i den stad där han omsider ska göra sin mest pretentiösa publicistiska insats med översättningssviten Dramatisk Blomsterkrans i fyra delar 1828–31, med en bearbetning av Calderons Lifwet är en dröm som tyngst vägande inslag. Som Mars, Vesta, Mercurius och Ceres, samtidigt företrädande adel, präster, borgare och bönder, har Djurström, mamsell Rosenholm och direktörsparet ägnat de båda Carlarna sin devota hyllning medan mamsell Ekholm såsom Odödligheten – till vilkens tempel scenen i slutapoteosen förvandlats – tillförsäkrat de båda kungligheterna en plats i dess annaler, detta sedan sällskapetets père noble Isak Levin som en något överraskande Apollo nerkommit från scenvinden i en molnchar. Möjligen var det vid detta tillfälle hr Levin enligt en långlivad anekdot (jfr Gustafson 1965 s 39) till publikens förtjusning hördes nervöst utbrista: Här sitter jag som på nålar! Över huvud kan man vid läsning av prologen lätt föreställa sig att den flitigt sysselsatt teatersnickare och ”Schangemangskarlar” – ett uttryck i teaterbolagets verifikation (8 dec 1815; MSA) syftande på de scenförändringar inför öppen ridå (”changements-à-vue”) som barockteaterns klassiska kulissmaskineri var skapat för.

Ida af Kirchberg

Jfr 23.12.10.

Tryckta Exemplar af Prologen...

Som framgår av bihanget vet vi denna gång i motsats till i fråga om invigningen (jfr 16.10.09) att prologen verkligen blev tryckt.

Tidsändring

Ida af Kirchberg hade förra gången varit helkvällsfyllande och prologen som markerade den höga namnsdagens betydelse krävde därmed att man började en timma tidigare, att döma av den ändring som här gjorts för hand.

Uppå
R o n g l.
 Privilegierade Theatern i Malmö
 uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Öfverse,

Måndagen den 28 Januarii 1811,

P r o l o g

till frände af Hans Maj:t Konungens och Hans Kongl.
 Höghet Kronprinsens Höga Namnsdag d. 28 Jan. 1811.
 Författad af E. W. Djurström.

Personerne:

Apollo	—	—	—	H. Levin.
Ödöbligheten	—	—	—	Mlle Ekholm.
Mars	—	—	—	Herr Djurström.
Vesta	—	—	—	Mlle Rosenholm.
Mercurius	—	—	—	H. F. Ståhlberg.
Ceres	—	—	—	Fru Ståhlberg.

Presten och Prestinnor i Ödöblighetens Tempel.

Derefter gifves:

IDA af KIRCHBERG,

Dram i 5 Acter af Ufessor Falken.

Personerne:

Otto, Friherre af Kirchberg	—	Herr Levin.
Ida, hans dotter	—	Mlle Rosenholm.
Pater Anton, Borgkaplan på Kirchberg	—	Herr Askenbom.
Roller, Friherre Ottos Wapendragare	—	H. Hammerin.
Emma, hans hustru Kammarfru hos Ida	—	Mlle Wiberg.
Gusttram, en gammal Lögårdsmästare	—	H. C. Ståhlberg.
Henric, Grefve af Tockenborg	—	Herr Djurström.
Vilhelm, Grefve af Kyburg	—	H. F. Ståhlberg.
Grefvinnan Amalia, hans Fru	—	Fru Ståhlberg.
Hedvig	) Deras Döttrar.	Fru Djurström.
Wallborg		Mlle Broman.
Rudolf, Riddare hos Grefven af Kyburg	—	Herr Rehn.
Walter, Wapendragare hos Grefven af Kyburg	—	H. Moberg.
Gunter	) Knektar hos Grefven af Kyburg	H. Eklind.
Wollrat		
Stoits-Fogden på Kyburg	—	
En Bondficka	—	Mlle Ekholm.
Bondfolk.	—	

Riddare och Stridemän af Kyburgs och Kirchbergs Öwit.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B.co.
Amphitheatren	24 s. B.co.
Side-Logerna i Andra raden	16 s. B.co.
Porterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 s. B.co.
Plats-Logerne	12 s. B.co.

Billetter försäljas i Theaterns Försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början Klock. 7 1/2 m.

Första Exemplar af Prologen finnas till salu wid ingången för 8 s. B.co. exempl.

Lund, 1811.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

30.1.11

Till Förmån för samtelige Troupens Ledamöter

Liksom det föregående teatersällskapet (jfr 11.4.10) lägger det nu aktuella in en trupprecett fram emot sejourens slut.

Den Falska Blygseln

Jfr 19.12.10.

Qui pro quo

Joseph Patrats lilla enaktare *Le sourd et l'aveugle* (D485) har här ingen personlista, och tittar man på ett par av sällskapets senare lundaaffischer (10 sept 1822, 14 sept 1826; Lunds kronoräkenskaper, LAL) hittar man två blinda konstnärer men ingen döv... Askenbom kanske redan 1811 gjorde Anton Grupp (1826 stavat *Groupe*), "gammal blind Bildhuggare", vartill kom "Polycarpus Palett, gammal blind Målare" och vidare en roll som Djurström kanske hade redan 1811: "Anton Grupp, den yngre, kallad Babord, Sjökapten". Vidare erbjöd personförteckningen Babords syster Maria, "Octavio Palett, Concertmästare" och dennes syster Rosaline samt slutligen två notarier, Bonifacius och Paucratius. Vad för qui(d) pro quo (egentligen "ett för ett annat", dvs förväxling eller missförstånd) personerna än var utsatta för var intrigen 1811 i princip redan känd i Malmö, eftersom J P Lewenhagen haft pjäsen på sitt program på teatern i Grynbodgatan både 1804 och 1805. Översatt av Mårten Altén gick komedin 11 gånger på Munkbroteatern 1798–99 (Flodmark s 495 avfärdar den kortfattat som en av säsongens "franska småpjeser af ringa värde") och 13 gånger på kungl teatrarna 1801–31.

Uppå

R O N G L.

Privilegerade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Directeuren STÅHLBERGS Styrelse,

Onsdagen den 30 Januarii 1811,

Till Förmån för samtliga Troupens Ledamöter,

Den Falska Blingseln,

Drame i 4 Acter af Korzebue; öfversättning af Gabr. Euren.

Personerne:

Hof-Rådet Waxland	—	—	Herr Levin.
Hof-Rådinnan, hans Fru i sednare gifte	—	—	Fru Ståhlberg.
Wilhelmina, hans dotter i förra gifte	—	—	Mlle Broman.
Sophie, hans sosterdotter	—	—	Mlle Rosenholm.
Major Erlach	—	—	H. F. Ståhlberg.
Herr von Hygel, en Adelsman på Landet	—	—	Herr Djurström.
Vicomte de Mailac, en Emigrant	—	—	H. Askenbom.
Frelon, hans betjent	—	—	H. Moberg.
Fru Moreau	—	—	Fru Levin.
Jan, Hof-Rådets gamle Trågårdsmästare	—	—	Herr C. Ståhlberg.

Därefter gifves:

Qui pro quo, eller Den Döfve och Blinde,
Comedie i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. Bico.
Amphitheatren	24 f. Bico.
Side-logerna i Andra raden	16 f. Bico.
Varterre, som äfwen är inrättad för fruntimmer	16 f. Bico.
Plats-logerne	12 f. Bico.

Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetter försäljas i Theaterns Försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Hörjan sker kl. 5 e. m.

Lund 1811.

Tryckt uti *Bevlingiska* Boktryckeriet.

1.2.11

...till Förmån för Stadens Fattiga

Denna gång (jfr anmärkning vid 30.3.10) finns fattigrecettens program belagt på affisch. Redovisningen (Fattigvårdshandlingar 1811, MSA) antyder att abonnenter behållit tolv loger i första raden men inkomsten av dem är 35 riksdaler i stället för 36. Samtidigt har två loger (nr 14 och 16) sålts hela och dessutom två plus två plus en biljett sålts till logerna 1, 2 resp 3. På andra raden får man fem riksdaler för abonnerade loger. Det bör ha gällt en fondloge och en sidologe (om nu sådana kunde abonneras). I fondlogerna har två biljetter sålts till nr 6, fem till nr 7, fyra till nr 9 och en till nr 10 medan till sidologerna sålts tre till nr 4, sex till nr 5 (dvs hela), sex till nr 13 (do) och en till nr 14. Denna rads sidologer 1, 2, 15 och 16 var ju förvandlade till två platsloger med usel sikt och bara två åskådare har lagt var sin tolvskilling på dem. Till avantscenologerna såldes åtta biljetter (à 24 skilling) och till oxögonen tre (à 16), varpå vi är nere på golvet där 33 biljetter såldes till amfiteatern och 45 till parterren. Inalles 218 biljetter à 96 rd och 40 sk. Härtill kommer en filantropisk "Öfverbetalning af Landshöfdingskan Thott" à 6 rd 8 sk som för upp inkomsten till jämnt 103 riksdaler banko, varifrån "afgår omkostningar 25 Rd 27 Rgs", dvs riksgälds, vilket i banko innebär 17 rd 2 sk och därmed en "behollning Bo Rd 85.46". Omkostnaderna är tyvärr inte specificerade, men en räkning från Ståhlberg bör ha varit obligatorisk.

Epigrammet

Jfr 30.11.10. Hamnerin har övertagit den försvunne Berggrens roll men trots att mamsell Ekholm är kvar i truppen har rollen som Carolina övergått till den betrodda mamsell Rosenholm.

De tankspridde

Så kallas pjäsen också när den annonseras i Malmö av truppen 14 dec 1814. Titeln är annars okänd, men i Lund 22 juli 1813 (affisch i Lunds kronoräkenskaper, LAL) har truppen en enaktskomedi De bägge tankspridde, den normala svenska titeln på Kotzebues Die Zerstreuten (D205), som i Carl Gustaf Walbergs översättning gick 29 gånger på de kungl teatrarna 1810–18. Rimligen rör det sig om samma pjäs, nämligen ett skämt om två gamla officerare vars gemensamma karaktärslyte är en monumental tankspriddhet. Det blir inte bättre av att den ene just övertagit den andres lägenhet. De förväxlar allt som kan förväxlas, både rockar och rum, och i förvirringen spärrar de också gång på gång i samma rum in sin respektive son och dotter som de vill hålla åtskilda. Till slut når de insikten att det är bäst att de unga får sin vilja fram.

Uppå
R o n g l.
 Privilegierade Theatern i Malmö
 uppsdres
 under Herr Direkteuren STÅHLBERGS Styrelse,
 Fredagen den 1 Februarii 1811,
 till Förmån för Stadens Gattiga,
E pigrammet,
 Comedie i 4 Acter af Kotzebue.

Personerne:

Landt-Rådet Löve, Geheime Referendarius					
hos Fursten	—	—	—	—	H. Askenbon.
Hans Fru	—	—	—	—	Fru Ståhlberg.
Carolina, hans dotter med första giffet	—	—	—	—	Mlle Rosenholm.
Edvard, hans Son med andra giffet, blind	—	—	—	—	H. Moberg.
Assessorikan Warning,	—	—	—	—	Acu Levin.
Fredrica, hennes dotter	—	—	—	—	Fru Djurström.
Doctor Busch,	—	—	—	—	Herr Djurström.
Kapten Klinker	—	—	—	—	H. F. Ståhlberg.
Kammars-Rådet Hyppeldans	—	—	—	—	Herr Levin.
Korporal Muller	—	—	—	—	H. Hammerin.
Lovisa, hans dotter	—	—	—	—	Mlle Broman.
Jacob, Betjent i Löves hus	—	—	—	—	H. C. Ståhlberg.
En Gesse	—	—	—	—	H. C. Levin.
En Betjent	—	—	—	—	H. Ahlberg.

Derestet gifves:

De Sanktspriddet,
 Comedie i 1 Akt.

Priserna äro:

Logerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 s. B:co.
Amphitheatern	24 s. B:co.
Side-Logerna i Andra raden	16 s. B:co.
Parterre, som äfwen är invättad för fruntimmer	16 s. B:co.
Plats-Logerne	12 s. B:co.

Abonnementer och fria Entrées uphöra för dagen.

Billetter försäljas i Theaterns Försäljnings-Contoir.

Ingen till Spektaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund, 1811.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

3.2.11

...till Förmån för Inrättningen

Liksom vid den förra truppens sejourslut (jfr 13.4.10) ges sista föreställningen till förmån för teaterbolaget. Inte heller denna gång finns någon redovisning bevarad.

Gallora från Venedig

Det kan inte sägas att man sökte locka folk till recetten med en känd pjäs – tvärtom slutar denna affischserie med den största gåtan av alla, en alldeles okänd femakts-”tragedi”. Undertiteln, Äregirighetens bedröfliga Påföljder, kan erinra om den femaktsdram Brott af ärelystnad Lewenhagen 1806 uppför i Göteborg, men det är en översättning av Ifflands genombrottspjäs Verbrechen aus Ehrsucht, en moraliserande dram med en borgerlig, socialt alltför äregirig hjälte. Huvudtiteln tycks i litteraturen bara påträffas i Jönköping (stavad Galora) där pjäsen, likaså utan författarnamn, ges i januari eller februari 1806 av ett sällskap som leds av den gamle Stenborgaktören Karl Kristian Knopff (jfr Flodmark s 380, Berg II s 175n – som nämner honom som paraplyarbetare, traktör och aktör i Göteborg 1802 – och Ruuth s 133 som liksom Berg stavar Carl Knopff). Jönköping gästas någon gång senare på året (liksom 1807 och 1808) av änkan de Broen med Djurgårdsteaterns sällskap till vilket den nittonårige, som översättare av rövarromaner redan etablerade Djurström detta år anses ha slutit sig (jfr Schöldström 1894 s 144f, Nordmark s 59f). Det är givetvis frestande att spekulera i om Ståhlbergska truppens nu 24-årige litterate förste älskare här fått tillfälle att pröva bärkraften hos någon dramatisk ungdomsförvillelse, men avsaknaden av texten gör ett sådant tilltag rätt meningslöst. I alla händelser tycks opuset tilldra sig i den historiska och konspiratoriska högreståndsmiljö som var romantikern Djurströms litterära livsluft. Man kan fö notera att den mot slutet av sejouren ibland åsidosatta mamsell Ekholm här har anförtrotts själva titelrollen.

Afskeds-Coupletter

Även här förefaller det i avsaknad av säkert besked om motsatsen klokast att avstå från spekulationer om författarskapet (jfr även 22.10.10).

Uppå

R O N G L.

Privilegierade Theatern i Malmö,

uppföres

under Herr Direktören STÅHLBERGS Styrelse,

Söndagen den 3 Februarii 1811,

till Förmån för Jurättningen,

GALLORA från Venedig

eller

Äregirighetens bedröfliga Påföljder,

Tragedie i 5 Akter.

Personerne:

Cosmus den Förste af Florenz, härstammande af huset Medicis	—	—	Herr Levin.
Cardinalen, hans äldre Son	—	—	H. F. Ståhlberg.
Garcias, hans yngre Son	—	—	Herr Djurström.
Zanetti, Venetiansk Adelsdame	—	—	Fru Ståhlberg.
Gallora, hennes dotter	—	—	Mlle Ekholm.
Zanini, Hof-Dame	—	—	Mlle Rosenholm.
Caslori, Hof-Cavaller	—	—	H. Askenborn.
En Drottning	—	—	Herr C. Ståhlberg.
Maroni, en Muut	—	—	H. Hamnerin.
Julia, en Runna	—	—	Mlle Wiberg.
Runnor. — Bakt.	—	—	

Dårester ofsjunges:

Afskeds - Coupletter.

Priserna äro:

Fogerna af Första raden och Bonden i Andra raden	24 f. B.co.
Amphitheatern	24 f. B.co.
Sida-Fogerna i Andra raden	16 f. B.co.
Varerre, som äfwen är karätyad för fruntimmer	16 f. B.co.
Plats Fogerne	12 f. B.co.

Abonnementer och fria Entréer uphöra för dagen.

Billetter försäljas i Theaterns Försäljnings-Contoir.

Ingen till Spectaklet obehörig tillåtes Entrée på Theatern.

Början sker kl. 5 e. m.

Lund 1811.

Tryckt uti Berlingska Bostyckeriet.

Affischregister 1809-11

Siffrorna hänvisar till sida med affisch för det nämnda verket.

Skådespel

Advokaten och skrifwaren 67, 163
Amelie och Montrose 209
Ariadne på Naxos 69
Assistenten, se Advokaten och skrifwaren
Banditerne 163
Barberaren i Sevilla 55, 181
Bildhuggaren 45, 97
Borgmästaren och borgmästarinnan 181
By(e)n i bergena 157, 183
Cap(i)ten Puff 63, 203
Carnavalen i Baugency 43
Claudine 33, 73
Comedien inpromptu 107, 121, 151
Cousinerna 59
Crespin Medicus 147
De okände 101
De tankspridda 217
De venetianske trillingarne 153
Den blinde älskaren 65, 93
Den döde systemsonen 147
Den döfve 201
Den enleverade fästman 41
Den falska blygseln 185, 215
Den förbättrade misantropen 47
Den förmentade prinsen 85, 159, 171
Den försonade fadern 179
Den förställda enfaldigheten 39, 51, 119
Den förtroliga afonmåltiden 121, 173
Den gamla fröken 191
Den knarrige 157
Den landsflyktige 145, 199
Den okände sonen 77, 109
Den ondsinta hustrun 103, 117
Den stumme 123
Den sällsynte friaren 169
Den upptäckta hemligheten 177
Det farliga granskandet 65
Det unga paret från landsorten 143
Efter bokstafwen 207
Egendommen vid landsvägen 129
Engelsmannen 93
Enklingen 185
Epigrammet 171, 217

Eremiten 137
Fintlighet och list 43, 105
Fjäsken 191
Förlikningen 111, 139
Gallora från Venedig 219
Giftermåls-vurmen 169
Grefwen af Castelli 71, 113
Grefwen af Essex 197
Hafsnymphen 205
Han blandar sig i allt 175
Hans Nåd och sotaren 199
Helmfelt 159
Hemligheten 45, 123
Hjernans organer 85, 127
Ida af Kirchberg 187, 213
Jocris(se) 133
Juden 115, 131
Kammar-pagerne 201
Kanonikus (Canonicus) i Majland 35, 69
Kometen 153, 175
Konstmakaren den förste 31, 99, 183
Korsfararne 193, 211
Kronfogdarne, se Slätter-ölet
Kärlek och hemsjuka 49, 61
Kärlek och plikt (pligt) 53, 129
Landtboarne i hufvudstaden 207
Leonora 151
List emor list 155
Lycksökaren 141, 177
Masqueraden 87, 95
Michel Wingler 57, 87
Motgång på motgång 161
Målaren och modellerna 173
Nyårs-natten 167, 179, 197
Opera-komiken 89, 105
Page-intrigerna 189, 195
Papegojan 205
Pasquillanten 149
Prologer, epiloger m m 27, 29, 59, 145, 155, 213, 219
Qui pro quo 215
Qvinnorna och förtroendet 209
Savoijard-gossarne (jfr Baletter) 63, 83

Selim prins af Algier 167
Skeppsbrottet 107, 125
Skönheten på öfverblefna chartan 149, 165
Slätter-ölet 203
Soliman den andra 135
Strump-stickorna 29, 75
Tand-doctorn 37
Testamentet 73, 89, 161
Trollet 79
Verldsförakt och ånger, se De okände
Wexeln 165
Willerwallan 81
Ågtenskaps-skillnaden 27, 95
Älskaren författare och dräng 59
Älskaren sin egen rival 53, 91

Baletter

Anacreontiska baletter 49, 61, 69, 77, 99
Apollo och Daphne 83, 93, 123
Atalante 121, 127
De bägge qwäkarne 35, 45, 79
De löjliga giftermälen 85
Den förtrollade rosen 75
Den illa bewakade flickan 53, 65
Den skalkaktiga bondflickan 31, 39, 81
Den sofwande bondflickan, se Fogelburen
Den swarta skogen 33, 47, 73
Den ädelmodige soldaten 105, 117
Den ädelmodige sultanen 97, 103, 125
Divertissement m m 109, 115, 131, 139, 141, 143
Fogelburen 51 (Den sofwande bondflickan, trol =), 89, 119
Mirza och Lindor 129, 133
Mjölnarne 41, 59, 107
Offer till kärleken 101, 143
Savoijard-gossarne, baletten till (jfr Skådespel) 71, 111
Swarta skogen, se Den swarta skogen
Themir och Thirsis 37, 55, 137
Winbergningen 43, 57, 113

Konserter

Recettkonserter 67, 91

Ensemblemedlemmar

En rad uppgifter som här ställts samman om olika artisters tillhörighet till vissa sällskap vissa år har i läsbarhetens intresse inte belastats med källhänvisning i varje enskilt fall utan bara där så av olika skäl befunnits mer väsentligt. Uppgifterna är i huvudsak framlästa ur diverse lokala historiker, dvs (se litteraturförteckningen) för Göteborg Berg, för Jönköping Ruuth och Björkman, för Karlskrona Hillbom, för Malmö Bager, Bäckström och Gustafson, för Norrköping Nordén, för Nyköping Falck och för Stockholm Dahlgren, Flodmark och Schöldström var till kommer allmänna översikter av Hillberg, Nordmark, Schöldström, Hirn och Qvarnström (de båda sistnämnda för Finland) samt för Lund kronoräkenskapernas rader av affischer (LAL).

Invigningstruppen (Brulo & Ambrosiani)

Ambrosiani, Charles Jean. Hur ung "unga Herr Ambrosiani" som han kallas vid sin recett (jfr affischen 7.2.10) var ger Dahlgren ingen uppfattning om, men den han nämner som Ambrosianis fru var född 1789 varför junioren Charles Jean rimligen var frukten av ett tidigare äktenskap. Till skillnad från Dahlgren och Strömbeck m fl ger Rootzén (s 68) hans förnamn som Carlo. Han blev premiärdansör vid Kungl teatern 1 jan 1814 och kvarstod i befattningen i tjugio år, eller till 1 juli 1834. Personne (s 115) nämner honom som en lyckad Sancho Panza i L J Milons pantomimbalett Don Quichote 1823. A gifte sig 1 apr 1826 med Laura Fredrika Jungstedt.

Ambrosiani, Giovanni Battista, f 1772, till börden milanesare, införskrevs till Sverige och ankom i oktober 1795 för att omgående bli premiärdansör vid Kungl teatern. Med orden om "Ambrosianska balettsprängen" (jfr inledningen s 11) tycks Halling antyda att A imponerade genom sin spänst, medan han i Malmö alls inte framträdde som koreograf. Ändå var det han av de två som på Kungl teatern avancerade till balettmästare, från 1 juli 1823, alltså drygt fyra år efter det Brulo lämnat landet, till 1 juli 1827. De två "egna" pantomimbalettter han, f ö redan före utnämningen, iscensatte på Operan verkar dock vara versioner av baletter som i Malmö antecknats för Brulo (jfr kommentar till affischerna 17.12.09 och 28.1.10). Som balettmästare ägnade A sig åt balettinlägg i några skådespel och operor, bla i Spontinis Ferdinand Cortez 1826, dock utan att Gösta M Bergman ens nämner hans namn i sin undersökning av Gustaf Lagerbjelkes uppsättning. Personne (s 177) noterar däremot om premiären på Preciosa 1824 att A "förstått sätta lif i denna förut mellan danserna stillastående, orörliga massa. Han hade ordnat sina skaror i små grupperingar och lät dem utföra vissa rörelser, hvarigenom de syntes deltaga i styckets handling." A var samtidigt sedan 1816 danslärare på krigsakademin på Carlberg där han dog 19 febr 1832. Han var gift med Carolina Christina Norin (1789–1846), möjligen identisk med den mamsell Norin som finns i Stenborgs trupp i Göteborg 1808 (Berg II s 332 gissar att denna mamsell kan ha varit fru Ambrosianis syster, men någon sådan fru omtalas ännu inte...).

Askenbom, J Charlotta, f Edberg. Hos J A Lindqvist både i "operahuset" i Gävle 1793 (Schöldström 1892 s 84) och bla i Göteborg minst t o m 1800. Hos Stenborg/Brulo & Ambrosiani 1807–11 som ledande aktris och undantas i en mot talartisterna hård dom i Karlskrona 1810 (Hillbom s 115f). Kom, ännu som m:ll Edberg, hösten 1811 till Ståhlberg men blev under Malmösejouren 1811–12 fru Askenbom (enligt kyrkoböckerna dock utan medverkan av någon Malmöpräst) då hon lärer sig med truppens komiker som hon bör ha varit decenniet äldre än.

Paret A var dock inte alltid hos Ståhlberg: spelåret 1817–18 är de med Carl Gustaf Bonuvier i Finland men återvänder inte dit (Hirn s 60ff) – och kan alltså inte sökas där när de efter en ny tid i Ståhlbergska truppen 1819–20 saknas 1821 (för att återkomma 1822).

Hon blev i Malmö först i Sverige som Bertha i Grillparzers Stamfrun 3 nov 1819 och som Valborg i Oehlenschlägers Axel och Valborg 25 mars 1822. Hon bör ha varit ca 50 år då hon gjorde Bertha i Malmö 1827 och Gustav III:s Siri Brahe i Karlskrona 1828. 1827

hade hon dock lämnat ifrån sig samme Höge Författares Ebba Brahe i Lund liksom Valborg i Malmö. 1832 i Lund finns hon bara på en enstaka affisch men är däremot 1833 med i vådevillernas koketta flickexercis som en av de unga Vildbrådstjufvarne och en av Sju flickor i uniform men gör också ett inhoppsom änkegrevinna i Kleists Catharina af Heilbronn. Över huvud verkar hon då bara ställa upp (eller tillgripas) i nödlägen. Med makens död 1835 tycks hon försvinna ur teaterhistorien.

Hennes Valborg ansågs (Berg III s 303) i Göteborg 1824 inte motsvara "de fordringar, man billigtvis bör göra af en så öfvad och i vissa delar, t.ex. gestikulationen, skicklig aktris" – dock en, "hvars anlag ej ligga inom den tragiska skådespelarekonstens område". Även om invigningsprologen i Malmö 1809 gav henne rollen som tragedins musa Melpomene var onekligen dramen och komedin i stället de genrer repertoaren krävde av henne att behärska, och i Malmö fann Allehandas recensent 30 okt 1827 apropå Stamfrun att hon "alltid utmärkt sig såsom en skicklig skådespelerska, och utförde nu Berthas role med mycken känsla" – men, tillägger han med en magnifikt taktlös och deprimerande påminnelse om hur utlämnade dåtidens sceniska artister var åt kroppens och åldrandets skröpligheter, "likväl är det skada att hennes uttal blifwit något läspande, förmodligen genom förlusten af någon tand"...

Bonuvier, Maria Christina, är säkert det mera bekanta namnet på invigningstruppens mamsell Wibom, f 1791. När truppen hösten 1810 är i Karlskrona har Carl Gustaf Bonuvier anslutit som skådespelare, året efter hans första hustrus död, och är ändå försedd med fru medan däremot mamsell Wibom försvunnit. Både hon och han förekommer fö i samma trupp redan hos Lewenhagen i Göteborg 1807 (Berg II s 298). Och att fru B:s flicknamn var Wi(d)bom, med vacklande stavning, noterar bl a Hirn (s 289). Frun har gått framåt, anmärker en recensent i Karlskrona 1810, "har vacker figur och ett rent och vackert uttal, och hon kommer att behaga mycket, om hon uttrycker mer känsla och liv" (cit eft Hillbom s 116 som nystavar). Paret for senare till Finland där hon uppträdde med hans sällskap och dog i Åbo 10 aug 1825 (Schöldström 1894 s 142).

Brulo, fru, förnamn och levnadsdata okända. Kom från Frankrike. Premiärdansös vid Kungl teatern 1 sept 1803–1 juli 1818. Gjorde sitt första framträdande på Operan i baletten till Iphigenie uti Auliden 9 jan 1804. Kom in i och reste ut ur landet jämte maken (se denne) och dottern. Bortsett från de genom Operans stängning 1806 nödtvungna landsortsåren tillbringade de i huvudsak sin Sverigetid i Stockholm.

Brulo, Jean Baptiste, fransman, levnadsdata okända. Kom jämte fru och dotter till Sverige 1803 där makarna, hon som sagt som premiärdansös, var engagerade som dansare från 1 sept 1803 till 1 juli 1818. Efter några år blev Brulo också föreståndare för dansskolan och kvarstod även i den befattningen till 1 juli 1818, varpå han lämnade landet.

Vid utresan gjorde han och den franske balettmästaren Ledet över nyåret 1818/19 det första försöket efter diskontens fall 1817 att spela på Malmö Teater. I ett långt senare mål (se affischkommentaren 15.11.09 apropå den samtidigt utresande Aron de Lemos) visar sig den ivrige lokale konstgynnaren lagman Hoffman ha "teknat Borgen å Ballettmästaren Brulos förskrifning till Färgaren Herr Adam Ammilon af den 2 februari 1819 – stor 54 Rd Riksgälds sedlar för resterande hushyra", och vidare anger Journal öfver Resande uti Nya Wårds-huset från d: 1 October 1816 (MSA) att Brulo för tio riksdaler gången hyrt teatern för tolv föreställningar medan dock spinnhusavgift enligt kronoräkenskaperna (MSA) bara betalats för tio (och annonser bara förekommer för sju) – vilket allt knappast tyder på att försöket att roa den nergångna stan utfallit väl. Bl a gavs åter La fille mal gardée (jfr Malmöaffisch 19.11.09) som sedan också sågs på Det kgl Teater där truppen gav "en række forestillinger, der – trods det tarvelige udstyr – gjorde en del lykke paa grund af et par ypperlige kræfter" (Kragh-Jacobsen & Krogh s 192).

Närmare omdömen om B som koreograf eller dansare tycks inte överflöda. Skeaping/Ståhle (s 21) finner dock att hans "koreografiska bidrag var intressanta" och att han iscensatte inte bara andras baletter (som La fille ovan) utan också tre egna. Både Dahlgren och Strömbeck m fl listar dock fyra – av vilka man, faktiskt i förväg, fick se två i Malmö (jfr affischer 7.3.10 och 25.10.09), där B också tillskrev sig en rad egna(?) verk som aldrig sattes upp i Stockholm.

Brulo, Thérèse, dotter till makarna Brulo ovan, levnadsdata okända, gjorde mest småpartier i baletterna i Malmö och var kanske inte helt fullvuxen. Premiärdansös vid Kungl teatern var hon emellertid 1 sept 1812–1 juli 1818, varpå hon efter Malmösejouren i början av 1819 följde föräldrarna ut ur landet.

Edberg, m:ll – se Askenbom, J Charlotta.

Engman, herr, i övrigt tydligen okänd, förekommer bara i smärre uppgifter, inte minst betjänt- och drängroller. Det kan noteras att han inte nämns förrän på affischen 15.11.09 och att han vid nästa föreställning gör samma kammartjänare i Den förställda enfaldigheten som vid pjäsens första föreställning gjordes av "En Amateur" (jfr affischen 31.10.09). Otroligt verkar ju inte att denne amatör hette Engman... Kanske en malmöitisk teaterentusiast som här fick ett minne för livet? Han finns inte med i den trupppest som sedan spelar under Lönnbom (enligt affischerna i Lunds kronoräkenskaper 1812, LAL).

Hjelmstedt, Carl-Johan, f i Stockholm, d där 10 aug 1837, 69 år. Hos J A Lindqvist 1799–1802, J P Lewenhagen 1802, Carl Stenborg/Brulo & Ambrosiani/C G Lönnbom 1805–12, J A Lindqvist 1812, F W Ståhlberg 1815–19, i Finland hos C G Bonuvier och A P Berggren 1819–21, hos J A Lambert 1823 – med via Blanche legendariske Rasmus Sjövall – och 1828–30 samt däremellan 1824–25 hos EW Djurström.

Schöldström (1892 s 133f) berättar hur H på scenen högljutt protesterar då Sjövall där kraftfullt rappar honom med värjan sedan han vägrat låna denne ett par byxor. H tycks ofta ha varit i bråk. Stämmer 1802 i Malmö (Bager 1943 s 88f) Lindqvist på resterande lön men gör upp i godo. Instäms 1812 i Malmö (kämnersrättens dombok 21 okt 1812, MSA) av Lönnbom som kräver att makarna H blir kvar, men H – som hävdar "Acteurens frihet" och aldrig skriver kontrakt – vinner målet. Instäms i Malmö 1814 (rådhusrättens dombok 10 dec 1814, MSA) av F W Ståhlberg för vägran att komma till repetition p g a en utebliven recett. Fogar sig – och får recetten.

En utilitet utan urskiljbara specialiteter. Enligt Malmö Allehanda 4 febr 1829 spelar han en resolut tysk major i Pixérécourts Två mäners hustru "hjelpligt", men som korpral Brummer i Den förmente prinsen var hans sång bara några små nödrop, påminnande om att han "hunnit bli en af Theaterns veteraner" av vilken man knappast mer kunde hoppas. Tidningen ondgör sig 18 mars 1829 över att paret H vid Lambertska truppens avsked saknades på scenen, enligt uppgift för att de tagit illa vid sig av kritiken – men det borde inte göra dem oförskämda mot publiken av vilken de alltid "erfarit ett ofast mer än väntadt öfwerseende".

Hjelmstedt, Hedvig Charlotta, f Neidel, född ca 1780, död i Stockholm 26 maj 1852. 1798 är hon på Stenborgs Munkbroteatern (där en syster varit anställd) och hon återfinns 1799 i Göteborg för att därefter i stort sett tillhöra samma sällskap som Carl Johan Hjelmstedt (se denne), med vilken hon gifte sig 1801.

I hans Malmöbråk med Lindqvist 1802 försökte hon scenvant nog från fönstret ropa in vittnen från torget men fick då kjolen sönderriven av direktörsfrun... I Göteborg röjde tjuugoaringen enligt kritikern A D Hummel (Flodmark s 544) "i sina gester och sin deklamation en lycklig fallenhet för käringroller", ja i en av dem var hon likvärdig med den manlige specialisten Schylander (jfr kommentaren till 30.12.10 och 25.1.11). I Norrköping påpekar en annons 1805 (Nordén s 148) om Tanddoktor att "Niklas role spelas af fru Hjelmstedt". Så skedde också 1809 i Malmö där hon över huvud tydligen gärna gjorde vanliga mansroller (jfr kommentaren till 29 och 31.10.09, 19.1 och 6.4.10).

Kritikern i Malmö Allehanda 17 dec 1828 skriver apropå Romeo och Julia hos Lambert: "Fru Hjelmstedt syns icke ha många år igen att göra sig intressant på ifrån scenen, men man måste lemna henne det förtjenta witsord att hon wid många tillfällen fyller sin plats ganska godt, t.e. såsom den karikerade modehandlerskan uti en fjerdedels timmas tystnad, men såsom Fru Capulett återstod mycket af henne att önska; hennes deklamation war en monoton sökt pathetiskhet, som väckte ledsnad" – vilken något skingrades av hennes hatt, inte olik ett barberarbäcken.

Däremot anser anmälnaren 21 jan 1829 att hon "långtifrån misslyckades" i en värdig mere noble-roll som Miranda i Slottet Montenero, och hennes Sabina i Den förmente prinsen spelades "oförwitligt; det kan i allmänhet lemnas henne till wälförtjent loford att hon ganska tillfredsställande utför äldre karakterer, som ligga inom hennes genre" (4 febr 1829).

I en summering 14 mars 1829 menas hon bryskt vara "för gammal: men likväl ofta omistelig". Hon är 49 år...

Man träffar åter på henne (men inte maken) i Nyköping (Falck s 42f) hösten 1835 hos Johan Henrik Hall, en famös suput som senare rymde från sitt eget sällskap. Hennes sista kända engagemang var vid Anders Lindebergs Nya teatern i Stockholm 1842–44 där hon tydligen främst anlätades som lärarinna i deklamation för de nybörjare som lockades dit (Lindeberg s 185f). Den gamle landsortsdirektören J P Roos mindes henne (s 98): "Hon var en gammal aktrix från förra seklet, hvilkens hela yttre mera påminde om en af hexorna i 'Macbeth' än en undervisarinna vid hufvudstadens andra scen." Och detta i en tid "som fordrade enkelhet och natur på scenen, något som ej kunde läras af föråldrade landsortsartister".

Lundberg, Fredrika, f 11 apr 1790, död 14 aug 1835. Var elev till Kungl teaterns berömda premiärdansör och senare balettmästare Filippo Taglioni och debuterade fjortonårig 1804 i Gardels av Brulo iscensatta balett Paris' tidsfördrif på berget Ida. Hon blev premiärdansös 1 jan 1812, men karriären gick tydligen tidigt baklänges, ty hon blev sekunddansös 1818 och var figurantska 1826–1828.

Lönnbom, Carl Gustaf, f 1774. Vid J P Strömbergs "stående" teater i Nyköping 1801, hos Lewenhagen 1803–04 och hos Carl Stenborg 1806 jämte sedermera hustrun, m:ll Sophia Charlotte Mosette, f 1775, 1798 framgångsrik som Minna von Barnhelm på Munkbroteatern och i ett par omgångar purung direktris i Nyköping 1801–02 (Falck s 19, 21). Båda är försvunna ur Stenborgs ensemble 1807–09 men han dyker upp hos Brulo & Ambrosiani i Lund sommaren 1809 (affischer i Lunds kronoräkenskaper, LAL), i Malmö 1809–10 och hösten 1810 under en del av truppens sejour i Karlskrona. L rapporteras 7 dec ankommen därifrån till Göteborg (Hillbom s 68f, Berg II s 348), men är åter i truppen på Malmö Teater våren 1811 samtidigt som Göteborgs magistrat ger honom burskap som traktör (Berg II s 202n), ett yrke han tidigare sägs ha prövat i Halmstad. Han fortsätter dock 1811–12 i bl a Malmö, Lund och Jönköping (Björkman s 45) med delar av invigningstruppens dramatiska avdelning, med hustrun som väsentlig utökning och under namnet Svenska Komiska Theater Sällskapet (eller Troupen) under hans styrelse. Liksom tidigare Brulo & Ambrosiani har han rimligen spelat på de privilegier som utfärdats för Carl Stenborg. Denne dog 1 aug 1813 och den 8 okt det året låter Lönnbom "åtskillige Theater-Decorationer" gå under klubban i Malmö, allt redovisat i auktionskammarens protokoll (Gustafson 1965 s 37, 1973 s 57).

Ändå skriver Schöldström (1894 s 139, en uppgift som Nordmark s 67 övertar): "Från hösten 1813 till våren 1824 var han teaterdirektör i landsorten, spelande på Stenborgska arfvingarnas privilegier." Om detta kan L ha avtalat men i litteraturen tycks en sådan verksamhet inte ha satt många spår. I alla händelser påträffas L som engagerad jämte hustrun hos Ståhlberg i Norrköping 1816 samt i Nyköping och Jönköping 1817, vidare i Göteborg hos J A Lindqvist 1818–20 och hos J P Strömberg 1820–21 samt ev ensam hos Gustaf Fredrik Åbergsson 1822. Med eget sällskap dyker han åter upp i Malmö 1822 och 1823 och i Norrköping våren 1824. 20 juli det året svär han borgared i Stockholm där han blir spegelfabrikkör och där han dör 20 juli 1834. Hustrun, som Schöldström (1892 s 102) kallar "en af landsortsscenens främsta skådespelerskor", dog i Stockholm 2 jan 1841.

Några nämnvärda offentliga omdömen om L:s sceniska insatser tycks inte ha fällt. Om hans idiom ger möjligen hans inlaga i Malmöbråket med Carl Johan Hjelmstedt (se denne) en aning när han skriver att H med fru "vid den af mig Derigerande Theater" har "engagerat sig emot 12 RD Banco uti Vicken och en Recett, med hvilken sednare han, i stället för 2nne förklarar sig å bådas vägnar, nöjd, Då vickolönen till nämnde belopp upsättes".

Molin, Johan (17??–18??), är jämte Lönnboms (jfr ovan) ny hos Brulo & Ambrosiani i Lund sommaren 1809 och kvar i den trupprest som under Lönnbom är i Lund sommaren 1812 (affischer i Lunds kronoräkenskaper, LAL) och omedelbart därpå i Malmö. 1813–15 finns M hos Teaterbolaget i Göteborg och fortsätter där hos J A Lindqvist 1815–17. I Jönköping är han hösten 1817 i Ståhlbergska truppen där han stannar tills han 1828 lämnar scenen för att bli bokhållare vid Björnö säteri och dö som sådan (Schöldström 1894 s 146).

M tycks ha varit en populär komiker, med dansanta talanger som antyds bl a av affischen för hans recett 10 jan 1810. Och när teaterns vaktmästare Werngren betalade dess snickare Palm "för 8. dagars arbete wid Theatren und. förfärdigandet af åtskillige piecer till Molins

recett" 17 apr 1811 (teater- och värdshusbolaget, räkenskapsverifikationer 1811–16, MSA) gavs inte bara Monvels dram Klosteroffren och En Ballett utan också Den tacksamme Actören som M även hade med vid sin recett i Lund 23 sept 1822 (affisch i Lunds kronoräkenskaper, LAL). Kanske samma monolog som Schöldström (se ovan) kallar Aktören eller den besynnerliga drömmen och som Molin "ärvt" från dess författare, komikern Jonas Sundman?

I Karlskrona 1810 (Hillbom s 70, s 115) hade M inte det numret i sin recettannons, men det är väl om recetten en kritiker yttrar att "Herr Molins anmälan var ett non plus ultra af dumhet och oförsämndhet, hvarigenom han gjorde sig förtjent till alfvarsam näpst". Den salvan kan kompenseras med omdömen i tidningar 1821 (Gustafson 1974 s 63ff): visserligen menades i Carlshamns Tidning apropå hans Horatio att M i seriösa roller hade "en obehagligt skärande gällhet i sin organ" och i De löjliga Kusinerna (antagligen i samma roll han hos invigningstruppen gjorde 29 nov 1809 i Malmö) saknade "den söthet i uttalet, den franska accent eller de lediga åtbörder" som hörde till, men han deklamerade "med ledighet" i verskomedin Mågarne, visade flera gånger "att han alls icke saknar talent för comiken", ja, i Den förmente prinsen kunde även den som sett Lars Hjortsberg i paradrollen som Nadel "finna sig wid att se Herr Molin i skraddarens roll". Kritiken väckte kommentarer i Christianstads Weckoblad: en debattör finner talang hos M och en annan erinrar Karlshamnsanmälaaren inte bara om hur de själva värderat truppen då de nyligen sett den i Malmö och Lund utan också om något älskvärt Tegnér sagt om den; ja, menar vederbörande, "när Herr Hjortsberg fråntages, täflar åtminstone Herrar Djurström, Ljungdahl och Molin med Stockholms bästa Theater-Sujetter" (Askenbom, som Molin kanske fattat som en konkurrent som komiker, är inte med det året).

Nordbom, Johan Jacob (17??–18??), hittar man hos Carl Stenborg i Göteborg 1806 och han tillhör truppen även efter liasionen med Brulo & Ambrosiani och ingår därmed också i invigningstruppen på Malmö Teater 1809–11, under vilken tid han gifter sig med truppkollegan Margaretha Elisabeth Rydberg (jfr affischkommentaren 16.3.10). 1811–13 tillhör de det de Broenska sällskapet på Djurgårdsteatern. Därefter antas de ha varit hos C G Bonuvier i Finland. 1820 skymtar han förbi hos J A Lindqvist i Göteborg men verkar sedan försvinna. I invigningstruppen hade han närmast försteälskarrollerna. Något som kunde antyda hans sceniska profil tycks annars inte stå att finna.

Nordbom, Margaretha Elisabeth (17??–18??), f Rydberg, fadern källarmästare (Schöldström 1894 s153). Var med Stenborg i Malmö våren 1807 och stannade i truppen under Brulo & Ambrosiani. Gifte sig 1810 i Malmö med Johan Jacob Nordbom (se denne) som hon följer till Djurgårdsteatern och tydligen till Finland. Däremot figurerar bara han hos Lindqvist i Göteborg 1820. 1819 dyker hos Carl Wildner på Djurgårdsteatern upp en fru Margaretha Rydberg åtföljd av en dotter Albertina som har barnroller. Modern stannar till 1827 för att sedan försvinna (Berg III s 262). Det kan naturligtvis ha rört sig om samma aktris som efter ev skilsmässa återgått till flicknamnet. Om hennes talanger tycks intet vara bekant.

Norring, Olof, f 1781, dödsår obekant. Hos Carl Stenborg/Brulo & Ambrosiani 1807–10, på Djurgårdsteatern 1810–16 och Kungl teatern 1816–18, hos G F Åbergsson i Göteborg 1820–22 samt hos J A Lambert 1823–24, F J Widerberg 1825–26 och E W Djurström 1829–31. Med mest biroller med tidig lutning åt de äldre verkar han rätt oprofilerad, även om Stockholmsengagemangen kunde antyda någon form av kompetens. Schöldström (1894 s 153) noterar: "Uppträdde äfven här och där i landsorten och 'soiréade solo': i sina annonser titulerade han sig än 'artiste dramatique', än 'artiste-peintre'. Norring var 'en fin karl', enl uppgift 1888 af en då 88-årig fr:n Björkman i Uddevalla."

Rydberg, m:ll – se Nordbom, Margaretha Elisabeth.

Wibom, m:ll – se Bonuvier, Maria Christina.

Ågren, m:ll, inträdde tydligen i truppen vid årsskiftet som dansös. Hon fanns dock med bland samma dansare hos Stenborg i Göteborg året förut (Berg II s 333) men är i övrigt okänd. I Malmö framhävs hon särskilt på affischen 21 febr 1810 då hon bland de dramatiska artisterna gör en vanlig mansroll i Kotzebues Förlikningen.

Fredrik Wilhelm Ståhlbergs sällskap

Ahlberg, herr, är först i en rad annars okända i F W Ståhlbergs trupp vilka inte tycks ha varit med i den på Lewenhagens tid och som sedan omgående försvinner. De finns t ex inte med i den rimligen fullständiga ensembleinventering man kan göra med hjälp av en rad lundaaffischer från 1813 (Lunds kronoräkenskaper, LAL).

Askenbom, Johan Jacob, f 6 okt 1787, d i Västervik 1 jan 1835. Vid Djurgårdsteatern 1807, anslöt jämte kollegan där E W Djurström sommaren 1810 till den nyordnade direktören Ståhlbergs trupp. A blir dess främste komiker men har ibland också t ex barska bovroller (jfr kommentar till affischerna 3 och 25.1.11). Vid ett utbrytningsförsök (se även ovan hustrun, dvs invigningstruppens m:ll Edberg) debuterar han 9 sept 1817 på Dramaten som lagman i Ifflands Bröllopsgåvan men blir inte antagen och far samma år till Finland för att återkomma till Ståhlberg 1818, och även 1821 är han borta ur truppen. 1822 är paret A åter och ännu i Karlskrona våren och sommaren 1834 är de tydligen kvar (Hillbom s 91 f, 121). "Var en tid föreståndare för eget skådespelarsällskap", skriver Dahlgren (s 569). Om inte en uppgift avses att Djurström, A och Peter Natanael Ljungdahl närmast efter änkan Ståhlbergs död 1824 styrde truppen (jfr Gustafson 1975 s 74 och Nordmark s 65) tycks enda år som passar in vara 1821.

Då A återkom 1822 blev han föremål för det första pressomdöme som i Malmö fällt om en aktör: en otålig insändare i Malmö Tidning 2 febr uppmanar fru Ståhlberg att låta "den Comiske Acteuren" A fullt ut få "intaga sin fordna plats, den han så mästerligt bestrider". Lundensaren Osberg (s 56) antyder arten av detta mästerskap: publikfavoriten A var som komiker "af mången jemförd med danskarnes Frydendhal" (dvs Frydenthal). Detta pekar i samma riktning av en karikatyr som kunde förena det drastiska och det eleganta som när en Göteborgsanmälare 1833 rent av talar om en "scenens Hogarth" – "med sin lyckliga takt" har han "i den lägre komiken få sina likar" (Berg III s 449). Dödsåret 1835 minns man i Norrköping (Nordén s 125) en komik som aldrig överskred "bildningens gräns" och i Västervik "en förträfflig aktör; i sitt spel förnekade han aldrig sig sjelf" och "derför var uti hans spel alltid natur" (Schöldström 1894 s 146). Och i Lund skriver en av dödsbudet bedrövad Bernhard Cronholm: "Du kan aldrig tro hur intressant jag alltid fann den karlen både utom och på Theatern." Tolv år senare påminner dansken Bentzon honom om A: "Han lägger i sitt spel en bonhommie som gör att man känner sig wäl, då man ser honom." Och såg man A och Ljungdahl som Kronofogdarne, "då jagades ingen åskådare från theatern af ett disharmoniskt skral". Enda närbilden visar dock en lyteskomisk effekt, en magnetisör i Supplikanterne som A låter vara halt: att se honom magnetisera fann Malmö Tidning 23 jan 1830 mycket roligt, "och dess manipulationer tycktes till och med yttra sig i benen". Cronholm (här som tidigare cit eft Gustafson 1975 s 70f) antyder också en stark kroppslig expressivitet: A:s "komiska förmåga war så owanlig, att ett enda ögonkast eller gest af honom war tillräckligt för att bringa hela publiken till de mest stormande applådissementer." (Om A:s litterära talang, jfr kommentaren till affischen 26.10.10.)

Berggren, Anders Petter, f i Stockholm 15 febr 1792 (fadern vaktmästare). Balettelev på Kungl teatern 1801. Hos J P Lewenhagen 1803–08 (minst), hos J A Lindqvist 1810–11 men hösten 1810 hos F W Ståhlberg, vid Kungl teatern som figurant 1812–14 resp som skådespelare 1816–18, vid Djurgårdsteatern 1814–16 och 1819–20 men då från 1818 också på C G Bonuvierts teater i Åbo som B arrenderade 1820. 1823 dansmästare vid Åbo akademi men lämnade posten i smyg och tog sig över till Sverige. Var 1825–26 hos F J Widerberg och hade därefter länge egen turnétrupp (i Malmö 1834 och 1839 – jfr kommentar till affischerna 14 och 25.11.10). Fick 1831 titeln hovsekreterare "för sina förtjenster om landtbruket". Dog på sin egendom Grimhult i Bohuslän 10 mars 1847. (Bergh II s 348, III s 313, Dahlgren s 468f, Qvarnström s 283, Schöldström 1894 s 154f.)

Då 18-åringen lämnade Malmö efter sin recett (jfr kommentar till affischen 14.12.10) var det bara två år sedan polisen återfört honom som förrymd elev till den bryskä J P Lewenhagen, varvid kämnarspreses härads hövding Wollmar läst Sede-Lagen för B (Gustafson 1971 s 82). För några grövre brott mot denna var han annars inte känd även om hans levnadsbana som synes var ganska färgrik. "Mycket framstående karaktärsskådespelare", menar Schöldström (se ovan), och en annars mot truppen rätt obarmhärtig kritiker i Malmö

Allehanda 26 febr 1839 (sannolikt Bernhard Cronholm) tillskriver B "ädel hållning, uttryck i gester och mimik, en fyllig röst och en wacker deklamation" men finner honom ändå bäst som komiker, med förmågan att "blott med en min, ett ögonkast, en gest väcka ett oemotståndligt löje", och detta utan att någonsin spela för galleriet. Anmälnaren är fö även erkännansam mot B:s andra hustru (sedan 1837), skådespelaränkan Jenny Martina Edlundh, f Unger. Den första var en mamsell Sandström från Karlskrona.

Broman, m:ll – se Widerberg, Louise Catharina.

Djurström, Charlotta, f Sandberg, i Stockholm 1785, fadern "köksvaktare" vid hovet. Figurantska vid kungl teatern. Engagerad vid den "stående" teatern i Nyköping 1800–02, hos P J Lewenhagen 1803–04, på Djurgårdsteatern 1807–10. Gift 1809 med Erik Wilhelm Djurström och fanns sedan jämte honom, men som man ser av affischerna mest i småroller. Affischserien i Lunds kronoräkenskaper 1813–33 (LAL) visar sedan att hon snabbt övergick till att spela mycket sporadiskt och småningom tydligen knappast alls. Däremot förekom det att hon gav danslektioner: 1816 annonserar hon t ex i Malmö Tidning att hon har slutbal för eleverna på Kristi Himmelfärdsdag 23 maj, och på hösten samma år ger hon danslektioner i Karlskrona. Dog i kolera 23 aug 1834 i Jönköping. (Schöldström 1892 s 102, 1894 s 145.)

Djurström, Erik Wilhelm, f 22 febr 1787 i Stockholm, död genom fall i trappa i Jönköping 17 sept 1841. Illegitim son till Eric Wilhelm Strandberg, regeringsråd, sedan lagman (i en släkt vars skaldeådra även gick i dagen hos brorsonsonen C V A Strandberg, sign Talis Qualis). Gick i Stockholms storskola och började tidigt översätta rövarromaner, en av de romantiska ämnessfärer han sedan gärna odlade även som scenisk aktör och litteratör. Första kända engagemang: Djurgårdsteatern 1806–10 (männe inspirerade den till det efternamn han nu antog?). Övergick 1810 till Ståhlberg (jfr ovan Askenbom) där han snart blev tongivande, särskilt 1819–24 då änkan S ledde truppen som D sedan övertog, ev först i en trojka (jfr åter Askenbom). Litterärt blev hans repertoar alltmer ambitiös, med en kulmination i Schillersatsningen i 1830-talets början, centrerad kring den unga Hedvig Charlotte Hoffman som han gifte om sig med sedan första hustrun dött (se denna).

Då hade dock truppen och han själv börjat få påskrivet för en patosstil som inte minst i Malmö med dess allt tätare danska gästspel småningom kom att verka föråldrad. Just att Malmö hört till de orter D oftast gästade och där han låtit göra sitt mest ambitiösa översättningstryck (jfr kommentar till affischen 28.1.11) gjorde nog kritiken där extra bitter att svälja. Redan de första teaterrecensionerna i stadens Allehanda 1827 innehåller en beskrivning av hans Sigismund i Lifwet är en dröm, en av de "exagererade characterer" han brukar lyckas bäst med även om han "icke alltid med sann urskiljning använder sin uppbrusande känsla" och har en ryckig plastik som nästan får en att tro "att han med de många slängningarne på kroppen, synnerligast då han går ut från scenen, will utmärka ett slags likgiltighet, att ej säga förakt, för publiken". D sökte här få veta anmälnarens namn i och för duell, men förgäves (Gustafson 1975 s 61ff)...

Att samma uppbrusande impulsivitet kunde ha positiv effekt i komedier är något samtiden beaktade mer än eftervärlden har gjort det (jfr kommenter till affischerna 16 och 28.12.10). Av artisterna på Malmö Teater på den aktuella affischserien är D annars ensam om att ha blivit tämligen omskriven. Hans data och bibliografi finner man hos Taube. Ett rätt omfattande försök att pejla in hans egenart gör bl a Nordmark. Truppens sammansättning i olika skeden får man en god bild av genom affischerna i Lunds stads kronoräkenskaper (LAL).

En ståtlig person och livlig konversatör, välsedd inte bara av mellanakternas invaderande konnässörer utan också t ex i det tegnérska hemmet. Men också en aktör med en benägenhet för överspel som tycks ha förvärrats av ett spastiskt drag hos hans person. Resultatet blev en ryckig och braverande spelstil som alltså finns beskriven i Malmö 1827 men även i Karlshamn 1821 där han bl a gjorde en i maneren tydligen tämligen yvig Hamlet (Gustafson som ovan). Det hindrar inte att Ståhlberg/Djurströms trupp under något kvartsekel framstod som den svenska landsortens utan gensaga främsta.

Ekholm, m:ll, är nog identisk med en m:ll Fredrika Ekholm som finns hos J A Lindqvist

i Göteborg 1794–96 och där följande invigningstruppens medlem Edberg/fru Askenbom har trassel med ett vackert muslimtyg som lockat de unga mamsellerna mer än deras kassor orkat med (Berg II s 26n). Var E i så fall varit under mellantiden är dock ett mysterium när hon dyker upp hos Ståhlberg 1810 för att stanna minst till 19 dec 1817 då hon gör Ofelia i Jönköping (Ruuth s 6). Hon hade recetter i goda publikstäder och var väl en aktad ensemblemedlem, även om hon hör till dem som i Malmö har besvär med påläggskalven medlem Rosenholm. Men i avskedsföreställningen får hon titelrollen (jfr kommentar till affischerna 1 och 3.2.11).

Eklind, herr, dyker första gången upp på affischen 5 dec 1810 och är i övrigt lika okänd som hr Ahlberg ovan.

Hamnerin, herr, tycks enligt affischerna göra sin debut i sällskapet på lillejulafton 1810 men förblir tydligen i obemärkthet, lika okänd som hr Ahlberg och Eklind ovan.

Levin, Carl G(eorg), f i Falun 4 mars 1799, d i Stora Yxhult 20 dec 1863, son till paret L nedan. Gick i Karlshamns skola, läste juridik i Lund, blev 1827 borgmästare i Skövde samt häradshövding i N Helsinglands domsaga resp Risinge, Hellestad och Tjellmo härad 1841 resp 1861. De pengar publiken vid Isak L:s recett hos Stenborgs trupp med Iphigenia II och Flickorna eller Vänskapen på prof gav ut i Karlskrona 18 nov 1806 (uppgiften finns ej hos Hillbom) ”till hans sons Carl Levins education” var alltså inte bortkastade. Uppgifterna enligt Sjöström (s 582) som tydligen haft tillgång till här aktuella affischsamling och anför de barnroller elvaåringen gör under Malmösejournen. Han tycks sedan försvinna från scenen och fick ju också annat att syssla med. Han är nog rätt ensam åtminstone bland tidiga landsortsartister på Malmö Teater om att (1858) ha blivit riddare av Nordstjärneorden.

Levin, Charlotte, spelar, och är väl, syster till Carl L (jfr ovan) i ett par pjäser. Hennes namn dyker upp ännu på en lundaaffisch 12 juli 1815 (Lunds kronoräkenskaper, LAL). Men hennes sannolika syster Fredrica L verkar ha den längsta banan och finns t ex på lundaaffischer från o m nyssnämnda 12 juli 1815 (då jämte barnet ”H:r Fr. Levin”) t o m 16 sept 1822.

Levin, Dorothea Sophia (förnamn enligt Schöldström 1892 s 88, Hillberg s 39n har Dorotea Christina), f Colling, syster, troligen yngre, till direktisen fru Ståhlberg (se denna) och därmed tydligen dotter till en juristprofessor i Lund, något valet av levnadsbana för sonen Carl (se ovan) än mera troliggör. Sannolikt född ca 1770, dödsår okänt. Var jämte systern och bl a Isak Levin hos Johan Pettersson i Falun 1798 där sonen Carl föds året därpå. Finns som L:s fru på lundaaffischer sommaren 1808 (Lunds kronoräkenskaper, LAL; mellantiden kan ha ägnats åt en tydligen rätt omfattande barnalstring) och följer honom sedan, åtminstone teatertiden ut. Hon är rätt flitigt i elden, men i källorna finns intet som antyder en speciell scenisk profil.

Levin, Isak, f i Köpenhamn 1768, ”odöpt jude”, död 1831 som ”handlande”, bosatt hos sonen/Skövdeborgmästaren (allt enligt Sjöström s 582 som, märkligt med tanke på bokens lundsiska orientering, inte nämner hustrun). L är 1798 hos Johan Pettersson i Falun och från hösten 1799 hos J A Lindqvist, först i Göteborg och så t ex i Malmö 1802 med recett på teatern i Grynbadgatan med Wallenbergs Susanna i Babylon (Bager 1945 s 93). Spelåren 1804–09 är L hos Carl Stenborg i bl a Norrköping, Karlskrona (se Carl L ovan), Malmö, Lund och Göteborg – men övergår 1810 med hustrun till den lewenhagenska trupp hennes svåger F W Ståhlberg just övertagit. Denne dör 1819 och när också änkan går bort 1 juni 1824 lämnar paret L och dottern Fredrika truppen (L:s sista kända livstecken där är en recett i Norrköping 19 jan 1824) och väl även teaterhistorien. (Hillbom s 128 nämner L i Karlskrona 1842, men då är han död och det är nog dansken Lewini, då Sverigeaktuell, som spökar.)

Levin fyllde främst funktionen av père noble, spelade Fredrik den store i två pjäser (jfr kommentar till affischen 16.1.11), Polycarpus i Kronofogdarne och andra komiska värdighetspersoner – och blev som antytt (jfr kommentar till affischen 28.1.11) möjligen oavsiktligt komisk som en något överraskande och nervös Apollo i molncharen i Djurströms kungl namnsdagsprolog. I den apropå invigningstruppens Molin ovan antydda tidnings-

polemiken 1821 sägs från Karlshamn att L i Hamlet "spelte många saker och likväl var Herr Lewin", att han lär in texten dåligt och i verskomedin Mågarne rent av spelade "nästan likasom han fått för mycket", varpå från Kristianstad svarades att åldern kanske började märkas men att L ofta setts "med nöje" och "i vissa roller är ett riktigt original". Schöldström (1892 s 88) kallar honom svepande, utan angivande av sagesmän, "i många år en af landsortsteaterns förnämste artister".

Men nog inte en av dess mer välbärgade: rådhusrätten (domboken, MSA) dömer 3 dec 1816 L att betala en skuld till handlanden Bååth och uppdrar 7 okt 1819 åt stadsfiskalen att effektuera L:s "Bysättning å härwarande Citadell" för en ny skuld på drygt 64 RD Rgs, motsvarande ungefär tolv fyllda loger på första raden. Svågerskan änkan Ståhlberg ingrep då med att ge honom en halv recett, och 1820 försöker han bättra på ekonomin med att ordna maskeradbaler (Gustafson 1975 s 54), f ö även på andra håll (jfr tex Ruuth s 122).

Malmström, m:ll, är ännu ett av truppens annars okända namn (jfr hr Ahlberg ovan).

Moberg, herr, figurerar första gången på affischen 30 nov 1810 och av en slump hittar man hans namn även nästa spelår, nämligen på den affisch för sällskapets föreställning av den anonyma fyraktsdramen Fränder Wårst eller Det West Indiska Arfwet 27 nov 1811 som hittades vid teaterns ombyggnad till tre rader 1868 och som då återgavs i Snällposten 5 nov 1868. Därmed tycks dock spåren av M försvinna.

Réhn, herr, är ännu en aktör om vars okändhet gäller detsamma som om hr Ahlberg ovan.

Rosenholm, m:ll, tycks debutera i varje fall hos truppen i december (jfr affischen 12.12.10). Möjligen är hon dotter till en aktör Rosenholm som finns hos Carl Stenborg i Göteborg 1806 (Berg II s 288). Om det inte var fråga om någon form av nepotism bör hon ha framstått som rätt begåvad i denna trupp med dess i varje fall så när som på systrarna fru Ståhlberg och fru Levin och m:ll Ekholm uppenbart lite klena spinnsida (den småningom väl mest framstående, m:ll Broman, var ännu bara 15 år). M:ll R anförtros flera stora roller, även sådana som innan varit de unga kollegernas (jfr kommentar till affischerna 13 jan och 1 febr 1811), vilket inte hindrar att hon med truppens avskedsföreställning 3 febr 1811 tycks ha gjort sitt i varje fall i Malmö teaterhistoria.

Ståhlberg, Carl G(ustaf) (17??–18??) verkar nästan ha blivit aktör först när brodern blivit teaterdirektör och anförtroddes inte större roller. Att hans ekonomi var skakig framgår både nu vid ett kontraktsbråk med brodern (jfr kommentar till affischen 7.1.11) och 1813 då han 19 mars (kämnersrättens dombok, MSA) får böta för sitt "förfallslösa uteblifwande" från rätten och döms betala en räkning på drygt 22 RD riksgälds hos gästgivaren Wimmermark (gammalt nr 455, nu Västergatan 16; en vecka senare döms två mindre kända aktörer ur truppen och 7 maj ytterligare en för skulder till samme Wimmermark). Då har S ändå 26 febr 1813 åtnjutit en recett; den och målet tycks vara det sista man hör av honom.

Ståhlberg, Fredrik Wilhelm, f 18 juni 1783, d i Linköping 7 febr 1819. Vid Djurgårdsteatern 1801–03 och från hösten 1803 hos J P Lewenhagens resande sällskap. Övertog Lewenhagens privilegier sommaren 1810 och ledde sedan sällskapet tills han bara 35-årig dog varvid ledningen övertogs av änkan (se denna). "Hon älskade dig ömt! Jag såg dess smärta, / då döden ryckte dig ur hennes famn", skrev Djurström i sin minnessång (Kristianstadsbladet 22 febr 1819, cit eft Schöldström 1894 s 135 f), där det också sägs: "Ej mer ditt hjerta bitterheten känner / att, ömt och redligt, likväl misskändt bli" – kanske en syftning på något oss okänt stort sorgeämne, kanske å andra sidan bara en poetisk schablon av det slag Djurström inte ogärna ägnade sig åt, t ex Konstnärens roll i en kalkborgerlig omgivning. Med Djurström som mer eller mindre given dram- och komedihjälte väljer S i Malmö 1810–11 att ge sig själv en rad viktiga halvstora roller som ofta ligger betydligt över hans 27 år. I Lund 1815 (affischer i Lunds kronoräkenskaper, LAL) hinner han under sju julkvällar t ex både vara pascha, vicekung och doge samt dessutom göra en viktig père noble-roll i Ruhr-genren, stadsmusikanten i Schillers Kabal och kärlek. I Jönköping 1817 nöjer

han sig med att vara "Hamlets Fars Skugga" (Ruuth s 6). Och på den teaterhistoriska scenen förblir hans närvaro just skugglik: inget mera talande offentligt omdöme tycks ha fällt om den.

Ståhlberg, Fredrika Gustafva, f Colling, enl Hillberg (s 39n) dotter till juristprofessorn L J Colling i Lund vilken enligt M L Ståhls medgivet ofullständig lista över barnskaran hade en till namnet okänd dotter född 1768 (och tydligen minst ytterligare en, sannolikt yngre – jfr ovan fru Levin). När S dör i Karlshamn 1 juni 1824 uppges hon vara 56 år, och det tycks då rimligt att anta att det var just hon som föddes i Lund 1768. Hon dyker i teaterhistorien upp först 29-årig hos Johan Pettersson 1797 i Karlskrona (om systemen redan då var med liksom i Falun 1798 är ovisst), och sedan hittar man henne i Malmö 6 okt 1805 där M:sell Colling och Herr Ståhlberg står intill varandra på J P Lewenhagens affisch (Malmö veterligen första bevarade; jfr ovan s 12) för Grefwen af Castelli. De stannar i truppen, logerar i Göteborg 1806 på samma ställe (Berg II s 274n) och då Ståhlberg tar över truppen 1810 är de gifta, hon drygt 15 år äldre än han.

Även om hon i ett rätt sorterat utbud av roller ännu gör en och annan dramhjältinna verkar hon av lundaaffischer 1813 och 1815 ha avstått det rollfacket åt fru Askenbom och gått över till äldre roller och till att spela mera sällan, detta förstås särskilt sedan hon, biträdd av Djurström, efter makens död övertagit ledningen. Någon karakteristik av de sceniska insatserna tycks lika lite stå att finna om henne som om maken.

Wiberg, m:ll, har i öppningsföreställningen en tydligen stor roll som m:ll Rosenholm sedan övertar (jfr affischerna för Den Landsflyktige 22.10.10 och 13.1.11). Hon gör fö ett inlägg i en vanlig mansroll som dragonlöjtnant i Page-Intrigerna (jfr affischen 7.1.11). I övrigt tillhör hon truppens alldeles okända.

Widerberg, Louise Catharina, f Broman, sedermera fru Hall, f 1795, död i Stockholm 26 juli 1841. I Malmö 1810 är hon som m:ll Broman alltså bara 15 år. Hon kvarstår i truppen men byter namn: på lundaaffischer i juli 1815 (Lunds kronoräkenskaper, LAL) är hon fru Widerberg, gift med truppens nye orkesteranförare (tidigare Djurgårdsteaterns) Johan W, son till Sveriges förste Hamlet Andreas W. Hon får småningom en mer framskjuten position i truppen och gör t ex Ofelia i Hamlet, Cherubin i Beaumarchais Figaros bröllop och Amalia i Rövarbandet (lundaaffischer 1819 och 1821, jfr ovan). Fru W lämnade troligen truppen 1822 eller 1823. Hon skilde sig från mannen som dog vansinnig och hon påträffas 1825 hos svågern Fredrik Julius W som hon dock inte vill skriva kontrakt med och våren 1826 lämnar, lagligen men rasande, i Göteborg sedan A P Berggren som regissör på en repetition kritiserat henne för att ensam läsa rollen innantill (Berg III s 321ff). På hösten samma år är hon dock med svågerns trupp i Malmö, där hon och aktören Hall kanske gav Malmö Teater 112 nådeår genom att upptäcka en "strut med Krut liggande wid en Lampet i Machinerie rummet, utan att någon upplysning kunnat erhållas, huru och på hwad sätt nämnde strut, hwartill papperet funnits något swedt, ditkommit" (Gustafson 1974 s 62f). Med den alltmer förfallne Hall (jfr ovan fru Hjelmstedt) som hon gifter om sig med figurerar hon sedan bl a i Finland (Hirn s 219). Senare lämnar hon deprimerande spår i form av soaréer med Hall eller solo t ex i Karlskrona 1835 (Hillbom s 97f) och Nyköping 1837 (Falck s 44f). Till slut brister allt och hon börjar spela sina scener på Stockholms gator och elda till upplopp. En tyvärr nog insiktsfull rätt i ett mål om en kopparkastrull låter 1839 föra henne till Danviken, sedan hon, kanske ironiskt, nigitt djupt för domaren/polismästaren och kallat honom "herr general" men också deklamerat och orerat vilt. Detta enligt Schöldström (1892 s 182f) som av en aktris som var med i Malmö 1826, Marie Sjöberg, f Laurent, fått veta att fru W "i sin ungdom varit en af landsortsteaterns allra talangfullaste skådespelerskor, utmärkt vacker, men mycket excentrisk".

Åkerblom, m:ll, är slutligen åter ett av de namn som är lika okända som hr Ahlbergs ovan.

LITTERATUR

- Bager, Einar, *Ett resande teatersällskap på 1790-talet* i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1943 (s 72–94), Malmö 1943.
- Bager, Einar, *Malmö byggnadshistoria till 1820* i Oscar Bjurling (red), Malmö stads historia, I (s 254–406), Malmö 1971.
- Berg, Wilhelm, *Anteckningar om Göteborgs äldre teatrar*, I–III, Göteborg 1896–1900.
- Bergman, Gösta M, *Regi och spelstil under Gustaf Lagerbjelkes tid vid Kungl. teatern*, Stockholm 1946.
- Björkman, Rudolf, *Ur Jönköpings teaters historia*, Jönköping u å (1904).
- Dahlgren, F A, *Anteckningar om Stockholms teatrar*, Förteckning öfver svenska skådespel uppförda på Stockholms teatrar 1773–1863 med flera anteckningar, Stockholm 1866.
- Falck, A E, *Nyköpings Teater*, Ett bidrag till svenska landsortsteaterns historia, Nyköping 1935.
- Flodmark, Johan, *Stenborgska skådebanorna*, Bidrag till Stockholms teaterhistoria, Stockholm 1893.
- Friberg, J O, *Malmö Stads Historia och Beskrifning från äldsta intill närvarande tid*, Malmö 1842.
- Gustafson, Ragnar, *Anteckningar om Malmö Teater*, I–II, Malmö 1986.
- Gustafson, Ragnar, *Malmö Teater – dess första publik, dess första förvandlingar* i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1965 (s 20–62), Malmö 1965.
- Gustafson, Ragnar, *Malmö Teater – dess första två decennier*, I–II, i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1973 (s 49–66) resp 1974 (s 45–74), Malmö 1974 resp 1975.
- Gustafson, Ragnar, *Malmö Teaters 1830-tal* i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1976 (s 16–49), Malmö 1977.
- Gustafson, Ragnar, *Malmö teaterkrönika*, II, 1793–1808, i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1970 (s 63–85), Malmö 1971.
- Halling, Carl Christian, *Minnen*, Samlingar utgifna för De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening af Martin Weibull, VII, 1878, Lund 1877.
- Hansen, P, *Den danske Skueplads*, Illustreret Theaterhistorie, II, Kjøbenhavn u å.
- Helander, Olle, *Stadens historia 1719–1829* i Oscar Bjurling (red), Malmö stads historia, II (s 349–561), Malmö 1977.
- Hillberg, Olof (red), *Teater i Sverige utanför huvudstaden*, Stockholm 1948.
- Hillbom, Rune, *Ett sekel med Thalia på Bollhus och Branta berg*, Föreningen Gamla Karlskrona årsbok 1974, Karlskrona 1974.
- Hirn, Sven, *Teater i Viborg 1743–1870*, Helsingfors 1970.
- Isberg, AU, j:r, *Handbok med uppgifter och förklaringar till A. U. Isberg s:rs historiska karta över Malmö stad av år 1875*, Malmö 1923.
- Isberg, AU, s:r, *Bidrag till Malmö stads historia, II b, Stadens magistrat och rådstufvurätt etc åren 1658–1899 (1900)*, efter författarens död fortsatt och utgifven... af AU Isberg j:r, Malmö 1900.
- Kindermann, Heinz, *Theatergeschichte Europas IV–VI (Aufklärung–Romantik I–II resp Romantik)*, Salzburg 1961, 1962 resp 1964.
- Klemming, G E, *Sveriges dramatiska litteratur till och med 1875*, Bibliografi, Stockholm 1863–1879.
- Klingenberg, Karl-Heinz, *Iffland und Kotzebue als Dramatiker*, Beiträge zur deutschen Klassik, Weimar 1962.
- Kragh-Jacobsen, Svend, & Krogh, Torben (red), *Den kongelige danske Ballet*, Kjøbenhavn u å (1952).
- (Lagerbjelke, Gustav,) *Notice Biographique sur la carrière politique du comte Gustav Lagerbjelke et sur les faits personnels qui s'y rapportent écrite par lui même*, Stockholm 1867.
- Lekholm, C G: *Malmö gamla teater* (Arkeologiska och byggnadshistoriska fältarbeten 1961) i Malmö Fornminnesförenings årskrift 1962 (s 101–103), Malmö 1962.
- Lindeberg, Hj, *Anders Lindeberg*, Hans liv och verksamhet, Stockholm 1918.
- Nordén, Arthur, *Norrköpings äldre teatrar*, Saltängsteatern 1798–1850, Norrköping 1957.
- Nordmark, Dag, *Tiljorna vid vägen*, Studier i den svenska landsortsteaterns historia till ca 1850, Sandviken 1995.
- Osberg, Nils Petter, *Lundaminnen från 1820-, 30- och 40-talen*, Skrifter utgivna av Föreningen Det gamla Lund VIII–IX, Lund 1927.
- Personne, Nils, *Svenska teatern*, IV, Under Karl Johanstiden 1818–27, Stockholm 1916.
- Pröltz, Robert, *Geschichte des neueren Dramas*, III, Zweite Hälfte, Das neuere Drama der Deutschen von Goethe's Auftreten bis auf unsere Tage, Leipzig 1883.
- Qvarnström, Ingrid, *Svensk teater i Finland*, I, Rikssvensk teater, Helsingfors 1946.
- Roos, J, *Gömdt är icke glömdt!*, Några och tretioåriga teateranteckningar, Stockholm 1871.
- Rootzén, Kaisa, *Den svenska baletten*, Stockholm 1945.
- Ruuth, Gustaf, *Spektakel i Jönköping*, Vad man spelade på stadens teatrar 1645–1920, Jönköping 1995.
- Schöldström, Birger, *Hög och sann konstnärlig anda*, Svenska teaterbilder, Stockholm 1892.
- Schöldström, Birger, *Brokiga bilder*, Minnen och Anteckningar, Norrköping 1894. (Kapitlet Thalias barndomslekar i Djurgården s 113–168.)
- Sjöström, Carl, *Skånska nationen före afdelningarnes tid (1682–1832)*, Biografiska och genealogiska anteckningar jemte historik, Lund 1897.

- Skeaping, Mary/Stähle, Anna-Greta, *Balett på Stockholmsoperan*, Stockholm 1970.
- Skuncke, Marie-Christine, *Sweden and European Drama 1772–1796*, A study of translations and adaptations, Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala 1981.
- Stribolt, Barbro, *Teaterbyggnaden – borgerskapets scen* i Thomas Hall & Katarina Dunér (red), *Den svenska staden* (s 232–245), Lund 1998.
- Strömbeck, K G, Hofsten, Sune, Ralf, Klas (red), *Kungliga teatern, Repertoar 1773–1973*, Opera, operett, sångspel, balett, Stockholm 1974.
- Ståhl, M L, *Biogr. underrättelser om professorer vid Kongl. universitetet i Lund ifrån dess invärtning till närvarande tid*, Kristianstad 1834.
- Taube, Nils, *Djurström, Erik Wilhelm*, i Bengt Hildebrand (utg), *Svenskt biografiskt lexikon*, XI (s 310–14), Stockholm 1945.
- (Tegnér, Esaias,) *Esaias Tegnér's brev*, Utgivna av Tegnérssamfundet, Redigerade av Nils Palmborg, I, 1793–1817, Malmö 1953.
- Waldekranz, Rune, *Så föddes filmen*, Ett massmediums uppkomst och genombrott, Stockholm 1976.
- Virdestam, Gotthard, *Växjö stifts herdaminne*, Sjätte delen, Västra och Östra härad, Växjö 1932.
- Österdahl, Herman, *Malmö Teaters hundraårsjubileum*, En historisk återblick, I–XII, SDS 12–23/10 1909.

Direction

(By) Priogr. La
Fuit.

[K. XII, 1211.]

PROLOG.

Den högre Lyrans flygt ej gafs uppå min del,
Må viljan därför urlägta mina fel.

E. W. D.

PROLOG

UPPFÖRD

PÅ PRIVILEGIERADE THEATERN

I MALMÖ

TILL

FIRANDE AF

HANS MAJ: T

KONUNGENS

HÖGA NAMNSDAG,

DEN 28 JANUARI 1811.

FÖRFATTAD

AF

E. W. W.
E. W. DJURSTRÖM.

LUND,

Tryckt uti BERLINGSKA Boktryckeriet.

1811.

Personerna.

APOLLO — — Herr LEVIN.

ODÖDLIGHETEN — Mlle ERHOLM.

MARS | — Herr DJURSTRÖM.

VESTA | Föreställande Rikets Mlle ROSENHOLM.

MERCURIUS | Fyra Ständer. Herr FR. STÅHLBERG.

CERES | — — Fru STÅHLBERG.

PRESTINNOR i Odödlighetens Tempel.

Hans himmel mörknar till och vår ånyo dagas;
 Med legren vid sin hand vår Prins, vårt Rikes fröd,
 Skall ge åt Handeln lif, och åt defs ovän död.
 Ja, Sveriges ädle Kung! nyfs krosfad utaf smärtan,
 Du skapade en tröft åt Ditt och våra hjertan,
 Och gaf odödlighet åt Dig och åt Ditt namn,
 Då denne Prins, som son, Du tryckte i Din famn!

Andra SCENEN.

APOLLO, MARS, VESTA, MERCURIUS, CERES.

APOLLO (nedkommer i en sky.)

Ifrån Olympens thron jag hastade till jorden,
 Att dela denna frögd, som njutes uti Norden,
 Och helfar Er förtjuft, Ni bilder af de Stånd,
 Hvars enighet utgör Ert Rikes välbefånd.
 Jag med förjusning vill den fanna glädje dela,
 Som lifvar Sveriges hopp, som skall de fåren hela,
 Dem krigets ryslighet och inhemsk tvedrägt flog.
 Så väl foldaten, som ock bonden vid sin plog.
 Jag såg defs ädle Kung, ren trött af åldrens möda,
 Med fjelförfakelfe, att fine landsmän fröda,
 Uppfuga manligt stark uppå en skakad thron,

En hjälte utan börd, men prydd med Furstans själ.
 Han skall ej söka blott att vinna segrars ära,
 Åt Bygdens näringar, åt Handelns skall han bära
 Det lif, som inhemsk split och krigets fafor fläckt,
 Men CARL DEN TRETTONDE nyss hos oss återväckt.
 Han af en aldrig far, ren känd för sina dygder,
 För offret af sitt lugn han gaf åt Sveriges bygder,
 Skall lära, att ett land är blott af friden fält,
 Ej af de segrars mängd, som vinnas på dets fält.

VESTA.

Ack! denna läras vigt så ofta glöms på Thronen!
 Må dygdens starka band, den fanna Religionen,
 Dock gifva åt vårt land det fasta, säkra värn,
 Som trotslar ilskans hot, och hatets höjda jern.
 Må skydd från Thronens högd bli ikänkt åt enigheten!
 Och äran sökas blott i dygd och menkligheten,
 Då öfver Sverige skall den glansen spridas än,
 Som gaf dets löner rum bland jordens förste män.

MERCURIUS.

Man länge Britten sett djerft uppå havvets bölja,
 Af vinningslyftnad ledd, det svaga skepp förfölja,
 Som sökte åt sin bygd från andra länders strand
 De alster föra hem, som felades dets land.
 Men nu han i sitt hopp skall skamligen bedragas;

Hans himmel mörknar till och vår ånyo dagas;
 Med fegren vid sin hand vår Prins, vårt Rikes fröd,
 Skall ge åt Handeln lif, och åt defs ovän död.
 Ja, Sveriges ädle Kung! nyls krosfad utaf smärtan,
 Du skapade en tröft åt Ditt och våra hjertan,
 Och gaf odödlighet åt Dig och åt Ditt namn,
 Då denne Prins, som fon, Du tryckte i Din famn!

Andra SCENEN.

APOLLO, MARS, VESTA, MERCURIUS, CERES.

APOLLO (nedkommer i en sky.)

Ifrån Olympens thron jag hastade till jorden,
 Att dela denna frögd, som njutes uti Norden,
 Och helfar Er förtjuft, Ni bilder af de Stånd,
 Hvars enighet utgör Ert Rikes välbefstånd.
 Jag med förjusning vill den fanna glädje dela,
 Som lifvar Sveriges hopp, som skall de fåren hela,
 Dem krigets ryslighet och inhemsk tvedrägt flog
 Så väl föddaten, som ock bonden vid sin plog.
 Jag säg defs ädle Kung, ren trött af åldrens möda,
 Med sjelfförakelse, att sine landsmän fröda,
 Uppstiga manligt stark uppå en skakad thron,

Ditkallad af en tryckt och smäktande Nation.

Jag såg hans vilda sorg, jag såg den grymma smärta,
Som lönderflet hans bröst, och krossade hans hjerta,
Då döden ryckte bort den som utur hans famn,
Som ärfva bort hans thron och redan bar hans namn.

Men nu jag äfven lett hvad känflor honom lifva
Vid tanken på den frögd han kan sitt Rike gifva
I denne andre Son han kallat till sitt bröst,
Att blifva Sveriges hopp, hans egen ålders tröst.

Den Son han utvalt har, att en gång Spiran bära,
Ej äger bördens glans, blott glansen af sin ära,
Och sjelf han åt sig tändt det ljus af konsterna,
Som ej föräldrars vård åt honom kunnat ge.

O! glädjens, Svenskar! nu den flydda gyllne tiden
Skall komma åter, följd af fällheten och friden,
Och äran, som Ni njöt i fordna tidehvarf,
Skall bergad utaf Er, bli era söners arf.

Den Prins, som en dag skall beherrska era länder
Skall med den ljusa själ han fört till era stränder,
Förnyad kraft och lif ge åt upplysningen,
Upplifva Bondens flit, och vara Krigarns vän.

Af CARL DEN TRETTONDE han visheten skall lära,
Och af sin egen dygd han lärt att vördnad bära
För Religionens bud, hvars helgd utgör det band,
Som ensamt hålla kan tillfammans hvarje land.

Aria.

Kring Europa rygtet skallar
Kung! af din dygd och af ditt namn,
Och äran i sitt tempel kallar
Den som du tryckt uti din famn.

Med hjeltens vundna lager
Han parar ocklä den,
Som han af dygden tager
Som ädel menskovän!

Kring Europa rygtet skallar,
Kung! af din dygd och af ditt namn;
Den hjelte, hvilken som du kallar,
Har Äran flutit i sin famn.

Han skall åt Sveriges glada bygder,
Ledd af din hand, af visheten,
Med Statsmannens och Hjeltens dygder
Ån åter skänka fällheten.
Ack, ja! min Kung! min vän!

Kring Europa rygtet skallar
Af dina dygder och ditt nam,
Den hjelte, hvilken som du kallar,
Har äran flutit i sin famn!

Och ni, som utaf dem belkydd och omsorg njuta!
Olympen bjuder Er, att era känslor gjuta
Uti det låf i dag bör helgas deras namn,
Som Sverige afundsvärdt fått fluta i sin famn.

MARS.

Ack! skön är hjeltens krans, hans blodbestänkta lager;
Den döden trotsande, på farans stig han tager;
Men ljuf och himmelskt skön är denna dyra lott,
Att dyrkad, älskad bli för stilla dygder blott.
Stor CARL DEN TOLFTE var; men all hans vunna ära
Förmådde fällheten ej åt hans Rike bära;
Han segrade; men ack! hans segrar gagnade
Ej detta land, hvars rätt han djerft förklarade.
Men CARL DEN TRETTONDE skall dubbel hjelte vara;
Han stridde för sin bror, och ur den största fara
Han nyfs det Rike frälst, som refer åt hans dygd
En evig Minnesvård af tacksamheten bygd.

VESTA.

Ja, store ädle Kung! du hellas utaf alla,
Som minnas hvad du gjort, som få dig Fader kalla!
Och otacksam är den, som nånsin glömma kan,
Att Sverige Ivgigtande i dig en Skyddsgud fann.
Du Religionens bud med nit och omsorg hägnar,

Du ger dem, dygdig fjelf, den vördnad, som demegnar,
 Som oundviklig är i Samhällsordningen,
 Och som dig älskad gör af hvarje dygdens vän,
 Och ädle Prins, för dig, som dyrkande vår lära,
 En dag förfvar och hägn skall åt den samma bära,
 För Dig till Himlarne vår blick vi lyfta opp,
 Och bedja ömt för dig, du Fosterlandets hopp!

MERCURIUS.

CARL var de hjeltars namn, hvars bragder ännu ljuda
 I Skaldens fånger, som dem minnas och förguda,
 Det bars af Konungar, dem Häfderne framställt
 Än store uti frid, än uppå krigets fält.
 Och ibland deslas tal hvem skall ej en gång nämna
 Vår CARL DEN TRETTONDE, som ädelt gick att hämna
 Sitt fosterlands förtryck, och skördade en fred,
 Som helade de får, af hvilka Sverige led.
 Ja, han ofs lugnet gaf, han vördar fridens lagar,
 Och snart skall Handeln få igen de gyllne dagar,
 Dem kriget jagade från Sveriges stränder bort,
 Och Brittens stolta magt skall krosas innan kort.
 Ack! för den ljusa dag du på vår Himmel tänder,
 O Konung! tag den gärd dig tacksamheten fänder:
 Lef länge i vår krets, och när du lemnat den,
 Må i din Arfvinge du lefva hos ofs än!

CERES,

Nu fridens sköna Palm ses växa på den jorden,
 Som under krigets ras af blod är fuktad vorden,
 Och Åkerbrukarns flit nu skördar mödans lön,
 Den saknad af en lön då gjorde mindre skön,
 Han odlar trygg den jord han ärft af sina fäder,
 Och i sin makas famn han fall och nögd sig gläder
 Åt fridens ljufva lugn, som herrskar i hans tjäll,
 Gör fälten bördiga och honom sjelf så fäll.
 Han under mödans tyngd ej mera hopplös dignar,
 Uti de finas krets han ömt den Kung välfignar,
 Som vakande för hans och för hvardas väl,
 Vill att han pligtens är, men icke våldets träl.
 Men tro ej, ädle Kung! du, som ditt lugn förlakat,
 Att denna frögd oss ge, som eljest vi ej smakat,
 Tro ej, om fiender djerft retade din harm,
 Att Bonden otacksam ej bjöd åt dig sin arm!
 Nej, trogen som ännu i ärans gyllne tider
 Tål Bonden alldrig, att hans Konung orätt lider;
 Och lika ifrigt, som han önskar lugn och frid,
 Så ifrigt väpnar han mot våldet sig till strid.
 Ja, Konung! ingen dag i böljans famn försvinner,
 Att icke för ditt väl hans bön till rymden hinnes,
 Och må du till hans tröst, än uti många dar
 Förblifva hvad du är: hans skyddare och far!

och under Konungens och Kronprinsens Bröfbilder i Piedestalen deras höga Namn-Chiffre. — På de tvänne närmast Altaret stående Coulifferna fynas följande sinnebilder: Uppå den till höger fyra brinnande hjertan, hvilkas låga förena sig i en. Inuti desä hjertan läses; Tapperhet, Religion, Konst, Idoghet. Ofvanföre står Enigheten med Fruktornet, som hon håller opp och nedvänt, och inunder läses:

När mellan alla Stånd det herrskar enighet;
Till vänster fyns Lyckfälggheten, som äfvenledes har
Fruktornet opp och nedvänt öfver Norra Polen af Jordglo-
ben, och inunder läses:

Då vinnes högsta grad utaf lyckfälgghet.

APOLLO, ODÖDLIGHETEN, MARS, VESTA,
MERCURIUS, CERES, PRESTINNOR.

ODÖDLIGHETEN,

Aria,

O ära! mäktig är den låga,
Du tänder i en dödligs bröst!
Du spänner hjeltarnes förmåga
Vid ljudet af din höjda röst!
Men äran af att menka vara
Är bättre, än den hjelten nått;
Den som kan bägge sammanpara,
Är värd Odödlighetens lott!

APOLLO.

Ack! lycklig den Monark, den Konung uppå jorden,
 Af hvilken denna krans en gång är lkördad vorden,
 Som folkets kärlek knöt, och mera dyrbar är,
 Än denna blodiga, som fegren honom bär.
 Hel vare också den, som tvungen utaf pligten,
 Att föra krigets glaf, dock alltid kände vigten
 Af hvarje meniskas lif, och ädelt skonande
 Bjöd mildhet öfverallt och grymhet hindrade.
 Er Konung och er Prins ha vunnit denna ära;
 Odödligheten skall till efterverlden bära.
 Det namn, som älskadt är hos CARL DEN TRETTONDE,
 Och skall en dag det bli hos CARL DEN FJORTONDE!
 Och nu, Odödlighet! du tjufande Gudinna!
 Hvars Gunst de dödlige få ifrigt söka vinna!
 Ditt tempel flytta nu ifrån Olympen ner,
 Dig Sångens Gud i dag om denna ynnest ber!

 Tredje SCENEN.

(Apollo nedstiger ur molnet, som försvinner. Theatern förvand-
 las då till Odödlighetens Tempel. Längst i fonden
 synes Gudinnan, omgifven af ett klart lken. På höger sida om
 henne står Hans Majestät Konungens Brösbild på en Piedestal,
 och på vänstra sidan Hans Kongl. Höghet Kronprinsens. Under
 Gudinnans fötter läses på Altaret: Den 28 Januarii 1811.

Choeur.

Med tjusning uti glädjens famn
 Sjunga vi, CARL! nu till din ära!
 Ja, vår Kung! det är blott ditt namn
 Åt hvilket känslans gärd vi bära. ::

MARS.

Prins! genom mig i dag hvar ädling i de bygder,
 Du en gång styra skall, tjuft hyllar dina dygder,
 Och lägger för din fot det svärd, som i din hand
 Blir fiendernas skräck, och skydda skall vårt land!
 Vid sidan af den far, som du i Sverige funnit,
 Må du förnya här den glans förut du vunnit
 Ej blott på krigets fält, men uti fridens famn,
 Der du, som Menckovän fått ett odödligt namn,

APOLLO.

Aria.

Du hvilkens Allmagt fällhet sprider
 Åt tufende af verldarne!
 O! återför de fälla tider,
 Som ifrån Sverige flygtade!
 Gif åt des Konung all den lycka,
 Som Himlen för dygder och menklighet har,
 Och lät hans folk än länge trycka
 Förtjust i sin famn sin Vän och sin Far!

Er kärlek för den Kung, hvars dygd är känd i Norden,
 Blef af Olympen hörd! Den fände mig till jorden,
 Att bära fram till Er den helsning Gudarne
 Igenom mig åt Er och Sveriges Konung ge.
 Han, som så manligt gick, i trots af år och helfa,
 Att ifrån undergång den Fosterbygden frälfa,
 Hvars fällhet grundades en dag utaf hans Bror,
 Som i odödlig glans nu öfver Stjernen bor.
 Han, CARL DEN TRETTONDE, af frelsta landsmän
 vördad,

Är denna lager värd, som blir af dygden skördad;
 Och efterverlden än skall läsa på hans graf:
 Han frälst sitt Fosterland, och fällheten
 det gaf!

Och äfven Du, min Prins, som, ifrån fjerran länder,
 I dygdernas förbund nyss hellat Sveriges stränder,
 Dig skänkes denna krans, som hos ett troget folk
 Skall utaf deras hopp och trohet vara tolk.
 Ren segren mången gång med lagrar krönt din hjesfa,
 Men tro, att denna krans är skönare, än desfa!
 Den gifves Dig, min Prins, blott för din menklighet,
 Som mer, än segrarne, förtjent odödlighet.
 O! måtte Du en dag, med lagren på din panna,
 Som folkets kärlek skänkt det ljufva hoppet fanna:
 Då CARL DEN TRETTONDE från jorden flygtat har,
 Du blifva må, som han, ditt folks beskydd och Far!

O Kung! ditt folk skall dig förguda,
 För fällheten Du åt det gaf!
 Ditt namn i Skaldens fång skall ljuda,
 Och tårar falla på Din graf!
 Måtte Din Son dem dock torrka af!

Finale - Choeur.

Med tjusning uti glädjens famn
 Sjunga vi, CARL! nu till din ära!
 Ja, vår Kung! vår Prins! åt ert namn
 Känslans heliga gärd vi bära.

Ållkade Kung! nej, ingen smärta
 Kännes i Sverige denna dag;
 Fast ej din blick lifvar vårt hjerta,
 Är för oss glädjen dock en lag!

Ack! den är skön, den ljufva lycka,
 Att vara hägnad utaf Dig!
 Må grafven ganlka sent dig rycka
 Ifrån ditt trogna folk till sig!

Ja! ja!

Choeur.

Med tjusning uti glädjens famn
 Sjunga vi, CARL! nu till din ära!
 Ja, vår Kung! vår Prins! åt ert namn
 Känflans heliga gärd vi bära!

MERCURIUS.

Odödlig är den glans som CARL DEN ELFTE förordat!
 Hans minne lefver än i Sverige älskadt, vördadt
 För detta lif han gaf åt Handeln, Konsterna,
 Och denna värd han bar för dygd och lagarna.
 Så CARL DEN TRETTONDE sökt Sverige lyckligt göra,
 Och måtte vi en dag med önskad tjusning höra,
 Att denne Prins, som nu vår hela kärlek får,
 Går till Odödligheten uti samma spår!

ODÖDLIGHETEN.

Aria.

Tag af Odödlighetens händer
 För dina dygder ärans krans,
 Och sprid åt lyckliggjorda länder
 Af nya dygder ökad glans.

Med tjusning uti glädjens famn
Sjunga vi, CARL! nu till din ära!
Ja, vår Kung! vår Prins! åt ert namn
Känflans heliga gärd vi bära,

S l u t .

THE
REPUBLICAN PARTY
OF THE STATE OF
NEW YORK
HOLDERS OF
THE STATE OF NEW YORK

Utdrag af Protocollet

hållit vid

Bolags-Ståmma med Delågarne

uti

Theater och Vårdshus-Byggnaden

vid

GUSTAF ADOLPHS

Torg i Malmö

den 15 Junii 1807.

LUND 1808.

Tryckt uti Berlingska Boktryckeriet.

Genom enhälligt samtycke antogs och fastställdes
följande nu projecterade

Bolags - Reglor.

§. 1.

På enahanda grund, som Subscribenternes delagtighet uti Inrättningen, bestämmes efter det tecknade Actie antalet, kommer ock, vid alla omröstningar inom Bolaget, hvarje sådan Actie, att gälla för en röst, samt fläste Rösterna alltid utgöra Bolagets beslut.

§. 2.

§. 2.

Den utfäste Subscriptions Summan Ett Hundrade Riksdaler Banco för hvarje Actie, får icke under någon slags förevändning ökas eller förhöjas.

§. 3.

Verkställigheten af byggnaden kommer att öfverlämnas en Direction, bestående af Sju Personer, som delågarne nu genast utvälja, och hvilkas åliggande är, att under gemensamt ansvar förvalta de inflytande Medlen, samt i öfrigt beförja efterlefnaden af hvad Bolaget finner nödigt stadga och förordna; kommandes likväl denna Directions befattning att upphöra, så snart hela Inrättningen blifvit fullbordad.

§. 4.

Directionen utfärdar Actierne, stälde på Ett Hundrade Riksdaler Banco hvardera och hvilka uti Innehafvarens häns alltid blifva gällande; men Subscribenten ansvarar sjelf inbetalningen i den ord-

ordning Directionen fastställer och genom annonce i Lunds Veckoblad fjorton dagar förut Subscribenterne underrättar; dock får icke mera än Tjuugo procent på en gång infordras eller uppbåras. Om efter en sådan anmaning, den åskade Inbetalningen ändå försummas, och icke eller inom 2:ne månader efter erhållen skriftelig påminnelse erlägges, skall hela Actie Capitalet jemte Sex procents ränta derå från den dag insättningen bordt vara skedd, hos Subscribenten, såsom efter ovillkorlig förskrifning lagligen utökas samt både Capital och Ränta tillfalla Bolaget och Actien helt och hållit indragas.

§. 5.

Hvarje år hålles Bolags-Stämman å samma dag, som härvarande Discout-Bolaget sammantråder, utan att derom någon kallelse utfärdas; hvarförinnan Räkenskaperne, hvilka med Martii månad afslutas, böra af dertill utsedde 3:ne Revisorer vara granskade.

§. 6.

Så snart Inrättningen blifvit fullbordad och någon inkomst deraf kan erhållas, bör årlig utdel-

delning ske af behållningen, och då denne öfverstiger Sex procent om året, skall för hvarje öfverskjutande Ett Hundrade R:dlr Banco, en Actie betalas samt efter anstald lottning från Bolaget utgå på det sätt, att första utfallande Numret af hvar 5:te lott blifver en Hufvudlott, derigenom Inrättningen sluteligen endast kommer att tillhöra så många Hufvudlotter, som femtalen af Subscriptionen utgöra, likväl under förbindelse för desse Lottägare, att alltid bibehålla Inrättningen till det behof för hvilket den nu blifvit bestäm'd. Varandes berörde Hufvudlotter jemväl berättigade, att under tiden lika med de öfrige åtnjuta den årliga räntan.

§. 7.

Byggnaden kommer att uppföras å första Tomten vid hörnet af GUSTAF ADOLPHS Torg, närmaft intill Handelsman S. Cbr. Björkmans nu iboende gård på Södergatan; hvilken Tomt Herr Commerce-Rådet Nordlindb, som den samma nyligen inköpt för Ett Tusende Ett Hundrade Sextio Sex Riksdaler 32 skill. Banco förklarade sig beredvillig, emot Köpeskillingens återfående till Bolaget aftråda.

§. 8.

§. 8.

Utan undantag gillar och godkänner Bolaget den nu förelagde Desseine och ritning till förnämde byggnad samt uppdrager den blifvande Directionen, att med all möjlig omsorg föranstalta om verkställigheten häraf; men som Subsciberade Summan 15,000 R:dlr Banco dertill icke förslår, enär Kostnads förslaget uppgår till Tjugo Ett Tusende och Sjuttio Sex R:dlr 36 skill., inberäknad Köpeskillingen för sjelfva Tomten; så åger Directionen, att efter behof och nödvändighet, öka antalet af Actierne, i den mån de blifva Hufvudlotter, tillågnas lika rätt med de redan tecknade; Och om oagtat denna utväg någon brist ändå skulle uppkomma, är det Directionen tillåtit, att å Bolagets vägnar, upptaga ett stående Lån, emot Inteckning i Egendomen och laglig räntas erläggande.

§. 9.

Efter hand, som Byggnaden blifver färdig, besörjer Directionen dess Brandförsäkring; och uppdrages äfven Directionen, att bestämna och till
Con-

Condukteuren *Sundström* utbetala ett lämpeligt
arfvode för des besvär med Ritningarnes och
förslagets upprättande, samt i öfrigt bestrida de
Kostnader, hvilka till Inrättningens fullbordan, sä-
kerhet och bestånd kunna blifva nödvändige, af
hvad namn och beskaffenhet de vara må.

§. 10.

The till granskning af Verkets Räkenskaper,
som under Directionens inseende och ansvarighet
böra hållas, utsedde årlige Revisorer böra deröf-
ver vid Bolags-Stämman afgifva sin Berättelse i
händelse någon ting dervid skulle vara att an-
märka. Ut supra

C. A. Barfoth.

På Kongl. Privilegierade Theatern i Malmö

En unik samling teateraffischer från åren 1809–1811 presenteras i denna bok, fullt läsbara, i en storlek nära originalens. Boken inleds med en skildring av Malmö Teaters tillkomst år 1809 varefter själva affischdelen följer. Varje affisch kompletteras med ett förtydligande av vad som gömmer sig bakom texterna varefter boken avslutas med ensemblebeskrivningar.

Boken kompletteras med faksimiler dels av ett Utdrag af Protocollet hållit vid Bolagsstämman uti Theater och Vårdshus-Byggnaden vid Gustaf Adolphs Torg i Malmö den 15 juni 1807, dels av en Prolog till firande av Hans Maj:t Konungens Höga Namnsdag den 28 januari 1811.

Kännaren av malmöitiskt teaterliv Ragnar Gustafson är författaren bakom denna publikation. På bilden nedan begrundar han sikten från den äldsta bevarade åskådarpplatsen, platslogen på tredje (ursprungligen andra) raden, i november 1961, omedelbart före teaterns rivning.

Foto: Lars A Lindkvist

Publikationen har framställts i samarbete mellan Malmö Fornminnesförening och Malmö Förskönings- och Planteringsförening.